

№ 23/ч «08» травня 2026

**Голові Верховної Ради
України
Руслану Стефанчуку**

Шановний Руслане Олексійовичу!

Нотаріальна палата України (далі – НПУ) як єдиний представницький орган самоврядування нотаріусів України, який наділений правом брати участь у проведенні експертиз законопроектів з питань, пов'язаних з нотаріальною діяльністю, висловлює Вам свою повагу та звертається з наступним.

22 квітня 2026 року Верховна рада України прийняла у першому читанні за основу проект **Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного) №15150 від 25.06.2026 року** (далі - проект), метою якого зазначається рекодифікація та системне оновлення приватного (цивільного) права України шляхом ухвалення нового Цивільного кодексу України як цілісного, внутрішньо узгодженого та ефективного кодифікованого акта, та надала строк для подання пропозицій та зауважень.

Нотаріальна палата України, представляючи інтереси нотаріальної спільноти України (правників, цивілістів практиків), які щодня застосовують норми цивільного, сімейного, земельного та інших галузей права на практиці, детально знайомі з проблемами правозастосування, судовою практикою та потребами фізичних та юридичних осіб, в міру можливостей з урахуванням значного за обсягом законопроекту, в умовах відключень електроенергії та постійних обстрілів міста Києва та областей України на основі напрацювань з правового аналізу проектів №№ 14394-1, 14394-2 проводить правовий аналіз проекту №15150.

Так, **рекодифікацією** законодавства вбачається великий процес державного значення щодо перегляду, оновлення та систематизації існуючих кодексів або галузей законодавства, що має бути спрямований на усунення застарілих норм,

усунення суперечностей та адаптацію права до нинішніх суспільних відносин, а також змін у контексті європейської інтеграції.

Важливими аспектами, які мають бути враховані при цьому, є те, що **діючий Цивільний кодекс України** є основним та фундаментальним кодифікованим актом цивільного законодавства, норми якого вже отримали своє застосування на практиці та стали основою цивільних правовідносин, з більшості проблемних питань напрацьована усталена судова практика. Більше того, наявні усі підстави надати **високу оцінку** діючому Цивільному кодексу України, в тому числі в частині нормопроектувальної техніки, термінології, лаконічності та точності викладення норм, послідовності та зрозумілості їх змісту для громадян, ефективності для застосування юристами.

Важливо, що при цьому велика рекодифікація цивільного законодавства проводиться у **період російсько-української війни** у зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації в Україну, а отже запровадження в дію оновленого найбільшого акту цивільного законодавства проводиться в умовах втрат цивільного населення та військових, міграції та внутрішнього переміщення громадян, обстрілів, бомбардувань, диверсій, релокації бізнесу та державних органів/установ, незавершеної реформи судової системи, зниження економічної спроможності населення та держави, ускладненої роботи правників та інших чинників. Ці **глобальні обтяжливі обставини** обумовлюють **дотримання та, навіть, збільшення вимог до змісту та високої якості законодавчого акту** для забезпечення належної правової визначеності та практичної реалізації змін, а також часу для адаптації до нових правил як правників, так і держави/суспільства, урахування того, що кожна норма кодексу має бути не тільки зрозумілою в науковому середовищі та серед правників, а в першу чергу зрозумілою і пересічному громадянину.

Наслідком прийняття нового Цивільного кодексу України стане необхідність змін до тисяч нормативно-правових актів різного рівня, а також формування нової судової практики. Цей процес однозначно залежатиме від **якості** законодавчого кодифікованого акта та кожної його норми. Рекодифікація цивільного законодавства суттєво вплине на судову практику, яка напрацьовувалася та періодично, зазнавала змін протягом більше ніж двадцяти років після прийняття Цивільного кодексу України 2003 року. І тільки через десятиріччя дає сталі правові позиції з тих чи інших питань. Тому завданням рекодифікації вбачається **максимальне забезпечення високої якості** законодавчого кодифікованого акта в цілому та кожної його норми, попередження суперечностей між нормами, колізій, прогалин, підстав для різночитання тощо, що прямо впливатиме на стабільність всього цивільно-правового обороту, кількість судових спорів, а також на безспірність нотаріального процесу.

Зважаючи на викладене Нотаріальна палата України просить предметно розглянути пропозиції та зауваження до Книги 1, Книги 2 проекту, висловлює вдячність за важливість для вищого представницького та єдиного законодавчого органу держави позиції нотаріальної спільноти, яка завжди була та є добросовісною, професійною та відповідальною.

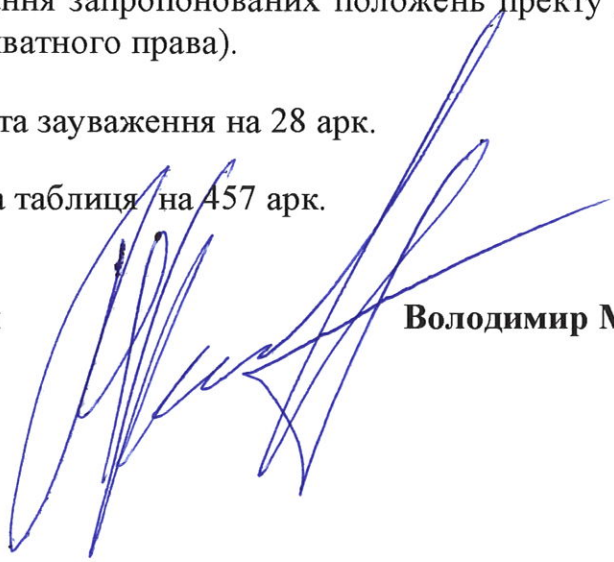
Пропозиції, зауваження доповнення чи висновки до інших книг будуть подані НПУ окремо, по мірі опрацювання запропонованих положень проекту Цивільного кодексу України (Кодексу приватного права).

Додатки : Пропозиції та зауваження на 28 арк.

Порівняльна таблиця на 457 арк.

**Президент
Нотаріальної палати України**

Володимир Марченко

Пропозиції та зауваження

до Книги 1, Книги 2 Проекту Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного)
№15150 від 25.02.2026 року.

1) У Преамбулі проекту зазначається:

«Система засад і приписів, встановлених цим Кодексом, становить основу приватного права, що його застосовують в Україні».

Слід звернути увагу на те, що якщо відповідно до колізійних норм для регулювання відносин з іноземним елементом застосуванню підлягатимуть положення законодавства України, то систему засад і приписів можуть застосовувати і за кордоном.

Пропозиція:

Викласти речення Преамбули: «Система засад і приписів, встановлених цим Кодексом, становить основу приватного права України.»

2) Щодо вжиття «людські права» у проекті, слід зауважити, що у Конституції України вживається «права людини», «людська гідність» - «людина, її гідність»

Загалом змінено термінологію

«у порядку» - «порядком»

«за відсутності» - «за браком»

«обмеження прав» - «обмежування прав»

«правові наслідки» - «юридичні наслідки»

місце проживання фізичної або місцезнаходження юридичної особи- «осідок», що у певній мірі ускладнює перше сприйняття норм права та їх співставлення з іншими законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами та є досить дискусійним. Водночас, вказані терміни відображаються не у всіх книгах однаково та послідовно.

Зважаючи на це, наголошуємо на узгодженій та однаковій термінології по всьому кодифікованому акту.

Проект містить значну кількість нової термінології, нових формулювань та словосполучень, які замінюють вже звичні для громадян, бізнесу та професійних спільнот юристів, що значно ускладнює розуміння тексту. Навіть ті норми, які просто перенесені з діючого Цивільного кодексу України містять певні перефразування, що за собою матиме юридичні наслідки, а новий понятійний апарат може ускладнити, або зробить неможливим переклад кодексу на певні мови. Крім того, певні терміни, які вживаються в проекті, невідомо чи можуть взагалі бути перекладеними без врахування потрібного контексту.

3) Щодо подолання колізій у частині другій статті 5 проекту, якою визначено:

«Юридичні прогалини та юридичні колізії усувають та долають на підставах та порядком, що визначені Законом України "Про правотворчу діяльність".

Зазначена відсильна норма унеможливило застосування аналогії іншими суб'єктами, окрім суду. Відповідно до ЗУ "Про правотворчу діяльність" аналогію для подолання прогалин може застосувати лише суд.

Це унеможливить застосування аналогії у безспірних правовідносинах і призведе до збільшення кількості штучно надуманих спорів. Сьогодні нотаріат України, який одним із перших зустрічається із прогалинами, і є суб'єктом правозастосування, застосовує аналогію закону і щодо презумпції рівності часток у разі смерті одного із суб'єктів спільної сумісної власності, і щодо визначення правового статусу майна нових об'єктів прав, зумовлених війною, та об'єктів, статус яких не врегульовано Сімейним кодексом України, а також з багатьох інших питань. Це дозволяє врегулювати безспірні правовідносини, забезпечити реалізацію прав осіб, без необхідності звернення до суду.

ЄС у своїх політиках робить акцент на деюдиціалізацію, а також надання дискреції суб'єктам, відмінним від суду, і у питаннях передачі певних питань та спорів на розгляд інших суб'єктів, які здійснюють правосуддя, і у питаннях застосування аналогії закону, тлумачення та інших питань у забезпеченні реалізації прав осіб там, де право не встигає регулювати суспільні правовідносини.

Пропозиція: виписати про застосування аналогії права та закону у Кодексі безвідносно до суб'єктів так, як це визначено у діючій редакції.

4) Доповнення у статтях 11, 12 проекту «Виникнення, зміна, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і обов'язків», «Здійснення цивільних прав» глави 2. Динаміка цивільних прав і обов'язків термінами «зупинення» та «поновлення» вбачається надмірним. Вважаємо недоцільним введення нової термінології та нових станів цивільних прав. Адже термін «зміна» фактично охоплює стан зупинення чи поновлення права, оскільки в таких випадках змінюється його статус в певний момент.

5) Щодо змісту статті 20 проекту, яка у проекті викладена так.

«Стаття 20. Захист цивільних прав та правомірних інтересів нотаріусом

1. Нотаріус захищає цивільні права та правомірні інтереси особи у спосіб вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках та порядком, що визначені законом, опротестування векселя, складання морського протесту та вчинення інших нотаріальних дій, визначених законом.»

Враховуючи, що передбачено можливість реалізації права на захист у разі загрози порушення, варто статтю щодо захисту цивільних прав та правомірних інтересів нотаріусом привести у відповідність з тим, як працює це сьогодні.

Нотаріат є інститутом превентивного правосуддя, тому все частіше мають місце звернення до нотаріуса щодо посвідчення прав та їх охорони, посвідчення фактів та вчинення інших нотаріальних дій для запобігання порушенню прав осіб.

У Кодексі велика увага приділена захисту на випадок спору, проте важливо, щоб належна увага була приділена і безспірним правовідносинам та захисту права превентивно.

Наприклад, "нетитульний власник просить видати свідоцтво про право власності на майно для посвідчення його права", яке може у майбутньому не визнаватися та бути порушеним. Автор твору просить посвідчити час пред'явлення документа, адже хвилюється, що можуть не визнавати його авторство.

Родичі осіб, які зникли безвісти за особливих обставин, просять встановити опіку над майном, щоб попередити порушення прав зниклих осіб.

Пропозиція: викласти статтю у такій редакції.

«Стаття 20. Захист цивільних прав та правомірних інтересів нотаріусом

"1. Кожна особа має право звернутися для захисту свого цивільного права та/або правомірного інтересу до нотаріуса.

2. Нотаріус захищає цивільні права та/або правомірні інтереси, посвідчуючи права та факти, що мають юридичне значення, вчиняючи інші нотаріальні дії, передбачені законом.»

б). Зауваження до статті 25 проекту Відшкодування майнової шкоди. Виходячи з назви статті та враховуючи виключення слова «збитки» в п. 9 ст. 17 (діюча ст. 16), доцільно в ст. 25 слово «збитки» змінити на «майнової шкоди (збитків)»

7) Зауваження до статті 31 проекту щодо визначення поняття **правоздатності** фізичної особи.

Законопроектом пропонується викласти ч. 1 ст. 31 в такій редакції:

«1. Цивільна правоздатність фізичної особи – це її здатність здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки.»

Законопроектом також пропонується викласти ч. 1 ст. 36 в такій редакції:

«1. Цивільна дієздатність фізичної особи – це її здатність своєю поведінкою набувати для себе цивільних прав і **самостійно їх здійснювати, а також створювати для себе цивільні обов'язки і самостійно їх виконувати та нести відповідальність за невиконання.**

Цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своєї поведінки та може керувати нею.»

Таким чином у законопроекті поняття дієздатності та правоздатності включають можливість здійснювати цивільні права і по суті відрізняються лише словом **«самостійно»**.

Словосполучення «здатність мати цивільні права / capacity to have rights», тобто здатність «бути носієм прав» це базова, універсальна юридична можливість бути носієм суб'єктивних цивільних прав і цивільних обов'язків, тобто потенціал «правоволодіння» незалежно від віку, стану здоров'я чи фактичної активності особи.

Натомість, словосполучення «здатність здійснювати цивільні права» як «здатність діяти, ухвалювати рішення, набувати й реалізовувати права власними діями» перетворює цивільну правоздатність як абстрактну можливість у конкретні суб'єктивні права та обов'язки персоніфікованої особи.

Відтак, у понятті правоздатності не доцільно використовувати словосполучення «здатність здійснювати цивільні права», натомість більш вдалою є конструкція чинного ЦК України – «здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність)».

Такий підхід буде узгоджуватись із наступними статтями проекту. Так само, у наступній статті 32 частина 1 вказує, що «усі фізичні особи є рівними у здатності здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки», натомість частини 2-5 цієї ж статті 32 вказують, що «фізична особа має», «здатна мати» права та обов'язки.

Зокрема, у статті 101, яка визначає цивільну правоздатність юридичної особи вказується, що «Юридична особа **здатна мати** такі самі цивільні права і обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, що за своєю природою можуть належати лише людині.» Відтак, щодо юридичної особи правоздатність розглядається як здатність мати, натомість для фізичної особи як здатність здійснювати. Такі розбіжності є неприпустимі.

Пропозиція: викласти частину ч. 1 ст. 31 в такій редакції:

«1. Цивільна правоздатність фізичної особи – це її здатність **мати** цивільні права і виконувати цивільні обов'язки.», і надалі в тексті проекту щодо правоздатності вживати словосполучення «здатність мати цивільні права».

У статті 32 слова «**здатна мати**» замінити у всіх випадках «має». Наявність цивільних прав не може обмежуватися «здатністю».

8) Щодо частини 2 статті 31 проекту, якою пропонується викласти ч. 2 ст. 31 в такій редакції:

«Цивільна правоздатність фізичної особи виникає в момент її народження живою, **що встановлено відповідно до критеріїв, визначених законодавством.**»

У частині 2 статті 31 проекту пропонуємо виключити слова «**що встановлено відповідно до критеріїв, визначених законодавством.**».

Така вказівка є надмірною, оскільки у разі народження мертвою правоздатність не виникає. Натомість пропозиція встановлювати (не уточнено ким) факт народження живою є надмірним формалізмом. Щодо критеріїв, то їх визначено Інструкцією з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості.

Пропозиція: викласти частину ч. 2 ст. 31 «Цивільна правоздатність фізичної особи виникає в момент її народження живою».

Таке ж зауваження щодо припинення правоздатності у момент її смерті, виключити про критерії.

9) Щодо ст. 33 проекту, якою пропонується викласти ч. 2 ст. 33 в такій редакції: «Правочин, що обмежує цивільну правоздатність фізичної особи, є нікчемним.»

Проте, якщо взяти до уваги закладене у проекті поняття правоздатності – як «**здатність здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов’язки**», то така редакція ч. 2 ст. 33 залишає поза увагою правочини, що не пов’язані із здійсненням прав, а стосуються можливості мати права. Наприклад, «не матиму права набувати у власність майно певного виду», «не матиму права укладати певні договори взагалі» тощо.

Пропозиція: уточнити поняття «правоздатності». Фізична особа її має з народження, чи здатна здійснювати. Відповідно, якщо залишиться «здатна здійснювати» викласти частину в діючій на сьогодні редакції ч. 1 ст. 27 чинного ЦК України

«Правочин, що обмежує можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов’язки, є нікчемним.»

10) Щодо статті 35 проекту та запровадження нового терміну «осідок».

Пропозиція: залишити звичне та усталене «місце проживання». Вказаний термін викликає несприйняття, окрім того, в усіх документах, базах, реєстрах, документах про місце проживання буде розширення тексту граф «осідок» дублюватиметься в дужках «місце проживання».

Виключити «перебування», вносить правову невизначеність.

11) Щодо статей 37,38 проекту щодо неповної та часткової дієздатності малолітньої та неповнолітньої дитини необхідно врахувати норми, які прийнято **Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів в інтересах малолітніх та неповнолітніх осіб» № 4824 IX від 25 березня 2026 року, який набирає чинності.**

Прийняті зміни до ст. 31 ЦКУ

2. Батьки (усиновлювачі) вчиняють від імені малолітньої особи інші правочини спільно або одним із них за згодою другого з батьків (усиновлювачів).

При вчиненні одним із батьків (усиновлювачів) правочину щодо майна малолітньої особи вважається, що він діє за згодою другого з батьків (усиновлювачів). Другий з батьків (усиновлювачів) має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як вчиненого без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового.

3. Батьки (усиновлювачі) або опікун вчиняють від імені малолітньої особи правочини, передбачені частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України, з дозволу органу опіки та піклування.

На вчинення одним із батьків (усиновлювачів) малолітньої особи правочину, передбаченого частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України, має бути нотаріально посвідчена згода другого з батьків (усиновлювачів) та дозвіл органу опіки та піклування.

Якщо один із батьків (усиновлювачів) захоплений у полон або заручники, інтернований у нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менше шести місяців поспіль та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини,

передбачені частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України, можуть бути вчинені без його згоди.

4. Правочин, за яким малолітня особа набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняється без надання дозволу органу опіки та піклування".

Прийняті зміни до статті 32 ЦКУ

у статті 32:

частини другу і третю викласти в такій редакції:

"2. Неповнолітня особа вчиняє інші правочини за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальників.

На вчинення неповнолітньою особою правочину, передбаченого частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України, має бути нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника та дозвіл органу опіки та піклування.

Правочин, за яким неповнолітня особа набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняється без надання дозволу органу опіки та піклування.

3. Неповнолітня особа може розпоряджатися грошовими коштами, що внесені повністю або частково іншими особами у фінансову установу на її ім'я, з дозволу органу опіки та піклування та за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника";

частину четверту виключити;

доповнити частиною сьомою такого змісту:

"7. Якщо один із батьків (усиновлювачів) захоплений у полон або заручники, інтернований у нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менше шести місяців поспіль та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо місце його проживання невідоме, правочини, передбачені частиною другою статті 177 Сімейного кодексу України, можуть бути вчинені без його згоди";

Зважаючи на наведене необхідно звернути увагу на те, що для **малолітніх** та **неповнолітніх** дітей застосовано різні конструкції статей щодо визначення видів їх дієздатності.

Так, для **малолітніх** стаття 37 проекту Кодексу містить норми, що регулюють лише дрібні правочини і умовчує про інші правочини, є незавершеною за змістом, і, навіть не містить відсильної норми до статті 1620 проекту.

В той же час, для **неповнолітніх** стаття 38 проекту Кодексу містить перелік правочинів, які укладаються лише за нотаріально посвідченою згодою батьків або піклувальника, зокрема це правочини «**щодо відчуження нерухомого майна або транспортного засобу, їх обтяження, зокрема передання їх у заставу (іпотеку)**». При чому дозвіл органу опіки та піклування буде вимагатися **лише у випадках, які будуть встановлені цим Кодексом та/або іншим законом, що з огляду на зміст ст. 1620 містить суперечність.**

Цей перелік відрізняється від переліку, зазначеного у частині другій статті 1620 проекту.

Викликає зауваження норма «**Неповнолітня дитина може вчиняти правочини щодо відчуження нерухомого майна або транспортного засобу, їх обтяження, зокрема передання**

їх у заставу (іпотеку), лише за наявності письмової нотаріально посвідченої згоди батьків або піклувальника, а у випадках, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом, також дозволу органу опіки і піклування.», у контексті того, що не узгоджується зі ст. 1620 ЦКУ.

Звертаємо увагу на те, що з огляду на розвиток вектору відповідального батьківства, у ст. 38 проекту вбачається спроба пом'якшення контролю над правочинами, що укладаються неповнолітніми, і може бути тенденційно правильною, однак потребує поступового запровадження, оскільки ризики безвідповідального підходу батьків до надання згоди на вчинення правочинів щодо нерухомості їх неповнолітніми дітьми на разі дуже високі, та посилюються у зв'язку з наслідками війни для суспільства, зубожінням населення. Також необхідно зважати на те, що неповнолітні діти можуть зазнавати різних видів впливу від батьків. Водночас, якщо батьків немає, а є лише піклувальник, це ще додаткові ризики. Водночас ст. 1620 визначає перелік правочинів на які потрібен дозвіл органу опіки на разі ширшим.

Зважаючи на прийнятий ВРУ Закон № 4824 ІХ від 25 березня 2026 року, а також те, що за ним буде формуватися нова практика, прийняття Кодексу має бути гармонійним та послідовним, продовжувати та поступово розвивати закладені зміни.

Пропозиція 1.

Доповнити статтю 37 проекту відсильною нормою.

«3. Управління майном малолітньої дитини та вчинення від її імені інших правочинів визначається статтею 1620 цього Кодексу.»

Відповідно частину 3 перенумерувати в частину 4.

Пропозиція 2.

Викласти частину 2 статті 38 проекту у наступній редакції.

Варіант 1.

«2. Неповнолітня дитина вчиняє інші правочини за згодою батьків або піклувальника, а у випадках, встановлених статтею 1620 цього Кодексу, за нотаріально посвідченою згодою батьків або піклувальника та з дозволу органу опіки та піклування.»

Варіант 2.

«2. Неповнолітня дитина вчиняє інші правочини за згодою батьків або піклувальника.

Неповнолітня дитина може відмовитися від прав на майно, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації, видавати письмові зобов'язання від свого імені, а також вчиняти правочини щодо об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких вона є, та щодо відчуження (у тому числі шляхом продажу, дарування, міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу, об'єднання, передачі в заставу, іпотеку нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна,

зокрема транспортних засобів, власником якого є така дитина, за нотаріально посвідченою згодою батьків або піклувальника та з дозволу органу опіки та піклування.»

Одночасно подаємо пропозиції до статті 1620 проекту, які пов'язані.

Редакція проекту досить ґрунтовна, враховує останні зміни.

Пропозиція 1.

Доповнити частину 2 та частину три відповідно:

...«за яким батьки малолітньої дитини набувають у власність майно, користувачем якого є їх малолітня дитина, а також»...

...«за яким батьки неповнолітньої дитини набувають у власність майно, користувачем якого є їх неповнолітня дитина, а також «...

«Стаття 1620. Управління майном дитини

1. Батьки або опікун управляють майном, належним малолітній дитині, без спеціального на те уповноваження. Батьки або опікун зобов'язані дбати про збереження та використання майна дитини в її інтересах.

Якщо малолітня дитина може самостійно визначити свої потреби та інтереси, батьки здійснюють управління її майном, враховуючи такі потреби та інтереси.

2. Батьки або опікун малолітньої дитини не мають права без дозволу органу опіки та піклування:

1) відмовитися від прав на майно малолітньої дитини, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації;

2) видавати письмові зобов'язання від імені малолітньої дитини;

3) вчиняти правочини щодо: об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є їхня малолітня дитина; відчуження (у тому числі у спосіб продажу, дарування, міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу, об'єднання, передачі в заставу, іпотеку нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є їхня малолітня дитина.

Правочин, «за яким батьки малолітньої дитини набувають у власність майно, користувачем якого є їх малолітня дитина, а також» (доповнити) за яким малолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняється без надання дозволу органу опіки та піклування.

3. Батьки або піклувальник мають право дати згоду на вчинення неповнолітньою дитиною правочинів, визначених **частиною другою цієї статті**, лише з дозволу органу опіки та піклування.

Правочин, «за яким батьки неповнолітньої дитини набувають у власність майно, користувачем якого є їх неповнолітня дитина, а також «(доповнити) за яким неповнолітня дитина набуває у власність майно безоплатно, у тому числі нерухоме майно, користувачем якого вона є, вчиняють без надання дозволу органу опіки та піклування.

4. Дозвіл на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини надає орган опіки та піклування після перевірки, що проводиться протягом одного місяця, і лише в разі гарантування збереження **(забезпечення) (замінити)** права дитини на житло.

5. Органи опіки та піклування можуть відмовити у наданні дозволу на вчинення правочинів щодо нерухомого майна дитини з одночасним зверненням до нотаріуса щодо накладення заборони відчуження такого майна лише у випадках, якщо ними встановлено, що:

1) мати та/або батько дитини, які (яка, який) звернулися за дозволом, позбавлені судом батьківських прав відповідно до статті 1557 цього Кодексу;

2) судом, органом опіки та піклування або прокурором постановлено (прийнято) рішення про відібрання дитини від батьків (або того з них, який звернувся за дозволом) без позбавлення їх батьківських прав відповідно до статті 1563 цього Кодексу;

3) до суду подано позов про позбавлення батьків дитини (або того з них, який звернувся за дозволом) батьківських прав особами, зазначеними у статті 1558 цього Кодексу;

4) особа, яка звернулася за дозволом, повідомила про себе неправдиві відомості, що мають суттєве значення для вирішення питання про надання дозволу чи відмову в його наданні;

5) між батьками дитини немає згоди стосовно вчинення правочину щодо нерухомого майна дитини;

6) між батьками дитини або між одним з них та третіми особами існує судовий спір стосовно нерухомого майна, за дозволом на вчинення правочину щодо якого звернулися батьки дитини (або один з них);

7) вчинення правочину призведе до звуження обсягу існуючих майнових прав дитини та/або порушення правомірних інтересів дитини.

6. При вчиненні одним із батьків правочину щодо майна малолітньої дитини вважається, що він діє за згодою другого з батьків. Другий з батьків має право звернутися до суду з вимогою про визнання правочину недійсним як вчиненого без його згоди, якщо цей правочин виходить за межі дрібного побутового. На вчинення одним із батьків правочинів, визначених частиною другою цієї статті, має бути письмова нотаріально посвідчена згода другого з батьків.

Якщо один із батьків захоплений у полон або заручники, інтернований у нейтральні держави або зник безвісти за особливих обставин, визнаний безвісно відсутнім, проживає окремо від дитини протягом не менше шести місяців поспіль та не бере участі у вихованні та утриманні дитини або якщо його осідок невідомий, правочини, зазначені у частині другій цієї статті, можуть бути вчинені без його згоди.

7. Батьки вирішують питання про управління майном дитини спільно, якщо іншого не встановлено договором між ними. Спори, які виникають між батьками щодо управління майном дитини, може вирішувати орган опіки та піклування або суд.

8. Після припинення управління батьки зобов'язані повернути дитині майно, яким вони управляли, а також доходи від нього.

9. Неналежне виконання батьками своїх обов'язків щодо управління майном дитини є підставою для покладення на них обов'язку відшкодувати завдану їй майнову шкоду та повернути доходи, одержані від управління її майном.

10. Порядок провадження органами опіки та піклування визначеної законом діяльності, пов'язаної із захистом майнових прав дитини, встановлює Кабінет Міністрів України.

12) Щодо статті 50 проекту «Визнання фізичної особи такою, що зникла безвісти за особливих обставин

1. Порядок визнання фізичної особи такою, що зникла безвісти за особливих обставин, визначає закон.»

Фізична особа не визнається такою, що зникла безвісти за особливих обставин, а набуває відповідного правового статусу з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Важливо також закріпити у Кодексі права приватного презумпцію того, що особа, яка зникла безвісти за особливих обставин, вважається живою і має усі права, гарантовані Конституцією України. У зв'язку з цим пропонуємо частково норми статті 5 Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, закріпити у цьому кодексі".

Пропозиція: ст. 50 викласти в такій редакції:

«Стаття 50. Набуття фізичною особою правового статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин. Права особи, зниклої безвісти за особливих обставин

1. Особа, зникла безвісти за особливих обставин, має всі права, гарантовані Конституцією та законами України.

Права та інтереси особи, зниклої безвісти за особливих обставин, а також її майно підлягають захисту.

2. Порядок набуття фізичною особою правового статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин та підстави припинення такого статусу, визначає закон».

13) Щодо статті 51 проекту пропонуємо доповнити наступні положення, які обумовлені та вкрай затребувані на практиці.

«Стаття 51. Опіка над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, а також фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин

1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над її майном.

За заявою заінтересованої особи або органу опіки і піклування нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном **фізичної** особи, зниклої безвісти за особливих обставин, до ухвалення судом рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою.

Для встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або **фізичної** особи, зниклої безвісти за особливих обставин, нотаріус описує відповідне майно та призначає над ним опікуна.

2. Нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або **фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, за останнім осідком (місцем проживання) такої особи.**

Якщо **осідок (місце проживання)** фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, невідомий, нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном такої особи за **місцезнаходженням** нерухомого майна або основної його частини, а за **браком** нерухомого майна – за **місцезнаходженням** основної частини рухомого майна.

Над одним майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, призначають одного опікуна.

У разі виявлення факту наявності призначеного опікуна над майном нотаріус відмовляє у видачі свідоцтва, крім випадку, якщо опікун помер, визнаний судом безвісно відсутнім або є особою, яка зникла безвісти за особливих обставин, визнаний судом недієздатним або обмежено дієздатним, усунутий від виконання обов'язків опікуна за рішенням суду, відмовився від виконання обов'язків шляхом подання нотаріусу заяви, посвідченої нотаріально.

3. Опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, особи, зниклої безвісти або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, здійснює охорону майна, над яким встановлено опіку, приймає виконання цивільних обов'язків на її користь, забезпечує виконання її зобов'язань та погашення за рахунок її майна боргів, в тому числі їх реструктуризацію, списання, прощення, оскарження, управляє цим майном в її інтересах, здійснює оформлення набутих такою особою прав на майно та оформлення прийнятої нею спадщини, захищає майнові права та інтереси такої особи.

За заявою заінтересованої особи опікун над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, надає за рахунок такого майна утримання особам, яких відповідна особа зобов'язана утримувати згідно із законом.

5. Опіку над майном припиняють з дня скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або з дня з'явлення фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, дня її смерті або оголошення померлою.

6. Опіку над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, встановлюють, виконують і припиняють відповідно до цього Кодексу з урахуванням приписів Закону України "Про нотаріат".

7. У разі припинення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, опікун над майном зобов'язаний на вимогу такої особи або її спадкоємців надати звіт про опіку над майном.»

14) Щодо статті 59 проекту, якою пропонується викласти ст. 59 в такій редакції:

«Стаття 59. Право фізичної особи – підприємця на провадження незалежної професійної діяльності

Фізична особа – підприємець має право провадити незалежну професійну діяльність, яка не є підприємницькою.

У разі встановлення законодавством вимоги щодо отримання свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа для провадження незалежної професійної діяльності фізична особа – підприємець має право провадити таку діяльність лише після отримання відповідного свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа, якщо іншого не визначено законом.

Особливості провадження окремих видів незалежної професійної діяльності визначає закон.»

Слід зауважити, що для адвокатури та нотаріату варто уточнити, що фізична особа може провадити незалежну професійну діяльність не набуваючи статусу підприємця.

Пропозиція:-

викласти статтю 59 проекту в наступній редакції:

«Стаття 59. Право фізичної особи на провадження незалежної професійної діяльності

Фізична особа безвідносно до статусу підприємця має право провадити незалежну професійну діяльність, яка не є підприємницькою.

У разі встановлення законодавством вимоги щодо отримання свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа для провадження незалежної професійної діяльності фізична особа має право провадити таку діяльність лише після отримання відповідного свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа, якщо іншого не визначено законом.

Особливості провадження окремих видів незалежної професійної діяльності визначає закон.»

15) Щодо статті 63 проекту. Управління майном, що його використовували у підприємницькій діяльності, органом опіки і піклування

Пропозиції:

1. З назви статті виключити слова «**органом опіки та піклування**», оскільки орган опіки не управляє майном, а призначає управителя, який управляє.

2. Додати перед словами "органу опіки та піклування" слово та знак "нотаріуса", який призначає опікуна за наявною вже процедурою. Адже нотаріус призначає опікуна.

Звертаємо увагу на те, що фізична особа не визнається такою, що зникла безвісті за особливих обставин, а набуває відповідного правового статусу з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісті за особливих обставин. У зв'язку з цим врахувати у змісті статті.

3. Додати положення про те, що нотаріус призначає управителя у порядку, встановленому законом. Діюча редакція зобов'язує родичів осіб, зниклих безвісті за особливих обставин, які були фізичними особами-підприємцями після встановлення опіки у нотаріуса додатково ще звертатися до органів опіки та піклування, що є подвоєнням процедур. Вжиття заходів для встановлення опіки над майном таких осіб є природньою для нотаріату України дією, направленою на охорону прав осіб.

Крім того, слід зауважити, що фізична особа не визнається такою, що зникла безвісті за особливих обставин, а набуває відповідного правового статусу з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісті за особливих обставин.

4. В тексті статті слово «зниклою» замінити словами «набуття фізичною особою правового статусу особи, зниклої».

16) Щодо статті 72 проекту, якою пропонується викласти ч. 2 ст. 72 в такій редакції:

«2. Опікуном або піклувальником може бути повнолітня дієздатна фізична особа, яка має громадянство України **та постійно проживає в Україні.**»

Слід зауважити, що вимога про постійне проживання в Україні обмежить можливість стати опікуном родичів дитини, які постійно проживають за кордоном (наприклад, бабуся). Багато дітей також з опікунами через війну зараз за кордоном. Потрібно залишити це питання на розсуд суду.

Пропозиція: виключити слова «**та постійно проживає в Україні**» з тексту частини 2 статті 72 проекту ЦК України.

17). Щодо статті 72 проекту «Призначення опікуна, піклувальника», частиною 6 якої передбачено:

«6. У разі призначення фізичній особі кількох опікунів або піклувальників такі особи письмово укладають між собою **договір про розподіл їхніх прав і обов'язків. Договір, визначений цією частиною, підлягає повідомній реєстрації органом опіки і піклування за місцем встановлення опіки або піклування. Договір укладений з порушенням вимог цієї частини, є нікчемним.**

Типовий договір про розподіл прав і обов'язків опікунів або піклувальників, порядок повідомної реєстрації таких договорів затверджує Кабінет Міністрів України.

Умови договору про розподіл прав і обов'язків опікунів або піклувальників, що погіршують становище одного з них порівняно з тим, що встановлено законом або типовим договором, є нікчемними.»

Слід зауважити, що наявні великі ризики щодо підробки таких договорів, якщо вони укладатимуться у простій письмовій формі, які потім потрібно витребувати для розпорядження нерухомістю чи корпоративними правами щоб підтвердити повноваження опікуна. Для **розпорядження нерухомим майном, цінним рухомим та корпоративними правами** має бути вимога **про нотаріальне посвідчення** таких договорів.

Пропозиція доповнити статтю нормою:

«Для розпорядження нерухомим майном, цінним рухомим майном, корпоративними правами та транспортними засобами договір між піклувальниками про розподіл їх прав та обов'язків має бути нотаріально посвідчено.»

18) Щодо статті 77 проекту, якою пропонується викласти ч. 2 ст. 77 в такій редакції:

«Опікун не може укласти договір дарування або в інший спосіб брати зобов'язання від імені підопічного, зокрема щодо обтяження майна підопічного»,

Слід зауважити, що заборона опікуну «в інший спосіб брати зобов'язання від імені підопічного» суперечить суті опіки. У такому разі опікун не зможе взагалі жодного двостороннього договору укласти. А заборона «укласти договір дарування» без конкретизації хто кому дарує призведе і до неможливості отримати дарунок для підопічного.

«Норма в інший спосіб брати зобов'язання від імені підопічного, зокрема щодо обтяження майна підопічного» містить у собі суперечність, охоплює усі без винятку зобов'язання, а не тільки поруку, та некоректно викладена (брати зобов'язання щодо обтяження майна підопічного, то зобов'язання береться основне, а обтяження – похідне і не є зобов'язанням)

Пропозиція: залишити діючу на сьогодні редакцію.

19) Щодо статті 80 проекту ЦК України, яким пропонується у частині 1 статті 80 заборонити опікуну без дозволу органу опіки і піклування:

- відмовлятися від будь-яких речових прав підопічного;
- зобов'язуватися від імені підопічного, зокрема щодо обтяження майна підопічного;»

Слід зауважити, що вимога отримувати дозвіл органу опіки і піклування на відмову від будь-яких речових прав підопічного, а також на будь-яке зобов'язання підопічного виглядає фактично абсолютною та надмірною і може призвести до абсурдної ситуації, коли опікун не зможе виносити сміття і стару чи іграшку викинути, меблі, техніку замінити тощо. Це не виправдано ускладнює цивільний оборот.

Потрібно залишити щодо нерухомого майна, іншого цінного майна, корпоративних прав та транспортних засобів.

Пропозиція

Залишити діючу редакцію ст. 71(зі змінами)

20) Щодо частини другої статті 82 проекту.

Пропозиція: доопрацювати, незрозуміло яке «повідомлення про нерухоме майно» орган опіки надсилає реєстратору і про що. Реєстраторам подаються заяви про державну реєстрацію прав, оскільки діє заявний принцип у сфері державної реєстрації прав. Також важливо встановити мету такого повідомлення та що з ним має зробити реєстратор.

21) Щодо статті 84 проекту. Опіка над майном.

Статтею передбачено:

1. Якщо особі, над якою встановлено опіку або піклування, належить майно, розміщене в іншій місцевості, опіку над таким майном встановлює орган опіки і піклування за місцезнаходженням майна.

Пропозиція: перед словами "орган опіки або піклування" доповнити словаим «нотаріус або». Зазначена дія є природньою для нотаріату.

22) Щодо статті 86 проекту. Припинення опіки.

Пропозиція:

«Додати підставу для припинення опіки: набуття статусу особи, зниклої за особливих обставин.

5. Опіка є припиненою у разі смерті опікуна або оголошення його померлим, визнання опікуна обмежено дієздатним, недієздатним або безвісно відсутнім, набуття ним статусу особи, зниклої за особливих обставин.»

Разом з тим, є позиція розглядати цю підставу не як підставу для припинення опіки, а підставу для зміни опікуна.

23) Щодо статті 87 проекту. Припинення піклування

Пропозиція:

Додати підставу для припинення опіки: набуття статусу особи, зниклої за особливих обставин.

...1. Піклування є припиненим у разі:

...

1) визнання піклувальника обмежено дієздатним, недієздатним або безвісно відсутнім, а також набуття ним статусу особи, зниклої за особливих обставин;

Разом з тим, є позиція розглядати цю підставу не як підставу для припинення опіки, а підставу для зміни опікуна.

24) Щодо статті 101 проекту. Цивільна правоздатність юридичної особи

Відповідно частини першої цієї статті пропонується визначення правоздатності юридичної особи, як **здатності мати** такі самі цивільні права і обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, що за своєю природою можуть належати лише людині. При цьому для фізичної особи правоздатність визначається як **здатність здійснювати** права та обов'язки. Така розбіжність в термінології в межах одного нормативно-правового акта призводить до правової невизначеності та є неприпустимою. Тому потрібно виправити для фізичних осіб.

25) Щодо статті 140. Вихід із повного товариства

Правочини посвідчуються. Оскільки заява про вихід має наслідком припинення прав – вона є правомочним. Вважаємо неприпустимим підмінювати посвідчення правомочнів засвідченням справжності підпису на документі, адже при посвідченні правомочну нотаріус здійснює більший комплекс дій для забезпечення його безспірності та законності.

Пропозиція: у першій частині речення "**Справжність підпису** на заяві про вихід із товариства підлягає нотаріальному засвідченню. Замінити на "**Заява про вихід із товариства підлягає нотаріальному посвідченню**".

26) Щодо статті 165. Створення акціонерного товариства

Правочини посвідчуються. Через це речення пропонується в іншій редакції:

"Якщо акціонерне товариство створюють за участю фізичних осіб, засновницький договір підлягає **нотаріальному посвідченню**."

Пропозиція:

Друге речення в абзаці 2 частини 2 " Якщо акціонерне товариство створюють за участю фізичних осіб, справжність підписів на засновницькому договорі підлягає нотаріальному засвідченню. Замінити на "Якщо акціонерне товариство створюють за участю фізичних осіб, засновницький договір підлягає нотаріальному посвідченню."

27) Щодо статті 219. Попередній договір.

Речення статті 219 попри наявність загальної норми логічно доповнити словами «об'єкта нерухомого майна».

Попередній договір щодо купівлі-продажу **об'єкта нерухомого майна**, об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості підлягає нотаріальному посвідченню.

Частиною третьою запропонованої редакції встановлюється, що «зобов'язання, визначене попереднім договором, **зникає**, якщо основний договір не укладено протягом строку (у термін), визначеного попереднім договором, або якщо жодна зі сторін не подасть другій стороні пропозицію про його укладення». При цьому ЦК визначає, що цивільні права та обов'язки виникають, змінюються... припиняються. Тому і зобов'язання також не **зникає**, а припиняється.

Пропозиція: у частині третій статті 219 проекту слово «**зникає**» **змінити на «припиняється».**

28) Діючий Розділ IV ЦК має назву: «ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО», включає договір, як правочин. Проектом же пропонується назва цього Розділу **ДОГОВОРИ ТА ІНШІ ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО**. Відповідно ці зміни змінюють структуру норм, яка була побудована від ширшого поняття «правочину» - до вужчого – «договору». У зв'язку з цим в основу усіх норм закладається «договір» і поняття «правочин» в частині норм прописується, в частині ні, спонукаючи застосовувати правила до правочину, які написані для договору, що ускладнює розуміння та послідовність застосування норм, окрім того є ці норми є фундаментальними для цивільного права. Вбачається, що такі зміни будуть складними для правозастосовчої практики. Крім того, важливо правильно поширити однакові правила для договорів та правочинів, щоб не допустити прогалин у правовому регулюванні питань для правочинів.

29) **Щодо статті 223 проекту, якою пропонується викласти ч. 1 ст. 223 в такій редакції:**

«Стаття 223. Форма договору. Способи волевиявлення

Договір може бути укладено в будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом.»

Слід зауважити, що у такій редакції залишаються взагалі **не визначені форми договору**.

Окрім того, пропонується виключити статтю 206 чинного ЦК України щодо правочинів, які можуть вчинятися усно, а також статтю 208 чинного ЦК України «Вимоги до письмової форми правочину». Чинний ЦК України чітко встановлює, у яких випадках правочин може вчинятися усно, коли є обов'язковою письмова форма, а також визначає правові наслідки недодержання форми (статті 205–210, 218 та інші). **Вилучення з проекту приписів про те, які правочини мають укладатися у письмовій формі, створює правову невизначеність і ускладнює правозастосування**, оскільки чинні статті 206–208 ЦК України виконують роль універсальних правил, що застосовуються до всіх правочинів (договорів), у тому числі до тих, які безпосередньо не врегульовані законом. Також поза увагою правового регулювання залишається підписання договору з використанням **факсиміле** тощо, а також **особливості підписання договору особою, яка у зв'язку з хворобою або фізичною вадою не може підписатися власноручно**, що зважаючи на зростання чисельності поранених є болючим питанням.

Пропозиція: обов'язково зберегти редакцію чинних статей 206-208 ЦК України щодо усної та письмової форми договору, які зарекомендували себе якнайкраще.

30) **Зберегти діючу статтю 204 ЦК -Презумпція правомірності для - ПРАВОЧИНУ.**

31) **Щодо статті 224 проекту. Нотаріальне посвідчення договору.**

Стаття потребує частково доопрацювання.

Стаття проекту передбачає:

1. У випадках, установлених законом або домовленістю сторін, **договір** підлягає нотаріальному посвідченню.
2. Нотаріальне посвідчення **договору** здійснює нотаріус **або посадова особа, яка**

відповідно до закону має право на це, ~~за допомогою посвідчувального напису на документі, у якому викладено текст договору.~~

3. Нотаріальне посвідчення може бути вчинено лише щодо договору, що відповідає вимогам, встановленим статтею 222 цього Кодексу.

Пропозиція 1.

У назві та тексті додати слова "правочин"

Пропозиція 2.

до 1 частини:

дати абзац такого змісту:

"Нотаріальне посвідчення договору забезпечує його законність та правову безпеку, надає договору реальні, доказові, виконавчі наслідки та підвищену ефективність, створює презумпцію доведеності та безспірності юридичних фактів та прав, що встановлені ним."

Пояснення: важливо визначити у ЦК важливість нотаріального посвідчення договору, що визнана у ЄС та практиці Європейського Суду, дослідженнях з визначення автентичного нотаріального документу та міжнародній практиці.

Нотаріат України, як інститут превентивного правосуддя, сьогодні відіграє значиму роль у забезпеченні стабільності та безспірності правовідносин, захисті прав та у розвантаженні судів. Через це важливо підкреслити роль нотаріального посвідчення.

Пропозиція 2.

до 2 частини:

виключити слова: «за допомогою посвідчувального напису на документі, у якому викладено текст договору», звужує та викривляє зміст нотаріального посвідчення та нотаріального процесу

Посвідчувальний напис не допомагає посвідчити договір є лише завершальною частиною об'ємного нотаріального процесу.

Пропозиція 3.

до 3 частини (термінологія та зміст не відповідає нотаріальній процедурі) **виключити частину третю, або викласти в новій редакції:**

«3. Договір, що посвідчується нотаріально, має відповідати вимогам, встановленим статтею 222 цього Кодексу».

Пропозиція 4.

У проект не включено діючу норму ЦК, яка була прийнята як антирейдерська, щодо встановлення у ст. 209 вимоги нотаріального посвідчення договору.

«Власник нерухомого майна має право встановити (скасувати) вимогу нотаріального посвідчення договору (внесення змін до договору), предметом якого є таке майно чи його частина, крім випадків, якщо відповідно до закону такий договір підлягає нотаріальному посвідченню. Встановлення (скасування) вимоги є одностороннім правочином, що підлягає

нотаріальному посвідченню. Така вимога є обтяженням речових прав на нерухоме майно та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному законом».

Пропозиція: зберегти дієвий правовий механізм.

Пропозиція редакції статті 224 проекту.

«Стаття 224. Нотаріальне посвідчення договору, правочину.

1. У випадках, установлених законом, домовленістю сторін або за бажанням особи, яка вчиняє правочин, договір, правочин підлягає нотаріальному посвідченню.

Нотаріальне посвідчення договору забезпечує його законність та правову безпеку, надає договору реальні, доказові, виконавчі наслідки та підвищену ефективність, створює презумпцію доведеності та безспірності юридичних фактів та прав, що встановлені ним

2. Нотаріальне посвідчення договору, правочину здійснює нотаріус або інша посадова особа, яка відповідно до закону має право на вчинення такої нотаріальної дії.

3. Нотаріальне посвідчення може бути вчинено лише щодо договору, правочину, що відповідає вимогам, встановленим статтею 222 цього Кодексу.

4. Власник нерухомого майна, корпоративних прав має право встановити (скасувати) вимогу нотаріального посвідчення договору (внесення змін до договору), предметом якого є таке майно чи його частина, крім випадків, якщо відповідно до закону такий договір підлягає нотаріальному посвідченню. Встановлення (скасування) вимоги є одностороннім правочином, що підлягає нотаріальному посвідченню. Така вимога є обтяженням речових прав на нерухоме майно, корпоративних прав та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному законом.»

32) Щодо статті 225 проекту, якою пропонується викласти ст. 225 в такій редакції:

«Стаття 225. Державна реєстрація договору

Договір підлягає державній реєстрації лише у випадках, встановлених законом. Такий договір є укладеним з дня його державної реєстрації.

Перелік органів, які здійснюють державну реєстрацію, порядок реєстрації, а також порядок ведення відповідних реєстрів визначає закон.»

Слід зауважити, що термін «укладено» застосовується до договору. Натомість до правочину застосовується термін «вчиняється», що також добре видно у наступній 226 статті проекту. Натомість стаття 225 є більш загальною і повинна застосовуватись як до договору, так і до одностороннього правочину. Відтак, слід уніфікувати застосування термінів.

Пропозиція: викласти статтю 225 проекту в наступній редакції:

«Стаття 225. Державна реєстрація договору (правочину),

Договір (правочин) підлягає державній реєстрації лише у випадках, встановлених законом. Такий договір(правочин) є укладеним (вчиненим) з дня його державної реєстрації.

Перелік органів, які здійснюють державну реєстрацію, порядок реєстрації, а також порядок ведення відповідних реєстрів визначає закон.»

33) Щодо статті 228 проекту необхідно дати можливість сторонам у разі відсутності спору тлумачити договір за взаємною згодою без суду шляхом **звернення усіх сторін до нотаріуса**.

У договорі може бути більше ніж дві сторони, тому слово «**обох**» потрібно замінити на «**усіх**».

Водночас не врегульованим постає питання **тлумачення правочину особою**, яка його вчинила.

Пропозиція.

1. Змінити статтю на «Тлумачення договору, правочину», або доповнити її частиною восьмою конкретно про тлумачення правочину.

2. У статті 228. Тлумачення договору, правочину

Частину 2 доповнити реченням такого змісту: "За зверненням обох сторін у разі відсутності спору нотаріус може витлумачити договір".

34) Щодо статті 230 проекту, якою пропонується викласти ч. 6 ст. 230 в такій редакції:

«6. Сторона договору, яка знала про підстави його недійсності, але визнала його юридичну силу, зокрема у спосіб повного або часткового виконання чи іншої поведінки, не може звертатися з вимогою про визнання такого договору недійсним»

Слід зауважити, що така пропозиція є недостатньо продуманою. Адже можна припустити ситуацію, коли сторона договору, яка знає про підстави його недійсності (наприклад, особа, щодо якої вчиняється насильство), проте в силу обставин здійснює повне або часткове виконання.

Пропозиція: викласти частину в наступній редакції:

«6. Сторона договору, яка знала про підстави його недійсності, але **добровільно** визнала його юридичну силу, зокрема у спосіб повного або часткового виконання чи іншої поведінки, не може звертатися з вимогою про визнання такого договору недійсним».

35) Щодо статті 231 проекту

Виключити пропоновану редакцію статті 231.

Слід зауважити, що у статті по суті пропонується визнання недійсним договору **самими сторонами без звернення до суду**. І хоча загалом, ідея позасудового врегулювання спору є цікавою. Проте, реалізація її на практиці призведе до складних ситуацій та численних порушення прав, незаконних схем. У ситуації, коли велика частина населення вимушено переміщається як по території України, так і за її межі, норма, що дозволяє без судової перевірки визнати недійсним договір тільки тому, **що інша сторона вчасно не заперечила проти недійсності є неприйнятною**. Адже строк у 6 місяців є малим, зважаючи, на воєнні ризики, часто відсутність особи в місці її зареєстрованого проживання тощо. Окрім того статті не уточнює, якими документами має підтверджуватись факт отримання заяви, за якою адресою вона має надсилатись, і для яких договорів буде допустимою. **Особливо небезпечною для різних зловживань та складною у реалізації вказана норма буде у разі застосування для договорів з нерухомістю, майновими та корпоративними правами.**

Щодо частини 6 статті, то її редакція може тлумачитись на практиці неоднозначно. Автори не вказують, яким чином особа має підтвердити дійсність договору. Окрім того, кома між словосполученнями «після того, як дізналася про підстави недійсності» та «або своєю поведінкою» означає, що в обох випадках особа «підтвердила дійсність договору». У такій редакції особа може «підтвердити дійсність договору» своєю поведінкою і до того як дізналася про підстави недійсності. Невідомо також, яка поведінка має свідчити про підтвердження, адже це може бути і бездіяльність.

Реальна ситуація з листуванням на ринку землі, у іпотечних правовідносинах, орендних правовідносинах тощо демонструє вади цього інструменту, що призводить до судових спорів та численних зловживань на практиці.

Пропозиція: ВИКЛЮЧИТИ ПРОПОНОВАНУ РЕДАКЦІЮ СТАТТІ

36) Щодо статті 232 проекту, якою пропонується викласти ч. 3 ст. 232 в такій редакції:

«3. Якщо у зв'язку з укладенням недійсного договору другій стороні або третій особі завдано майнової та/або моральної шкоди, її відшкодує та/або компенсує сторона, **що не виконала договір.**»

Натомість чинний ЦК України у статті 216 покладає такі наслідки на винну сторону.

Слід зауважити, що у ситуації, коли не виконала договір сторона, яка не винна у недійсності, покладення на неї тягаря наслідків недійсності є несправедливим.

Пропозиція:

викласти частину в наступній редакції: «3. Якщо у зв'язку з укладенням недійсного договору другій стороні або третій особі завдано майнової та/або моральної шкоди, її відшкодує та/або компенсує винна сторона.»

Також законопроектом пропонується виключити ч. 5 ст. 216 чинного ЦК України, що призведе до невизначеності у питанні суб'єкта права вимоги, а також можливості суду застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи.

Пропозиція: доповнити пропоновану статтю 232 проекту ЦК України частиною 5 наступного змісту:

«5. Вимога про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину може бути пред'явлена будь-якою заінтересованою особою.

Суд може застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи.»

37) Щодо статті 235. Юридичні наслідки недодержання вимоги закону щодо нотаріального посвідчення договору.

1. У разі недодержання сторонами вимоги закону щодо нотаріального посвідчення договору такий договір є нікчемним.

2. Якщо сторони домовилися щодо всіх істотних умов договору, що підтверджено письмовими доказами, та відбулося повне або часткове виконання договору, але одна зі сторін ухилилася від його нотаріального посвідчення, суд може визнати такий договір дійсним. У такому разі наступного нотаріального посвідчення договору не вимагають.

3. Суд може визнати договір дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідав

справжній волі сторін, які його уклали, а нотаріальному посвідченню договору перешкоджала обставина, що не залежала від їхньої волі.

Пропозиція до частини третьої – виключити або конкретизувати обставини. Наприклад відсутність правовстановлюючого документа, відсутність згоди другого з подружжя, наявність арешту, наявність зареєстрованих дітей. Це призведе до укладення договорів відчуження нерухомості у простій письмовій формі з дефектами та подальшої їх масової легалізації через суди.

38) Проектом пропонується виключити ст. 218 чинного ЦК України, що призведе до невизначеності у питанні наслідків недодержання вимоги щодо письмової форми правочину. Судова практика підтверджує дієвість та застосовність такої норми.

Пропозиція:

залишити текст чинної статті 218 щодо наслідків недодержання вимоги щодо письмової форми правочину.

39) У проекті відсутні норми ч. 4-6 ст. 221 чинного ЦК України, що призведе до невизначеності у питанні наслідків недійсності правочину для сторони правочину, що мала більший обсяг дієздатності та діяла на шкоду контрагенту.

За відсутності такої норми у проекті, будуть застосовуватись загальні положення про наслідки недійсності договору. Відтак збитки не будуть наслідком недійсності. При цьому норми статті 222 чинного ЦК, які стосуються неповнолітніх залишені майже без змін, тоді як частини 3-6 статті 221 щодо малолітніх виключено.

Пропозиція:

залишити текст ч.4-6 ст. 221 чинного ЦК України щодо наслідків недійсності правочину для сторони правочину, що мала більший обсяг дієздатності та діяла на шкоду контрагенту.

40) Щодо ст. 243 проекту, якою пропонується викласти ч. 1 ст. 243 в такій редакції:

«Стаття 243. Недійсність договору, що порушує публічний порядок

1. Договір є таким, що порушує публічний порядок, якщо його зміст, мета або спосіб виконання грубо суперечить **людським правам** і основоположним свободам або створює реальну загрозу національній безпеці.»

Слід зауважити, що використаний авторами термін «людським правам» некоректний. Якщо вони мали на увазі «правам людини», то бажано уточнити яким саме. У чинному ЦК мова йде про порушення лише конституційних прав і свобод людини, що є більш конкретним поняттям, яке підлягає перевірці і не призводить до зловживань з боку держави. Окрім того, «реальна загроза національній безпеці» поняття розмите, що також може призвести до зловживань. Також вжите авторами «грубо суперечать» є оціночною категорією, до якої не має критеріїв перевірки.

Пропозиція:

викласти частину 1 статті 243 в наступній редакції:

«1. Договір є таким, що порушує публічний порядок, якщо його зміст, мета або спосіб виконання порушують конституційні права й основоположні свободи людини або такий договір

не узгоджується з обмеженнями та приписами, встановленими законодавством з міркувань національної безпеки.»

41) Щодо статті 244 проекту. Недійсність договору, що порушує імперативні норми закону або суперечить доброзвичайності.

1. За заявою заінтересованої особи суд може визнати договір недійсним, якщо його зміст, мета або спосіб виконання порушують імперативні норми закону, суперечать доброзвичайності.

Які норми закону є імперативними?. За цією статтею дуже велика можливість визнати недійсним кожен договір.

Пропозиція: виключити цю статтю.

42) Щодо статті 246 проекту, якою пропонується викласти ч. 1 ст. 246 в такій редакції:

«Стаття 246. Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом обману

1. Якщо одна зі сторін договору або її представник умисно ввели другу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення відповідно до частини першої статті 245 цього Кодексу, **суд визнає такий договір нікчемним.**»

Оскільки нікчемний договір не потребує його визнання судом, то актори мають уточнити чи договір є нікчемним, або ж **суд визнає такий договір недійсним.**

Пропозиція:

викласти частину в наступній редакції: «Якщо одна зі сторін договору або її представник умисно ввели другу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення відповідно до частини першої статті 245 цього Кодексу, **суд визнає такий договір недійсним.**».

Окрім того у частині 2 пропонованої статті на сторону, яка застосувала обман, додатково покладається зобов'язання відшкодувати другій стороні завдану майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду, натомість чинний ЦК зобов'язує відшкодувати збитки у подвійному розмірі та компенсувати моральну шкоду. Відтак, відповідальність винної особи у проекті зменшено.

Законопроектом також пропонується у статті 247 зменшити відповідальність винної особи.

Пропозиція:

залишити обсяг відповідальності, що є у чинному ЦК України.

43) Щодо статті 247 проекту, якою пропонується

Стаття 247. Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом насильства

1. Договір, що його уклала особа проти своєї справжньої волі внаслідок застосування до неї фізичного або психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, **є нікчемним.**

Винна сторона (інша особа), яка застосувала фізичний або психічний тиск до другої сторони, зобов'язана відшкодувати **завдану майнову шкоду** та компенсувати моральну шкоду.

Пропозиція:

«є нікчемним» замінити на «**визнається судом недійсним**», залишити шкоду **в подвійному** розмірі

44) Щодо статті 248 проекту, якою пропонується

Стаття 248. Юридичні наслідки договору, що його укладено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороноюю

1. **Договір, що його укладено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, є нікчемним.**

Пропозиція:

«є нікчемним» замінити на «визнається судом недійсним»

45) Щодо статті 250 проекту, якою пропонується

Стаття 250. Недійсність фіктивного договору

Фіктивним є договір, що його укладено без наміру створення юридичних наслідків, які він спричинив би.

Фіктивний договір є нікчемним.

Пропозиція:

«є нікчемним» замінити на «визнається судом недійсним»

46) Щодо статті 252 проекту, якою пропонується

Юридичні наслідки фродакторного договору

1. **Фраудаторним є договір, що його уклав боржник всупереч інтересам кредитора.**

2. **Фраудаторний договір може бути визнано недійсним.**

Пропозиція:

«всупереч інтересам кредитора» замінити на «на шкоду кредитору»

Інтереси кредитора можуть бути різні, а чи правочин завадив виконати зобов'язання чи задовільнити інтереси кредитора то інше питання. Так кожен другий правочин можна визнавати фродакторним, що не сприятиме бізнесклімату для інвестицій.

47)Щодо ст. 255 проекту, якою пропонується викласти ч. 4 ст. 255 в такій редакції:

«4. Представник зобов'язаний невідкладно інформувати особу, яку він представляє, щодо вчинених ним правочинів та/або інших юридичних дій.»

Слід зауважити, що в практиці реалізації такої норми будуть проблеми. Наприклад, в процесі продажу авто, виконанні дрібних численних дій тощо. Доцільно залишити обов'язок інформування лише, якщо про це є вказівка у договорі або наявна вимога.

Пропозиція:

викласти частину в наступній редакції:

«4. Представник зобов'язаний інформувати особу, яку він представляє, щодо вчинених ним правочинів та/або інших юридичних дій, на вимогу особи, яку він представляє.»

48) Щодо частини третьої статті 258 проекту.

Вчинення правочинів з перевищенням повноважень або без уповноваження.

...

3. **Якщо особа, яку представляють, відмовила у схваленні правочину, що його вчинив**

представник з перевищенням повноважень, безвідносно до того, є воно істотним чи неістотним, а також якщо перевищення повноважень має систематичний характер і вчинено не в інтересах особи, яку представляють, такий правочин є нікчемним.

Пропозиція:

«є нікчемним» замінити на «визнається судом недійсним»

49). Щодо частини першої статті 262. Форма довіреності

1. Форма довіреності має відповідати формі, в якій відповідно до закону **може** вчинятися правочин.

Пропозиція:

слово «може» замінити на слово «має».

На практиці це має дуже важливе значення, так як слово "може" дає можливість особі обрати форму довіреності, зокрема "письмову" для посвідення правочину, щодо нерухомого майна. Це не сприятиме безпечності правовідносин.

50) Щодо статті 264. Строк довіреності.

На практиці досить часто суб'єкти цивільних відносин бажають визначити закінчення дії довіреності не строком, а настанням певної дати, події (наприклад, до останнього числа поточного місяця або до закінчення поточного календарного року, тобто до 31 грудня відповідного року). За таких обставин задля буквального виконання приписів цієї статті необхідно докладно вираховувати строк дії довіреності у роках, місяцях, тижнях, днях, наприклад «довіреність видана строком на три місяці дев'ятнадцять днів», що є складним та нелогічним. Пропонуємо викласти статтю 264 в такій редакції:

«Стаття 264. Строк (**термін**) довіреності

1. Строк (**термін**) довіреності встановлюють у довіреності. Якщо строк (**термін**) довіреності не встановлено, вона зберігає чинність до припинення своєї дії.
2. Строк (**термін**) довіреності, що її видано порядком передоручення, не може перевищувати строку основної довіреності, на підставі якої її видано.
3. Довіреність, у якій не зазначена дата її вчинення, є нікчемною.»

51) Щодо ст. 271 проекту, якою пропонується викласти ч. 1 ст. 271 в такій редакції:

«Стаття 271. Початок і кінець строку

1. Строк, визначений у тижнях, місяцях або роках, починається з першої години дня, наступного після календарної дати, або з моменту настання події, з якою пов'язано його початок, і є закінченим після спливу останньої години останнього дня строку, безвідносно до того, чи цей день збігається з днем тижня або датою початку строку.»

Слід зауважити, що фраза «безвідносно до того, чи цей день збігається з днем тижня або датою початку строку» не роз'яснює, а лише заплутує розуміння моменту закінчення строку, норма про який буде мати надшироке використання не тільки юристами-науковцями, а простими людьми.

Пропозиція:

виключити з тексту частини 1 статті 271 слова «безвідносно до того, чи цей день збігається з днем тижня або датою початку строку.»

Законопроектом пропонується викласти ч. 2 ст. 271 в такій редакції:

«2. Якщо у відповідному місяці немає числа, на яке припадає кінець строку, строк є закінченим після спливу останньої години останнього дня **того самого** місяця.»

Слід зауважити, що словосполучення «**того самого** місяця» має не чітке визначення. Чи, того в якому розпочався перебіг, чи того в якому закінчився. Редакція чинного ЦК є більш чіткою: «Якщо закінчення строку, визначеного місяцем, припадає на такий місяць, у якому немає відповідного числа, строк спливає в останній день цього місяця. Ст. 254 ч.3 абз 3».

Пропозиція:

викласти частину в редакції чинного ЦК України:

«2. Якщо закінчення строку, визначеного місяцем, припадає на такий місяць, у якому немає відповідного числа, строк спливає в останній день цього місяця.»

Законопроектом пропонується викласти ч. 4 ст. 271 в такій редакції:

«4. Строк охоплює вихідні, святкові та інші неробочі дні, якщо іншого не визначено договором, законом або якщо строк визначений у робочих днях. Якщо останній день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день у місці вчинення дії, днем закінчення строку є перший після нього робочий день.»

Слід зауважити, що слово «охоплює» не відповідає суті дії. Не відомо: його слід розуміти як «омінає» чи як «включає».

Пропозиція:

викласти частину в редакції чинного ЦК України:

«Якщо останній день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день у місці вчинення дії, днем закінчення строку є перший після нього робочий день.»

52) Проектом пропонується у статті 272 «Початок перебігу строку для відповіді або вчинення інших дій» встановити, що якщо в надісланому особі документі встановлено період, протягом якого адресат повинен надати відповідь або вчинити інші дії, але не зазначено, коли цей період буде розпочато, строк обчислюють, якщо немає інших вказівок, з **моменту**, коли адресат отримав документ.

У проєкті статті не визначено яка саме подія, час вважатиметься моментом отримання документа – день, година, хвилина тощо, а також не визначено спосіб фіксації цього моменту.

Пропозиція: передбачити застосування правил статті 271 щодо обчислення строків та початку перебігу строку.

53) Проектом пропонується виключити статтю 256. Поняття позовної давності чинного ЦК України. Оскільки поняття позовної давності виключили, відтак слід керуватись загальними правилами. Проте, поняття строку, надане у статті 269 проєкту (період у часі, зі

спливом якого пов'язана дія або подія, що має юридичне значення) є загальним і не вказує на особливе призначення позовної давності.

Пропозиція:

доповнити проект нормою, яка визначить поняття позовної давності в редакції чинного ЦК України: «Позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу».

54) Щодо ст. 278 проекту, яким пропонується викласти ч. 1 та ч. 2 ст. 278 в такій редакції:

«Стаття 278. Початок перебігу позовної давності

1. Перебіг загальної позовної давності починають з моменту завершення календарного року, в якому особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила.

2. Перебіг спеціальної позовної давності починають з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила, якщо іншого не визначено законом.»

Слід зауважити, що початок перебігу загального строку позовної давності з моменту завершення календарного року необґрунтовано збільшує тривалість усіх строків та є несправедливою. При цьому інколи строк збільшується істотно (дізналась у січні 2026 року, то строк розпочнеться з 01 січня 2027 року), а інколи не значно (дізналась у грудні 2026 року, то строк розпочнеться з 01 січня 2027 року).

При цьому логіка авторів є незрозумілою, оскільки для початку перебігу спеціального строку обрано день, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права. Хоча спеціальні строки можуть бути дуже тривалими (30 років) або дуже короткими (6 місяців).

Окрім того, для початку перебігу буде, на відміну від чинного кодексу, потрібно наявність двох фактів одночасно і дізнатись про факт порушення і про особу, що протє видається слухним.

Пропозиція:

викласти частину ч. першу статті 278 в наступній редакції:

«1. Перебіг позовної давності починається з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила, якщо іншого не визначено законом.»

55) Щодо ст. 280 проекту, якою пропонується викласти п.4 ч. 1 ст. 280 в такій редакції:

«4) Якщо під час дії особливого періоду позивач або відповідач проходить військову службу у Збройних Силах України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях.»

Особливий період регламентується Законами України «Про оборону України» та «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Особливий період це правовий режим, що настає з моменту оголошення мобілізації або введення воєнного стану, охоплюючи час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період. В Україні особливий період розпочався 18 березня

2014 року відповідно до Указу Президента України № 303/2014 «Про часткову мобілізацію», затвердженого встановленим порядком, оголошено часткову мобілізацію, у зв'язку з чим в Україні настав особливий період.

Слід зауважити, що більш вдалою є конструкція чинної норми, пункту 4 частини 1 статті 252:

«4) Якщо позивач або відповідач перебуває у складі Збройних Сил України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях, що переведені на воєнний стан».

Пропозиція визначити підставою для зупинення перебування особи у складі ЗСУ у період дії воєнного стану.

Пропозиція:

викласти частину в редакції чинного ЦК України:

«4) Якщо позивач або відповідач перебуває у складі Збройних Сил України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях у період дії воєнного стану».

КНИГА ДРУГА

1) Щодо статті 300. Право на життя

1. Фізична особа має **невід'ємне** право на життя. (термін з Конституції України, Декларації)
2. Фізична особа не може бути **свавільно** позбавлена життя.

Пропозиція: виправити слово «невіддільне» на «невід'ємне».

2) Щодо статті 312 проекту.

Донорство «кріоконсервованих ембріонів» відсутнє у діючому ЦКУ у статті 290 ЦК.

Вбачається, що кріоконсервація не тільки для власних потреб, але і як донорство, використання та розпорядження ембріонами поряд з анатомічними матеріалами, що мають репродуктивні властивості.

Пропозиція.

У проекті передбачити особливий статус кріоконсервованих ембріонів з метою їх захисту, захисту особистих прав майбутньої людини, та принципи такої донації виключно з лікувальною метою.

3) Щодо частини другої статті 316 проекту.

2. Фізична особа використовує свій підпис як засіб вирізнення та підтвердження своєї особи, а також підтвердження свого волевиявлення для **посвідчення** документів, договорів, заяв та інших правочинів, для засвідчення авторства тощо.

Пропозиція: слово «посвідчення» замінити на «підписання».

4) Щодо статті 319 проекту. Право на біометричні дані.

2. Обробка біометричних даних фізичної особи, зокрема в цифровому середовищі, **включно із застосуванням технологій штучного інтелекту**, може здійснюватись лише за згоди фізичної особи, якщо іншого не визначено законом.

Пропозиція. Обробку біометричних даних захистити від потрапляння цих даних штучному інтелекту. Слова «включно із застосуванням технологій штучного інтелекту» виключити

або замінити на слова «виключно без застосування технологій штучного інтелекту».
Крім того, передбачити форму згоди, яку можна зафіксувати, перевірити, оскаржити.

5)ЩОДО ПОІНФОРМОВАНИХ ЗГОД ЛЮДИНИ

Окремо важливо приділити увагу формі інформованих згод по цій книзі, адже зважаючи на спектр питань, з яких буде надаватися поінформована згода людини, велика вірогідність зростання інтересу до їх підробки.

У зв'язку з цим вбачається за необхідне використання усіх можливих способів захисту таких правочинів, адже ці згоди є правочинами, наприклад В ЧАСТИНІ ОСОБИСТОГО підписання, реєстрації, встановлення вимоги нотаріального посвідчення, іншої надійної фіксації та конфіденційності.

В тому числі їх ВІДКЛИКАННЯ.

Чинна редакція	Запропонована редакція	
ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ	ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ	
<i>Прембула відсутня</i>	<p>Усвідомлюючи понад тисячолітню історію державотворення і розвитку української правничої культури, підтверджуючи, що найвища мета, засадничі цінності приватного (цивільного) права (далі – приватне право) – служити вільному розвитку особистості, забезпечувати повагу до людської гідності, автономію волі та неприпустимість втручання у приватне життя, визнаючи, що особисті права становлять підвалини приватного права, а їхні прояви є еманациєю гідності та автономії людини, устанавлюючи непорушність права приватної власності як засаду економічної свободи та особистої незалежності, а також утверджуючи свободу договору і свободу підприємництва, визначаючи метою цього Кодексу сприяння інтеграції України до Європейського Союзу, модернізацію національного законодавства та розвиток приватного</p>	<p>1. Щодо вжиття термінів «людські права», «людська гідність» у проекті, слід зауважити, що у Конституції України вживається «права людини», «людина, її гідність».</p> <p>2. Викласти речення Прембули: «Система засад і приписів, встановлених цим Кодексом, становить основу приватного права України.»</p>

	<p>права відповідно до викликів майбутнього, Верховна Рада України оновлює цей Кодекс відповідно до загальних принципів права, Конституції України, міжнародних договорів України у сфері людських прав та для забезпечення їх розвитку встановлює засади і приписи, що визначають права і обов'язки суб'єктів приватних (цивільних) відносин (далі – приватні відносини). Система засад і приписів, встановлених цим Кодексом, становить основу приватного права, що його застосовують в Україні.</p>	
КНИГА ПЕРША ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	КНИГА ПЕРША ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА	
Розділ I. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ	Розділ I. ОСНОВНІ ПРИПИСИ	
Глава 1. ЦИВІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ	Глава 1. Джерела та засади приватного права	
Стаття 1. Відносини, що регулюються цивільним законодавством 1. Цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.	Стаття 1. Сфера дії цього Кодексу та інших джерел приватного права 1. Цей Кодекс та інші джерела приватного права застосовують до приватних відносин. 2. Відносини є приватними, якщо їхній публічний характер не визначений законом або не впливає з суті	

<p>2. До майнових відносин, заснованих на адміністративному або іншому підпорядкуванні однієї сторони другій стороні, а також до податкових, бюджетних відносин цивільне законодавство не застосовується, якщо інше не встановлено законом.</p>	<p>відносин. 3. Цей Кодекс та інші джерела приватного права не застосовують до майнових відносин публічного характеру, якщо іншого не визначено законом.</p>	
<p>Стаття 2. Учасники цивільних відносин 1. Учасниками цивільних відносин є фізичні особи та юридичні особи (далі - особи). 2. Учасниками цивільних відносин є: держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права.</p>	<p>Стаття 2. Суб'єкти приватних відносин 1. Суб'єктами приватних відносин є фізичні особи та юридичні особи (далі разом – особи). 2. Статус суб'єкта приватних відносин поширюють на державу Україна, Автономну Республіку Крим, територіальну громаду, іноземну державу, інших суб'єктів публічного права у разі їхньої участі у приватних відносинах.</p>	
<p>Стаття 3. Загальні засади цивільного законодавства 1. Загальними засадами цивільного законодавства є: 1) неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини; 2) неприпустимість позбавлення права власності, крім винадків, встановлених Конституцією України та законом; 3) свобода договору;</p>	<p>Стаття 3. Засади приватного права 1. Приватні відносини ґрунтовано на засадах приватного права. 2. Засадами приватного права є: 1) юридична рівність суб'єктів приватних відносин; 2) приватна автономія; 3) диспозитивність; 4) справедливість; 5) добросовісність (<i>bona fides</i>); 6) розумність;</p>	

<p>4) свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом;</p> <p>5) судовий захист цивільного права та інтересу;</p> <p>6) справедливість, добросовісність та розумність.</p>	<p>7) неприпустимість свавільного втручання у сферу приватного життя людини;</p> <p>8) заборона протиправного позбавлення права власності;</p> <p>9) свобода договору або іншого правочину;</p> <p>10) свобода підприємницької діяльності, що не заборонена законом;</p> <p>11) недопущення отримання переваг зі своєї протиправної та/або недобросовісної поведінки,</p> <p>заборона зловживання правом;</p> <p>12) судовий захист цивільного права та/або правомірного інтересу.</p> <p>3. Перелік засад, визначений частиною другою цієї статті, не є вичерпним.</p>	
<p>Стаття 4. Акти цивільного законодавства України</p> <p>1. Основу цивільного законодавства України становить Конституція України.</p> <p>2. Основним актом цивільного законодавства України є Цивільний кодекс України.</p> <p>Актами цивільного законодавства є також інші закони України, які приймаються відповідно до Конституції України та цього Кодексу (далі – закон).</p> <p>Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до</p>	<p>Стаття 4. Акти цивільного законодавства України</p> <p>1. Основу цивільного законодавства України становить Конституція України.</p> <p>2. Головним актом цивільного законодавства України є цей Кодекс.</p> <p>Актом цивільного законодавства є також інший закон України, що містить норми права, які регулюють та/або охороняють приватні відносини.</p> <p>Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до</p>	

<p>Верховної Ради України проект закону, який регулює цивільні відносини інакше, ніж цей Кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до Цивільного кодексу України. Поданий законопроект розглядається Верховною Радою України одночасно з відповідним проектом закону про внесення змін до Цивільного кодексу України. Зміни до цього Кодексу можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Цивільного кодексу України.</p> <p>3. Цивільні відносини можуть регулюватися актами Президента України у випадках, встановлених Конституцією України.</p> <p>4. Актами цивільного законодавства є також постанови Кабінету Міністрів України. Якщо постанова Кабінету Міністрів України суперечить положенням цього Кодексу або іншому закону, застосовуються відповідні положення цього Кодексу або іншого закону.</p> <p>5. Інші органи державної влади України, органи влади</p>	<p>Верховної Ради України проект закону, що регулює приватні відносини інакше, ніж цей Кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до Цивільного кодексу України. Подані законопроекти Верховна Рада України розглядає одночасно. Зміни до цього Кодексу можуть бути внесені лише законом про внесення змін до Цивільного кодексу України.</p> <p>3. До приватних відносин можуть бути застосовними інші нормативно-правові акти у випадках, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.</p>	
---	---	--

<p>Автономної Республіки Крим можуть видавати нормативно-правові акти, що регулюють цивільні відносини, лише у випадках і в межах, встановлених Конституцією України та законом.</p> <p>6. Цивільні відносини регулюються однаково на всій території України.</p>		
<p>Стаття 5. Дія актів цивільного законодавства у часі</p> <p>1. Акти цивільного законодавства регулюють відносини, які виникли з дня набрання ними чинності.</p> <p>2. Акт цивільного законодавства не має зворотної дії у часі, крім випадків, коли він пом'якшує або скасовує цивільну відповідальність особи.</p> <p>3. Якщо цивільні відносини виникли раніше і регулювалися актом цивільного законодавства, який втратив чинність, новий акт цивільного законодавства застосовується до прав та обов'язків, що виникли з моменту набрання ним чинності.</p>	<p>Стаття 5. Дія актів цивільного законодавства, усунення і подолання юридичних прогалин та юридичних колізій</p> <p>1. Дію актів цивільного законодавства в часі, просторі та за колом суб'єктів визначає Закон України "Про правотворчу діяльність".</p> <p>2. Юридичні прогалини та юридичні колізії усувають та долають на підставах та порядком, що визначені Законом України "Про правотворчу діяльність".</p>	<p>Щодо подолання колізій у частині другій статті 5 проекту, якою визначено:</p> <p>«Юридичні прогалини та юридичні колізії усувають та долають на підставах та порядком, що визначені Законом України "Про правотворчу діяльність".</p> <p>Зазначена відсилна норма унеможливує застосування аналогії іншими суб'єктами окрім суду. Відповідно до ЗУ "Про правотворчу діяльність" аналогію для подолання прогалин може застосувати лише суд.</p> <p>Це унеможливить застосування аналогії у безспірних правовідносинах і призведе до збільшення кількості штучно надуманих спорів. Сьогодні нотаріат України, який одним із перших зустрічається із прогалинами, і є суб'єктом правозастосування, застосовує аналогію закону і щодо презумпції рівності часток у разі смерті одного із суб'єктів спільної сумісної власності, і щодо визначення правового статусу майна нових об'єктів прав, зумовлених війною, та об'єктів, статус яких не врегульовано Сімейним кодексом України, а</p>

		<p>також з багатьох інших питань. Це дозволяє врегулювати безспірні правовідносини, забезпечити реалізацію прав осіб, без необхідності звернення до суду.</p> <p>ЄС у своїх політиках робить акцент на деюдиціалізацію, а також надання дискреції суб'єктам, відмінним від суду, і у питаннях передачі певних питань та спорів на розгляд інших суб'єктів, які здійснюють правосуддя, і у питаннях застосування аналогії закону, тлумачення та інших питань у забезпеченні реалізації прав осіб там, де право не встигає регулювати суспільні правовідносини.</p> <p>Пропозиція: виписати про застосування аналогії права та закону у Кодексі безвідносно до суб'єктів так, як це визначено у діючій редакції.</p>
	<p>Стаття 6. Доброзвичайність (boni mores) 1. Приватні відносини регулюють з урахуванням доброзвичайності. Доброзвичайність – це сукупність моральних норм та принципів, стандартів етичної поведінки та загальновизнаних уявлень про належну поведінку, усталених у суспільстві. 2. У разі якщо суспільні відносини суперечать доброзвичайності, настають юридичні наслідки, визначені цим Кодексом та/або іншим законом, або договором.</p>	
<p>Стаття 6. Акти цивільного законодавства і договір 1. Сторони мають право укласти договір, який не</p>	<p>Стаття 7. Договір як джерело приватного права 1. Приватні відносини може регулювати договір.</p>	

<p>передбачений актами цивільного законодавства, але відповідає загальним засадам цивільного законодавства.</p> <p>2. Сторони мають право врегулювати у договорі, який передбачений актами цивільного законодавства, свої відносини, які не врегульовані цими актами.</p> <p>3. Сторони в договорі можуть відступити від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Сторони в договорі не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства, якщо в цих актах прямо вказано про це, а також у разі, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства впливає з їх змісту або із суті відносин між сторонами.</p> <p>4. Положення частин першої, другої і третьої цієї статті застосовуються і до односторонніх правочинів.</p>	<p>2. Сторони мають право укласти договір, що не визначений актом цивільного законодавства, але відповідає засадам приватного права.</p> <p>3. Сторони мають право врегулювати в договорі, визначеному актом цивільного законодавства, свої відносини, які не врегульовані таким актом.</p> <p>4. Сторони можуть відступити в договорі від приписів актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Сторони не можуть відступити в договорі від приписів актів цивільного законодавства, якщо такі акти не містять приписів, що визначають можливість такого відступлення, а також якщо обов'язковість для сторін приписів актів цивільного законодавства впливає з їхнього змісту або із суті відносин між сторонами.</p> <p>5. Приписи цієї статті поширюють і на односторонні правочини.</p>	
<p>Стаття 7. Звичай</p> <p>1. Цивільні відносини можуть регулюватися звичаєм, зокрема звичаєм ділового обороту.</p>	<p>Стаття 8. Звичай як джерело приватного права</p> <p>1. Приватні відносини може регулювати звичай,</p>	

<p>Звичаєм є правило поведінки, яке не встановлене актами цивільного законодавства, але є усталеним у певній сфері цивільних відносин.</p> <p>Звичай може бути зафіксований у відповідному документі.</p> <p>2. Звичай, що суперечить договору або актам цивільного законодавства, у цивільних відносинах не застосовується.</p>	<p>зокрема звичай ділового обороту, національний звичай, звичай національної меншини (спільноти) або корінного народу.</p> <p>Звичай – це правило поведінки, яке не визначено актом цивільного законодавства, але є усталеним у певній сфері приватних відносин.</p> <p>Звичай може бути зафіксований у відповідному документі.</p> <p>2. Звичай, що суперечить договору або акту цивільного законодавства, у приватних відносинах не застосовують.</p>	
	<p>Стаття 9. Локальний акт юридичної особи як джерело приватного права</p> <p>1. Приватні відносини може регулювати локальний акт юридичної особи, зокрема статут, положення, рішення вищого органу управління юридичної особи.</p>	
<p>Стаття 8. Аналогія</p> <p>1. Якщо цивільні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими актами цивільного законодавства або договором, вони регулюються тими правовими нормами</p>	<p><i>Перенесено до статті 5</i></p>	

<p>нього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону).</p> <p>2. У разі неможливості використати аналогію закону для регулювання цивільних відносин вони регулюються відповідно до загальних засад цивільного законодавства (аналогія права).</p>		
<p>Стаття 9. Застосування Цивільного кодексу України до врегулювання відносин у сферах господарювання, використання природних ресурсів, охорони довкілля, а також до трудових та сімейних відносин</p> <p>1. Положення цього Кодексу застосовуються до врегулювання відносин, які виникають у сферах використання природних ресурсів та охорони довкілля, а також до трудових та сімейних відносин, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства.</p> <p>2. Законом можуть бути передбачені особливості регулювання майнових відносин у сфері господарювання.</p>	<p><i>Перенесено до статті 1</i></p>	

<p>Стаття 10. Міжнародні договори</p> <p>1. Чинний міжнародний договір, який регулює цивільні відносини, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, є частиною національного цивільного законодавства України.</p> <p>2. Якщо у чинному міжнародному договорі України, укладеному у встановленому законом порядку, містяться інші правила, ніж ті, що встановлені відповідним актом цивільного законодавства, застосовуються правила відповідного міжнародного договору України.</p> <p>Глава 2. ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ. ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ</p>	<p>Стаття 10. Міжнародний договір як джерело приватного права</p> <p>1. Приватні відносини може регулювати міжнародний договір.</p> <p>2. Якщо міжнародний договір, згоду на обов'язковість якого надала Верховна Рада України, містить інші приписи, ніж встановлені цим Кодексом та/або іншим законом, застосовують приписи міжнародного договору.</p> <p>3. Якщо міжурядовий міжнародний договір містить інші приписи, ніж встановлені нормативно-правовим актом Кабінету Міністрів України, застосовують приписи міжурядового міжнародного договору.</p> <p>4. Якщо міжвідомчий міжнародний договір містить інші приписи, ніж встановлені нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади, що уклав такий договір, застосовують приписи міжвідомчого міжнародного договору.</p> <p>Глава 2. Динаміка цивільних прав і обов'язків</p>	
--	---	--

<p>Стаття 11. Підстави виникнення цивільних прав та обов'язків</p> <p>1. Цивільні права та обов'язки виникають із дій осіб, що передбачені актами цивільного законодавства, а також із дій осіб, що не передбачені цими актами, але за аналогією породжують цивільні права та обов'язки.</p> <p>2. Підставами виникнення цивільних прав та обов'язків, зокрема, є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) договори та інші правочини; 2) створення літературних, художніх творів, винаходів та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності; 3) завдання майнової (матеріальної) та моральної шкоди іншій особі; 4) інші юридичні факти. <p>3. Цивільні права та обов'язки можуть виникати безпосередньо з актів цивільного законодавства.</p> <p>4. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки виникають безпосередньо з актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим або органів місцевого</p>	<p>Стаття 11. Виникнення, зміна, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і обов'язків</p> <p>1. Цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі юридичних фактів, з якими цей Кодекс та/або інше джерело приватного права пов'язує відповідні юридичні наслідки.</p> <p>2. Підставою виникнення, зміни, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і обов'язків є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) договір або інший правочин; 2) створення особистих та/або майнових благ; 3) завдання майнової та/або моральної шкоди; 4) безпідставне збагачення; 5) рятування життя, здоров'я, майна; 6) створення загрози життю, здоров'ю, майну; 7) інші підстави, визначені законом та/або договором. <p>3. Цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі приписів акта цивільного законодавства.</p> <p>4. У випадках, визначених законом та/або договором, цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може</p>	<p>Доповнення у статті 11 проекту «Виникнення, зміна, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і обов'язків» глави 2. Динаміка цивільних прав і обов'язків термінами «зупинення» та «поновлення» вбачається надмірним. Вважаємо недоцільним введення нової термінології та нових станів цивільних прав. Адже термін «зміна» фактично охоплює стан зупинення чи поновлення права, оскільки в таких випадках змінюється його статус в певний момент.</p>
--	--	--

<p>самоврядування.</p> <p>5. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства, цивільні права та обов'язки можуть виникати з рішення суду.</p> <p>6. У випадках, встановлених актами цивільного законодавства або договором, підставою виникнення цивільних прав та обов'язків може бути настання або ненастання певної події.</p>	<p>бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі звичаю.</p> <p>5. У випадках, визначених актом цивільного законодавства, цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі приписів акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування.</p> <p>6. У випадках, визначених актом цивільного законодавства, цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі рішення суду.</p> <p>7. У випадках, визначених законом та/або договором, цивільні права і обов'язки можуть виникати, їх може бути змінено, зупинено, поновлено, припинено на підставі рішення вищого органу управління юридичної особи.</p> <p>8. У випадках, визначених актом цивільного законодавства та/або договором, підставою виникнення, зміни, зупинення, поновлення, припинення цивільних</p>	
--	--	--

	<p>прав і обов'язків може бути настання або ненастання певної події.</p>	
<p>Стаття 12. Здійснення цивільних прав</p> <p>1. Особа здійснює свої цивільні права вільно, на власний розсуд.</p> <p>2. Нездійснення особою своїх цивільних прав не є підставою для їх припинення, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>3. Особа може відмовитися від свого майнового права. Відмова від права власності на транспортні засоби, тварин, нерухомі речі здійснюється у порядку, встановленому актами цивільного законодавства.</p> <p>4. Особа може за відплатним або безвідплатним договором передати своє майнове право іншій особі, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>5. Якщо законом встановлені правові наслідки недобросовісного або нерозумного здійснення особою свого права, вважається, що поведінка особи є добросовісною та розумною, якщо інше не встановлено судом.</p>	<p>Стаття 12. Здійснення цивільних прав</p> <p>1. Особа здійснює свої цивільні права вільно, на власний розсуд.</p> <p>2. Нездійснення особою своїх цивільних прав не є підставою для їх зміни, зупинення, припинення, крім випадків, визначених законом.</p> <p>3. Якщо законом визначені юридичні наслідки недобросовісного здійснення особою своїх цивільних прав, вважається, що дії або бездіяльність (далі разом – поведінка) особи є добросовісними, якщо іншого не встановив суд.</p>	

	<p>Стаття 13. Відмова від цивільного права</p> <p>1. Особа може відмовитися від свого цивільного права.</p> <p>2. Відмова від особистого права неможлива.</p> <p>3. Якщо законом визначений особливий порядок відмови від цивільного права, зокрема права на нерухомі речі, транспортні засоби, тварини, інші об'єкти, визначені законом, така відмова можлива лише у спосіб та порядком, що визначені актом цивільного законодавства.</p>	
<p>Стаття 13. Межі здійснення цивільних прав</p> <p>1. Цивільні права особа здійснює у межах, наданих їй договором або актами цивільного законодавства.</p> <p>2. При здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб, завдати шкоди довкіллю або культурній спадщині.</p> <p>3. Не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах.</p>	<p>Стаття 14. Межі здійснення цивільних прав</p> <p>1. Особа здійснює свої цивільні права відповідно до засад приватного права в межах, наданих їй договором та/або іншим джерелом приватного права.</p> <p>2. Особа має здійснювати свої цивільні права добросовісно та у спосіб, що не суперечить її попереднім заявам або поведінці (venire contra factum proprium).</p> <p>3. Поведінка особи, що завдає шкоди іншій особі, національній безпеці, довкіллю та/або культурній спадщині, а також спрямована на зловживання правом у будь-якій формі, є недопустимою.</p>	

<p>4. При здійсненні цивільних прав особа повинна додержуватися моральних засад суверенітету.</p> <p>5. Не допускаються використання цивільних прав з метою неправомірного обмеження конкуренції, зловживання монополічним становищем на ринку, а також недобросовісна конкуренція.</p> <p>6. У разі недодержання особою при здійсненні своїх прав вимог, які встановлені частинами другою – п'ятою цієї статті, суд може зобов'язати її припинити зловживання своїми правами, а також застосувати інші наслідки, встановлені законом.</p>	<p>4. У разі недодержання особою вимог частин другої і третьої цієї статті при здійсненні своїх цивільних прав суд може зобов'язати її припинити недобросовісну поведінку, заборонити зловживання цивільними правами або застосувати інші заходи, визначені законом.</p>	
<p>Стаття 14. Виконання цивільних обов'язків</p> <p>1. Цивільні обов'язки виконуються у межах, встановлених договором або актом цивільного законодавства.</p> <p>2. Особа не може бути примушена до дій, вчинення яких не є обов'язковим для неї.</p> <p>3. Виконання цивільних обов'язків забезпечується засобами заохочення та відповідальністю, які встановлені</p>	<p>Стаття 15. Виконання цивільних обов'язків</p> <p>1. Цивільні обов'язки виконують у межах, визначених договором та/або законом, відповідно до засад приватного права.</p> <p>2. Особу не можна примусити до поведінки, яка не є виконанням її цивільного обов'язку.</p> <p>3. Особу може бути звільнено від цивільного обов'язку або від його виконання у випадках, визначених договором та/або законом.</p>	

<p>договором або актом цивільного законодавства.</p> <p>4. Особа може бути звільнена від цивільного обов'язку або його виконання у випадках, встановлених договором або актами цивільного законодавства.</p>		
<p>Глава 3. ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ</p>	<p>Глава 3. Захист цивільних прав та правомірних інтересів</p>	
<p>Стаття 15. Право на захист цивільних прав та інтересів</p> <p>1. Кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання.</p> <p>2. Кожна особа має право на захист свого інтересу, який не суперечить загальним засадам цивільного законодавства.</p> <p>Стаття 16. Захист цивільних прав та інтересів судом</p> <p>1. Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу.</p> <p>2. Способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) визнання права; 2) визнання правочину недійсним; 3) припинення дії, яка порушує право; 	<p>Стаття 16. Право на захист цивільних прав та правомірних інтересів</p> <p>1. Кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання, оспорювання та/або загрози порушення.</p> <p>2. Кожна особа має право на захист свого правомірного інтересу, що не суперечить засадам приватного права.</p> <p>3. Кожна особа має право використовувати засоби протидії, що не заборонені цим Кодексом та не суперечать доброзвичайності, у разі виникнення реальної загрози порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу.</p> <p>Стаття 17. Захист цивільних прав та правомірних інтересів судом</p>	

<p>4) відновлення становища, яке існувало до порушення;</p> <p>5) примусове виконання обов'язку в натурі;</p> <p>6) зміна правовідношення;</p> <p>7) припинення правовідношення;</p> <p>8) відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди;</p> <p>9) відшкодування моральної (немайнової) шкоди;</p> <p>10) визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб.</p> <p>Суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом чи судом у визначених законом випадках.</p> <p>3. Суд може відмовити у захисті цивільного права та інтересу особи в разі порушення нею положень частин другої - п'ятої статті 13 цього Кодексу.</p>	<p>1. Кожна особа має право звернутися для захисту свого цивільного права та/або правомірного інтересу до суду.</p> <p>2. Суд застосовує такі способи захисту цивільних прав та/або правомірних інтересів:</p> <p>1) визнання права;</p> <p>2) визнання правочину недійсним;</p> <p>3) припинення поведінки, що порушує право, створює загрозу його порушення або спрямованої на зловживання правом;</p> <p>4) відновлення становища, що існувало до порушення;</p> <p>5) примусове виконання цивільного обов'язку в натурі;</p> <p>6) встановлення правовідносин;</p> <p>7) зміна правовідносин;</p> <p>8) припинення правовідносин;</p> <p>9) відшкодування майнової шкоди;</p> <p>10) компенсація моральної шкоди;</p> <p>11) визнання протиправними та нечинними рішень, дій або бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, посадових та службових осіб зазначених органів.</p> <p>Перелік способів захисту цивільних прав та/або правомірних інтересів, визначений цією частиною</p>	
--	---	--

статті, не є вичерпним. Суд може захистити цивільне право та/або правомірний інтерес в інший спосіб, визначений договором або законом. Якщо спосіб, визначений договором або законом, не є дієвим у відновленні порушеного, невизнаного, оспорюваного цивільного права та/або правомірного інтересу, суд може захистити цивільне право та/або правомірний інтерес в інший спосіб, ніж визначений договором або законом.

3. На підставі звернення особи з вимогою суд захищає її цивільне право та/або правомірний інтерес, застосовуючи спосіб захисту, визначений частиною другою цієї статті, з урахуванням суті відносин, змісту порушеного, невизнаного, оспорюваного цивільного права та/або правомірного інтересу, характеру його порушення, невизнання, оспорювання, а також наслідків, яких зазнала або може зазнати особа.

4. Відмова в розгляді судом справи з мотивів наявності

	<p>прогалин у законодавстві, що регулює спірні відносини, його неповноти, незрозумілості або суперечливості заборонена.</p> <p>5. Суд може відмовити особі в захисті її цивільного права та/або правомірного інтересу в разі порушення нею вимог частин другої і третьої статті 14 цього Кодексу.</p>	
Стаття відсутня	<p>Стаття 18. Захист цивільних прав та правомірних інтересів третейським судом, міжнародним комерційним арбітражем, іншими уповноваженими особами (інституціями)</p> <p>1. Особа у процесі розв'язання приватного спору може звернутися для захисту свого цивільного права та/або правомірного інтересу до третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу, іншої уповноваженої особи (інституції) у випадках та порядком, що визначені законом.</p>	
Стаття 17. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування	<p>Стаття 19. Захист цивільних прав та правомірних інтересів Президентом України, органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування</p>	

<p>1. Президент України здійснює захист цивільних прав та інтересів у межах повноважень, визначених Конституцією України.</p> <p>2. У випадках, встановлених Конституцією України та законом, особа має право звернутися за захистом цивільного права та інтересу до органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.</p> <p>3. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим або орган місцевого самоврядування здійснюють захист цивільних прав та інтересів у межах, на підставах та у спосіб, що встановлені Конституцією України та законом.</p> <p>Рішення, прийняте зазначеними органами щодо захисту цивільних прав та інтересів, не є перешкодою для звернення за їх захистом до суду.</p>	<p>1. Президент України захищає цивільні права та правомірні інтереси у межах повноважень, визначених Конституцією України.</p> <p>2. У випадках, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом, особа має право звернутися для захисту цивільного права та/або правомірного інтересу до органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування.</p> <p>3. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування захищає цивільні права та правомірні інтереси у межах, на підставах та у спосіб, що визначені Конституцією України та/або законом.</p> <p>Рішення органу, визначеного абзацом першим цієї частини, щодо захисту цивільних прав та/або правомірних інтересів не є перешкодою для звернення особи до суду для їх захисту.</p>	
<p>Стаття 18. Захист цивільних прав нотаріусом</p> <p>1. Нотаріус здійснює захист цивільних прав шляхом</p>	<p>Стаття 20. Захист цивільних прав та правомірних інтересів нотаріусом</p>	<p>Щодо змісту статті 20 проекту, Враховуючи, що передбачено можливість реалізації права на захист у разі загрози порушення, варто статтю щодо захисту</p>

<p>вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках і в порядку, встановлених законом.</p>	<p>1. Нотаріус захищає цивільні права та правомірні інтереси особи способом вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках та порядком, що визначені законом, опротестування векселя, складання морського протесту та вчинення інших нотаріальних дій, визначених законом.</p>	<p>цивільних прав та правомірних інтересів нотаріусом привести у відповідність з тим, як працює це сьогодні.</p> <p>Нотаріат є інститутом превентивного правосуддя, тому все частіше мають місце звернення до нотаріуса щодо посвідчення прав та їх охорони, посвідчення фактів та вчинення інших нотаріальних дій для запобігання порушенню прав осіб.</p> <p>У проекті Кодексу велика увага приділена захисту на випадок спору, проте важливо, щоб належна увага була приділена і безспірним правовідносинам та захисту права превентивно.</p> <p>Наприклад, "нетитульний власник просить видати свідоцтво про право власності на майно для посвідчення його права", яке може у майбутньому не визнаватися та бути порушеним. Автор твору просить посвідчити час пред'явлення документа, адже хвилюється, що можуть не визнавати його авторство.</p> <p>Родичі осіб, які зникли безвісти за особливих обставин, просять встановити опіку над майном, щоб попередити порушення прав зниклих осіб.</p> <p>Пропозиція: викласти статтю у такій редакції.</p> <p>«Стаття 20. Захист цивільних прав та правомірних інтересів нотаріусом</p> <p>"1. Кожна особа має право звернутися для захисту свого цивільного права та/або правомірного інтересу до нотаріуса.</p> <p>2. Нотаріус захищає цивільні права та/або правомірні інтереси, посвідчуючи права та факти, що мають юридичне</p>
---	---	--

		значення, вчиняючи інші нотаріальні дії, передбачені законом.»
<i>Стаття відсутня</i>	Стаття 21. Захист цивільних прав та правомірних інтересів медіатором 1. Медіатор захищає цивільні права та правомірні інтереси особи у спосіб проведення медіації як позасудової процедури врегулювання цивільного конфлікту (спору) у випадках та порядком, що визначені законом та/або договором.	
Стаття 19. Самозахист цивільних прав 1. Особа має право на самозахист свого цивільного права та права іншої особи від порушень і протиправних посягань. Самозахистом є застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства. 2. Способи самозахисту мають відповідати змісту права, що порушене, характеру дій, якими воно порушене, а також наслідкам, що спричинені цим порушенням. Способи самозахисту можуть обиратися особою особою	Стаття 22. Самозахист цивільних прав та правомірних інтересів 1. Особа має право на самозахист свого цивільного права та/або правомірного інтересу , а також цивільного права та/або правомірного інтересу іншої особи від порушень і протиправних посягань. 2. Способи самозахисту мають відповідати змісту порушеного цивільного права та/або правомірного інтересу , характеру дій, якими їх порушено, а також наслідкам, яких зазнала або може зазнати особа. Особа вільна у виборі способу самозахисту з	

<p>чи встановлюватися договором або актами цивільного законодавства.</p>	<p>дотриманням приписів статті 16 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 20. Здійснення права на захист 1. Право на захист особа здійснює на свій розсуд. 2. Нездійснення особою права на захист не є підставою для припинення цивільного права, що порушене, крім випадків, встановлених законом.</p>	<p>Стаття 23. Здійснення права на захист 1. Особа здійснює право на захист вільно, на власний розсуд. 2. Нездійснення особою права на захист не є підставою для припинення порушеного, невизнаного, оспорюваного цивільного права та/або правомірного інтересу, крім випадків, визначених законом.</p>	
<p>Стаття 21. Визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування 1. Суд визнає незаконним та скасовує правовий акт індивідуальної дії, виданий органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси. 2. Суд визнає незаконним та скасовує нормативно-</p>	<p>Стаття 24. Визнання протиправним і нечинним правового акта індивідуальної дії, нормативно-правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування 1. Суд визнає протиправним і нечинним правовий акт індивідуальної дії, що його видав орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства та порушує цивільні права та/або правомірні інтереси. 2. Суд визнає протиправним і нечинним нормативно-</p>	

<p>правовий акт органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси.</p>	<p>правовий акт органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства та порушує цивільні права та/або правомірні інтереси. 3. У разі визнання протиправним і нечинним правового акта індивідуальної дії або нормативно-правового акта особа, цивільні права та/або правомірні інтереси якої порушено, має право вимагати оприлюднення в медіа відповідного рішення суду.</p>	
<p>Стаття 22. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди 1. Особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування. 2. Збитками є: 1) втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); 2) доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене</p>	<p>Стаття 25. Відшкодування майнової шкоди 1. Особа, якій завдано збитків унаслідок порушення її цивільного права та/або правомірного інтересу, має право на їх відшкодування. 2. Збитками є: 1) майнові втрати, що їх зазнала особа, зокрема у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа здійснила або має здійснити для відновлення свого порушеного цивільного права та/або правомірного інтересу (реальні збитки); 2) доходи, що їх особа могла б реально одержати за</p>	<p>Зауваження до статті 25 проекту Відшкодування майнової шкоди. Виходячи з назви статті та враховуючи виключення слова «збитки» в п. 9 ст. 17 (діюча ст. 16), доцільно в ст. 25 слово «збитки» змінити на «майнової шкоди (збитків)»</p>

(упущена вигода).

3. Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі. Якщо особа, яка порушила право, одержала у зв'язку з цим доходи, то розмір упущеної вигоди, що має відшкодовуватися особі, право якої порушено, не може бути меншим від доходів, одержаних особою, яка порушила право.

4. На вимогу особи, якій завдано шкоди, та відповідно до обставин справи майнова шкода може бути відшкодована і в інший спосіб, зокрема, шкода, завдана майну, може відшкодовуватися в натурі (передання речі того ж роду та тієї ж якості, пошкодження пошкодженої речі тощо), якщо інше не встановлено законом.

звичайних обставин, якби її цивільне право та/або

правомірний інтерес не було порушено (упущена вигода);

3) витрати, які особа здійснила з метою запобігання виникненню загрози завдання їй майнової шкоди (превентивні витрати).

3. Майнову шкоду відшкодовують у повному обсязі, якщо договором або законом не визначено відшкодування у меншому або більшому розмірі.

Якщо розмір збитків, визначений договором, надміру перевищує їхній фактичний розмір, суд може зменшити

відшкодування до розумного розміру.

Превентивні витрати підлягають відшкодуванню, за умови що сума таких витрат не перевищує розумного розміру.

Якщо особа одержала дохід внаслідок порушення цивільного права та/або правомірного інтересу, розмір упущеної вигоди, що має бути відшкодована особі, цивільне право та/або правомірний інтерес якої порушено, не може бути меншим за розмір доходу,

	<p>одержаного особою, яка порушила цивільне право та/або правомірний інтерес.</p> <p>4. На вимогу особи, якій завдано шкоди, та з урахуванням обставин справи майнова шкода може бути відшкодована в інший спосіб. Зокрема шкода, завдана майну, може бути відшкодована в натурі (передання речі того самого виду і тієї самої якості, полагодження пошкодженої речі тощо), якщо іншого не визначено законом.</p>	
<p>Стаття 23. Відшкодування моральної шкоди</p> <p>1. Особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.</p> <p>2. Моральна шкода полягає:</p> <p>1) у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;</p> <p>2) у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів;</p> <p>3) у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна;</p>	<p>Стаття 26. Компенсація моральної шкоди</p> <p>1. Особа має право на компенсацію моральної шкоди, завданої внаслідок порушення, невизнання, оспорювання її цивільних прав та/або правомірних інтересів.</p> <p>2. Моральна шкода полягає, зокрема, у завданні:</p> <p>1) фізичного болю та страждань, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;</p> <p>2) душевних страждань, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою стосовно неї, членів її сім'ї або близьких родичів;</p> <p>3) душевних страждань, яких фізична особа зазнала у</p>	

<p>4) у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.</p> <p>3. Якщо інше не встановлено законом, моральна шкода відшкодовується грошовими коштами, іншим майном або в інший спосіб.</p> <p>Розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних та душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості.</p> <p>4. Моральна шкода відшкодовується незалежно від майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню, та не пов'язана з розміром цього відшкодування.</p>	<p>зв'язку зі знищенням або пошкодженням її майна;</p> <p>4) приниження честі і гідності фізичної особи, репутації фізичної або юридичної особи.</p> <p>3. Якщо іншого не визначено законом, моральну шкоду компенсують грошовими коштами, іншим майном або в інший спосіб.</p> <p>Розмір грошової компенсації моральної шкоди визначає суд залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних і душевних страждань, погіршення спроможностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, рівня втрати працездатності, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою для компенсації, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення.</p> <p>Суд, визначаючи розмір грошової компенсації моральної шкоди, також дотримується принципів справедливості та розумності.</p> <p>4. Моральну шкоду компенсують безвідносно до майнової шкоди, при цьому розмір компенсації моральної</p>	
--	---	--

<p>5. Моральна шкода відшкодовується одноразово, якщо інше не встановлено договором або законом.</p>	<p>шкоди не пов'язаний з розміром відшкодування майнової шкоди. 5. Моральну шкоду компенсують одноразово, якщо іншого не визначено договором та/або законом.</p>	
<p>Розділ II. ОСОБИ</p>	<p>Розділ II. СУБ'ЄКТИ</p>	
<p>Підрозділ 1. ФІЗИЧНА ОСОБА</p>	<p>Підрозділ 1. ФІЗИЧНА ОСОБА</p>	
<p>Глава 4. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ФІЗИЧНУ ОСОБУ</p>	<p>Глава 4. Загальні приписи про фізичну особу</p>	
<p>Стаття 24. Поняття фізичної особи 1. Людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою.</p>	<p>Стаття 27. Поняття фізичної особи 1. Людину як суб'єкта приватних відносин вважають фізичною особою. 2. Особливості юридичного статусу фізичної особи, здійснення нею цивільних прав і виконання цивільних обов'язків визначають Конституція України, цей Кодекс, інший закон, договір або інший правочин.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 28. Дитина 1. Юридичний статус дитини має фізична особа від народження до досягнення вісімнадцятирічного віку (повноліття) безвідносно до набуття нею або надання їй повної цивільної дієздатності.</p>	

	<p>2. У відносинах з батьками повнолітні дочка, син зберігають юридичний статус дитини безвідносно до досягнення ними повноліття.</p> <p>3. Малолітньою вважають дитину від народження до досягнення чотирнадцятирічного віку.</p> <p>4. Неповнолітньою вважають дитину віком від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.</p> <p>5. Особливості юридичного статусу дитини, здійснення нею цивільних прав і виконання цивільних обов'язків визначає цей Кодекс та/або інший закон.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 29. Споживач</p> <p>1. Юридичний статус споживача має фізична особа, яка діє з метою задоволення своїх побутових чи інших особистих потреб, не пов'язаних з підприємницькою діяльністю, незалежною професійною діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.</p> <p>2. Особливості юридичного статусу споживача, здійснення ним цивільних прав і виконання цивільних обов'язків визначає цей Кодекс та/або інший закон.</p>	

<p>Стаття відсутня</p>	<p>Стаття 30. Професіонал 1. Юридичний статус професіонала має фізична особа, яка у відносинах зі споживачем діє в цілях своєї підприємницької або незалежної професійної діяльності. Юридичний статус професіонала має також юридична особа, яка у відносинах зі споживачем діє в цілях своєї підприємницької чи непідприємницької діяльності. 2. Особливості юридичного статусу професіонала, здійснення ним цивільних прав і виконання цивільних обов'язків визначає цей Кодекс та/або інший закон.</p>	
<p>Стаття 25. Цивільна правоздатність фізичної особи 1. Здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність) мають усі фізичні особи. 2. Цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження. У випадках, встановлених законом, охороняються інтереси зачатої, але ще не народженої дитини. 3. У випадках, встановлених законом, здатність мати</p>	<p>Стаття 31. Цивільна правоздатність фізичної особи 1. Цивільна правоздатність фізичної особи – це її здатність здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки. Цивільну правоздатність мають усі фізичні особи. 2. Цивільна правоздатність фізичної особи виникає в момент її народження живою, що встановлено відповідно до критеріїв, визначених законодавством.</p>	<p>1. Законопроектом пропонується викласти ч. 1 ст. 31 в такій редакції: «1. Цивільна правоздатність фізичної особи – це її здатність здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки.» Законопроектом також пропонується викласти ч. 1 ст. 36 в такій редакції: «1. Цивільна дієздатність фізичної особи – це її здатність своєю поведінкою набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також створювати для себе цивільні обов'язки і самостійно їх виконувати та нести відповідальність за невиконання. Цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своєї поведінки та</p>

<p>окремі цивільні права та обов'язки може пов'язуватися з досягненням фізичною особою відповідного віку.</p> <p>4. Цивільна правоздатність фізичної особи припиняється у момент її смерті.</p>	<p>У випадках, визначених законом, охороняють інтереси зачатої, але ще не народженої дитини.</p> <p>3. У випадках, визначених законом, цивільна правоздатність може бути пов'язана з досягненням фізичною особою відповідного віку, встановленням юридичного факту, набуттям нею юридичного стану, юридичного статусу.</p> <p>4. Цивільна правоздатність фізичної особи є припиненою в момент її смерті, що встановлено відповідно до критеріїв, визначених законодавством.</p>	<p>може керувати нею.»</p> <p>Таким чином у законопроекті поняття дієздатності та правоздатності включають можливість здійснювати цивільні права і по суті відрізняються лише словом «самостійно».</p> <p>Словосполучення «здатність мати цивільні права / capacity to have rights», тобто здатність «бути носієм прав» це базова, універсальна юридична можливість бути носієм суб'єктивних цивільних прав і цивільних обов'язків, тобто потенціал «правоволодіння» незалежно від віку, стану здоров'я чи фактичної активності особи.</p> <p>Натомість, словосполучення «здатність здійснювати цивільні права» як «здатність діяти, ухвалювати рішення, набувати й реалізовувати права власними діями» перетворює цивільну правоздатність як абстрактну можливість у конкретні суб'єктивні права та обов'язки персоніфікованої особи.</p> <p>Відтак, у понятті правоздатності не доцільно використовувати словосполучення «здатність здійснювати цивільні права», натомість більш вдалою є конструкція чинного ЦК України – «здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність).</p> <p>Такий підхід буде узгоджуватись із наступними статтями проекту. Так само, у наступній статті 32 частина 1 вказує, що «усі фізичні особи є рівними у здатності здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки», натомість частини 2-5 цієї ж статті 32 вказують, що «фізична особа має», «здатна мати» права та обов'язки.</p>
--	--	--

		<p>Зокрема, у статті 101, яка визначає цивільну правоздатність юридичної особи вказується, що «Юридична особа здатна мати такі самі цивільні права і обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа, крім тих, що за своєю природою можуть належати лише людині.» Відтак, щодо юридичної особи правоздатність розглядається як здатність мати, натомість для фізичної особи як здатність здійснювати. Такі розбіжності є неприпустимі</p> <p>Пропозиція: викласти частину ч. 1 ст. 31 в такій редакції:</p> <p>«1. Цивільна правоздатність фізичної особи – це її здатність мати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки.», і надалі в тексті проекту щодо правоздатності вживати словосполучення «здатність мати цивільні права».</p> <p>8) Щодо частини 2 статті 31 проекту, якою пропонується викласти ч. 2 ст. 31 в такій редакції:</p> <p>«Цивільна правоздатність фізичної особи виникає в момент її народження живою, що встановлено відповідно до критеріїв, визначених законодавством.»</p> <p>У частині 2 статті 31 проекту пропонуємо виключити слова «що встановлено відповідно до критеріїв, визначених законодавством.».</p> <p>Така вказівка є надмірною, оскільки у разі народження мертвою правоздатність не виникає. Натомість пропозиція встановлювати (не уточнено ким) факт народження живою є</p>
--	--	---

		<p>надмірним формалізмом. Щодо критеріїв, то їх визначено Інструкцією з визначення критеріїв перинатального періоду, живонародженості та мертвонародженості.</p> <p>Пропозиція: викласти частину ч. 2 ст. 31 «Цивільна правоздатність фізичної особи виникає в момент її народження живою».</p> <p>Таке ж зауваження щодо припинення правоздатності у момент її смерті, виключити про критерії.</p>
<p>Стаття 26. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи</p> <p>1. Усі фізичні особи є рівними у здатності мати цивільні права та обов'язки.</p> <p>2. Фізична особа має усі особисті немайнові права, встановлені Конституцією України та цим Кодексом.</p> <p>3. Фізична особа здатна мати усі майнові права, що встановлені цим Кодексом, іншим законом.</p> <p>4. Фізична особа здатна мати інші цивільні права, що не встановлені Конституцією України, цим Кодексом, іншим законом, якщо вони не суперечать закону та моральним засадам суспільства.</p> <p>5. Фізична особа здатна мати обов'язки як учасник</p>	<p>Стаття 32. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи</p> <p>1. Усі фізичні особи є рівними у здатності здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки.</p> <p>2. Фізична особа має всі особисті права, визначені Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>3. Фізична особа здатна мати всі майнові права, визначені Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>4. Фізична особа здатна мати інші цивільні права, не визначені Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом, якщо вони не суперечать закону та доброзвичайності.</p>	<p>мати</p> <p>«здатна мати» замінити «має». Наявність цивільних прав не може обмежуватися «здатністю».</p>

<p>цивільних відносин. Стаття 27. Запобігання обмеженню можливості фізичної особи мати цивільні права та обов'язки</p> <p>1. Правочин, що обмежує можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки, є нікчемним.</p> <p>2. Правовий акт Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб не може обмежувати можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки, крім випадків, коли таке обмеження передбачено Конституцією України.</p>	<p>5. Фізична особа здатна мати обов'язки як суб'єкт приватних відносин. Стаття 33. Неприпустимість обмежування цивільної правоздатності фізичної особи</p> <p>1. Цивільну правоздатність фізичної особи не може бути обмежено.</p> <p>2. Правочин, що обмежує цивільну правоздатність фізичної особи, є нікчемним.</p> <p>3. Правовий акт Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їхньої посадової та/або службової особи не може обмежувати цивільну правоздатність фізичної особи. Не є обмеженням цивільної правоздатності визначені законом випадки позбавлення фізичної особи окремих цивільних прав або обмежування їх здійснення, якщо такі заходи визначені Конституцією України.</p>	<p>Щодо ст. 33 проекту, якою пропонується викласти ч. 2 ст. 33 в такій редакції: «Правочин, що обмежує цивільну правоздатність фізичної особи, є нікчемним.»</p> <p>Проте, якщо взяти до уваги закладене у проекті поняття правоздатності – як «здатність здійснювати цивільні права і виконувати цивільні обов'язки», то така редакція ч. 2 ст. 33 залишає поза увагою правочини, що не пов'язані із здійсненням прав, а стосуються можливості мати права. Наприклад, «не матиму права набувати у власність майно певного виду», «не матиму права укладати певні договори взагалі» тощо.</p> <p>Пропозиція: уточнити поняття «правоздатності». Фізична особа її має з народження, чи здатна здійснювати. Відповідно, якщо залишиться «здатна здійснювати» викласти частину в діючій на сьогодні редакції ч. 1. ст. 27 чинного ЦК України</p> <p>«Правочин, що обмежує можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки, є нікчемним.»</p>
<p>Стаття 28. Ім'я фізичної особи</p> <p>1. Фізична особа набуває прав та обов'язків і здійснює їх під своїм ім'ям. Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України,</p>	<p>Стаття 34. Ім'я фізичної особи</p> <p>1. Фізична особа набуває прав і обов'язків та здійснює їх під своїм ім'ям. Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, має</p>	

<p>складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить.</p> <p>2. При здійсненні окремих цивільних прав фізична особа відповідно до закону може використовувати псевдонім (вигадане ім'я) або діяти без зазначення імені.</p> <p>3. Ім'я фізичній особі надається відповідно до закону.</p>	<p>складниками прізвище, власне ім'я та по батькові, якщо іншого не впливає із закону або звичаю національної меншини (спільноти), корінного народу, до якого належить така фізична особа.</p> <p>Фізична особа може взяти подвійне прізвище, подвійне власне ім'я та/або подвійне по батькові. Таку можливість реалізують з дотриманням вимог закону та з урахуванням звичаю національної меншини (спільноти), корінного народу, до якого належить фізична особа.</p> <p>2. Здійснюючи окремі цивільні права, фізична особа відповідно до закону може використовувати псевдонім (вигадане ім'я, професійне, творче ім'я, військове псевдо, спеціальний літерний та/або цифровий код тощо), ініціали (скорочене позначення прізвища та/або власного імені, та/або по батькові) або діяти без зазначення імені.</p> <p>3. Порядок надання фізичній особі власного імені, прізвища, по батькові, а також підстави і порядок їх зміни та використання встановлює закон.</p>	
--	---	--

Стаття 29. Місце проживання фізичної особи

1. Місцем проживання фізичної особи є житло, в якому

вона проживає постійно або тимчасово.

~~2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, вільно~~

обирає собі місце проживання, за винятком обмежень, які встановлюються законом.

~~3. Місцем проживання фізичної особи у віці від десяти до чотирнадцяти років є місце проживання її батьків~~

(усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає,

~~опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи~~

закладу охорони здоров'я тощо, в якому вона проживає,

якщо інше місце проживання не встановлено за згодою між

дитиною та батьками (усиновлювачами, опікуном) або

організацією, яка виконує щодо неї функції опікуна.

~~У разі спору місце проживання фізичної особи у віці від~~

~~десяти до чотирнадцяти років визначається органом опіки та піклування або судом.~~

4. Місцем проживання фізичної особи, яка не досягла

Стаття 35. Осідок (місце проживання) фізичної особи

1. Осідком (місцем проживання або перебування)

фізичної особи є житло, у якому вона проживає постійно або

тимчасово, **або спеціалізована соціальна установа,**

заклад соціального обслуговування, соціального

захисту, військова частина, інша установа чи заклад у

випадках, визначених законом.

2. **Дитина**, яка досягла чотирнадцятирічного віку, вільно

обирає собі **осідок (місце проживання)**, крім обмежень,

визначених законом.

3. **Осідком (місцем проживання) дитини** віком від

десяти до чотирнадцяти років є **осідок (місце проживання)**

її батьків (усиновлювачів) (**далі – батьки**) або одного з

батьків, з яким вона проживає, або опікуна, або **осідок**

(місцезнаходження) закладу **освіти**, закладу охорони

здоров'я тощо, в якому вона проживає, якщо іншого **осідка**

(місця проживання) не визначено за згодою між дитиною і

батьками або опікуном, або особою, органом державної

Пропозиція: залишити звичне та усталене «місце проживання». Вказаний термін «осідок» викликає чимало несприйняття з різних причин, окрім того, в усіх документах, базах, реєстрах, документах найменування відомостей про місце проживання буде розширення тексту граф «осідок» дублюватиметься в дужках «місце проживання».

Виключити «перебування».

<p>десяти років, є місце проживання її батьків (усиновлювачів) або одного з них, з ким вона проживає, опікуна або місцезнаходження навчального закладу чи закладу охорони здоров'я, в якому вона проживає.</p> <p>5. Місцем проживання недієздатної особи є місце проживання її опікуна або місцезнаходження відповідної організації, яка виконує щодо неї функції опікуна.</p> <p>6. Фізична особа може мати кілька місць проживання.</p>	<p>влади, органом влади Автономної Республіки Крим, органом місцевого самоврядування, що виконує стосовно дитини функції опікуна.</p> <p>4. Осідком (місцем проживання) дитини, яка не досягла десятирічного віку, є осідок (місце проживання) її батьків або одного з батьків, з яким вона проживає, або опікуна, або осідок (місцезнаходження) закладу освіти, закладу охорони здоров'я, в якому вона проживає.</p> <p>5. Осідком (місцем проживання) недієздатної особи є осідок (місце проживання) її опікуна або осідок (місцезнаходження) особи, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, що виконує стосовно такої особи функції опікуна.</p> <p>6. Фізична особа може мати кілька осідків (місць проживання).</p>	
<p>Стаття 30. Цивільна дієздатність фізичної особи</p> <p>1. Цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій та може керувати ними.</p>	<p>Стаття 36. Цивільна дієздатність фізичної особи</p> <p>1. Цивільна дієздатність фізичної особи – це її здатність своєю поведінкою набувати для себе</p>	

<p>Цивільною дієздатністю фізичної особи є її здатність своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та нести відповідальність у разі їх невиконання.</p> <p>2. Обсяг цивільної дієздатності фізичної особи встановлюється цим Кодексом і може бути обмежений виключно у випадках і в порядку, встановлених законом.</p>	<p>цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також створювати для себе цивільні обов'язки і самостійно їх виконувати та нести відповідальність за невиконання.</p> <p>Цивільну дієздатність має фізична особа, яка усвідомлює значення своєї поведінки та може керувати нею.</p> <p>2. Обсяг цивільної дієздатності фізичної особи, визначений цим Кодексом, може бути обмежений лише у випадках та порядком, що визначені законом.</p> <p>3. Фізична особа може бути визнана недієздатною лише у випадках та порядком, що визначені законом.</p>	
<p>Стаття 31. Часткова цивільна дієздатність фізичної особи, яка не досягла чотирнадцяти років</p> <p>1. Фізична особа, яка не досягла чотирнадцяти років (малолітня особа), має право:</p> <p>1) самостійно вчиняти дрібні побутові правочини.</p> <p>Правочин вважається дрібним побутовим, якщо він задовольняє побутові потреби особи, відповідає її фізичному, духовному чи соціальному розвитку та стосується предмета, який має невисоку вартість;</p>	<p>Стаття 37. Часткова цивільна дієздатність малолітньої дитини</p> <p>1. Малолітня дитина має право:</p> <p>1) самостійно здійснювати особисті права, зокрема право на ім'я, на честь і гідність, на особистий простір (приватність), на висловлення власної думки з питань щодо свого життя, на результати своєї інтелектуальної, творчої, діяльності, на участь у дитячих громадських організаціях;</p> <p>2) на самозахист своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів;</p> <p>3) звертатися до органів опіки і піклування, органів правопорядку, суду, інших органів</p>	<p>Щодо статей 37,38 проекту щодо неповної та часткової дієздатності малолітньої та неповнолітньої дитини необхідно врахувати норми, які прийнято Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку вчинення правочинів в інтересах малолітніх та неповнолітніх осіб» № 4824 ІХ від 25 березня 2026 року, який набирає чинності.</p> <p>Зважаючи на наведене необхідно звернути увагу на те, що для малолітніх та неповнолітніх дітей застосовано різні конструкції статей щодо визначення видів їх дієздатності.</p>

<p>2) здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом.</p> <p>2. Малолітня особа не несе відповідальності за завдану нею шкоду.</p>	<p>державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та/або службових осіб за захистом своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів, зокрема порушених батьками;</p> <p>4) самостійно вчиняти дрібні побутові правочини.</p> <p>Дрібний побутовий правочин – це правочин, який задовольняє звичайні побутові потреби малолітньої дитини, відповідає її віку, рівню фізичного, емоційного і соціального розвитку, а його предмет має невелику вартість.</p> <p>2. Малолітня дитина, яка досягла шестирічного віку, може самостійно здійснювати платіжні операції з використанням емітованих на її ім'я електронних платіжних засобів для вчинення дрібного побутового правочину.</p> <p>3. Малолітня дитина не несе відповідальності за завдану нею шкоду.</p>	<p>Так, для малолітніх стаття 37 проекту Кодексу містить норми, що регулюють лише дрібні правочини і умовчує про інші правочини, є незавершеною за змістом, і, навіть не містить відсылки до статті 1620 проекту.</p> <p>В той же час, для неповнолітніх стаття 38 проекту Кодексу містить перелік правочинів, які укладаються лише за нотаріально посвідченою згодою батьків або піклувальника, зокрема це правочини «щодо відчуження нерухомого майна або транспортного засобу, їх обтяження, зокрема передання їх у заставу (іпотеку)». При чому дозвіл органу опіки та піклування буде вимагатися лише у випадках, які будуть встановлені цим Кодексом та/або іншим законом, що з огляду на зміст ст. 1620 містить суперечність.</p> <p>Цей перелік відрізняється від переліку, зазначеного у частині другій статті 1620 проекту.</p> <p>Пропозиція 1.</p> <p>Доповнити статтю 37 проекту нормою.</p> <p>«3. Управління майном малолітньої дитини та вчинення від її імені інших правочинів визначається статтею 1620 цього Кодексу.»</p> <p>Відповідно частину 3 перенумерувати у частину 4.</p>
---	--	---

<p>Стаття 32. Неповна цивільна дієздатність фізичної особи у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років</p> <p>1. Крім правочинів, передбачених статтею 31 цього Кодексу, фізична особа у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років (неповнолітня особа) має право:</p> <p>1) самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами;</p> <p>2) самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом;</p> <p>3) бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи;</p> <p>4) самостійно укладати договір банківського вкладу (рахунку) та розпоряджатися вкладом, внесеним нею на своє ім'я (грошовими коштами на рахунку).</p> <p>5) самостійно укладати договір про отримання електронних довірчих послуг.</p> <p>2. Неповнолітня особа вчиняє інші правочини за згодою</p>	<p>Стаття 38. Неповна цивільна дієздатність неповнолітньої дитини</p> <p>1. Крім правочинів, визначених статтею 37 цього Кодексу, неповнолітня дитина має право:</p> <p>1) самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією або іншими доходами;</p> <p>2) самостійно розпоряджатися майновими правами інтелектуальної власності на результати своєї інтелектуальної, творчої, діяльності;</p> <p>3) бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом або установчими документами юридичної особи;</p> <p>4) самостійно укладати договір банківського вкладу та розпоряджатися вкладом, який вона внесла на своє ім'я;</p> <p>5) самостійно укладати договір банківського рахунку і розпоряджатися грошовими коштами на рахунку.</p> <p>2. Неповнолітня дитина вчиняє інші правочини за згодою батьків або піклувальника.</p> <p>Неповнолітня дитина може вчиняти правочини щодо відчуження нерухомого майна або транспортного засобу, їх обтяження, зокрема передання їх у заставу (іпотеку), лише</p>	<p>Пропозиція 2.</p> <p>Викласти частину 2 статті 38 проекту у наступній редакції.</p> <p>Варіант 1.</p> <p>«2. Неповнолітня дитина вчиняє інші правочини за згодою батьків або піклувальника, а у випадках, встановлених статтею 1620 цього Кодексу, за нотаріально посвідченою згодою батьків або піклувальника та з дозволу органу опіки та піклування.».</p> <p>Варіант 2.</p> <p>«2. Неповнолітня дитина вчиняє інші правочини за згодою батьків або піклувальника.</p> <p>Неповнолітня дитина може відмовитися від прав на майно, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації, видавати письмові зобов'язання від свого імені, а також вчиняти правочини щодо об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких вона є, та щодо відчуження (у тому числі шляхом продажу, дарування, міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу, об'єднання, передачі в заставу, іпотеку нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна,</p>
--	---	---

<p>батьків (усиновлювачів) або піклувальників. На вчинення неповнолітньою особою правочину щодо транспортних засобів або нерухомого майна повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника і дозвіл органу опіки та піклування.</p> <p>3. Неповнолітня особа може розпоряджатися грошовими коштами, що внесені повністю або частково іншими особами у фінансову установу на її ім'я, за згодою органу опіки та піклування та батьків (усиновлювачів) або піклувальника.</p> <p>4. Згода на вчинення неповнолітньою особою правочину має бути одержана від батьків (усиновлювачів) або піклувальника та органу опіки та піклування відповідно до закону.</p> <p>5. За наявності достатніх підстав суд за заявою батьків (усиновлювачів), піклувальника, органу опіки та піклування може обмежити право неповнолітньої особи самостійно</p>	<p>за наявності письмової нотаріально посвідченої згоди батьків або піклувальника, а у випадках, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом, також дозволу органу опіки і піклування.</p> <p>3. Неповнолітня дитина може розпоряджатися вкладом, що його внесли повністю або частково інші особи на її ім'я, за наявності письмової згоди батьків або піклувальника.</p> <p>4. За наявності достатніх підстав суд за заявою батьків, піклувальника, органу опіки і піклування може обмежити право неповнолітньої дитини самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією, іншими доходами або позбавити її такого права. Суд скасовує рішення про обмеження або позбавлення права, визначеного абзацом першим цієї частини, якщо зазнали змін обставини, що були підставою для його ухвалення.</p> <p>5. Порядок обмежування цивільної дієздатності неповнолітньої дитини встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.</p>	<p>зокрема транспортних засобів, власником якого є така дитина, за нотаріально посвідченою згодою батьків або піклувальника та з дозволу органу опіки та піклування.»</p>
--	--	---

<p>розпоряджатися своїм заробітком, стипендією чи іншими доходами або позбавити її цього права. Суд скасовує своє рішення про обмеження або позбавлення цього права, якщо відпали обставини, які були підставою для його прийняття.</p> <p>6. Порядок обмеження цивільної дієздатності неповнолітньої особи встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.</p>		
<p>Стаття 33. Цивільна відповідальність неповнолітньої особи</p> <p>1. Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного нею самостійно відповідно до закону.</p> <p>2. Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника. Якщо у неповнолітньої особи недостатньо майна для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть її батьки (усиновлювачі) або піклувальник.</p> <p>3. Неповнолітня особа несе відповідальність за шкоду,</p>	<p>Стаття 39. Цивільна відповідальність неповнолітньої дитини</p> <p>1. Неповнолітня дитина особисто несе відповідальність за невиконання договору, який вона уклала самостійно, відповідно до закону.</p> <p>2. Неповнолітня дитина особисто несе відповідальність за невиконання договору, укладеного за згодою батьків, піклувальника. Якщо у неповнолітньої дитини недостатньо майна для відшкодування збитків та/або компенсації моральної шкоди, додаткову відповідальність несуть її батьки, піклувальник.</p> <p>3. Неповнолітня дитина несе відповідальність за шкоду,</p>	

<p>завдану нею іншій особі, відповідно до статті 1179 цього Кодексу.</p>	<p>яку вона завдала іншій особі, відповідно до приписів цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 34. Повна цивільна дієздатність 1. Повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла вісімнадцяти років (повноліття). 2. У разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, вона набуває повної цивільної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу. У разі припинення шлюбу до досягнення фізичною особою повноліття набута нею повна цивільна дієздатність зберігається. У разі визнання шлюбу недійсним з підстав, не пов'язаних з протиправною поведінкою неповнолітньої особи, набута нею повна цивільна дієздатність зберігається.</p>	<p>Стаття 40. Повна цивільна дієздатність 1. Повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла повноліття. 2. У разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, така особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу. У разі припинення шлюбу до досягнення фізичною особою повноліття така особа зберігає набуту повну цивільну дієздатність. У разі визнання шлюбу недійсним з підстав, не пов'язаних із протиправною поведінкою неповнолітньої дитини, така дитина зберігає набуту повну цивільну дієздатність.</p>	
<p>Стаття 35. Надання повної цивільної дієздатності 1. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і працює за трудовим договором, а також неповнолітній особі, яка записана матір'ю або батьком дитини.</p>	<p>Стаття 41. Надання повної цивільної дієздатності 1. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцятирічного віку і працює за трудовим договором, а також неповнолітній дитині, яку записано як матір або батька дитини.</p>	

<p>2. Надання повної цивільної дієздатності провадиться за рішенням органу опіки та піклування за заявою заінтересованої особи за письмовою згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника, а у разі відсутності такої згоди повна цивільна дієздатність може бути надана за рішенням суду.</p> <p>3. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцяти років і яка бажає займатися підприємницькою діяльністю. За наявності письмової згоди на це батьків (усиновлювачів), піклувальника або органу опіки та піклування така особа може бути зареєстрована як підприємець. У цьому разі фізична особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту державної реєстрації її як підприємця.</p> <p>4. Повна цивільна дієздатність, надана фізичній особі, поширюється на усі цивільні права та обов'язки.</p> <p>5. У разі припинення трудового договору, припинення</p>	<p>2. Повну цивільну дієздатність надають за рішенням органу опіки і піклування за заявою заінтересованої особи та за наявності письмової згоди батьків або піклувальника, а за браком такої згоди – за рішенням суду.</p> <p>3. Повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла шістнадцятирічного віку і бажає провадити підприємницьку діяльність. За наявності письмової згоди на це батьків, піклувальника або органу опіки і піклування таку особу може бути зареєстровано як підприємця. У такому разі фізична особа набуває повної цивільної дієздатності з моменту державної реєстрації її як підприємця. За браком згоди батьків, піклувальника або органу опіки і піклування повна цивільна дієздатність може бути надана за рішенням суду.</p> <p>4. Надану фізичній особі повну цивільну дієздатність поширюють на всі цивільні права і цивільні обов'язки.</p> <p>5. У разі припинення трудового договору, припинення фізичною особою підприємницької діяльності така особа</p>	
---	--	--

<p>фізичною особою підприємницької діяльності надана їй повна цивільна дієздатність зберігається.</p>	<p>зберігає надану їй повну цивільну дієздатність.</p>	
<p>Стаття 36. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи</p> <p>1. Суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, якщо вона страждає на психічний розлад, який істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.</p> <p>2. Суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, якщо вона зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, токсичними речовинами, азартними іграми тощо і тим ставить себе чи свою сім'ю, а також інших осіб, яких вона за законом зобов'язана утримувати, у скрутне матеріальне становище.</p> <p>3. Порядок обмеження цивільної дієздатності фізичної особи встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.</p> <p>4. Цивільна дієздатність фізичної особи є обмеженою з моменту набрання законної сили рішенням суду про це.</p>	<p>Стаття 42. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи</p> <p>1. Суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, яка страждає на психічний, інший розлад, що істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх поведінки/або керувати нею.</p> <p>2. Суд може обмежити цивільну дієздатність фізичної особи, яка внаслідок зловживання алкогольними напоями, наркотичними або іншими психоактивними речовинами, патологічної ігрової або іншої залежності ставить себе, своїх дітей, свою сім'ю або інших осіб, яких відповідно до закону зобов'язана утримувати, у скрутне матеріальне становище.</p> <p>3. Порядок обмеження цивільної дієздатності фізичної особи визначає Цивільний процесуальний кодекс України.</p> <p>4. Цивільна дієздатність фізичної особи є обмеженою з моменту набрання чинності відповідним рішенням суду.</p>	

<p>Стаття 37. Правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи</p> <p>1. Над фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, встановлюється піклування.</p> <p>2. Фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, може самостійно вчиняти лише дрібні побутові правочини.</p> <p>3. Правочини щодо розпорядження майном та інші правочини, що виходять за межі дрібних побутових, вчиняються особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за згодою піклувальника.</p> <p>Відмова піклувальника дати згоду на вчинення правочинів, що виходять за межі дрібних побутових, може бути оскаржена особою, цивільна дієздатність якої обмежена, до органу опіки та піклування або суду.</p> <p>4. Одержання заробітку, пенсії, стипендії, інших доходів особи, цивільна дієздатність якої обмежена, та розпорядження ними здійснюються піклувальником.</p> <p>Піклувальник може письмово дозволити фізичній особі,</p>	<p>Якщо від часу обмеження цивільної дієздатності залежить визнання недійсним шлюбу, договору або іншого правочину, суд з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи та інших доказів щодо психічного стану фізичної особи може визначити у своєму рішенні день, з якого її цивільна дієздатність обмежена.</p> <p>5. Якщо суд відмовить у задоволенні заяви про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи і встановить, що вимога заявлена недобросовісно, без достатніх для цього підстав, фізична особа, якій такими діями завдано моральної шкоди, має право вимагати від заявника її компенсації.</p> <p>Стаття 43.Юридичні наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичної особи</p> <p>1. Над фізичною особою, цивільну дієздатність якої обмежено, встановлюють піклування.</p> <p>2. Фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, має право:</p>	
--	--	--

<p>цивільна дієздатність якої обмежена, самостійно одержувати заробіток, пенсію, стипендію, інші доходи та розпоряджатися ними.</p> <p>5. Особа, цивільна дієздатність якої обмежена, самостійно несе відповідальність за порушення нею договору, укладеного за згодою піклувальника, та за шкоду, що завдана нею іншій особі.</p>	<p>1) самостійно здійснювати особисті охоронювані законом права, зокрема право на ім'я, на честь і гідність, на особистий простір (приватність), на висловлення власної думки з питань щодо свого життя, на результати своєї інтелектуальної, творчої, діяльності, на участь у громадських організаціях, якщо іншого не визначено цим Кодексом та/або іншим законом;</p> <p>2) на самозахист своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів;</p> <p>3) звертатися до органів опіки і піклування, органів правопорядку, суду, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та/або службових осіб за захистом своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів, зокрема порушених піклувальниками;</p> <p>4) самостійно вчиняти дрібні побутові правочини.</p> <p>3. Правочини щодо розпорядження майном та інші правочини, ніж дрібні побутові, фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, вчиняє за згодою</p>	
--	---	--

	<p>піклувальника. Фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, може оскаржити відмову піклувальника у наданні згоди на вчинення іншого правочину, ніж дрібний побутовий, до органу опіки і піклування або до суду. 4. Одержання заробітку, пенсії, стипендії, інших доходів фізичної особи, цивільну дієздатність якої обмежено, та розпоряджання ними здійснює піклувальник. Піклувальник може письмово дозволити фізичній особі, цивільну дієздатність якої обмежено, самостійно одержувати заробіток, пенсію, стипендію, інші доходи та розпоряджатися ними. 5. Фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, самостійно несе відповідальність за невиконання договору, укладеного нею за згодою піклувальника, та за шкоду, яку вона завдала іншій особі.</p>	
<p>Стаття 38. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена 1. У разі видужання фізичної особи, цивільна дієздатність</p>	<p>Стаття 44. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільну дієздатність якої обмежено 1. У разі видужання фізичної особи, цивільну дієздатність якої обмежено, або такого поліпшення її психічного стану,</p>	

<p>якої була обмежена, або такого поліпшення її психічного стану, який відновив у повному обсязі її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними, суд поновлює її цивільну дієздатність.</p> <p>2. У разі припинення фізичною особою зловживання еспиртними напоями, наркотичними засобами, токсичними речовинами, азартними іграми тощо суд поновлює її цивільну дієздатність.</p> <p>3. Піклування, встановлене над фізичною особою, припиняється на підставі рішення суду про поновлення цивільної дієздатності.</p> <p>4. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільна дієздатність якої була обмежена, встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.</p>	<p>що її здатність усвідомлювати значення своєї поведінки та/або керувати нею відновлена в повному обсязі, суд поновлює цивільну дієздатність такої фізичної особи.</p> <p>2. Суд поновлює цивільну дієздатність фізичної особи, якщо така особа припинила зловживання алкогольними напоями, наркотичними чи іншими психоактивними речовинами, подолала патологічну ігрову чи іншу залежність, що були підставою для обмеження її цивільної дієздатності.</p> <p>3. Піклування, встановлене над фізичною особою, припиняють на підставі рішення суду про поновлення цивільної дієздатності.</p> <p>4. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.</p>	
<p>Стаття 39. Визнання фізичної особи недієздатною</p> <p>1. Фізична особа може бути визнана судом недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або)</p>	<p>Стаття 45. Визнання фізичної особи недієздатною</p> <p>1. Фізичну особу суд може визнати недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного, іншого розладу здоров'я не здатна усвідомлювати значення своєї</p>	

<p>керувати ними. 2. Порядок визнання фізичної особи недієздатною встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України. 3. Якщо суд відмовить у задоволенні заяви про визнання особи недієздатною і буде встановлено, що вимога була заявлена недобросовісно без достатньої для цього підстави, фізична особа, якій такими діями було завдано моральної шкоди, має право вимагати від заявника її відшкодування.</p>	<p>поведінкита/або керувати нею. 2. Порядок визнання фізичної особи недієздатною встановлює Цивільний процесуальний кодекс України. 3. Якщо суд відмовить у задоволенні заяви про визнання фізичної особи недієздатною і встановить, що вимога заявлена недобросовісно, без достатніх для цього підстав, фізична особа, якій такими діями завдано моральної шкоди, має право вимагати від заявника її компенсації.</p>	
<p>Стаття 40. Момент визнання фізичної особи недієздатною 1. Фізична особа визнається недієздатною з моменту набрання законної сили рішенням суду про це. 2. Якщо від часу виникнення недієздатності залежить визнання недійсним шлюбу, договору або іншого правочину, суд з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи та інших доказів щодо психічного стану особи може визначити у своєму рішенні день, з якого вона визнається недієздатною.</p>	<p>Стаття 46.Момент визнання фізичної особи недієздатною 1. Фізичну особу визнають недієздатною з моменту набрання чинності відповідним рішенням суду. 2. Якщо від часу виникнення недієздатності залежить визнання недійсним шлюбу, договору або іншого правочину, суд з урахуванням висновку судово-психіатричної експертизи та інших доказів щодо психічного стану фізичної особи може визначити у своєму рішенні день, з якого її визнано недієздатною.</p>	

<p>Стаття 41. Правові наслідки визнання фізичної особи недієздатною</p> <p>1. Над недієздатною фізичною особою встановлюється опіка.</p> <p>2. Недієздатна фізична особа не має права вчиняти будь-якого правочину.</p> <p>3. Правочини від імені недієздатної фізичної особи та в її інтересах вчиняє її опікун.</p> <p>4. Відповідальність за шкоду, завдану недієздатною фізичною особою, несе її опікун (стаття 1184 цього Кодексу).</p>	<p>Стаття 47.Юридичні наслідки визнання фізичної особи недієздатною</p> <p>1. Над недієздатною фізичною особою встановлюють опіку.</p> <p>2. Недієздатна фізична особа не має права вчиняти правочини.</p> <p>3. Правочини від імені недієздатної фізичної особи та в її інтересах вчиняє її опікун.</p> <p>4. Відповідальність за шкоду, завдану недієздатною фізичною особою, несе її опікун.</p> <p>5. Недієздатна фізична особа має право самостійно звертатися до органів опіки і піклування, органів правопорядку, суду, інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та/або службових осіб за захистом своїх цивільних прав та/або правомірних інтересів, зокрема порушених опікуном.</p>	
<p>Стаття 42. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною</p> <p>1. За заявою опікуна або органу опіки та піклування суд</p>	<p>Стаття 48. Поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, визнаної недієздатною</p> <p>1. Суд поновлює цивільну дієздатність фізичної особи і</p>	

<p>поновлює цивільну дієздатність фізичної особи, яка була визнана недієздатною, і припиняє опіку, якщо буде встановлено, що внаслідок видужання або значного поліпшення її психічного стану у неї поновилася здатність усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними.</p> <p>2. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною, встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.</p>	<p>припиняє опіку або визнає таку фізичну особу обмежено дієздатною, якщо встановить, що внаслідок видужання або істотного поліпшення психічного стану така особа відновила здатність усвідомлювати значення свої поведінки та/або керувати нею.</p> <p>Заяву про поновлення цивільної дієздатності фізичної особи може подати така особа самостійно або її опікун, орган опіки і піклування, прокурор, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.</p> <p>2. Порядок поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, визнаної недієздатною, встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.</p>	
<p>Стаття 43. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою</p> <p>1. Фізична особа може бути визнана судом безвісно відсутньою, якщо протягом одного року в місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування.</p> <p>2. У разі неможливості встановити день одержання останніх відомостей про місце перебування особи початком</p>	<p>Стаття 49. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою</p> <p>1. Фізичну особу суд може визнати безвісно відсутньою, якщо протягом одного року в її постійному осідку (місці проживання) немає відомостей про її місце перебування.</p> <p>2. У разі неможливості встановлення дня одержання останніх відомостей про місце перебування фізичної особи</p>	

<p>її безвісної відсутності вважається перше число місяця, що йде за тим, у якому були одержані такі відомості, а в разі неможливості встановити цей місяць - перше січня наступного року.</p> <p>3. Порядок визнання фізичної особи безвісно відсутньою встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.</p>	<p>початком її безвісної відсутності вважається перше число місяця, наступного за місяцем, у якому одержано такі відомості, а в разі неможливості встановлення такого місяця – 1 січня наступного року.</p> <p>3. Порядок визнання фізичної особи безвісно відсутньою встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 50. Визнання фізичної особи такою, що зникла безвісти за особливих обставин</p> <p>1. Порядок визнання фізичної особи такою, що зникла безвісти за особливих обставин, визначає закон.</p>	<p>Щодо статті 50 проекту «Визнання фізичної особи такою, що зникла безвісти за особливих обставин</p> <p>Фізична особа не визнається такою, що зникла безвісти за особливих обставин, а набуває відповідного правового статусу з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.</p> <p>Пропозиція: ст. 50 викласти в такій редакції:</p> <p>«Стаття 50. Набуття фізичною особою правового статусу особи, зниклої безвісти за особливих обставин</p>
<p>Стаття 44. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також особи, зниклої безвісти за особливих обставин</p>	<p>Стаття 51. Опіка над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, а також фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин</p>	<p>Щодо статті 51 проекту пропонуємо доповнити наступні положення, які обумовлені та вкрай затребувані на практиці.</p> <p>«Стаття 51. Опіка над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, а також</p>

<p>1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над її майном. За заявою заінтересованої особи або органу опіки та піклування нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном особи, зниклої безвісти за особливих обставин, до ухвалення судом рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою. Заходи для встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, вживаються нотаріусом шляхом проведення опису відповідного майна та призначення опікуна над таким майном.</p> <p>2. Нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, за останнім місцем проживання відповідної особи. Якщо місце проживання фізичної особи, яка визнана</p>	<p>1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над її майном. За заявою заінтересованої особи або органу опіки і піклування нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, до ухвалення судом рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою. Для встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, нотаріус описує відповідне майно та призначає над ним опікуна.</p> <p>2. Нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, за останнім осідком (місцем проживання) такої особи. Якщо осідок (місце проживання) фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої</p>	<p>фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин</p> <p>1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над її майном. За заявою заінтересованої особи або органу опіки і піклування нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, до ухвалення судом рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою. Для встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, нотаріус описує відповідне майно та призначає над ним опікуна.</p> <p>2. Нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, за останнім осідком (місцем проживання) такої особи. Якщо осідок (місце проживання) фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, невідомий, нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном такої особи за місцезнаходженням нерухомого майна або основної його частини, а за браком нерухомого майна – за місцезнаходженням основної частини рухомого майна.</p>
---	--	--

<p>безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, невідоме, нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном такої особи за місцезнаходженням нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - за місцезнаходженням основної частини рухомого майна.</p> <p>Над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, може бути призначено одного опікуна.</p> <p>3. Опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, приймає виконання цивільних обов'язків на її користь, погашає за рахунок її майна борги, управляє цим майном в її інтересах.</p> <p>4. За заявою заінтересованої особи опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, надає за рахунок</p>	<p>безвісти за особливих обставин, невідомий, нотаріус вживає заходів для встановлення опіки над майном такої особи за місцезнаходженням нерухомого майна або основної його частини, а за браком нерухомого майна – за місцезнаходженням основної частини рухомого майна.</p> <p>Над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, призначають одного опікуна.</p> <p>3. Опікун над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, приймає виконання цивільних обов'язків на її користь, погашає борги за рахунок такого майна, управляє таким майном у її інтересах.</p> <p>4. За заявою заінтересованої особи опікун над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, надає за рахунок такого майна утримання особам, яких відповідна особа зобов'язана утримувати згідно із законом.</p> <p>5. Опіку над майном припиняють з дня скасування</p>	<p>Над одним_майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, призначають одного опікуна.</p> <p>У разі виявлення факту наявності призначеного опікуна над майном нотаріус відмовляє у видачі свідоцтва, крім випадку, якщо опікун помер, визнаний судом безвісно відсутнім або є особою, яка зникла безвісти за особливих обставин, визнаний судом недієздатним або обмежено дієздатним, усунутий від виконання обов'язків опікуна за рішенням суду, відмовився від виконання обов'язків шляхом подання нотаріусу заяви, посвідченої нотаріально.</p> <p>3. Опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, особи, зниклої безвісти або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, здійснює охорону майна, над яким встановлено опіку, приймає виконання цивільних обов'язків на її користь, забезпечує виконання її зобов'язань та погашення за рахунок її майна боргів, в тому числі їх реструктуризацію, списання, прощення, оскарження, управляє цим майном в її інтересах, здійснює оформлення набутих такою особою прав на майно та оформлення прийнятої нею спадщини, захищає майнові права та інтереси такої особи.</p> <p>За заявою заінтересованої особи опікун над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої</p>
--	--	--

<p>цього майна утримання особам, яких вони за законом зобов'язані утримувати.</p> <p>5. Опіка над майном припиняється у разі скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою, а також у разі появи особи, зниклої безвісти за особливих обставин.</p> <p>6. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, встановлюється, здійснюється та припиняється відповідно до цього Кодексу з урахуванням положень Закону України "Про нотаріат".</p>	<p>рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або з дня з'явлення фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин.</p> <p>6. Опіку над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, встановлюють, виконують і припиняють відповідно до цього Кодексу з урахуванням приписів Закону України "Про нотаріат".</p> <p>7. У разі припинення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, опікун над майном зобов'язаний на вимогу такої особи або її спадкоємців надати звіт про опіку над майном.</p>	<p>безвісти за особливих обставин, надає за рахунок такого майна утримання особам, яких відповідна особа зобов'язана утримувати згідно із законом.</p> <p>5. Опіку над майном припиняють з дня скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або з дня з'явлення фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, дня її смерті або оголошення померлою.</p> <p>6. Опіку над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, встановлюють, виконують і припиняють відповідно до цього Кодексу з урахуванням приписів Закону України "Про нотаріат".</p> <p>7. У разі припинення опіки над майном фізичної особи, визнаної безвісно відсутньою, або фізичної особи, зниклої безвісти за особливих обставин, опікун над майном зобов'язаний на вимогу такої особи або її спадкоємців надати звіт про опіку над майном.</p>
<p>Стаття 45. Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою</p> <p>1. Якщо фізична особа, яка була визнана безвісно відсутньою, з'явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем її перебування або суд,</p>	<p>Стаття 52. Скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою</p> <p>1. Якщо фізична особа, визнана безвісно відсутньою, з'явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем перебування такої особи або суд,</p>	

<p>що постановив рішення про визнання цієї особи безвісно відсутньою, за заявою цієї особи або іншої заінтересованої особи скасовує рішення про визнання фізичної особи безвісно відсутньою.</p>	<p>що ухвалив рішення про визнання такої особи безвісно відсутньою, за її заявою або заявою іншої заінтересованої особи скасовує рішення про визнання фізичної особи безвісно відсутньою.</p>	
<p>Стаття 46. Оголошення фізичної особи померлою 1. Фізична особа може бути оголошена судом померлою, якщо у місці її постійного проживання немає відомостей про місце її перебування протягом трьох років, а якщо вона пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підставу припускати її загибель від певного нещасного випадку, — протягом шести місяців, а за можливості вважати фізичну особу загиблою від певного нещасного випадку або інших обставин внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру — протягом одного місяця після завершення роботи спеціальної комісії, утвореної внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.</p>	<p>Стаття 53. Оголошення фізичної особи померлою 1. Фізичну особу суд може оголосити померлою, якщо протягом трьох років у її постійному осідку (місці проживання) немає відомостей про її місце перебування, а якщо фізична особа пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підставу припустити її загибель від певного нещасного випадку, — протягом шести місяців. 2. Фізичну особу, яка пропала безвісти у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом, суд може оголосити померлою після спливу двох років з дня закінчення воєнних дій, збройного конфлікту. З урахуванням конкретних обставин справи суд може оголосити фізичну особу померлою до спливу зазначеного строку, але не раніше</p>	

<p>2. Фізична особа, яка пропала безвісти у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом, може бути оголошена судом померлою після спливу двох років від дня закінчення воєнних дій. З урахуванням конкретних обставин справи суд може оголосити фізичну особу померлою і до спливу цього строку, але не раніше спливу шести місяців.</p> <p>3. Фізична особа оголошується померлою від дня набрання законної сили рішенням суду про це. Фізична особа, яка пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підстави припустити її загибель від певного нещасного випадку або у зв'язку з воєнними діями, збройним конфліктом, може бути оголошена померлою від дня її вірогідної смерті.</p> <p>4. Порядок оголошення фізичної особи померлою встановлюється Цивільним процесуальним кодексом України.</p>	<p>спливу шести місяців.</p> <p>3. Фізичну особу оголошують померлою з дня набрання чинності сили відповідним рішенням суду.</p> <p>4. Фізичну особу, визначену частиною першою або другою цієї статті, може бути оголошено померлою з дня її вірогідної смерті.</p> <p>5. Порядок оголошення фізичної особи померлою встановлює Цивільний процесуальний кодекс України.</p>	
<p>Стаття 47. Правові наслідки оголошення фізичної особи померлою</p>	<p>Стаття 54. Юридичні наслідки оголошення фізичної особи померлою</p>	

<p>1. Правові наслідки оголошення фізичної особи померлою прирівнюються до правових наслідків, які настають у разі смерті.</p> <p>2. Спадкоємці фізичної особи, яка оголошена померлою, не мають права відчужувати протягом п'яти років нерухоме майно, що перейшло до них у зв'язку з відкриттям спадщини.</p> <p>Нотаріус, який видав спадкоємцеві свідоцтво про право на спадщину на нерухоме майно, накладає на нього заборону відчуження.</p>	<p>1. У разі оголошення фізичної особи померлою настають такі самі юридичні наслідки, що й у разі смерті фізичної особи.</p> <p>2. Спадкоємці фізичної особи, оголошеної померлою, не мають права відчужувати нерухоме майно, яке перейшло до них у зв'язку з відкриттям спадщини, протягом п'яти років з дня оголошення особи померлою.</p> <p>Нотаріус, який видав спадкоємцю свідоцтво про право на спадщину на нерухоме майно, накладає на таке майно заборону відчуження.</p>	
<p>Стаття 48. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою</p> <p>1. Якщо фізична особа, яка була оголошена померлою, з'явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем перебування цієї особи або суд, що постановив рішення про оголошення її померлою, за заявою цієї особи або іншої заінтересованої особи скасовує рішення суду про оголошення фізичної особи померлою.</p> <p>2. Незалежно від часу своєї появи фізична особа, яка була</p>	<p>Стаття 55.Юридичні наслідки з'явлення фізичної особи, оголошеної померлою</p> <p>1. Якщо фізична особа, оголошена померлою, з'явилася або якщо одержано відомості про місце її перебування, суд за місцем перебування такої особи або суд, що ухвалив рішення про оголошення такої особи померлою, за її заявою або заявою іншої заінтересованої особи скасовує рішення про оголошення фізичної особи померлою.</p> <p>2. Фізична особа, оголошена померлою, безвідносно до</p>	

<p>оголошена померлою, має право вимагати від особи, яка володіє її майном, повернення цього майна, якщо воно збереглося та безоплатно перейшло до неї після оголошення фізичної особи померлою, за винятком майна, придбаного за набувальною давністю, а також грошей та цінних паперів на пред'явника.</p> <p>3. Особа, до якої майно перейшло за відплатним договором, зобов'язана повернути його, якщо буде встановлено, що на момент набуття цього майна вона знала, що фізична особа, яка була оголошена померлою, жива.</p> <p>У разі неможливості повернути майно в натурі особі, яка була оголошена померлою, відшкодовується вартість цього майна.</p> <p>4. Якщо майно фізичної особи, яка була оголошена померлою і з'явилася, перейшло у власність держави, Автономної Республіки Крим або територіальної громади і було реалізоване ними, цій особі повертається сума, одержана від реалізації цього майна.</p>	<p>моменту з'явлення має право вимагати від особи, яка володіє її майном, повернення такого майна, якщо воно збережено та безоплатно перейшло до неї після оголошення фізичної особи померлою, крім майна, набутого за набувальною давністю, грошових коштів та цінних паперів на пред'явника.</p> <p>3. Особа, до якої майно фізичної особи, оголошеної померлою, перейшло за оплатним договором, зобов'язана повернути його, якщо буде встановлено, що на момент набуття цього майна вона знала, що фізична особа, оголошена померлою, жива.</p> <p>У разі неможливості повернення майна в натурі фізичній особі, яку було оголошено померлою і яка з'явилася, відшкодовують вартість такого майна.</p> <p>4. Якщо майно фізичної особи, яку було оголошено померлою і яка з'явилася, перейшло у власність держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади і його реалізовано, такій особі повертають суму, одержану від реалізації зазначеного майна.</p>	
---	--	--

<p>Стаття 48-1. Правові наслідки нездатності фізичної особи виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги</p> <p>1. Стосовно фізичної особи, яка є нездатною виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги, може бути відкрито провадження у справі про неплатоспроможність і введена процедура реструктуризації боргів боржника або така особа може бути визнана банкрутом у справі про неплатоспроможність із застосуванням процедури задоволення вимог кредиторів за правилами, передбаченими Кодексом України з процедур банкрутства.</p>	<p>Стаття 56.Юридичні наслідки неспроможності фізичної особи виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги</p> <p>1. Стосовно фізичної особи, яка неспроможна виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги, може бути відкрито провадження у справі про неплатоспроможність і запроваджено процедуру реструктуризації боргів або таку фізичну особу може бути визнано банкрутом у справі про неплатоспроможність із застосуванням процедури задоволення вимог кредиторів за приписами, визначеними Кодексом України з процедур банкрутства.</p>	
<p>Стаття 49. Акти цивільного стану</p> <p>1. Актами цивільного стану є події та дії, які нерозривно пов'язані з фізичною особою і започатковують, змінюють, доповнюють або припиняють її можливість бути суб'єктом цивільних прав та обов'язків.</p> <p>2. Актами цивільного стану є народження фізичної особи, встановлення її походження, набуття громадянства, вихід з громадянства та його втрата, досягнення відповідного віку,</p>	<p>Стаття 57. Акти цивільного стану</p> <p>1. Акти цивільного стану – це юридичні факти, що нерозривно пов'язані з фізичною особою і створюють, змінюють, зупиняють, поновлюють, припиняють її можливість бути суб'єктом приватних відносин.</p> <p>2. Актами цивільного стану є народження фізичної особи, встановлення її походження, набуття громадянства, вихід із громадянства та його втрата, досягнення відповідного віку,</p>	

<p>надання повної цивільної дієздатності, обмеження цивільної дієздатності, визнання особи недієздатною, шлюб, розірвання шлюбу, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, зміна імені, інвалідність, смерть тощо.</p> <p>3. Державній реєстрації підлягають народження фізичної особи та її походження, громадянство, шлюб, розірвання шлюбу у випадках, передбачених законом, зміна імені, смерть.</p> <p>4. Реєстрація актів цивільного стану провадиться відповідно до закону.</p> <p>Народження фізичної особи та її походження, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, шлюб, розірвання шлюбу, зміна імені, смерть підлягають обов'язковому внесенню до Державного реєстру актів цивільного стану громадян в органах юстиції в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.</p>	<p>надання повної цивільної дієздатності, обмеження цивільної дієздатності, визнання особи недієздатною, шлюб, встановлення та припинення режиму окремого проживання подружжя, розірвання шлюбу, поновлення шлюбу, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, зміна імені, інвалідність, смерть тощо.</p> <p>3. Державній реєстрації підлягають народження фізичної особи, її походження, громадянство, обмеження цивільної дієздатності, визнання фізичної особи недієздатною, шлюб, встановлення та припинення режиму окремого проживання подружжя, розірвання шлюбу у випадках, визначених законом, поновлення шлюбу, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, зміна імені, смерть.</p> <p>4. Реєстрацію актів цивільного стану вчиняють відповідно до закону.</p> <p>Народження фізичної особи та її походження, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, обмеження цивільної дієздатності, визнання фізичної особи</p>	
---	--	--

	<p>недієздатною, шлюб, встановлення та припинення режиму окремого проживання подружжя, розірвання шлюбу, поновлення шлюбу, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, зміна імені, смерть підлягають обов'язковому внесенню до Державного реєстру актів цивільного стану громадян порядком, що його визначає Кабінет Міністрів України.</p>	
<p>Глава 5. ФІЗИЧНА ОСОБА-ПІДПРИЄМЕЦЬ</p>	<p>Глава 5. Фізична особа – підприємець</p>	
<p>Стаття 50. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності</p> <p>1. Право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Обмеження права фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності встановлюються Конституцією України та законом.</p> <p>2. Фізична особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому законом.</p>	<p>Стаття 58. Право фізичної особи на провадження підприємницької діяльності</p> <p>1. Право на провадження підприємницької діяльності, не забороненої законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Обмеження права фізичної особи на провадження підприємницької діяльності встановлюють Конституція України та закон.</p> <p>2. Для здійснення підприємницької діяльності фізична особа має право на ведення фермерського господарства з підстав і порядком, встановлених законом.</p>	

<p>Інформація про державну реєстрацію фізичних осіб - підприємців є відкритою.</p> <p>3. Якщо особа розпочала підприємницьку діяльність без державної реєстрації, уклавши відповідні договори, вона не має права оспорювати ці договори на тій підставі, що вона не є підприємцем.</p>	<p>3. Фізична особа здійснює своє право на провадження підприємницької діяльності, за умови її державної реєстрації порядком, визначеним законом.</p> <p>Інформація про державну реєстрацію фізичних осіб – підприємців є відкритою.</p> <p>4. Якщо фізична особа розпочала провадження підприємницької діяльності без державної реєстрації, уклавши відповідні договори, вона не має права оспорювати ці договори на підставі, що вона не є підприємцем.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 59. Право фізичної особи – підприємця на провадження незалежної професійної діяльності</p> <p>1. Фізична особа – підприємець має право провадити незалежну професійну діяльність, яка не є підприємницькою.</p> <p>2. У разі встановлення законодавством вимоги щодо отримання свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа для провадження незалежної професійної діяльності фізична особа – підприємець має право провадити таку діяльність лише після отримання</p>	<p>Щодо статті 59 проекту, якою пропонується викласти ст. 59 в такій редакції:</p> <p>Слід зауважити, що для адвокатури та нотаріату варто уточнити, що фізична особа може провадити незалежну професійну діяльність не набуваючи статусу підприємця.</p> <p>Пропозиція:-</p> <p>викласти статтю 59 в наступній редакції:</p> <p>«Стаття 59. Право фізичної особи на провадження незалежної професійної діяльності</p> <p>Фізична особа безвідносно до статусу підприємця має право провадити незалежну професійну діяльність, яка не є підприємницькою.</p> <p>У разі встановлення законодавством вимоги щодо отримання свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа для</p>

	<p>відповідного свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>3. Особливості провадження окремих видів незалежної професійної діяльності визначає закон.</p>	<p>провадження незалежної професійної діяльності фізична особа має право провадити таку діяльність лише після отримання відповідного свідоцтва, сертифіката, дозвільного документа, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>Особливості провадження окремих видів незалежної професійної діяльності визначає закон.»</p>
<p>Стаття 51. Застосування до підприємницької діяльності фізичних осіб нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб</p> <p>1. До підприємницької діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо інше не встановлено законом або не впливає із суті відносин.</p>	<p>Стаття 60. Поширення на підприємницьку діяльність фізичних осіб дії нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб</p> <p>1. На підприємницьку діяльність фізичних осіб поширюють дію нормативно-правових актів, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб, якщо іншого не визначено законом або не впливає із суті відносин.</p>	
<p>Стаття 52. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи - підприємця</p> <p>1. Фізична особа - підприємець відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке згідно із</p>	<p>Стаття 61. Цивільна відповідальність фізичної особи – підприємця</p> <p>1. Фізична особа – підприємець несе відповідальність за зобов'язаннями, що пов'язані з її підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке не може</p>	

<p>законом не може бути звернено стягнення.</p> <p>2. Фізична особа - підприємець, яка перебуває у шлюбі, відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою у праві спільної сумісної власності подружжя, яка належатиме їй при поділі цього майна.</p> <p>Стаття 53. Банкрутство фізичної особи - підприємця</p> <p>1. Фізична особа, яка неспроможна задовольнити вимоги кредиторів, пов'язані із здійсненням нею підприємницької діяльності, може бути визнана банкрутом у порядку, встановленому законом.</p>	<p>бути звернено стягнення згідно із законом.</p> <p>2. Фізична особа – підприємець, яка перебуває у шлюбі або фактичному сімейному союзі, несе відповідальність за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм особистим майном і часткою у спільному майні подружжя або фактичного сімейного союзу після її виділення в натурі.</p> <p>Стаття 62. Банкрутство фізичної особи – підприємця</p> <p>1. Фізичну особу, не спроможну задовольнити вимоги кредиторів, пов'язані з її підприємницькою діяльністю, може бути визнано банкрутом порядком, визначеним законом.</p>	
<p>Стаття 54. Управління майном, що використовується у підприємницькій діяльності, органом опіки та піклування</p> <p>1. Якщо фізична особа - підприємець визнана безвісно відсутньою, недієздатною чи її цивільна дієздатність обмежена або якщо власником майна, яке використовувалося у підприємницькій діяльності, стала</p>	<p>Стаття 63. Управління майном, що його використовували у підприємницькій діяльності, органом опіки і піклування</p> <p>1. Якщо фізичну особу – підприємця визнано безвісно відсутньою, зниклою безвісти за особливих обставин, недієздатною чи її цивільну дієздатність обмежено або якщо власником майна, що його використовували у підприємницькій діяльності, стала неповнолітня чи</p>	<p>Пропозиція: По перше, з назви статті виключити слова «органом опіки та піклування», оскільки орган опіки не управляє майном, а призначає управителя, який управляє.</p> <p>По друге, додати до органу опіки та піклування через кому нотаріуса, який призначає опікуна за наявною вже процедурою. Адже нотаріус призначає опікуна і відсутня потреба управителя в такому випадку призначати органом опіки, незручність та відсутня догика.</p>

<p>неповнолітня чи малолітня особа, орган опіки та піклування може призначити управителя цього майна.</p> <p>Орган опіки та піклування укладає з управителем договір про управління цим майном.</p> <p>2. При здійсненні повноважень щодо управління майном управитель діє від свого імені в інтересах особи, яка є власником майна.</p> <p>3. У договорі про управління майном встановлюються права та обов'язки управителя. Орган опіки та піклування здійснює контроль за діяльністю управителя майном відповідно до правил про контроль за діяльністю опікуна і піклувальника.</p> <p>4. Договір про управління майном припиняється, якщо відпали обставини, на підставі яких він був укладений.</p>	<p>малолітня дитина, орган опіки і піклування може призначити управителя таким майном.</p> <p>У разі встановлення опіки над майном фізичної особи</p> <p>– підприємця, визнаної безвісно відсутньою або зниклою безвісти за особливих обставин, опікуна фізичної особи, визнаної недієздатною, піклувальника в особі, цивільну дієздатність якої обмежено, опікуна малолітньої дитини, піклувальника неповнолітньої дитини орган опіки і піклування може призначити управителя майном за заявою відповідного опікуна або піклувальника.</p> <p>Орган опіки і піклування укладає з управителем договір управління таким майном.</p> <p>2. Виконуючи повноваження щодо управління майном, управитель діє від свого імені в інтересах фізичної особи, яка є власником майна.</p> <p>3. Договір управління майном є припиненим, якщо зазнали змін обставини, на підставі яких його уклали.</p>	
Глава 6. ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ	Глава 6. Опіка і піклування	

<p>Стаття 55. Завдання опіки та піклування</p> <p>1. Опіка та піклування встановлюються з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки.</p>	<p>Стаття 64. Загальні приписи про опіку і піклування</p> <p>1. Опіку і піклування встановлюють з метою забезпечення цивільних прав та правомірних інтересів малолітніх і неповнолітніх дітей, фізичних осіб, цивільну дієздатність яких обмежено судом, та фізичних осіб, визнаних судом недієздатними.</p> <p>2. Опіка і піклування над малолітніми і неповнолітніми дітьми є формами влаштування дітей-сиріт та дітей, яких позбавлено батьківського піклування.</p>	
<p>Стаття 56. Орган опіки та піклування</p> <p>1. Органами опіки та піклування є районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад.</p> <p>2. Права та обов'язки органів, на які покладено здійснення опіки та піклування, щодо забезпечення прав та інтересів фізичних осіб, які потребують опіки та піклування, встановлюються законом та іншими нормативно-правовими актами.</p>	<p>Стаття 65. Орган опіки і піклування</p> <p>1. Органами опіки і піклування є районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах (у разі їх створення), селищних, сільських рад.</p> <p>2. Права і обов'язки органів, на які покладено здійснення опіки і піклування, щодо забезпечення цивільних прав та правомірних інтересів фізичних осіб, які потребують опіки або піклування, визначають цей Кодекс та інші акти законодавства.</p>	

Стаття 57. Обов'язок повідомляти про фізичних осіб, які потребують опіки або піклування

1. Особа, якій стало відомо про фізичну особу, яка потребує опіки або піклування, зобов'язана негайно повідомити про це орган опіки та піклування.

Стаття 66. Обов'язок повідомлення про фізичних осіб, які потребують опіки або піклування

1. Особа, якій стало відомо про фізичну особу, яка потребує опіки або піклування, зобов'язана невідкладно повідомити про це орган опіки і піклування.

2. Заклади охорони здоров'я, заклади освіти, соціальні заклади та інші установи, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їхні посадові та/або службові особи, яким у зв'язку з виконанням своїх обов'язків стало відомо про обставини, що є підставою для встановлення над фізичною особою опіки або піклування, зобов'язані невідкладно повідомити про це орган опіки і піклування та сприяти у з'ясуванні фактичних обставин щодо стану такої фізичної особи.

Таке повідомлення направляють у письмовій або усній формі з обов'язковим фіксуванням часу надходження.

3. Особам, які повідомили орган опіки і піклування

	<p>про необхідність встановлення над фізичною особою опіки або піклування, відповідно до закону надають гарантії захисту від переслідувань чи негативних наслідків у зв'язку з таким повідомленням.</p> <p>4. Неповідомлення посадовою або службовою особою закладу, установи чи органу, визначених частиною другою цієї статті, про відомі їй обставини, що є підставою для встановлення над фізичною особою опіки або піклування, тягне відповідальність, встановлену законом.</p>	
<p>Стаття 58. Фізичні особи, над якими встановлюється опіка</p> <p>1. Опіка встановлюється над малолітніми особами, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, які визнані недієздатними.</p>	<p>Стаття 67. Фізичні особи, над якими встановлюють опіку</p> <p>1. Опіку встановлюють над малолітніми дітьми, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, фізичними особами, що їх визнано судом недієздатними.</p>	
<p>Стаття 59. Фізичні особи, над якими встановлюється піклування</p> <p>1. Піклування встановлюється над неповнолітніми</p>	<p>Стаття 68. Фізичні особи, над якими встановлюють піклування</p> <p>1. Піклування встановлюють над неповнолітніми дітьми,</p>	

<p>особами, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, цивільна дієздатність яких обмежена.</p>	<p>які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, фізичними особами, цивільну дієздатність яких обмежено.</p>	
<p>Стаття 60. Встановлення опіки та піклування судом 1. Суд встановлює опіку над фізичною особою у разі визнання її недієздатною і призначає опікуна за поданням органу опіки та піклування.</p>	<p>Стаття 69. Встановлення опіки і піклування судом 1. Суд встановлює опіку над фізичною особою у разі визнання її недієздатною та призначає опікуна за поданням органу опіки і піклування.</p>	
<p>2. Суд встановлює піклування над фізичною особою у разі обмеження її цивільної дієздатності і призначає піклувальника за поданням органу опіки та піклування. 3. Суд встановлює опіку над малолітньою особою, якщо при розгляді справи буде встановлено, що вона позбавлена батьківського піклування, і призначає опікуна за поданням органу опіки та піклування. 4. Суд встановлює піклування над неповнолітньою особою, якщо при розгляді справи буде встановлено, що вона позбавлена батьківського піклування, і призначає піклувальника за поданням органу опіки та піклування.</p>	<p>2. Суд встановлює піклування над фізичною особою у разі обмеження її цивільної дієздатності та призначає піклувальника за поданням органу опіки і піклування. 3. Суд встановлює опіку над малолітньою дитиною, якщо під час розгляду справи встановить, що вона позбавлена батьківського піклування, та призначає опікуна за поданням органу опіки і піклування. 4. Суд встановлює піклування над неповнолітньою дитиною, якщо під час розгляду справи встановить, що вона позбавлена батьківського піклування, та призначає піклувальника за поданням органу опіки і піклування.</p>	

<p>Стаття 61. Встановлення опіки та піклування органом опіки та піклування</p> <p>1. Орган опіки та піклування встановлює опіку над малолітньою особою та піклування над неповнолітньою особою, крім випадків, встановлених частинами першою та другою статті 60 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 70. Встановлення опіки і піклування органом опіки і піклування</p> <p>1. Орган опіки і піклування встановлює опіку над малолітньою дитиною та піклування над неповнолітньою дитиною, крім випадків, визначених частинами першою і другою статті 69 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 62. Місце встановлення опіки або піклування</p> <p>1. Опіка або піклування встановлюються за місцем проживання фізичної особи, яка потребує опіки чи піклування, або за місцем проживання опікуна чи піклувальника.</p> <p>Стаття 63. Призначення опікуна або піклувальника</p> <p>1. Опікуна або піклувальника призначає орган опіки та піклування, крім випадків, встановлених статтею 60 цього Кодексу.</p> <p>2. Опікуном або піклувальником може бути лише фізична особа з повною цивільною дієздатністю.</p> <p>3. Фізична особа може бути призначена опікуном або піклувальником лише за її письмовою заявою.</p>	<p>Стаття 71. Місце встановлення опіки або піклування</p> <p>1. Опіку або піклування встановлюють за осідком (місцем проживання) фізичної особи, яка потребує опіки або піклування, або за осідком (місцем проживання) опікуна або піклувальника.</p> <p>Стаття 72. Призначення опікуна, піклувальника</p> <p>1. Опікуна, піклувальника призначає орган опіки і піклування, крім випадків, визначених статтею 69 цього Кодексу.</p> <p>2. Опікуном або піклувальником може бути повнолітня дієздатна фізична особа, яка має громадянство України та постійно проживає в Україні.</p> <p>3. Фізичну особу призначають опікуном або піклувальником лише за її згодою, наданою у формі письмової заяви.</p>	<p>Щодо статті 72 проекту, якою пропонується викласти ч. 2 ст. 72 в такій редакції:</p> <p>«2. Опікуном або піклувальником може бути повнолітня дієздатна фізична особа, яка має громадянство України та постійно проживає в Україні.»</p> <p>Слід зауважити, що вимога про постійне проживання в Україні обмежить можливість стати опікуном родичів дитини, які постійно проживають за кордоном (наприклад, бабуся). Багато дітей також з опікунами через війну зараз за кордоном. Потрібно залишити це питання на розсуд суду.</p>

<p>4. Опікун або піклувальник призначаються переважно з осіб, які перебувають у сімейних, родинних відносинах з підопічним, з урахуванням особистих стосунків між ними, можливості особи виконувати обов'язки опікуна чи піклувальника. При призначенні опікуна для малолітньої особи та при призначенні піклувальника для неповнолітньої особи враховується бажання підопічного.</p> <p>5. Фізичній особі може бути призначено одного або кількох опікунів чи піклувальників.</p>	<p>4. Опікуна або піклувальника призначають переважно з числа осіб, що перебувають у сімейних, родинних відносинах з фізичною особою, над якою встановлюють опіку або піклування, з урахуванням можливості особи виконувати обов'язки опікуна або піклувальника. Призначаючи опікуна малолітній дитині та піклувальника неповнолітній дитині, враховують бажання підопічного.</p> <p>5. Фізичній особі може бути призначено одного чи кількох опікунів або піклувальників.</p> <p>6. У разі призначення фізичній особі кількох опікунів або піклувальників такі особи письмово укладають між собою договір про розподіл їхніх прав і обов'язків.</p>	<p>Пропозиція: зважити та виключити слова «та постійно проживає в Україні» з тексту частини 2 статті 72 проекту ЦК України.</p> <p>Зауваження До частини 6.</p> <p>Слід зауважити, що наявні великі ризики щодо підробки таких договорів, якщо вони укладатимуться у простій письмовій формі, які потім потрібно витребувати для розпорядження нерухомістю чи корпоративними правами щоб підтвердити повноваження опікуна. Для розпорядження нерухомим майном, цінним рухомим та корпоративними правами має бути закріплена вимога про нотаріальне посвідчення таких договорів.</p> <p>Пропозиція: Доповнити</p>
--	---	---

	<p>Договір, визначений цією частиною, підлягає повідомній реєстрації органом опіки і піклування за місцем встановлення опіки або піклування.</p> <p>Договір, укладений з порушенням вимог цієї частини, є нікчемним.</p> <p>Типовий договір про розподіл прав і обов'язків опікунів або піклувальників, порядок повідомної реєстрації таких договорів затверджує Кабінет Міністрів України.</p> <p>Умови договору про розподіл прав і обов'язків опікунів або піклувальників, що погіршують становище одного з них порівняно з тим, що встановлено законом або типовим договором, є нікчемними.</p>	<p>«Для розпорядження нерухомим майном, цінним рухомим майном, корпоративними правами та транспортними засобами договір між піклувальниками про розподіл їх прав та обов'язків має нотаріально посвідчено»</p>
<p>Стаття 64. Фізична особа, яка не може бути опікуном або піклувальником</p> <p>1. Опікуном або піклувальником не може бути фізична</p>	<p>Стаття 73. Фізична особа, яка не може бути призначена опікуном або піклувальником</p> <p>1. Опікуном або піклувальником не може бути призначена фізична особа:</p>	

<p>особа:</p> <p>1) яка позбавлена батьківських прав, якщо ці права не були поновлені;</p> <p>2) поведінка та інтереси якої суперечать інтересам фізичної особи, яка потребує опіки або піклування.</p>	<p>1) дієздатність якої обмежено;</p> <p>2) яку визнано недієздатною;</p> <p>3) яку позбавлено батьківських прав, і такі права не були поновлені;</p> <p>4) яка була опікуном, піклувальником, усиновлювачем, одним із прийомних батьків або батьків-вихователів іншої дитини, але опіку або піклування було припинено, усиновлення скасовано або визнано недійсним, припинено діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу з її вини;</p> <p>5) яка має психічні розлади, зокрема внаслідок дії психоактивних речовин, вживання яких установлено на підставах, визначених законом;</p> <p>6) яка зловживає алкогольними напоями, наркотичними або іншими психоактивними речовинами;</p> <p>7) яка не має постійного осідку (місця проживання) або постійного заробітку (доходу);</p> <p>8) яка має захворювання, розлади або стани, перелік яких визначено законом, встановлені за результатами медичного огляду, проведеного порядком, визначеним законом;</p>	
---	--	--

9) яка є іноземцем, що не перебуває у шлюбі, крім випадків, якщо іноземець є родичем дитини;
10) яку було засуджено за злочин проти основ національної безпеки України, кримінальне правопорушення проти життя і здоров'я, волі, честі і гідності, статевої свободи і статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку і моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, миру, безпеки людства і міжнародного правопорядку, або за злочин, визначений статтею 164, 166, 167, 169, 181 або 187 Кримінального кодексу України, або яка має непогашену чи не зняту за встановленим законом порядком судимість за вчинення інших кримінальних правопорушень;
11) яка за станом здоров'я потребує постійного стороннього догляду;
12) яка є особою без громадянства;
13) яка перебуває у шлюбі з особою, визначеною пунктами 3-6, 8 і 10 цієї частини;

	<p>14) до якої протягом останніх десяти років було застосовано адміністративне стягнення за вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі;</p> <p>15) яка має конфлікт інтересів із підопічним (майнові спори, спадкові претензії тощо).</p> <p>2. Крім фізичних осіб, визначених частиною першою цієї статті, не можуть бути призначені опікуном або піклувальником фізичні особи, інтереси яких суперечать інтересам дитини.</p>	
<p>Стаття 65. Опіка або піклування над фізичною особою, щодо якої не призначено опікуна або піклувальника</p> <p>1. До встановлення опіки або піклування і призначення опікуна чи піклувальника опіку або піклування над фізичною особою здійснює відповідний орган опіки та піклування.</p>	<p>Стаття 74. Опіка або піклування над фізичною особою, якій не призначено опікуна або піклувальника</p> <p>1. До встановлення опіки або піклування і призначення опікуна або піклувальника опіку або піклування над фізичною особою здійснює відповідний орган опіки і піклування.</p> <p>2. Орган опіки і піклування до призначення опікуна або піклувальника зобов'язаний невідкладно вжити заходів для:</p> <p>1) забезпечення особистих і майнових прав та/або правомірних інтересів підопічного;</p>	

	<p>2) визначення постійного осідку (місця проживання) або місця тимчасового перебування підопічного; 3) охорони та управління майном підопічного, зокрема з метою запобігання його пошкодженню або відчуженню; 4) надання підопічному соціальної, медичної та іншої необхідної допомоги.</p>	
<p>Стаття 66. Опіка або піклування над фізичною особою, яка перебуває у спеціальному закладі</p> <p>1. Якщо над фізичною особою, яка перебуває у навчальному закладі, закладі охорони здоров'я або закладі соціального захисту населення, не встановлено опіку чи піклування або не призначено опікуна чи піклувальника, опіку або піклування над нею здійснює цей заклад.</p>	<p>Стаття 75. Опіка або піклування над фізичною особою, яка проживає у спеціальному закладі</p> <p>1. Якщо над фізичною особою, яка проживає в закладі охорони здоров'я, закладі освіти, закладі соціального захисту населення, не встановлено опіку або піклування, їй не призначено опікуна або піклувальника, опіку або піклування над такою особою здійснює адміністрація закладу, в якому вона проживає.</p> <p>2. Порядок здійснення опіки або піклування адміністрацією закладу, визначеного частиною першою цієї статті, порядок її взаємодії з органами опіки і піклування визначає Кабінет Міністрів України.</p>	

Стаття 67. Права та обов'язки опікуна	Стаття 76. Права і обов'язки опікуна	
<p>1. Опікун зобов'язаний дбати про підопічного, про створення йому необхідних побутових умов, забезпечення його доглядом та лікуванням. Опікун малолітньої особи зобов'язаний дбати про її виховання, навчання та розвиток.</p> <p>2. Опікун має право вимагати повернення підопічного від осіб, які тримають його без законної підстави.</p> <p>3. Опікун вчиняє правочини від імені та в інтересах підопічного.</p> <p>4. Опікун зобов'язаний вживати заходів щодо захисту цивільних прав та інтересів підопічного.</p>	<p>1. Опікун зобов'язаний дбати про підопічного, про створення для нього необхідних побутових умов, забезпечення йому догляду і лікування.</p> <p>Опікун малолітньої дитини зобов'язаний дбати про її виховання, піклуватися про її здоров'я, фізичний, психічний, духовний розвиток, забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти.</p> <p>2. Опікун не має права перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичами, крім випадків, якщо таке спілкування суперечить інтересам дитини.</p> <p>3. Опікун має право вимагати повернення підопічного від осіб, які тримають його без законної підстави.</p> <p>4. Опікун вчиняє правочини від імені та в інтересах підопічного.</p> <p>5. Опікун зобов'язаний вживати заходів для захисту цивільних прав та правомірних інтересів підопічного.</p> <p>6. Опікун зобов'язаний щороку подавати до органу опіки і піклування звіт про стан здоров'я підопічного,</p>	

	<p>умови його проживання та про правочини, вчинені з майном підопічного.</p>	
<p>Стаття 68. Правочини, які не може вчиняти опікун 1. Опікун, його дружина, чоловік та близькі родичі (батьки, діти, брати, сестри) не можуть укласти з підопічним договорів, крім передання майна підопічному у власність за договором дарування або у безоплатне користування за договором позички. 2. Опікун не може здійснювати дарування від імені підопічного, а також зобов'язуватися від його імені порукою.</p>	<p>Стаття 77. Правочини, яких не може вчиняти опікун 1. Опікун, його дружина, чоловік та близькі родичі (батьки, діти, брати, сестри) не можуть укласти з підопічним договорів, крім передання підопічному майна у власність за договором дарування або в безоплатне користування за договором позички. 2. Опікун не може укласти договір дарування або в інший спосіб брати зобов'язання від імені підопічного, зокрема щодо обтяження майна підопічного.</p>	<p>Щодо статті 77 проекту, якою пропонується викласти ч. 2 ст. 77 в такій редакції: «Опікун не може укласти договір дарування або в інший спосіб брати зобов'язання від імені підопічного, зокрема щодо обтяження майна підопічного.», що суперечить частині першій. Слід зауважити, що заборона опікуна «в інший спосіб брати зобов'язання від імені підопічного» суперечить суті опіки. У такому разі опікун не зможе взагалі жодного двостороннього договору укласти. А заборона «укласти договір дарування» без конкретизації призведе і до неможливості отримати дарунок для підопічного. «Норма в інший спосіб брати зобов'язання від імені підопічного, зокрема щодо обтяження майна підопічного» містить у собі суперечність, охоплює усі без винятку зобов'язання, а не тільки поруку, та некоректно викладена (брати зобов'язання щодо обтяження майна підопічного, то зобов'язання береться основне, а обтяження – похідне і не є зобов'язанням) Пропозиція: залишити діючу на сьогодні редакцію.</p>
<p>Стаття 69. Права та обов'язки піклувальника</p>	<p>Стаття 78. Права і обов'язки піклувальника</p>	

<p>1. Піклувальник над неповнолітньою особою зобов'язаний дбати про створення для неї необхідних побутових умов, про її виховання, навчання та розвиток.</p> <p>Піклувальник над фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, зобов'язаний дбати про її лікування, створення необхідних побутових умов.</p> <p>2. Піклувальник дає згоду на вчинення підопічним правочинів відповідно до статей 32 та 37 цього Кодексу.</p> <p>3. Піклувальник зобов'язаний вживати заходів щодо захисту цивільних прав та інтересів підопічного.</p> <p>Стаття 70. Правочини, на вчинення яких піклувальник не може давати згоду</p> <p>1. Піклувальник не може давати згоду на укладення договорів між підопічним та своєю дружиною (своїм чоловіком) або своїми близькими родичами, крім передання майна підопічному у власність за договором дарування або у безоплатне користування на підставі договору позички.</p>	<p>1. Піклувальник неповнолітньої дитини зобов'язаний дбати про створення для неї необхідних побутових умов, про її виховання, піклуватися про її здоров'я, фізичний, психічний, емоційний, соціальний та духовний розвиток, забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти.</p> <p>Піклувальник фізичної особи, цивільну дієздатність якої обмежено, зобов'язаний дбати про її лікування, створення для неї необхідних побутових умов.</p> <p>2. Піклувальник не має права перешкоджати спілкуванню дитини з її батьками та іншими родичами, крім випадків, якщо таке спілкування суперечить інтересам дитини.</p> <p>3. Піклувальник надає згоду на вчинення підопічним правочинів відповідно до статей 38 і 43 цього Кодексу.</p> <p>4. Піклувальник зобов'язаний вживати заходів для захисту цивільних прав та правомірних інтересів підопічного.</p> <p>Стаття 79. Правочини, на вчинення яких піклувальник не може надавати згоду</p>	
---	---	--

	<p>1. Піклувальник не може надавати згоду на укладення договору між підопічним і своєю дружиною (своїм чоловіком) або своїми близькими родичами, крім передання підопічному майна у власність за договором дарування або в безоплатне користування на підставі договору позички.</p>	
<p>Стаття 71. Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки та піклування</p> <p>1. Опікун не має права без дозволу органу опіки та піклування:</p> <p>1) відмовитися від прав на майно підопічного, у тому числі речових прав на нерухоме майно, що підлягають державній реєстрації;</p> <p>2) видавати письмові зобов'язання від імені підопічного;</p> <p>3) вчиняти правочини щодо:</p> <p>об'єкта житлової нерухомості та/або земельної ділянки, на якій розміщений такий об'єкт, власником або користувачем яких є підопічний; відчуження (у тому числі шляхом міни або внесення (передачі) до статутного (складеного) капіталу (пайового</p>	<p>Стаття 80. Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки і піклування</p> <p>1. Опікун не має права без дозволу органу опіки і піклування:</p> <p>1) відмовлятися від будь-яких речових прав підопічного;</p> <p>2) зобов'язуватися від імені підопічного, зокрема щодо обтяження майна підопічного;</p> <p>3) вчиняти правочини щодо:</p> <p>нерухомої речі, власником або користувачем яких є підопічний; відчуження (зокрема у спосіб міни або внесення (передання) до статутного (складеного) капіталу (пайового фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу</p>	<p>Залишити діючу редакцію ст. 71.</p>

<p>фонду) юридичної особи чи як вступного, членського та/або цільового внеску члена кооперативу), поділу, виділу</p> <p>нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є підопічний.</p> <p>2. Піклувальник має право дати згоду на вчинення правочинів, передбачених частиною першою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.</p>	<p>нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником яких є підопічний.</p> <p>2. Піклувальник має право надавати згоду на вчинення правочинів, визначених частиною першою цієї статті, лише з дозволу органу опіки і піклування.</p> <p>3. Рішення про надання дозволу, визначеного частиною другою цієї статті, орган опіки і піклування ухвалює за результатами перевірки, яку проводить протягом не більш як одного місяця з дня надходження звернення за отриманням дозволу.</p>	
<p>Стаття 72. Управління майном особи, над якою встановлено опіку</p> <p>1. Опікун зобов'язаний дбати про збереження та використання майна підопічного в його інтересах.</p> <p>2. Якщо малолітня особа може самостійно визначити свої потреби та інтереси, опікун, здійснюючи управління її майном, повинен враховувати її бажання.</p> <p>3. Опікун самостійно здійснює витрати, необхідні для</p>	<p>Стаття 81. Управління майном фізичної особи, над якою встановлено опіку</p> <p>1. Опікун зобов'язаний дбати про збереження і використання майна підопічного в інтересах підопічного.</p> <p>2. Якщо малолітня дитина здатна самостійно визначати свої потреби та інтереси, опікун повинен здійснювати управління її майном з урахуванням її бажання.</p> <p>3. Опікун самостійно несе витрати на задоволення потреб підопічного за рахунок пенсії, аліментів, відшкодування</p>	

<p>задоволення потреб підопічного, за рахунок пенсії, аліментів, відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, допомоги на підопічну дитину та інших соціальних виплат, призначених на підопічну дитину відповідно до законів України, доходів від майна підопічного тощо.</p> <p>4. Якщо підопічний є власником нерухомого майна або майна, яке потребує постійного управління, опікун може з дозволу органу опіки та піклування управляти цим майном або передати його за договором в управління іншій особі.</p>	<p>шкоди у зв'язку з втратою годувальника, призначених підопічному, допомоги на підопічну дитину та інших соціальних виплат, призначених відповідно до законодавства, доходів від майна підопічного тощо.</p> <p>4. Якщо підопічний є власником нерухомого майна або майна, яке потребує постійного управління, опікун з дозволу органу опіки і піклування може управляти таким майном або передати його в управління іншій особі на підставі договору.</p> <p>5. Неналежне виконання опікуном своїх обов'язків щодо управління майном підопічного є підставою для покладення на нього обов'язку відшкодування майнової шкоди, завданої підопічному.</p> <p>6. Опікун зобов'язаний щороку подавати до органу опіки і піклування звіт про використання грошових коштів підопічного.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 82. Контроль органу опіки і піклування за додержанням прав підопічного, а також прав дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах</p>	

	<p>1. Орган опіки і піклування контролює умови проживання, лікування підопічного, а також умови виховання і навчання дитини, над якою встановлено опіку або піклування, відповідно до актів цивільного законодавства, визначених статтею 4 цього Кодексу.</p> <p>2. У разі встановлення над фізичною особою опіки або піклування, влаштування дитини до прийомної сім'ї, дитячого будинку сімейного типу, закладу інституційного догляду і виховання або ухвалення рішення про визнання дитини такою, що перебуває у складних життєвих обставинах, орган опіки і піклування надсилає до уповноваженого органу, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, повідомлення про нерухоме майно, право власності або право користування яким відповідно до закону чи договору має підопічний, за місцезнаходженням такого майна.</p>	<p>Щодо частини другої статті 82 проекту.</p> <p>Пропозиція: доопрацювати, незрозуміло яке «повідомлення про нерухоме майно» орган опіки надсилає реєстратору і про що. Реєстраторам подаються заяви про державну реєстрацію прав, оскільки діє заявний принцип у сфері державної реєстрації прав. Також важливо встановити мету такого повідомлення та що з ним має зробити реєстратор.</p>
<p>Стаття 73. Право опікуна та піклувальника на плату за виконання ними своїх обов'язків</p>	<p>Стаття 83.Право на оплату послуго пікуна, піклувальника</p>	

<p>1. Підстави виникнення права на оплату послуг опікуна та піклувальника, її розмір та порядок виплати встановлюються Кабінетом Міністрів України.</p>	<p>1. Підстави виникнення права на оплату послуг опікуна, піклувальника, розмір і порядок проведення виплат визначає законодавство.</p>	
<p>Стаття 74. Опіка над майном 1. Якщо у особи, над якою встановлено опіку чи піклування, є майно, що знаходиться в іншій місцевості, опіка над цим майном встановлюється органом опіки та піклування за місцезнаходженням майна. Опіка над майном встановлюється також в інших випадках, встановлених законом.</p>	<p>Стаття 84. Опіка над майном 1. Якщо особі, над якою встановлено опіку або піклування, належить майно, розміщене в іншій місцевості, опіку над таким майном встановлює орган опіки і піклування за місцезнаходженням майна.</p>	<p>Щодо статті 84 проекту. Опіка над майном. Статтею передбачено: 1. Якщо особі, над якою встановлено опіку або піклування, належить майно, розміщене в іншій місцевості, опіку над таким майном встановлює орган опіки і піклування за місцезнаходженням майна. Пропозиція: доповнити словом «або нотаріус» щоб дати альтернативу та використати відналагоджену процедуру.</p>
<p>Стаття 75. Звільнення опікуна та піклувальника 1. Суд, якщо він призначив опікуна чи піклувальника, або орган опіки та піклування за заявою особи звільняє її від повноважень опікуна або піклувальника. Ця заява розглядається судом або органом опіки та піклування протягом одного місяця. Особа виконує повноваження опікуна або піклувальника</p>	<p>Стаття 85. Звільнення опікуна, піклувальника 1. Орган опіки і піклування, що призначив опікуна або піклувальника, звільняє фізичну особу від виконання відповідних повноважень за її особистою заявою і призначає підопічному іншого опікуна або піклувальника. Орган опіки і піклування розглядає таку заяву протягом тридцяти календарних днів з дня її</p>	

<p>до винесення рішення про звільнення її від повноважень опікуна або піклувальника чи до закінчення місячного строку від дня подання заяви, якщо вона не була розглянута протягом цього строку.</p> <p>2. Суд, якщо він призначив піклувальника, або орган опіки та піклування може звільнити піклувальника від його повноважень за заявою особи, над якою встановлено піклування.</p> <p>3. За заявою органу опіки та піклування суд може звільнити особу від повноважень опікуна або піклувальника у разі невиконання нею своїх обов'язків, порушення прав підопічного, а також у разі поміщення підопічного до навчального закладу, закладу охорони здоров'я або закладу соціального захисту.</p>	<p>надходження.</p> <p>Фізична особа виконує повноваження опікуна або піклувальника до ухвалення органом опіки і піклування рішення про звільнення її від виконання відповідних повноважень або до спливу тридцять календарних днів з дня подання нею заяви, якщо заяву не розглянуто протягом зазначеного строку.</p> <p>2. Суд, що призначив опікуна або піклувальника, звільняє фізичну особу від виконання відповідних повноважень за її особистою заявою і призначає підопічному іншого опікуна або піклувальника за поданням органу опіки і піклування. Суд розглядає таку заяву протягом тридцяти календарних з дня її надходження.</p> <p>3. Орган опіки і піклування, що призначив піклувальника, за заявою фізичної особи, над якою встановлено піклування, може звільнити піклувальника від виконання відповідних повноважень і призначити підопічному іншого піклувальника.</p>	
---	---	--

	<p>4. Суд, що призначив піклувальника, за заявою фізичної особи, над якою встановлено піклування, може звільнити піклувальника від виконання відповідних повноважень і призначити підопічному іншого піклувальника за поданням органу опіки і піклування.</p> <p>5. Суд, що призначив опікуна або піклувальника, за заявою органу опіки і піклування може звільнити фізичну особу від виконання відповідних повноважень у разі невиконання нею своїх обов'язків, порушення прав підопічного, а також у разі поміщення підопічного до закладу освіти, закладу охорони здоров'я, закладу соціального захисту і призначити підопічному іншого опікуна або піклувальника за поданням органу опіки і піклування.</p>	
<p>Стаття 76. Припинення опіки</p> <p>1. Опіка припиняється у разі передачі малолітньої особи батькам (усиновлювачам).</p> <p>2. Опіка припиняється у разі досягнення підопічним</p>	<p>Стаття 86. Припинення опіки</p> <p>1. Опіка є припиненою у разі передання малолітньої дитини батькам або усиновлювачам.</p> <p>2. Опіка є припиненою після досягнення підопічним</p>	<p>Щодо статті 86 проекту. Припинення опіки.</p> <p>Пропозиція:</p> <p>Додати підставу для припинення опіки: набуття статусу особи, зниклої за особливих обставин.</p>

<p>чотирнадцяти років. У цьому разі особа, яка здійснювала обов'язки опікуна, стає піклувальником без спеціального рішення щодо цього.</p> <p>3. Опіка припиняється у разі поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною.</p>	<p>чотирнадцятирічного віку. У такому разі фізична особа, яка здійснювала обов'язки опікуна, стає піклувальником підопічного без ухвалення окремого рішення.</p> <p>3. Опіка є припиненою у разі поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яку було визнано недієздатною.</p> <p>4. Опіка є припиненою у разі смерті підопічного або оголошення його померлим.</p> <p>5. Опіка є припиненою у разі смерті опікуна або оголошення його померлим.</p>	<p>Пропозиція 5+6 об'єднати та</p> <p>5. Опіка є припиненою у разі смерті опікуна або оголошення його померлим, визнання опікуна обмежено дієздатним, недієздатним або безвісно відсутнім, набуття ним статусу особи, зниклої за особливих обставин.</p>
	<p>6. Опіка є припиненою у разі визнання опікуна обмежено дієздатним, недієздатним або безвісно відсутнім.</p>	
<p>Стаття 77. Припинення піклування</p> <p>1. Піклування припиняється у разі:</p> <p>1) досягнення фізичною особою повноліття;</p> <p>2) реєстрації шлюбу неповнолітньої особи;</p> <p>3) надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності;</p> <p>4) поновлення цивільної дієздатності фізичної особи,</p>	<p>Стаття 87. Припинення піклування</p> <p>1. Піклування є припиненим у разі:</p> <p>1) досягнення дитиною повноліття;</p> <p>2) реєстрації шлюбу неповнолітньої дитини;</p> <p>3) надання неповнолітній дитині повної цивільної дієздатності;</p> <p>4) поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, цивільну дієздатність якої було обмежено;</p>	

<p>цивільна дієздатність якої була обмежена.</p> <p>Стаття 78. Надання дієздатній фізичній особі допомоги у здійсненні її прав та виконанні обов'язків</p> <p>1. Дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої права та виконувати обов'язки, має право обрати собі помічника.</p> <p>Помічником може бути дієздатна фізична особа.</p> <p>За заявою особи, яка потребує допомоги, ім'я її помічника реєструється органом опіки та піклування, що підтверджується відповідним документом.</p> <p>2. Помічник має право на одержання пенсії, аліментів, заробітної плати, поштової кореспонденції, що належать фізичній особі, яка потребує допомоги.</p> <p>3. Помічник має право вчиняти дрібні побутові правочини в інтересах особи, яка потребує допомоги, відповідно до наданих йому повноважень.</p> <p>4. Помічник представляє особу в органах державної</p>	<p>5) смерті підопічного або оголошення його померлим;</p> <p>6) смерті піклувальника або оголошення його померлим;</p> <p>7) визнання піклувальника обмежено дієздатним, недієздатним або безвісно відсутнім;</p> <p>8) усиновлення підопічного.</p> <p>2. У разі припинення піклування орган опіки і піклування зобов'язаний невідкладно вирішити питання про подальший захист цивільних прав та правомірних інтересів фізичної особи, над якою було встановлено піклування, зокрема у спосіб призначення іншого піклувальника, передачі на усиновлення або застосування інших форм юридичного захисту.</p> <p>Стаття 88. Надання дієздатній фізичній особі допомоги у здійсненні її прав і виконанні обов'язків</p> <p>1. Дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки (далі – фізична особа, яка потребує допомоги), має право обрати собі помічника.</p> <p>Помічником може бути дієздатна фізична особа.</p>	<p>Пропозиція</p> <p>7) визнання піклувальника обмежено дієздатним, недієздатним або безвісно відсутнім, а також набуття ним статусу особи, зниклої за особливих обставин;</p>
--	--	---

<p>влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування та організаціях, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення. Помічник може представляти фізичну особу в суді лише на підставі окремої довіреності.</p> <p>5. Послуги помічника є оплатними, якщо інше не визначено за домовленістю сторін.</p> <p>6. Помічник може бути у будь-який час відкликаний</p> <p>особою, яка потребувала допомоги. У цьому разі повноваження помічника припиняються.</p>	<p>За заявою фізичної особи, яка потребує допомоги, орган опіки і піклування проводить реєстрацію помічника, що підтверджує відповідний документ.</p> <p>2. Помічник має право на одержання пенсії, аліментів, заробітної плати, поштової кореспонденції, що належать фізичній особі, яка потребує допомоги.</p> <p>3. Помічник має право вчиняти дрібні побутові правочини в інтересах фізичної особи, яка потребує допомоги, за її дорученням.</p> <p>4. Помічник представляє фізичну особу, яка потребує допомоги, в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування та у відносинах з юридичними особами, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення.</p> <p>Помічник може представляти фізичну особу, яка потребує допомоги, в суді лише на підставі довіреності.</p> <p>5. Помічник зобов'язаний:</p> <p>1) діяти лише в інтересах фізичної особи, яка потребує допомоги;</p> <p>2) вести облік фінансових операцій та розпорядження</p>	
---	--	--

	<p>майном фізичної особи, яка потребує допомоги, за її дорученням; 3) не допускати конфлікту інтересів та будь-яких зловживань. 6. Послуги помічника є оплатними, якщо іншого не встановлює домовленість сторін. 7. Фізична особа, яка потребує допомоги, може у будь-який час відкликати помічника, подавши відповідну заяву до органу опіки і піклування.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 89. Фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб 1. Ветерани війни, члени їхніх сімей, члени сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України, інші демобілізовані особи мають право на підтримку фахівця із супроводу ветеранів війни і демобілізованих осіб порядком та на умовах, визначених статтею 88 цього Кодексу, якщо іншого не встановлює закон. 2. Особливості юридичного статусу фахівця із супроводу ветеранів війни і демобілізованих осіб,</p>	

	<p>перелік безоплатних заходів із підтримки, що їх здійснює такий фахівець, визначає законодавство.</p>	
<p>Стаття 79. Оскарження дій опікуна, рішень органу опіки та піклування</p> <p>1. Дії опікуна можуть бути оскаржені заінтересованою особою, в тому числі родичами підопічного, до органу опіки та піклування або до суду.</p> <p>2. Рішення органу опіки та піклування може бути оскаржено до відповідного органу, якому підпорядкований орган опіки та піклування, або до суду.</p>	<p>Стаття 90. Оскарження дій опікуна, рішень органу опіки і піклування</p> <p>1. Дії опікуна може оскаржити заінтересована особа, зокрема родич підопічного, до органу опіки і піклування або до суду.</p> <p>2. Рішення органу опіки і піклування може бути оскаржено до органу, якому підпорядкований орган опіки і піклування, або до суду.</p> <p>3. На час розгляду скарги суд або орган опіки і піклування може застосувати тимчасові заходи, зокрема тимчасово обмежити повноваження опікуна або піклувальника, якщо існує загроза порушення прав підопічного.</p> <p>4. Орган опіки і піклування ухвалює мотивоване рішення про задоволення або відмову в задоволенні скарги та обов'язково повідомляє про це скаржнику і особі, над якою встановлено опіку або піклування.</p>	
<p>Підрозділ 2. ЮРИДИЧНА ОСОБА</p>	<p>Підрозділ 2. ЮРИДИЧНА ОСОБА</p>	

<p>Глава 7. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЮРИДИЧНУ ОСОБУ</p>	<p>Глава 7. Загальні приписи про юридичну особу</p>	
<p>Стаття 80. Поняття юридичної особи 1. Юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку. Юридична особа наділяється цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем у суді.</p>	<p>Стаття 91. Поняття юридичної особи 1. Юридична особа – це організація, наділена цивільною правоздатністю і дієздатністю на підставах, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.</p>	
<p>Стаття 81. Види юридичних осіб 1. Юридична особа може бути створена шляхом об'єднання осіб та (або) майна. 2. Юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних осіб приватного права та юридичних осіб публічного права. Юридична особа приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до статті 87 цього Кодексу. Юридична особа приватного права може створюватися та діяти на підставі модельного статуту в порядку, визначеному законом. Юридична особа публічного права створюється</p>	<p>Стаття 92. Види юридичних осіб 1. Юридичні особи залежно від порядку їх створення та інших критеріїв, установлених цим Кодексом та/або іншим законом, поділяють на юридичних осіб приватного права і юридичних осіб публічного права. 2. Цей Кодекс визначає порядок створення, організаційно-юридичні форми, юридичний статус, а також підстави і порядок припинення юридичних осіб приватного права. <i>Перенесено до частини четвертої статті 188 та частини другої статті 189</i></p>	

<p>розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.</p> <p>3. Цим Кодексом встановлюються порядок створення, організаційно-правові форми, правовий статус юридичних осіб приватного права.</p> <p>Порядок утворення та правовий статус юридичних осіб публічного права встановлюються Конституцією України та законом.</p> <p>4. Юридична особа може бути створена шляхом примусового поділу (виділу) у випадках, встановлених законом.</p> <p>Стаття 82. Участь юридичних осіб публічного права у цивільних відносинах</p> <p>1. На юридичних осіб публічного права у цивільних відносинах поширюються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено законом.</p>		
<p>Стаття 83. Організаційно-правові форми юридичних осіб</p> <p>1. Юридичні особи можуть створюватися у формі товариств, установ та в інших формах, встановлених</p>	<p>Стаття 93. Організаційно-юридичні форми юридичних осіб приватного права</p> <p>1. Юридичну особу приватного права створюють у формі товариства або установи.</p>	

<p>законом.</p> <p>2. Товариством є організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі у цьому товаристві. Товариство може бути створено однією особою, якщо інше не встановлено законом. Товариства поділяються на підприємницькі та непідприємницькі.</p> <p>3. Установою є організація, створена однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна. Особливості правового статусу окремих видів установ встановлюються законом.</p> <p>4. Положення цієї глави застосовуються до всіх товариств та установ, якщо інші правила для окремих видів товариств або установ не встановлені законом.</p>	<p>2. Товариство – це організація, створена через об'єднання осіб (учасників), які мають право участі в ньому. Товариство може створити одна особа, якщо іншого не визначено законом. Товариства поділяють на підприємницькі та непідприємницькі.</p> <p>3. Установа – це організація, створена однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, через об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок такого майна. Особливості юридичного статусу окремих видів установ визначає закон.</p> <p>4. Приписи цієї глави застосовують до всіх товариств і установ, якщо іншого не визначено законом.</p>	
<p>Стаття 84. Підприємницькі товариства</p> <p>1. Товариства, які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу</p>	<p>Стаття 94. Підприємницьке товариство</p> <p>1. Підприємницьке товариство – це товариство, яке провадить підприємницьку діяльність з метою</p>	

<p>між учасниками (підприємницькі товариства), можуть бути створені лише як господарські товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) або виробничі кооперативи чи сільськогосподарські кооперативи, сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що діють з метою одержання прибутку.</p>	<p>одержання прибутку і подальшого його розподілу між учасниками. 2. Підприємницьке товариство може бути створено як корпоративне товариство (акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство) або як підприємницький кооператив. 3. Вид підприємницького товариства обов'язково зазначається в його найменуванні.</p>	
<p>Стаття 85. Непідприємницькі товариства 1. Непідприємницьким товариством є товариство, діяльність якого спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів і яке не має на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між учасниками. Учасники непідприємницького товариства не можуть брати участі в розподілі прибутку такого товариства. Виплата дивідендів непідприємницьким товариством</p>	<p>Стаття 95. Непідприємницьке товариство 1. Непідприємницьке товариство – це товариство, діяльність якого спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів і яке не має на меті одержання прибутку з подальшим його розподілом між учасниками. Учасники непідприємницького товариства не можуть брати участі в розподілі прибутку такого товариства. Виплату дивідендів непідприємницьким товариством</p>	

<p>забороняється.</p> <p>2. Особливості корпоративного управління в непадпріємницьких товариствах визначаються в їхніх установчих документах з урахуванням положень цієї статті та інших актів цивільного законодавства. На непадпріємницьке товариство, єдиним учасником (засновником) якого є держава або територіальна громада, поширюються вимоги щодо корпоративного управління, визначені для господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.</p> <p>3. Особливості правового статусу окремих видів непадпріємницьких товариств встановлюються законом.</p>	<p>заборонено.</p> <p>2. Особливості корпоративного управління в непадпріємницьких товариствах визначають їхні установчі документи з урахуванням приписів цієї статті та інших актів цивільного законодавства. На непадпріємницьке товариство, єдиним учасником (засновником) якого є держава або територіальна громада, поширюються вимоги щодо корпоративного управління, визначені для корпоративних товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі.</p> <p>3. Вид непадпріємницького товариства обов'язково зазначається в його найменуванні.</p> <p>4. Особливості юридичного статусу окремих видів непадпріємницьких товариств визначає закон.</p>	
<p>Стаття 86. Здійснення підприємницької діяльності непадпріємницькими товариствами та установами</p> <p>1. Непадпріємницькі товариства (сільськогосподарські кооперативи та сільськогосподарські кооперативні об'єднання, що діють без мети одержання прибутку, інші</p>	<p>Стаття 96. Підприємницька діяльність непадпріємницьких товариств і установ</p> <p>1. Непадпріємницькі товариства і установи можуть водночас із своєю основною діяльністю проводити підприємницьку діяльність, якщо іншого не визначено законом, за умови що така діяльність відповідає меті, для</p>	

<p>кооперативи, крім виробничих, об'єднання громадян, державні та комунальні некомерційні товариства тощо) та установи можуть, поряд із своєю основною діяльністю, здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не встановлено законом і якщо така діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню.</p>	<p>якої їх створено, та сприяє її досягненню.</p>	
<p>Стаття 87. Створення юридичної особи</p> <p>1. Для створення юридичної особи її учасники (засновники) розробляють установчі документи, які викладаються письмово і підписуються всіма учасниками (засновниками), якщо законом не встановлений інший порядок їх затвердження.</p> <p>Юридична особа приватного права може створюватися та здійснювати діяльність на підставі модельного статуту, затвердженого Кабінетом Міністрів України, а у випадках, передбачених законом, - Національним банком України, що після його прийняття учасниками стає установчим документом.</p>	<p>Стаття 97. Створення юридичної особи</p> <p>1. Юридичну особу створюють через об'єднання осіб та/або майна.</p> <p>2. Для створення юридичної особи її учасники (засновники) розробляють установчі документи, викладають їх письмово і підписують усі учасники (засновники), якщо закон не встановив іншого порядку затвердження установчих документів.</p> <p>3. Установчим документом товариства є затверджений учасниками статут або засновницький договір між учасниками, якщо іншого не встановлено законом.</p> <p>Юридичну особу приватного права може бути створено і вона може провадити діяльність на підставі модельного</p>	

<p>Засновники (учасники) юридичної особи, утвореної на підставі модельного статуту, можуть у встановленому законом порядку затвердити статут, який є установчим документом, та провадити діяльність на його підставі.</p> <p>2. Установчим документом товариства є затверджений учасниками статут або засновницький договір між учасниками, якщо інше не встановлено законом.</p> <p>Товариство, створене однією особою, діє на підставі статуту, затвердженого цією особою.</p> <p>3. Установа створюється на підставі індивідуального або єдиного установчого акта, складеного засновником (засновниками). Установчий акт може міститися також і в заповіті. До створення установи установчий акт, складений однією або кількома особами, може бути скасований засновником (засновниками).</p> <p>4. Юридична особа вважається створеною з дня її державної реєстрації.</p>	<p>статуту, затвердженого уповноваженим органом державної влади, який після його ухвалення учасниками стає установчим документом.</p> <p>Товариство, створене однією особою, діє на підставі статуту, який затвердила така особа.</p> <p>4. Установу створюють на підставі установчого акта, складеного засновником або засновниками (договір, меморандум, протокол, заповіт, розпорядчий акт тощо). До створення установи установчий акт, складений однією або кількома особами, може скасувати засновник (засновники).</p> <p>5. Юридичну особу є створеною з дня її державної реєстрації.</p>	
<p>Стаття 88. Вимоги до змісту установчих документів</p>	<p>Стаття 98. Вимоги до змісту установчих документів</p>	

<p>1. У статуті товариства вказуються найменування юридичної особи, органи управління товариством, їх компетенція, порядок прийняття ними рішень, порядок вступу до товариства та виходу з нього, якщо додаткові вимоги щодо змісту статуту не встановлені цим Кодексом або іншим законом.</p> <p>2. У засновницькому договорі товариства визначаються зобов'язання учасників створити товариство, порядок їх спільної діяльності щодо його створення, умови передання товариству майна учасників, якщо додаткові вимоги щодо змісту засновницького договору не встановлені цим Кодексом або іншим законом.</p> <p>3. В установчому акті установи вказується її мета, визначаються майно, яке передається установі, необхідне для досягнення цієї мети, структура управління установою. Якщо в установчому акті, який міститься у заповіті, відсутні окремі із зазначених вище положень, їх встановлює орган, що здійснює державну реєстрацію.</p>	<p>1. Статут товариства визначає найменування юридичної особи, органи управління товариством, їх компетенцію, порядок ухвалення ними рішень, порядок вступу до товариства та виходу з нього (крім статуту акціонерного товариства), якщо додаткові вимоги щодо змісту статуту не встановлено цим Кодексом або іншим законом.</p> <p>2. Засновницький договір товариства визначає зобов'язання учасників створити товариство, порядок їхньої спільної діяльності щодо його створення, умови передання товариству майна учасників, якщо додаткові вимоги щодо змісту засновницького договору не встановлено цим Кодексом або іншим законом. Засновницький договір є установчим документом лише для повного товариства і командитного товариства.</p> <p>3. Установчий акт установи визначає її мету, майно, яке передають установі, необхідне для досягнення цієї мети, структуру управління установи. Якщо в установчому акті, включеному до заповіту, немає окремих із зазначених</p>	
--	--	--

	<p>приписів, їх встановлює орган, що здійснює державну реєстрацію.</p>	
<p>Стаття 89. Державна реєстрація юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа підлягає державній реєстрації у порядку, встановленому законом. Дані державної реєстрації включаються до єдиного державного реєстру, відкритого для загального ознайомлення.</p> <p>2. Підстави для відмови у проведенні державної реєстрації юридичної особи встановлюються законом. Відмова у проведенні державної реєстрації юридичної особи з інших підстав, ніж встановлені законом, не допускається.</p> <p>3. Відмова у державній реєстрації, а також зволікання з її проведенням можуть бути оскаржені до суду.</p> <p>4. До єдиного державного реєстру вносяться відомості про організаційно-правову форму юридичної особи, її найменування, місцезнаходження, органи управління, філії та представництва, мету установи, а також інші відомості, встановлені законом.</p>	<p>Стаття 99. Державна реєстрація юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа підлягає державній реєстрації у порядку, що його визначено законом. Дані державної реєстрації вносять до єдиного державного реєстру, відкритого для загального ознайомлення, крім випадків, установлених законом.</p> <p>2. Підстави для відмови у державній реєстрації юридичної особи визначає закон. Відмову в державній реєстрації юридичної особи з інших підстав, ніж визначені законом, заборонено.</p> <p>3. Відмову в державній реєстрації, зволікання з проведенням державної реєстрації може бути оскаржено до суду.</p> <p>4. До єдиного державного реєстру вносять відомості про організаційно-юридичну форму юридичної особи, її найменування, осідок(місцезнаходження), органи управління, філії та представництва, мету діяльності установи та інші відомості, визначені законом.</p>	

<p>5. Зміни до установчих документів юридичної особи, які стосуються відомостей, включених до єдиного державного реєстру, набувають чинності для третіх осіб з дня їх державної реєстрації. Юридичні особи та їх учасники не мають права посилалися на відсутність державної реєстрації таких змін у відносинах із третіми особами, які діяли з урахуванням цих змін.</p>	<p>5. Зміни до установчих документів юридичної особи, що зумовлюють зміну відомостей, внесених до єдиного державного реєстру, набувають чинності для третіх осіб з дня їх державної реєстрації. Юридичні особи та їхні учасники не мають права посилалися на відсутність державної реєстрації змін до установчих документів у відносинах з третіми особами, які діяли з урахуванням таких змін.</p> <p>6. Відомості про державну реєстрацію військових частин, установ, організацій, органів військового управління Збройних Сил України, інших створених відповідно до закону військових формувань, юридичних осіб оборонно-промислового комплексу, що становлять інформацію з обмеженим доступом, не підлягають оприлюдненню у загальнодоступних відомостях публічних електронних реєстрів (зокрема як відкриті дані).</p>	
<p>Стаття 90. Найменування юридичної особи</p>	<p>Стаття 100. Найменування юридичної особи</p>	

<p>1. Юридична особа повинна мати своє найменування, яке містить інформацію про її організаційно-правову форму та назву. Найменування установи має містити інформацію про характер її діяльності. Юридична особа може мати крім повного найменування скорочене найменування.</p> <p>2. Юридична особа, що є підприємницьким товариством, може мати комерційне (фірмове) найменування. Комерційне (фірмове) найменування юридичної особи може бути зареєстроване у порядку, встановленому законом.</p> <p>3. Найменування юридичної особи вказується в її установчих документах і вноситься до єдиного державного реєстру.</p> <p>5. Юридична особа не має права використовувати найменування іншої юридичної особи.</p>	<p>1. Юридична особа визначає своє найменування, яке містить інформацію про її організаційно-юридичну форму і назву. Найменування установи має містити інформацію про характер її діяльності. Юридична особа може мати, крім повного найменування, скорочене найменування.</p> <p>2. Юридична особа, що є підприємницьким товариством, може мати комерційне найменування. Комерційне найменування юридичної особи є охоронюваним як об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до цього Кодексу.</p> <p>3. Найменування юридичної особи ззначають у її установчих документах і вносять до єдиного державного реєстру.</p> <p>4. Юридична особа не має права використовувати найменування іншої юридичної особи.</p>	
<p>Стаття 91. Цивільна правоздатність юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа здатна мати такі ж цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа,</p>	<p>Стаття 101. Цивільна правоздатність юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа здатна мати такі самі цивільні права і обов'язки (цивільну правоздатність), як і фізична особа,</p>	

<p>крім тих, які за своєю природою можуть належати лише людині.</p> <p>2. Цивільна правоздатність юридичної особи може бути обмежена лише за рішенням суду.</p> <p>3. Юридична особа може здійснювати окремі види діяльності, перелік яких встановлюється законом, після одержання нею спеціального дозволу (ліцензії).</p> <p>4. Цивільна правоздатність юридичної особи виникає з моменту її створення і припиняється з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення.</p>	<p>крім тих, що за своєю природою можуть належати лише людині.</p> <p>2. Цивільну правоздатність юридичної особи може бути обмежено лише за рішенням суду.</p> <p>3. Юридична особа може провадити окремі види діяльності, перелік яких визначає закон, лише після одержання нею спеціального дозволу (ліцензії).</p> <p>4. Цивільна правоздатність юридичної особи виникає з дня її створення і є припиненою з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення.</p>	
<p>Стаття 92. Цивільна дієздатність юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону. Порядок створення органів юридичної особи встановлюється установчими документами та законом.</p> <p>2. У випадках, встановлених законом, юридична особа може набувати цивільних прав та обов'язків і здійснювати їх через своїх учасників.</p>	<p>Стаття 102. Цивільна дієздатність юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа набуває цивільних прав і обов'язків та здійснює їх через свої органи та/або посадових осіб, які діють відповідно до установчих документів і закону. Порядок створення органів юридичної особи визначають установчі документи і закон.</p> <p>2. У випадках, встановлених законом, юридична особа може набувати цивільних прав і обов'язків та здійснювати їх через своїх учасників.</p>	

<p>3. Орган або особа, яка відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступає від її імені, а також яка є членом колегіального виконавчого органу юридичної особи, з моменту її вступу на посаду набуває обов'язків щодо такої юридичної особи, зокрема зобов'язана діяти виключно в інтересах юридичної особи, добросовісно і розумно, у межах повноважень, наданих статутом юридичної особи і законодавством, і у спосіб, який, на її добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності юридичної особи, у тому числі уникаючи конфлікту інтересів. Члени наглядової ради або ради директорів юридичної особи мають такі самі обов'язки щодо відповідної юридичної особи та повинні діяти в інтересах цієї юридичної особи та всіх її власників (акціонерів, учасників). У відносинах із третіми особами обмеження повноважень щодо представництва юридичної особи не має юридичної</p>	<p>3. Орган юридичної особи або особа, яка відповідно до установчих документів чи закону діє від імені юридичної особи, а також особа, яка є членом колегіального виконавчого органу юридичної особи, з моменту вступу на посаду набуває обов'язків щодо такої юридичної особи, зокрема зобов'язана діяти добросовісно і розумно, лише в інтересах юридичної особи, у межах повноважень, визначених статутом юридичної особи і законодавством, у спосіб, який, на її добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності юридичної особи, зокрема із запобіганням виникненню конфлікту інтересів. Члени наглядової ради або ради директорів юридичної особи мають такі самі обов'язки щодо відповідної юридичної особи та повинні діяти в інтересах такої юридичної особи та всіх її власників (акціонерів, учасників). У відносинах із третіми особами обмеження повноважень щодо представництва юридичної особи не має юридичної</p>	
--	--	--

<p>сили, крім випадків, якщо юридична особа доведе, що третя особа знала чи за всіма обставинами не могла не знати про такі обмеження.</p> <p>4. Якщо члени органу юридичної особи та інші особи, які відповідно до закону чи установчих документів виступають від імені юридичної особи, порушують свої обов'язки щодо представництва, вони несуть солідарну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі.</p>	<p>сили, крім випадків, якщо юридична особа доведе, що третя особа знала або з урахуванням всіх обставин не могла не знати про такі обмеження.</p> <p>4. Якщо члени органу юридичної особи та інші особи, які відповідно до закону або установчих документів діють від імені юридичної особи, порушують свої обов'язки щодо представництва, вони несуть солідарну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі.</p> <p>5. До випадків представництва юридичної особи її органами або посадовими особами на підставі установчих документів такої юридичної особи не застосовують приписи глави 14 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 93. Місцезнаходження юридичної особи</p> <p>1. Місцезнаходженням юридичної особи є фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи (переважно знаходиться керівництво) та здійснення управління і обліку.</p>	<p>Стаття 103. Осідок (місцезнаходження) юридичної особи</p> <p>1. Осідком (місцезнаходженням) юридичної особи є фактичне місце провадження діяльності або розташування офісу, з якого нею керують.</p> <p>Відомості про осідок (місцезнаходження) юридичної особи підлягають державній реєстрації.</p> <p>2. Відомості про осідок (місцезнаходження) військових</p>	

	<p>частин, установ, організацій, органів військового управління Збройних Сил України, інших створених відповідно до закону військових формувань, юридичних осіб оборонно-промислового комплексу, що становлять інформацію з обмеженим доступом, не підлягають оприлюдненню у загальнодоступних відомостях публічних електронних реєстрів (зокрема як відкриті дані).</p>	
<p>Стаття 94. Особисті немайнові права юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа має право на недоторканність її ділової репутації, на таємницю кореспонденції, на інформацію та інші особисті немайнові права, які можуть їй належати.</p> <p>Особисті немайнові права юридичної особи захищаються відповідно до глави 3 цього Кодексу.</p> <p>2. Захист особистих немайнових прав юридичної особи у зв'язку із завідомо неправдивим повідомленням або неумисним повідомленням недостовірної інформації щодо</p>	<p><i>Перенесено до глави 20</i></p>	

<p>її уповноваженої (посадової чи службової) особи про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України “Про запобігання корупції” у порядку, передбаченому цим Законом, здійснюється у такому самому обсязі, що і особистих немайнових прав фізичних осіб.</p>		
<p>Стаття 95. Філії та представництва 1. Філією є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій. 2. Представництвом є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи. 3. Філії та представництва не є юридичними особами. Вони наділяються майном юридичної особи, що їх утворила, і діють на підставі затвердженого нею положення або на іншій підставі, передбаченій законодавством</p>	<p>Стаття 104. Філія та представництво 1. Філія – це відокремлений підрозділ юридичної особи, розташований поза її осідком(місцезнаходженням), що здійснює всі або частину функцій відповідної юридичної особи. 2. Представництво – це відокремлений підрозділ юридичної особи, розташований поза її осідком (місцезнаходженням), що здійснює представництво і захист цивільних прав та/або правомірних інтересів відповідної юридичної особи. 3. Філія, представництво не є юридичною особою. Філія, представництво наділені майном юридичної особи, що їх утворила, і діють на підставі акта відповідної юридичної особи.</p>	

<p>іноземної держави, відповідно до якого утворено юридичну особу, відокремленими підрозділами якої є такі філії та представництва.</p> <p>4. Керівники філій та представництв призначаються юридичною особою і діють на підставі виданої нею довіреності або на іншій підставі, передбаченій законодавством іноземної держави, відповідно до якого утворено юридичну особу, відокремленими підрозділами якої є такі філії та представництва.</p> <p>5. Філії та представництва юридичної особи, у тому числі юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, підлягають державній реєстрації у порядку, встановленому законом. Філія та представництво юридичної особи вважаються створеними з дня їх державної реєстрації.</p> <p>6. Законом можуть бути встановлені вимоги до утворення в Україні філії та представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави.</p>	<p>4. Керівника філія, представництва призначає юридична особа, він діє на підставі наданих повноважень.</p> <p>5. Філія, представництво юридичної особи підлягає державній реєстрації порядком, що його встановлено законом.</p> <p>6. Закон може встановлювати вимоги до створення в Україні філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави. Створення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства держави, що її визнано відповідно до закону державою-агресором або державою-окупантом, заборонено.</p>	
--	--	--

<p>Утворення філії та представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства держави, що визнана відповідно до закону державою-агресором або державою-окупантом, забороняється.</p>		
<p>Стаття 96. Відповідальність юридичних осіб</p> <p>1. Юридична особа самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями.</p> <p>2. Юридична особа відповідає за своїми зобов'язаннями усім належним їй майном.</p> <p>3. Учасник (засновник) юридичної особи не відповідає за зобов'язаннями юридичної особи, а юридична особа не відповідає за зобов'язаннями її учасника (засновника), крім випадків, встановлених установчими документами та законом.</p> <p>4. Особи, які створюють юридичну особу, несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями, що виникли до її державної реєстрації. Юридична особа відповідає за зобов'язаннями її учасників (засновників), що пов'язані з її створенням,</p>	<p>Стаття 105. Відповідальність юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа самостійно несе відповідальність за своїми зобов'язаннями.</p> <p>2. Юридична особа несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім належним їй майном.</p> <p>3. Учасник (засновник) юридичної особи не несе відповідальності за зобов'язаннями юридичної особи, а юридична особа не несе відповідальності за зобов'язаннями її учасника (засновника), крім випадків, визначених законом і установчим документом відповідної юридичної особи.</p> <p>4. Особи, які створюють юридичну особу, несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями, що виникли до її державної реєстрації юридичної особи. Юридична особа несе відповідальність за зобов'язаннями її учасників (засновників), що пов'язані із створенням</p>	

<p>тільки у разі наступного схвалення їхніх дій відповідним органом юридичної особи.</p>	<p>юридичної особи, лише у разі подальшого схвалення їхніх дій відповідним органом юридичної особи.</p>	
<p>Стаття 96-1. Права учасників (засновників, акціонерів, пайовиків) юридичних осіб (корпоративні права)</p> <p>1. Права учасників юридичних осіб (корпоративні права) - це сукупність правомочностей, що належать особі як учаснику (засновнику, акціонеру, пайовику) юридичної особи відповідно до закону та установчих документів товариства.</p> <p>2. Корпоративні права набуваються особою з моменту набуття права власності на частку (акцію, пай або інший об'єкт цивільних прав, що засвідчує участь особи в юридичній особі) у статутному капіталі юридичної особи.</p> <p>3. Учасники (засновники, акціонери, пайовики) юридичної особи мають право у порядку, встановленому установчим документом та законом:</p> <p>1) брати участь в управлінні юридичною особою у порядку, визначеному установчим документом, крім випадків, встановлених законом;</p>	<p>Стаття 106.Права учасників юридичної особи</p> <p>1. Права учасника юридичної особи – це сукупність правомочностей, що належать особі у зв'язку з її участю в юридичній особі відповідно до закону та установчого документа.</p> <p>2. Особа набуває права учасника юридичної особи з моменту набуття права власності на частку (акцію, пай чи інший об'єкт цивільних прав), що засвідчує участь у юридичній особі.</p> <p>3. Учасник юридичної особи має право порядком, що його визначено законом і установчим документом:</p> <p>1) брати участь в управлінні юридичною особою;</p> <p>2) отримувати інформацію про діяльність юридичної особи;</p> <p>3) вийти з юридичної особи, крім випадків, визначених законом;</p> <p>4) отримати ліквідаційну квоту, крім випадків, визначених законом.</p> <p>4. Учасник юридичної особи може мати й інші права,</p>	

<p>2) брати участь у розподілі прибутку юридичної особи і одержувати його частину (дивіденди), якщо така юридична особа має на меті одержання прибутку;</p> <p>3) у випадках, передбачених законом та установчим документом, вийти з юридичної особи;</p> <p>4) здійснити відчуження часток у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, паїв та інших об'єктів цивільних прав, що засвідчують участь у юридичній особі, у порядку, встановленому законом;</p> <p>5) одержувати інформацію про діяльність юридичної особи у порядку, встановленому установчим документом;</p> <p>б) одержати частину майна юридичної особи у разі її ліквідації в порядку та у випадках, передбачених законом, установчим документом (право на ліквідаційну квоту).</p> <p>4. Учасники юридичних осіб можуть також мати інші права, встановлені статутом та законом.</p> <p>5. Законом можуть бути встановлені для певних осіб обмеження щодо володіння корпоративними правами.</p>	<p>визначені законом і установчим документом.</p> <p>5. Закон може визначати обмеження щодо здійснення окремих прав учасника юридичної особи.</p>	
---	---	--

<p>Законом можуть бути встановлені умови та/або обмеження щодо реалізації окремих корпоративних прав певними особами.</p> <p>6. Корпоративними відносинами є відносини між учасниками (засновниками, акціонерами, пайовиками) юридичних осіб, у тому числі які виникають між ними до державної реєстрації юридичної особи, а також відносини між юридичною особою та її учасниками (засновниками, акціонерами, пайовиками) щодо виникнення, здійснення, зміни і припинення корпоративних прав.</p>		
<p>Стаття 97. Управління товариством</p> <p>1. Управління товариством здійснюють його органи або безпосередньо його єдиний учасник - фізична особа у разі прийняття таким учасником рішення про це та після внесення відповідних відомостей до єдиного державного реєстру.</p> <p>2. Органами управління товариством є загальні збори його учасників і виконавчий орган, якщо інше не встановлено законом або установчими документами</p>	<p>Стаття 107. Управління товариством</p> <p>1. Управління товариством здійснюють його органи або безпосередньо його єдиний учасник – фізична особа в разі ухвалення таким учасником рішення про здійснення управління та після внесення відповідних відомостей до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.</p> <p>2. Органами управління товариством є загальні збори</p>	

<p>товариства. 3. До складу органів управління товариства не можуть бути обрані особи, визнані за рішенням суду винними у заподіянні збитків товариству своїми діями (бездіяльністю), якщо такі збитки виникли внаслідок порушення такою особою своїх обов'язків. Таке обмеження застосовується протягом трьох років з дати виконання такого рішення суду.</p>	<p>його учасників і виконавчий орган, якщо іншого не встановлено законом або установчими документами товариства. 3. До складу органів управління товариства не може бути обрано осіб, визнаних за рішенням суду винними у завданні збитків товариству своєю поведінкою, якщо такі збитки виникли внаслідок невиконання такими особами їхніх обов'язків. Таке обмеження застосовують протягом трьох років з дня набрання відповідним рішенням суду. 4. У випадках, визначених законом, функції виконавчого органу товариства може здійснювати інша юридична особа.</p>	
<p>Стаття 98. Загальні збори учасників товариства 1. Загальні збори учасників товариства мають право приймати рішення з усіх питань діяльності товариства, у тому числі і з тих, що належать до компетенції інших органів товариства, якщо інше не встановлено законом. 2. Рішення загальних зборів приймаються простою</p>	<p>Стаття 108. Загальні збори учасників товариства 1. Загальні збори учасників товариства мають право ухвалювати рішення з усіх питань діяльності товариства, зокрема з тих, що належать до компетенції інших органів товариства, якщо іншого не встановлено законом. 2. Рішення загальних зборів ухвалюють простою</p>	

<p>більшістю від числа учасників юридичної особи, якщо інше не встановлено установчими документами або законом. Рішення про внесення змін до установчих документів товариства, відчуження майна товариства на суму, що становить 50 і більше відсотків майна товариства, та про ліквідацію товариства приймаються більшістю не менш як у 3/4 голосів від числа учасників товариства, якщо інше не встановлено законом.</p> <p>Стаття 99. Виконавчий орган товариства</p> <p>1. Загальні збори товариства своїм рішенням створюють виконавчий орган та встановлюють його компетенцію і склад.</p> <p>2. Виконавчий орган товариства може складатися з однієї або кількох осіб. Виконавчий орган, що складається з кількох осіб, приймає рішення у порядку, встановленому абзацом першим частини другої статті 98 цього Кодексу.</p> <p>3. Повноваження члена виконавчого органу можуть бути в будь-який час припинені або він може бути тимчасово</p>	<p>більшістю з голосів учасників, якщо іншого не встановлено установчими документами або законом. Рішення про внесення змін до установчих документів товариства, вчинення значних правочинів та про ліквідацію товариства ухвалюють не менш як трьома четвертими голосів учасників, якщо іншого не встановлено законом.</p> <p>Під значним правочином у цій статті треба розуміти правочин, якщо ринкова вартість майна, робіт або послуг, що є предметом такого правочину, становить 10 і більше відсотків вартості чистих активів товариства відповідно до останньої затвердженої річної фінансової звітності.</p> <p>Стаття 109. Виконавчий орган товариства</p> <p>1. Загальні збори товариства своїм рішенням створюють виконавчий орган (колегіальний або одноосібний) товариства та встановлюють його компетенцію і затверджують кількісний і персональний склад.</p> <p>2. Порядок створення і функціонування виконавчого органу визначають закон і установчі документи</p>	
--	--	--

<p>відсторонений від виконання своїх повноважень. 4. Назвою виконавчого органу товариства відповідно до установчих документів або закону може бути “правління”, “дирекція” тощо.</p>	<p>товариства. 3. Повноваження члена виконавчого органу в будь-який час може бути припинено або його може бути тимчасово відсторонено від виконання повноважень.</p>	
<p>Стаття 99-1. Посадові особи товариства 1. Керівник (одноосібний виконавчий орган), голова та члени колегіального виконавчого органу, голова та члени наглядової ради або ради директорів, ліквідатор, голова та члени комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), головний бухгалтер, корпоративний секретар, а також голова та члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу передбачено законом або установчими документами товариства, є посадовими особами такого товариства. Установчими документами товариства посадовими особами товариства можуть бути визнані й інші особи. 2. Посадові особи товариства мають обов’язки перед товариством, передбачені законом, зокрема щодо</p>	<p>Стаття 110. Посадова особа товариства 1. Керівник (одноосібний виконавчий орган), голова і члени колегіального виконавчого органу, голова і члени наглядової ради або ради директорів, ліквідатор, голова і члени комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), головний бухгалтер, корпоративний секретар, а також голова і члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу визначено законом або установчим документом товариства, є посадовими особами такого товариства. Установчими документами товариства або законом посадовими особами товариства може бути визнано інших осіб. 2. Посадова особа товариства має обов’язки перед товариством, визначені законом, зокрема щодо належного,</p>	

<p>належного, добросовісного та ефективного управління товариством (фідучіарні обов'язки).</p> <p>3. Посадові особи товариства зобов'язані діяти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) в інтересах товариства; 2) добросовісно та розумно; 3) у такий спосіб, який, на їхнє добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності товариства; 4) у межах повноважень, наданих їм установчими документами товариства та законодавством. <p>4. Посадові особи відповідають за збитки, завдані ними товариству. Відшкодування збитків, завданих посадовою особою товариству її діями (бездіяльністю), здійснюється у разі, якщо такі збитки були завдані:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) діями, вчиненими посадовою особою з перевищенням або зловживанням службовими повноваженнями; 2) діями посадової особи, вчиненими з порушенням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури прийняття рішень щодо вчинення подібних дій, встановленої установчими документами товариства; 	<p>добросовісного та ефективного управління товариством (фідучіарні обов'язки).</p> <p>3. Посадова особа товариства зобов'язана діяти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) в інтересах товариства; 2) добросовісно і розумно; 3) у такий спосіб, який, на їхнє добросовісне переконання, сприятиме досягненню мети діяльності товариства; 4) у межах повноважень, визначених законом і установчими документами товариства. <p>4. Посадова особа несе відповідальність за збитки, завдані ними товариству. Збитки, завдані товариству поведінкою посадової особи, відшкодовують у разі, якщо їх було завдано:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) діями посадової особи, що їх вчинено з перевищенням або зловживанням службовими повноваженнями; 2) діями посадової особи, що їх вчинено з порушенням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури ухвалення рішень щодо вчинення відповідних дій, визначеної законом та/або установчими документами товариства; 3) діями посадової особи, що їх вчинено з дотриманням 	
---	---	--

<p>3) діями посадової особи, вчиненими з дотриманням порядку їх попереднього погодження або іншої процедури прийняття рішень щодо вчинення відповідних дій, встановленої установчими документами товариства, якщо для отримання такого погодження та/або дотримання процедури прийняття рішень посадова особа товариства подала недостовірну інформацію;</p> <p>4) бездіяльністю посадової особи у випадку, якщо вона була зобов'язана вчинити певні дії відповідно до покладених на неї обов'язків;</p> <p>5) іншими винними діями посадової особи.</p>	<p>порядку їх попереднього погодження або іншої процедури ухвалення рішень щодо вчинення відповідних дій, визначеної законом та/або установчими документами товариства, якщо для отримання такого погодження та/або дотримання процедури ухвалення рішень посадова особа товариства подала недостовірну інформацію;</p> <p>4) бездіяльністю посадової особи у випадку, якщо вона була зобов'язана вчинити певні дії відповідно до покладених на неї обов'язків;</p> <p>5) іншими винними діями посадової особи.</p> <p>5. Порядок притягнення посадової особи товариства до відповідальності визначають закон та/або установчі документи товариства.</p> <p>6. Приписи цієї статті може бути застосовано до керівника філії або представництва юридичної особи, за наявності відповідного застереження у положенні про філію або представництво.</p>	
<p>Стаття 100. Вихід та виключення з товариства</p> <p>1. Учасники товариства мають право вийти з товариства, якщо інше не впливає із закону.</p>	<p>Стаття 111. Вихід та виключення з товариства</p> <p>1. Учасник товариства має право вийти з товариства, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>2. Учасник товариства може бути виключений з</p>	

<p>2. Учасник товариства у випадках та в порядку, встановлених законом, може бути виключений з товариства.</p>	<p>товариства у випадках і порядком, що їх визначено законом.</p>	
<p>Стаття 101. Управління установою 1. Засновники установи не беруть участі в управлінні нею. В установі обов'язково створюється правління, до якого застосовуються положення статті 99 цього Кодексу. Установчий акт може передбачати створення також інших органів, визначати порядок формування цих органів та їх склад. 2. Нагляд за діяльністю установи здійснює її наглядова рада. Наглядова рада здійснює нагляд за управлінням майном установи, додержанням мети установи та за її іншою діяльністю відповідно до установчого акта.</p>	<p>Стаття 112. Управління установою 1. Засновник установи не бере участі в управлінні установою. В установі обов'язково утворюють правління, до якого застосовують приписи статті 109 цього Кодексу. Установчий акт може визначати необхідність утворення також інших органів, установлювати порядок їх формування та кількісний склад. 2. Нагляд за діяльністю установи здійснює її наглядова рада. Наглядова рада здійснює нагляд за управлінням майном установи, додержанням мети діяльності установи та за іншою її діяльністю відповідно до установчого акта.</p>	
<p>Стаття 102. Передання майна установі 1. В установчому акті визначається майно, яке засновник (а в разі його смерті - зобов'язана особа) повинен передати установі після її державної реєстрації.</p>	<p>Стаття 113. Передання майна установі 1. В установчому акті визначають майно, яке засновник (а в разі його смерті – зобов'язана особа) повинен передати установі після її державної реєстрації.</p>	

<p>Стаття 103. Зміна мети установи та структури управління</p> <p>1. Якщо здійснення мети установи стало неможливим або воно загрожує суспільним інтересам, то відповідний орган державної влади може звернутися до суду з заявою про визначення іншої мети установи за погодженням з органами управління установою.</p> <p>2. У разі зміни мети установи суд повинен враховувати наміри засновника та дбати про те, щоб вигоди від використання майна установи передавалися тим дестинаторам, яким ці вигоди призначалися за наміром засновника.</p> <p>3. Суд може змінити структуру управління установи, якщо це необхідно внаслідок зміни мети установи або з інших поважних причин.</p> <p>4. У разі зміни мети установи або зміни структури управління установи її правління зобов'язане повідомити суд у письмовій формі про свою думку з цього питання.</p>	<p>Стаття 114. Зміна мети діяльності і структури управління установи</p> <p>1. Якщо досягнення мети діяльності установи стало неможливим або суперечить доброзвичайності, відповідний орган державної влади може звернутися до суду із заявою про визначення іншої мети діяльності установи за погодженням з органами управління установою.</p> <p>2. Ухвалюючи рішення про зміну мети діяльності установи, суд повинен враховувати наміри засновника і дбати про те, щоб вигоди від використання майна установи передавали тим дестинаторам, яким вони призначені за наміром засновника.</p> <p>3. Суд може змінити структуру управління установи, якщо це зумовлено зміною мети діяльності установи або іншими поважними причинами.</p> <p>4. У разі зміни мети діяльності або зміни структури управління установи її правління установи зобов'язане письмово повідомити суд про свою думку позицію з цього питання.</p>	
---	---	--

<p>Стаття 104. Припинення юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації. У разі реорганізації юридичних осіб майно, права та обов'язки переходять до правонаступників.</p> <p>2. Юридична особа, яка не вправі розподіляти прибуток між учасниками, не може бути реорганізована, якщо серед правонаступників є юридична особа, наділена таким правом. Якщо серед правонаступників є юридична особа, яка не вправі розподіляти прибуток між учасниками, рішення про реорганізацію товариства, наділеного таким правом, приймається одностайно загальними зборами учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Положення цієї частини не застосовуються до державних установ.</p> <p>3. Юридична особа, яка не вправі розподіляти майно між учасниками, зокрема у разі ліквідації, не може бути</p>	<p>Стаття 115. Припинення юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа припиняється внаслідок передання всього її майна, прав і обов'язків іншим юридичним особам – правонаступникам (через злиття, приєднання, поділ) або її ліквідації.</p> <p>2. Юридичну особу, яка не має права розподіляти прибуток між учасниками, не може бути припинено через злиття, приєднання або поділ, якщо серед правонаступників є юридична особа, наділена таким правом. Якщо серед правонаступників є юридична особа, яка не має права розподіляти прибуток між учасниками, рішення про припинення товариства, наділеного таким правом, ухвалюють одногосно загальні збори учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Приписи цієї частини не застосовують до установ, засновником яких є держава.</p> <p>3. Юридична особа, яка не має права розподіляти майно між учасниками, зокрема у разі ліквідації, не може бути припинена через злиття, приєднання або поділ, якщо</p>	
--	---	--

<p>реорганізована, якщо серед правонаступників є юридична особа, наділена таким правом. Якщо серед правонаступників є юридична особа, яка не вправі розподіляти майно між учасниками, рішення про реорганізацію товариства, наділеного таким правом, приймається одностайно загальними зборами учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Положення цієї частини не застосовуються до державних установ.</p> <p>4. Установа не може бути перетворена, крім випадків, передбачених законом. Державна установа може бути перетворена в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю або товариство з додатковою відповідальністю.</p> <p>5. Юридична особа є такою, що припинилася, з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення.</p> <p>6. Порядок припинення юридичної особи в процесі</p>	<p>серед правонаступників є юридична особа, наділена таким правом. Якщо серед правонаступників є юридична особа, яка не має права розподіляти майно між учасниками, рішення про припинення товариства, наділеного таким правом, ухвалюють одногolosно загальні збори учасників, у яких взяли участь всі учасники товариства. Приписи цієї частини не застосовують до установ, засновником яких є держава.</p> <p>4. Установа може брати участь у злитті, приєднанні або поділі лише з іншими установами.</p> <p>5. Юридична особа є припиненою з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення.</p> <p>6. Порядок припинення юридичної особи у процесі відновлення її платоспроможності або банкрутства визначає закон.</p> <p>7. Закон може визначати особливості припинення юридичної особи.</p>	
--	--	--

<p>відновлення її платоспроможності або банкрутства встановлюється законом.</p> <p>7. Особливості припинення банку як юридичної особи встановлюються законом.</p>		
<p>Стаття 105. Виконання рішення про припинення юридичної особи</p> <p>1. Учасники юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, зобов'язані протягом трьох робочих днів з дати прийняття рішення письмово повідомити орган, що здійснює державну реєстрацію.</p> <p>3. Учасники юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, відповідно до цього Кодексу призначають комісію з припинення юридичної особи (комісію з реорганізації, ліквідаційну комісію), голову комісії або ліквідатора та встановлюють порядок і строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, що припиняється.</p> <p>Виконання функцій комісії з припинення юридичної</p>	<p>Стаття 116. Виконання рішення про припинення юридичної особи</p> <p>1. Учасники юридичної особи, суд або орган, що ухвалив рішення про припинення юридичної особи, зобов'язані протягом трьох робочих днів з дня ухвалення такого рішення письмово повідомити про це орган державної реєстрації.</p> <p>2. Учасники юридичної особи, суд або орган, що ухвалив рішення про припинення юридичної особи, відповідно до цього Кодексу призначають комісію з припинення юридичної особи (ліквідаційну комісію), голову комісії або особу, на яку покладають функції такої комісії (далі – ліквідатор), та встановлюють порядок і строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, яку припиняють.</p>	

<p>особи (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії) може бути покладено на орган управління юридичної особи.</p> <p>4. До комісії з припинення юридичної особи (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії) або ліквідатора з моменту призначення переходять повноваження щодо управління справами юридичної особи. Голова комісії, її члени або ліквідатор юридичної особи представляють її у відносинах з третіми особами та виступають у суді від імені юридичної особи, яка припиняється.</p> <p>5. Строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, що припиняється, не може становити менше двох і більше шести місяців з дня оприлюднення повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи.</p> <p>6. Кожна окрема вимога кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального</p>	<p>Виконання функцій комісії з припинення юридичної особи може бути покладено на орган управління юридичною особою.</p> <p>3. До комісії з припинення юридичної особи (ліквідаційної комісії) або ліквідатора моменту призначення переходять повноваження щодо управління юридичною особою. Голова комісії, її члени або ліквідатор представляють юридичну особу, яку припиняють, у відносинах з третіми особами та діють у суді від її імені.</p> <p>4. Строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, яку припиняють, не може становити менше двох місяців і більше шести місяців з дня оприлюднення рішення про припинення юридичної особи.</p> <p>5. Комісія з припинення юридичної особи (ліквідаційна комісія) або ліквідатор розглядає кожен окрему вимогу кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, та ухвалює</p>	
--	--	--

<p>страхування, розглядається, після чого приймається відповідне рішення, яке надсилається кредитору не пізніше тридцяти днів з дня отримання юридичною особою, що припиняється, відповідної вимоги кредитора.</p>	<p>відповідне рішення, яке надсилають кредиторові не пізніше тридцяти днів з дня отримання юридичною особою, яку припиняють, відповідної вимоги кредитора. 6. Відомості про припинення військових частин, установ, організацій, органів військового управління Збройних Сил України, інших створених відповідно до закону військових формувань, юридичних осіб оборонно-промислового комплексу, які відповідно до закону становлять інформацію з обмеженим доступом, не підлягають оприлюдненню у загальнодоступних відомостях публічних електронних реєстрів (зокрема як відкриті дані).</p>	
<p>Стаття 105-1. Припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави 1. Філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, припиняється в результаті ліквідації. 2. Філія, представництво юридичної особи, утвореної</p>	<p>Стаття 117. Припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави 1. Філію, представництво юридичної особи, створені відповідно до законодавства іноземної держави, припиняють через ліквідацію. 2. Філія, представництво юридичної особи, створені відповідно до законодавства іноземної держави, є</p>	

<p>відповідно до законодавства іноземної держави, є такими, що припинилися, з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про припинення.</p> <p>3. Юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, що прийняла рішення про припинення філії, представництва, суд або орган державної влади, що прийняв рішення про припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, зобов'язані протягом десяти робочих днів з дати прийняття такого рішення письмово повідомити про це орган, що здійснює державну реєстрацію.</p> <p>4. Юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, що прийняла рішення про припинення філії, представництва, суд або орган державної влади, що прийняв рішення про припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, призначає комісію з</p>	<p>припиненими з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про припинення.</p> <p>3. Юридична особа, створена відповідно до законодавства іноземної держави, що ухвалила рішення про припинення філії, представництва, суд або орган державної влади, що ухвалив рішення про припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, зобов'язані протягом двадцяти робочих днів з дня ухвалення такого рішення письмово повідомити про це орган державної реєстрації.</p> <p>4. Юридична особа, створена відповідно до законодавства іноземної держави, що ухвалила рішення про припинення філії, представництва, суд або орган державної влади, що ухвалив рішення про припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, призначає комісію з припинення філії, представництва (ліквідаційну комісію), голову комісії або ліквідатора та встановлює порядок і строк заявлення</p>	
---	---	--

<p>припинення філії, представництва (ліквідаційну комісію), голову комісії або ліквідатора та встановлює порядок і строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої припиняється.</p> <p>5. До комісії з припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави (ліквідаційної комісії), або ліквідатора з моменту призначення переходять повноваження щодо управління справами філії, представництва. Голова комісії, її члени або ліквідатор філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, представляють її у відносинах з третіми особами.</p> <p>6. Строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої припиняється, не може становити менше двох місяців і</p>	<p>кредиторами своїх вимог до юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, філію, представництво якої припиняють.</p> <p>5. До комісії з припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави (ліквідаційної комісії), або до ліквідатора з моменту призначення переходять повноваження щодо управління справами філії, представництва. Голова комісії, її члени або ліквідатор філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, представляють філію, представництво у відносинах з третіми особами.</p> <p>6. Строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, філію, представництво якої припиняють, не може становити менше двох місяців і більше шести місяців з дня оприлюднення рішення про припинення філії, представництва. Юридичну особу, створену відповідно до законодавства іноземної держави, філію, представництво якої</p>	
--	--	--

<p>більше шести місяців з дня оприлюднення повідомлення про рішення щодо припинення філії, представництва.</p> <p>Юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої припиняється, вважається такою, що отримала відповідну вимогу кредитора, з дня отримання такої вимоги її філією, представництвом, що припиняється.</p> <p>7. Комісія з припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави (ліквідаційна комісія), або ліквідатор розглядає кожну окрему вимогу кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, та приймає відповідне рішення, яке надсилає кредиторі не пізніше 30 днів з дня отримання філією, представництвом юридичної особи, утвореної відповідно до</p>	<p>припиняють, вважають такою, що отримала відповідну вимогу кредитора, з дня отримання такої вимоги її філією, представництвом, які припиняють.</p> <p>7. Комісія з припинення філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави (ліквідаційна комісія), або ліквідатор розглядає кожну окрему вимогу кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, та ухвалює відповідне рішення, яке надсилає кредиторі не пізніше тридцяти днів з дня отримання філією, представництвом які припиняють, відповідної вимоги кредитора.</p>	
--	--	--

<p>законодавства іноземної держави, що припиняється, відповідної вимоги кредитора.</p>		
<p>Стаття 106. Злиття, приєднання, поділ та перетворення юридичної особи 1. Злиття, приєднання, поділ та перетворення юридичної особи здійснюються за рішенням його учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, а у випадках, передбачених законом, - за рішенням суду або відповідних органів державної влади. 2. Законом може бути передбачено одержання згоди відповідних органів державної влади на припинення юридичної особи шляхом злиття або приєднання.</p>	<p>Стаття 118. Злиття, приєднання і поділ юридичної особи 1. Злиття, приєднання і поділ юридичної особи проводяться за рішенням її учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, а у випадках, визначених законом, – за рішенням суду. 2. Закон може визначати необхідність одержання згоди відповідних органів державної влади на припинення юридичної особи через злиття або приєднання.</p>	
<p>Стаття 107. Порядок припинення юридичної особи шляхом злиття, приєднання, поділу та перетворення 1. Кредитор може вимагати від юридичної особи, що припиняється, виконання зобов'язань якої не забезпечено, припинення або дострокового виконання зобов'язання, або</p>	<p>Стаття 119. Порядок припинення юридичної особи через злиття, приєднання і поділ 1. Кредитор може вимагати від юридичної особи, яку припиняють, виконання зобов'язань якої не забезпечено, припинення або дострокового виконання зобов'язання, або забезпечення виконання зобов'язання, крім випадків,</p>	

<p>забезпечення виконання зобов'язання, крім випадків, передбачених законом.</p> <p>2. Після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторам та задоволення чи відхилення цих вимог комісія з припинення юридичної особи складає передавальний акт (у разі злиття, приєднання або перетворення) або розподільчий баланс (у разі поділу), який має містити положення про правонаступництво щодо майна, прав та обов'язків юридичної особи, що припиняється шляхом поділу, стосовно всіх її кредиторів та боржників, включаючи зобов'язання, які оспорується сторонами.</p> <p>3. Передавальний акт та розподільчий баланс затверджуються учасниками юридичної особи або органом, який прийняв рішення про її припинення, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>4. Порухення положень частин другої та третьої цієї статті є підставою для відмови у внесенні до єдиного</p>	<p>визначених законом.</p> <p>2. Після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторів і задоволення або відхилення таких вимог комісія з припинення юридичної особи (ліквідаційна комісія) складає передавальний акт (у разі злиття або приєднання) чи розподільчий баланс (у разі поділу), який має містити відомості про правонаступництво щодо майна, прав і обов'язків юридичної особи, яку припиняють через поділ, стосовно всіх її кредиторів і боржників, зокрема про зобов'язання, що їх оспорується сторонами.</p> <p>3. Передавальний акт і розподільчий баланс затверджують учасники юридичної особи або орган, який ухвалив рішення про її припинення, крім випадків, визначених законом.</p> <p>4. Порухення приписів частин другої і третьої цієї статті є підставою для відмови у внесенні до єдиного державного реєстру запису про припинення юридичної особи та в державній реєстрації створюваних юридичних осіб – правонаступників.</p>	
---	--	--

<p>державного реєстру запису про припинення юридичної особи та державній реєстрації створених юридичних осіб – правонаступників.</p> <p>5. Юридична особа – правонаступник, що утворилася внаслідок поділу, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи, що припинилася, які згідно з розподільчим балансом перейшли до іншої юридичної особи – правонаступника. Якщо юридичних осіб – правонаступників, що утворилися внаслідок поділу, більше двох, таку субсидіарну відповідальність вони несуть солідарно.</p> <p>6. Якщо правонаступниками юридичної особи є декілька юридичних осіб і точно визначити правонаступника щодо конкретних обов'язків юридичної особи, що припинилася, неможливо, юридичні особи – правонаступники несуть солідарну відповідальність перед кредиторами юридичної особи, що припинилася. Учасники (засновники) припиненої юридичної особи, які відповідно до закону або установчих</p>	<p>5. Юридична особа – правонаступник, створена через поділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи, яку припиняють, що згідно з розподільчим балансом перейшли до іншої юридичної особи – правонаступника. Якщо юридичних осіб – правонаступників, створених через поділ, дві або більше, вони несуть таку субсидіарну відповідальність солідарно.</p> <p>6. Якщо правонаступниками юридичної особи є кілька юридичних осіб і неможливо точно визначити правонаступника щодо конкретних обов'язків юридичної особи, яку припинено, такі юридичні особи – правонаступники несуть солідарну відповідальність перед кредиторами юридичної особи, яку припинено. Учасники (засновники) юридичної особи, яку припинено, що відповідно до закону або установчих документів несли відповідальність за її зобов'язаннями, несуть відповідальність за зобов'язаннями правонаступників, що виникли до моменту припинення юридичної особи, у такому самому обсязі, якщо більший обсяг відповідальності</p>	
--	--	--

<p>документів відповідали за її зобов'язаннями, відповідають за зобов'язаннями правонаступників, що виникли до моменту припинення юридичної особи, у такому самому обсязі, якщо більший обсяг відповідальності учасників (засновників) за зобов'язаннями правонаступників не встановлено законом або їх установчими документами.</p>	<p>учасників (засновників) за зобов'язаннями правонаступників не визначено законом або установчими документами.</p>	
<p>Стаття 108. Перетворення юридичної особи 1. Перетворенням юридичної особи є зміна її організаційно-правової форми. 2. У разі перетворення до нової юридичної особи переходять усе майно, усі права та обов'язки попередньої юридичної особи.</p>	<p>Стаття 120. Перетворення юридичної особи 1. Перетворенням юридичної особи є зміна її організаційно-юридичної форми. 2. У разі перетворення до нової юридичної особи переходять усе майно, усі права і обов'язки попередньої юридичної особи. Перетворення юридичної особи не впливає на обсяг і зміст її прав і обов'язків перед третіми особами. 3. Перетворення юридичної особи проводять за рішенням її учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, а у випадках, визначених законом, – за рішенням суду. 4. Установу не може бути перетворено, крім випадків,</p>	

	<p>визначених законом. Установу, засновником якої є держава, може бути перетворено в акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю або товариство з додатковою відповідальністю.</p>	
<p>Стаття 109. Виділ 1. Виділом є перехід за розподільчим балансом частини майна, прав та обов'язків юридичної особи до однієї або кількох створюваних нових юридичних осіб. 2. Після прийняття рішення про виділ учасники юридичної особи або орган, що прийняв рішення про виділ, складають та затверджують розподільчий баланс. Суд, що прийняв рішення про виділ, у своєму рішенні визначає учасника юридичної особи або вищий орган юридичної особи (власника), який зобов'язаний скласти та затвердити розподільчий баланс. 3. Юридична особа, що утворилася внаслідок виділу, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи, з якої був здійснений виділ, які згідно з розподільчим</p>	<p>Стаття 121. Виділ 1. Виділом є перехід за розподільчим балансом частини майна, прав і обов'язків юридичної особи до однієї або кількох нових юридичних осіб, створюваних через виділ. 2. Після ухвалення рішення про виділ учасники юридичної особи або орган, що ухвалив рішення про виділ, складають і затверджують розподільчий баланс. Суд, що ухвалив рішення про виділ, у своєму рішенні визначає учасника юридичної особи або вищий орган юридичної особи (власника), який зобов'язаний скласти та затвердити розподільчий баланс. 3. Юридична особа, створена через виділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи, з якої вчинено виділ, що згідно з розподільчим балансом не перейшли до юридичної особи, створеної</p>	

<p>балансом не перейшли до юридичної особи, що утворилася внаслідок виділу. Юридична особа, з якої був здійснений виділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, які згідно з розподільчим балансом перейшли до юридичної особи, що утворилася внаслідок виділу. Якщо юридичних осіб, що утворилися внаслідок виділу, дві або більше, субсидіарну відповідальність вони несуть спільно з юридичною особою, з якої був здійснений виділ, солідарно.</p> <p>4. Якщо після виділу неможливо точно встановити обов'язки особи за окремим зобов'язанням, що існувало у юридичної особи до виділу, юридична особа, з якої здійснено виділ, та юридичні особи, що були створені внаслідок виділу, несуть солідарну відповідальність перед кредитором за таким зобов'язанням.</p>	<p>через виділ. Юридична особа, з якої вчинено виділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, що згідно з розподільчим балансом перейшли до юридичної особи, створеної через виділ. Якщо юридичних осіб, які створено через виділ, дві або більше, вони несуть таку субсидіарну відповідальність спільно з юридичною особою, з якої вчинено виділ, солідарно.</p> <p>4. Якщо після виділу неможливо точно встановити обов'язки особи за окремим зобов'язанням, яке було в юридичної особи, з якої вчинено виділ, така юридична особа та юридичні особи, створені через виділ, несуть відповідальність за таким зобов'язанням перед кредитором солідарно.</p>	
<p>Стаття 110. Ліквідація юридичної особи</p> <p>1. Юридична особа ліквідується:</p> <p>1) за рішенням її учасників, суб'єкта управління державної або комунальної власності або органу юридичної</p>	<p>Стаття 122. Ліквідація юридичної особи</p> <p>1. Юридичну особу ліквідовують:</p> <p>1) за рішенням її учасників або органу юридичної особи, уповноваженого на це установчими документами, зокрема у</p>	

<p>особи, уповноваженого на це установчими документами, в тому числі у зв'язку із закінченням строку, на який було створено юридичну особу, досягненням мети, для якої її створено, а також в інших випадках, передбачених установчими документами;</p> <p>2) за рішенням суду про ліквідацію юридичної особи через допущені при її створенні порушення, які не можна усунути, за позовом учасника юридичної особи або відповідного органу державної влади;</p> <p>3) за рішенням суду про ліквідацію юридичної особи в інших випадках, встановлених законом, - за позовом відповідного органу державної влади.</p> <p>2. Орган (особа), який прийняв рішення про ліквідацію юридичної особи відповідно до частини першої цієї статті, призначає ліквідаційну комісію (ліквідатора) такої юридичної особи. У справі про банкрутство небанківської фінансової установи за клопотанням органу державної влади ліквідатором може бути призначена особа з числа арбітражних керуючих у такій справі.</p>	<p>зв'язку із закінченням строку, на який було створено юридичну особу, досягненням мети, для якої її створено, а також в інших випадках, визначених установчими документами;</p> <p>2) за рішенням суду про ліквідацію юридичної особи з причини допущення під час її створення порушень, які неможливо усунути, - за позовом учасника юридичної особи або відповідного органу державної влади;</p> <p>3) за рішенням суду про ліквідацію юридичної особи в інших випадках, визначених законом, - за позовом відповідного органу державної влади.</p> <p>2. Орган (особа), що ухвалив рішення про ліквідацію юридичної особи відповідно до частини першої цієї статті, призначає ліквідаційну комісію (ліквідатора) такої юридичної особи.</p> <p>У справі про банкрутство небанківської фінансової установи за клопотанням органу державної влади ліквідатором може бути призначено особу з арбітражних керуючих у такій справі.</p>	
--	---	--

<p>3. Якщо вартість майна юридичної особи є недостатньою для задоволення вимог кредиторів, юридична особа здійснює всі необхідні дії, встановлені законом.</p> <p>4. Особливості ліквідації банків встановлюються законом про банки і банківську діяльність.</p>	<p>3. Якщо вартість майна юридичної особи є недостатньою для задоволення вимог кредиторів, юридична особа вчиняє всі необхідні дії, визначені законом.</p> <p>4. Особливості ліквідації фінансових установ може визначати закон.</p>	
<p>Стаття 110-1. Ліквідація філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави</p> <p>1. Ліквідація філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, здійснюється відповідно до положень цієї статті, а також з урахуванням особливостей, передбачених законодавством.</p>	<p>Стаття 123. Ліквідація філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави</p> <p>1. Ліквідацію філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, проводять відповідно до приписів цієї статті, якщо іншого не визначено законом.</p>	
<p>2. Філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, ліквідується:</p> <p>1) за рішенням такої юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави;</p> <p>2) за рішенням суду про ліквідацію філії, представництва</p>	<p>2. Філію, представництво юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, ліквідовують:</p> <p>1) за рішенням юридичної особи, яка створила філію, представництво;</p> <p>2) за рішенням суду про ліквідацію філії, представництва – за позовом уповноваженого на це органу державної влади;</p>	

<p>юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, - за позовом відповідного органу державної влади до юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, яка утворила таку філію, представництво;</p> <p>3) в інших випадках, передбачених законодавством.</p> <p>3. Якщо з позовом про ліквідацію філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, звернувся орган державної влади, ліквідатором може бути призначено посадову особу такого органу.</p> <p>4. Під час проведення заходів щодо ліквідації філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, до завершення строку пред'явлення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) закриває рахунки, відкриті у фінансових установах філією, представництвом, що ліквідується, крім рахунку, який використовується для розрахунків з</p>	<p>3) в інших випадках, визначених законом.</p> <p>3. Якщо з позовом про ліквідацію філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, звернувся орган державної влади, він призначає ліквідатора.</p> <p>4. До ліквідації філії, представництва юридичної особи, створеної відповідно до законодавства іноземної держави, застосовують приписи цього Кодексу про ліквідацію юридичної особи, якщо іншого не впливає із суті відносин.</p>	
---	---	--

<p>кредиторами під час ліквідації таких філії, представництва.</p> <p>5. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів щодо інвентаризації майна, яким юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, наділила філію, представництво, що ліквідується. У випадках, установлених законом, ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує проведення незалежної оцінки такого майна.</p> <p>6. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) відповідно до законодавства про працю забезпечує звільнення працівників юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, працевлаштованих у філії, представництві, що ліквідується.</p> <p>7. Для проведення перевірок та визначення наявності або відсутності заборгованості із сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування ліквідаційна</p>		
---	--	--

комісія (ліквідатор) забезпечує своєчасне надання податковим органам та Пенсійному фонду України, фондам соціального страхування документів філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, що ліквідується, у тому числі первинних документів, реєстрів бухгалтерського та податкового обліку.

8. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторами складає проміжний ліквідаційний баланс, що включає відомості про склад майна, яким юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, наділила філію, представництво, перелік пред'явлених кредиторами вимог та результат їх розгляду. Проміжний ліквідаційний баланс затверджується ліквідаційною комісією (ліквідатором).

9. Виплата грошових сум кредиторам юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави,

<p>філія, представництво якої ліквідується, у тому числі за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими коштами, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, провадиться у порядку черговості, встановленому статтею 112 цього Кодексу, та з урахуванням особливостей, встановлених цією статтею.</p> <p>У разі недостатності коштів для задоволення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) організовує реалізацію майна, яким юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, наділила філію, представництво.</p> <p>Якщо вартість майна, яким наділена філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, що ліквідується, є недостатньою для задоволення вимог кредиторів, кредитори мають право задовольнити такі вимоги за</p>		
---	--	--

<p>рахунок іншого майна юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави.</p> <p>Вимоги кредитора, заявлені до юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої ліквідується, після спливу строку, встановленого для їх пред'явлення, задовольняються за рахунок майна, яким наділено філію, представництво, що ліквідується, та яке залишилося після задоволення вимог кредиторів, заявлених своєчасно, а у разі недостатності такого майна - за рахунок іншого майна юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, філія, представництво якої ліквідується.</p> <p>10. До затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає податковим органам, Пенсійному фонду України та фондам соціального страхування звітність за останній звітний період.</p> <p>11. Після завершення розрахунків з кредиторами за</p>		
--	--	--

<p>рахунок майна, яким наділена філія, представництво юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави, що ліквідується, ліквідаційна комісія (ліквідатор) затверджує ліквідаційний баланс та забезпечує його подання до податкового органу.</p> <p>12. Майно, яким юридична особа, утворена відповідно до законодавства іноземної держави, наділила філію, представництво та яке залишилося після задоволення вимог кредиторів (у тому числі за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими коштами, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування), передається такій юридичній особі, якщо інше не встановлено її установчими документами або законом.</p> <p>13. Документи, що підлягають обов'язковому зберіганню, передаються у встановленому законодавством порядку відповідним архівним установам.</p>		
--	--	--

<p>14. Протягом трьох днів з дня затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує подання державному реєстраторові документів, передбачених законом для проведення державної реєстрації припинення філії, представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави.</p>		
<p>Стаття 111. Порядок ліквідації юридичної особи 1. З дати внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань запису про рішення засновників (учасників) юридичної особи, суду або уповноваженого ними органу щодо ліквідації юридичної особи ліквідаційна комісія (ліквідатор) зобов'язана вжити всіх необхідних заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості юридичної особи, що ліквідується, та письмово повідомити кожного з боржників про припинення юридичної особи в установлені цим Кодексом строки.</p>	<p>Стаття 124. Порядок ліквідації юридичної особи 1. З дня внесення до Єдиного державного реєстру запису про рішення учасників (засновників) юридичної особи, уповноваженого ними органу або суду про ліквідацію юридичної особи ліквідаційна комісія (ліквідатор) зобов'язана у визначені цим Кодексом строки вжити всіх необхідних заходів для стягнення дебіторської заборгованості юридичної особи, яку ліквідовують, та письмово повідомити кожного з боржників про припинення юридичної особи. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) заявляє вимоги і позови про стягнення заборгованості з боржників юридичної особи.</p>	

<p>Ліквідаційна комісія (ліквідатор) заявляє вимоги та позови про стягнення заборгованості з боржників юридичної особи.</p> <p>2. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) зобов'язана повідомити учасників юридичної особи, суд або орган, що прийняв рішення про припинення юридичної особи, про її участь в інших юридичних особах та/або надати відомості про створені нею господарські товариства, дочірні підприємства.</p> <p>3. Під час проведення заходів щодо ліквідації юридичної особи до завершення строку пред'явлення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) закриває рахунки, відкриті у фінансових установах, крім рахунка, який використовується для розрахунків з кредиторами під час ліквідації юридичної особи.</p> <p>4. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів щодо інвентаризації майна юридичної особи, що припиняється, а також майна її філій та представництв, дочірніх</p>	<p>2. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) зобов'язана повідомити учасників юридичної особи, суд або орган, що ухвалив рішення про припинення юридичної особи, про її участь в інших юридичних особах та/або надати відомості про створені нею корпоративні товариства, дочірні підприємства.</p> <p>3. Під час проведення заходів з ліквідації юридичної особи до завершення строку пред'явлення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) закриває рахунки, відкриті у фінансових установах, крім рахунку, що його використовують для розрахунків з кредиторами під час ліквідації юридичної особи.</p> <p>4. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів щодо інвентаризації майна юридичної особи, яку припиняють, майна її філій і представництв, дочірніх підприємств, корпоративних товариств, а також майна, що підтверджує її корпоративні права в інших юридичних особах, виявляє і вживає заходів для повернення майна, що перебуває у третіх осіб.</p>	
--	---	--

<p>підприємств, господарських товариств, а також майна, що підтверджує її корпоративні права в інших юридичних особах, виявляє та вживає заходів щодо повернення майна, яке перебуває у третіх осіб.</p> <p>У випадках, установлених законом, ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує проведення незалежної оцінки майна юридичної особи, що припиняється.</p> <p>5. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів щодо закриття відокремлених підрозділів юридичної особи (філій, представництв) та відповідно до законодавства про працю здійснює звільнення працівників юридичної особи, що припиняється.</p> <p>6. Ліцензії, документи дозвільного характеру та інші документи, а також печатки та штампи, які підлягають поверненню органам державної влади, органам місцевого самоврядування, повертаються їм ліквідаційною комісією (ліквідатором).</p> <p>7. Для проведення перевірок та визначення наявності або</p>	<p>У випадках, встановлених законом, ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує проведення незалежної оцінки майна юридичної особи, яку припиняють.</p> <p>5. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) вживає заходів із закриття відокремлених підрозділів юридичної особи (філій, представництв) та відповідно до законодавства про працю проводить звільнення працівників юридичної особи, яку припиняють.</p> <p>6. Ліцензії, документи дозвільного характеру та інші документи, а також печатки і штампи, які підлягають поверненню органам державної влади, органам місцевого самоврядування, повертає ліквідаційна комісія (ліквідатор).</p> <p>7. Для проведення перевірок і визначення наявності або відсутності заборгованості зі сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує своєчасне надання</p>	
---	---	--

<p>відсутності заборгованості із сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує своєчасне надання податковим органам та Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування документів юридичної особи (її філій, представництв), у тому числі первинних документів, реєстрів бухгалтерського та податкового обліку.</p> <p>До моменту затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає податковим органам, Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування звітність за останній звітний період.</p> <p>8. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторами складає проміжний ліквідаційний баланс, що включає відомості про</p>	<p>податковим органам і органам Пенсійного фонду України, фондам соціального страхування документів юридичної особи (її філій, представництв), зокрема первинних документів, реєстрів бухгалтерського і податкового обліку.</p> <p>До моменту затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає і подає до податкових органів, органів Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування звітність за останній звітний період.</p> <p>8. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторів складає проміжний ліквідаційний баланс, у якому зазначає відомості про склад майна юридичної особи, яку ліквідовують, перелік пред'явлених кредиторами вимог і результат їх розгляду.</p> <p>Проміжний ліквідаційний баланс затверджує ліквідаційна комісія (ліквідатор) юридичної особи.</p> <p>9. Виплату грошових сум кредиторам юридичної особи,</p>	
---	---	--

<p>склад майна юридичної особи, що ліквідується, перелік пред'явлених кредиторами вимог та результат їх розгляду.</p> <p>Проміжний ліквідаційний баланс затверджується ліквідаційною комісією (ліквідатором) юридичної особи.</p> <p>9. Виплата грошових сум кредиторам юридичної особи, що ліквідується, у тому числі за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими коштами, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, провадиться у порядку черговості, встановленому статтею 112 цього Кодексу.</p> <p>У разі недостатності в юридичної особи, що ліквідується, коштів для задоволення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) організовує реалізацію майна юридичної особи.</p> <p>10. До затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає податковим органам,</p>	<p>яку ліквідовують, зокрема за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими зобов'язаннями, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, проводять за черговістю, визначеною статтею 125 цього Кодексу.</p> <p>У разі недостатності коштів для задоволення вимог кредиторів ліквідаційна комісія (ліквідатор) організовує реалізацію майна юридичної особи, яку ліквідовують.</p> <p>10. Після завершення розрахунків з кредиторами ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає ліквідаційний баланс, забезпечує його затвердження учасниками юридичної особи, органом, що ухвалив рішення про припинення юридичної особи, або судом і забезпечує його подання до податкових органів.</p> <p>11. Майно юридичної особи, що залишилося після задоволення вимог кредиторів (зокрема за податками,</p>	
---	---	--

<p>Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування звітність за останній звітний період.</p> <p>11. Після завершення розрахунків з кредиторами ліквідаційна комісія (ліквідатор) затверджує ліквідаційний баланс та забезпечує його подання до податкового органу.</p> <p>12. Майно юридичної особи, що залишилося після задоволення вимог кредиторів (у тому числі за податками, зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими коштами, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування), передається учасникам юридичної особи, якщо інше не встановлено установчими документами юридичної особи або законом.</p> <p>13. Документи, що підлягають обов'язковому зберіганню, передаються в установленому законодавством порядку відповідним архівним установам.</p>	<p>зборами, єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та іншими зобов'язаннями, що належить сплатити до державного або місцевого бюджету, Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування), передають учасникам юридичної особи, якщо іншого не визначено установчими документами юридичної особи або законом.</p> <p>12. Документи, що підлягають обов'язковому зберіганню, передають до відповідних архівних установ порядком, що визначений законом.</p> <p>13. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує подання публічному реєстраторові документів, визначених законом для державної реєстрації припинення юридичної особи, у визначений законом строк.</p>	
--	--	--

<p>14. Ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує подання державному реєстраторові документів, передбачених законом для проведення державної реєстрації припинення юридичної особи в установлений законом строк.</p>		
<p>Стаття 112. Задоволення вимог кредиторів</p> <p>1. У разі ліквідації платоспроможної юридичної особи вимоги її кредиторів задовольняються у такій черговості:</p> <p>1) у першу чергу задовольняються вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, та вимоги кредиторів, забезпечені заставою чи іншим способом;</p> <p>2) у другу чергу задовольняються вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами, вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності;</p> <p>3) у третю чергу задовольняються вимоги щодо податків, зборів (обов'язкових платежів);</p> <p>4) у четверту чергу задовольняються всі інші вимоги.</p>	<p>Стаття 125. Задоволення вимог кредиторів</p> <p>1. У разі ліквідації платоспроможної юридичної особи вимоги її кредиторів задовольняють за такою черговістю:</p> <p>1) у першу чергу – вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, вимоги кредиторів, забезпечені заставою або в інший спосіб;</p> <p>2) у другу чергу – вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами, вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності;</p> <p>3) у третю чергу – вимоги щодо податків, зборів (обов'язкових платежів);</p> <p>4) у четверту чергу – всі інші вимоги.</p> <p>Вимоги однієї черги задовольняють домірно сумі вимог, що належать кожному кредиторів цієї черги.</p> <p>2. Черговість задоволення вимог кредиторів за</p>	

<p>Вимоги однієї черги задовольняються пропорційно сумі вимог, що належать кожному кредитору цієї черги.</p> <p>2. Черговість задоволення вимог кредиторів за договорами страхування визначається законом.</p> <p>3. У разі відмови ліквідаційної комісії у задоволенні вимог кредитора або ухилення від їх розгляду кредитор має право протягом місяця з дати, коли він дізнався або мав дізнатися про таку відмову звернутися до суду із позовом до ліквідаційної комісії. За рішенням суду вимоги кредитора можуть бути задоволені за рахунок майна, що залишилося після ліквідації юридичної особи.</p> <p>4. Вимоги кредитора, заявлені після спливу строку, встановленого ліквідаційною комісією для їх пред'явлення, задовольняються з майна юридичної особи, яку ліквідовують, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, заявлених своєчасно.</p> <p>5. Вимоги кредиторів, які не визнані ліквідаційною комісією, якщо кредитор у місячний строк після одержання</p>	<p>договорами страхування визначає закон.</p> <p>3. У разі відмови ліквідаційної комісії (ліквідатора) у задоволенні вимог кредитора або ухилення від їх розгляду кредитор має право протягом одного місяця з дня, коли він дізнався або мав дізнатися про таку відмову, звернутися до суду з позовом до ліквідаційної комісії (ліквідатора). За рішенням суду вимоги кредитора може бути задоволено за рахунок майна, що залишилося після ліквідації юридичної особи.</p> <p>4. Вимоги кредитора, заявлені після спливу строку, встановленого ліквідаційною комісією (ліквідатором) для їх пред'явлення, задовольняють з майна юридичної особи, яку ліквідовують, що залишилося після задоволення вимог кредиторів, заявлених своєчасно.</p> <p>5. Вимоги кредиторів, що їх не визнала ліквідаційна комісія (ліквідатор), якщо кредитор у місячний строк після одержання повідомлення про повну або часткову відмову у визнанні його вимог не звернувся до суду з позовом,</p>	
--	---	--

<p>повідомлення про повну або часткову відмову у визнанні його вимог не звертався до суду з позовом, вимоги, у задоволенні яких за рішенням суду кредиторів відмовлено, а також вимоги, які не задоволені через відсутність майна юридичної особи, що ліквідується, вважаються погашеними.</p>	<p>вимоги, у задоволенні яких кредиторів відмовлено за рішенням суду, а також вимоги, які не задоволені через відсутність майна юридичної особи, яку ліквідовують, є погашеними. 6. Кошти, одержані від продажу майна у разі ліквідації неплатоспроможної юридичної особи, спрямовують на задоволення вимог кредиторів у черговості, визначеній законом.</p>	
<p>Глава 8. ПІДПРИЄМНИЦЬКІ ТОВАРИСТВА</p>	<p>Глава 8. Підприємницькі товариства</p>	
<p>§ 1. Господарські товариства</p>	<p>§ 1. Корпоративні товариства</p>	
<p>1. Загальні положення</p>	<p><i>Виключено назву підпараграфа</i></p>	
<p>Стаття 113. Поняття та види господарських товариств 1. Господарським товариством є юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками. 2. Господарські товариства можуть бути створені у формі повного товариства, командитного товариства, товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерного товариства.</p>	<p>Стаття 126. Поняття і види корпоративних товариств 1. Корпоративним товариством є юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділено на частки між учасниками. 2. Корпоративне товариства може бути створено у формі повного товариства, командитного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, акціонерного товариства.</p>	

<p>Стаття 114. Учасники господарського товариства</p> <p>1. Учасником господарського товариства може бути фізична або юридична особа. Обмеження щодо участі у господарських товариствах може бути встановлено законом.</p> <p>2. Господарське товариство, крім повного і командитного товариств, може бути створене однією особою, яка стає його єдиним учасником.</p>	<p>Стаття 127. Учасники корпоративного товариства</p> <p>1. Учасником корпоративного товариства може бути фізична особа або юридична особа. Обмеження щодо участі в корпоративних товариствах визначає закон.</p> <p>2. Корпоративне товариство, крім повного товариства і командитного товариства, може створити одна особа, яка стає його єдиним учасником.</p>	
<p>Стаття 115. Майно господарського товариства</p> <p>1. Господарське товариство є власником:</p> <p>1) майна, переданого йому учасниками товариства у власність як вклад до статутного (складеного) капіталу;</p> <p>2) продукції, виробленої товариством у результаті господарської діяльності;</p> <p>3) одержаних доходів;</p> <p>4) іншого майна, набутого на підставах, що не заборонені законом.</p> <p>2. Вкладом до статутного (складеного) капіталу господарського товариства можуть бути гроші, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що</p>	<p>Стаття 128. Майно корпоративного товариства</p> <p>1. Корпоративне товариство є власником:</p> <p>1) майна, переданого йому учасниками товариства у власність як вклад до статутного (складеного) капіталу;</p> <p>2) продукції, виробленої товариством;</p> <p>3) одержаних доходів;</p> <p>4) іншого майна, набутого на підставах, що не заборонені законом.</p> <p>2. Вкладом до статутного (складеного) капіталу корпоративного товариства можуть бути грошові кошти, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку, якщо іншого не</p>	

<p>мають грошову оцінку, якщо інше не встановлено законом. Грошова оцінка вкладу учасника господарського товариства здійснюється за згодою учасників товариства, а у випадках, встановлених законом, вона підлягає незалежній експертній перевірці.</p>	<p>визначено законом. Перелік видів майна, що не може бути вкладом до статутного (складеного) капіталу корпоративного товариства, визначає закон. Грошове оцінювання вкладу учасника корпоративного товариства здійснюють за згодою учасників товариства, а також у випадках, встановлених законом, така оцінка підлягає незалежній експертній перевірці.</p>	
<p>Стаття 116. Права учасників господарського товариства 1. Учасники господарського товариства мають право у порядку, встановленому установчим документом товариства та законом: 1) брати участь в управлінні товариством у порядку, визначеному в установчому документі, крім випадків, встановлених законом; 2) брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди); 3) вийти у встановленому порядку з товариства; 4) здійснити відчуження частки (її частини) у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що</p>	<p>Стаття 129. Корпоративні права 1. Права учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) підприємницького товариства (корпоративні права) – це сукупність правоможностей, що належать особі як учасникові підприємницького товариства відповідно до закону та установчого документа. 2. Корпоративних прав набувають одночасно з набуттям частки у статутному (складеному) капіталі товариства, акцій, паїв, якщо іншого не визначено законом. 3. Учасник (акціонер, член підприємницького</p>	

<p>засвідчують участь у товаристві, у порядку, встановленому законом.</p> <p>Договір відчуження майна, предметом якого є частка (її частина) у статутному (складеному) капіталі товариства, укладається у письмовій формі;</p> <p>5) одержувати інформацію про діяльність товариства у порядку, встановленому установчим документом.</p> <p>2. Учасники господарського товариства можуть також мати інші права, встановлені установчим документом товариства та законом.</p>	<p>кооперативу) підприємницького товариства має право:</p> <p>1) брати участь в управлінні товариством;</p> <p>2) брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати дивіденди;</p> <p>3) відчужувати частки, акції, паї порядком, що його визначає закон;</p> <p>4) одержувати інформацію про діяльність товариства, зокрема щодо фінансової звітності та рішень його органів управління;</p> <p>5) отримати ліквідаційну квоту в разі ліквідації товариства;</p> <p>6) у випадках, визначених законом, вийти з товариства;</p> <p>7) відчужувати частки у статутному (складеному) капіталі, акції, паї порядком, визначеним законом.</p> <p>4. Учасник (акціонер, член підприємницького кооперативу) підприємницького товариства може мати й інші права, визначені законом та установчим документом.</p> <p>5. Особливості здійснення корпоративних прав учасника (акціонера, члена підприємницького</p>	
--	--	--

кооперативу) підприємницького товариства може визначати корпоративний договір.

6. Корпоративні права (усі сукупно або окремі з них) можуть бути передані третій особі з дотриманням обмежень, визначених законом або установчим документом.

7. Володіння корпоративними правами не є підприємницькою діяльністю.

8. Корпоративними відносинами є відносини між учасниками (акціонерами, членами підприємницького кооперативу) підприємницького товариства, а також відносини між підприємницьким товариством і його учасником (акціонером, членом підприємницького кооперативу) щодо виникнення, здійснення, зміни, зупинення, поновлення і припинення корпоративних прав.

9. Учасники, які володіють не менш як 5 відсотками голосів у статутному капіталі товариства, мають право подати від імені та в інтересах товариства похідний

	<p>позов про відшкодування збитків, що їх завдали товариству його посадові особи, визнання недійсними правочинів, що призвели до завдання збитків товариству або були укладені з порушенням вимог закону, в умовах конфлікту інтересів.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 130. Корпоративний договір</p> <p>1. Договір, за яким учасники підприємницького товариства зобов'язані здійснювати права та реалізовувати правоможності певним чином або утримуватися від їх здійснення та реалізації, є корпоративним договором.</p> <p>2. Стороною корпоративного договору може бути особа, яка не є учасником підприємницького товариства. Стороною корпоративного договору може бути підприємницьке товариство.</p> <p>3. Корпоративний договір може встановлювати порядок утримання від здійснення прав та реалізації правоможностей його сторін. Корпоративний договір може встановлювати обов'язки його сторін, не визначені установчим документом підприємницького товариства та/або</p>	

законом.

4. Невиконання корпоративного договору не може бути підставою для визнання рішення вищого органу управління підприємницького товариства недійсним.

5. Корпоративний договір не є установчим документом підприємницького товариства.

6. Корпоративний договір може бути укладено до створення підприємницького товариства. У такому разі на сторін корпоративного договору поширюють приписи частини четвертої статті 105 цього Кодексу з урахуванням особливостей, визначених цією статтею.

7. На корпоративний договір поширюють загальні приписи про договори та інші правочини, якщо іншого не визначено законом.

8. Дату укладення та строк дії корпоративного договору визначають у договорі.

9. Корпоративний договір укладають письмово.

10. Зміст корпоративного договору не підлягає розголошенню особам, які не є його сторонами, якщо

іншого не визначено законом, установчим документом або корпоративним договором. Інформацію про укладення корпоративного договору та строк його дії оприлюднюють на веб-сайті підприємницького товариства, надають на запит заінтересованих осіб протягом трьох днів з дня його укладення або з дня отримання підприємницьким товариством письмового запиту (зокрема в електронній формі), якщо іншого не встановлено законом.

11. Особливості корпоративних договорів для окремих видів підприємницьких товариств може визначати закон.

12. Корпоративний договір може визначати підстави припинення підприємницького товариства в разі порушення корпоративних прав його учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу), якщо такий корпоративний договір підписали всі учасники (акціонери, члени підприємницького кооперативу) підприємницького товариства.

Стаття відсутня

Стаття 131. Юридичні наслідки протиправної поведінки учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) підприємницького товариства

1. Учасник (акціонер, член підприємницького кооперативу) підприємницького товариства або інша особа, які безпосередньо або опосередковано вирішально впливають на його діяльність, не несе відповідальності за його зобов'язаннями, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.

2. Суд може покласти субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями підприємницького товариства на його учасника (акціонера, члена підприємницького кооперативу) або іншу особу, які безпосередньо або опосередковано вирішально впливають на його діяльність, у виняткових випадках, якщо майна підприємницького товариства недостатньо для задоволення вимог кредиторів і доведено, що їхній

	<p>вплив на діяльність підприємницького товариства був спрямований на:</p> <p>1) вчинення протиправних дій з метою завдання шкоди кредиторам або іншим особам;</p> <p>2) умисне доведення до неплатоспроможності (банкрутства);</p> <p>3) фактичне використання підприємницького товариства як alter ego особи, яка безпосередньо або опосередковано вирішально впливає на його діяльність.</p> <p>Добросовісний учасник, який не був обізнаний і не мав можливості вплинути на дії, що спричинили шкоду, не несе субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями підприємницького товариства.</p> <p>3. Право на звернення до суду з вимогою про покладення субсидіарної відповідальності мають кредитор, арбітражний керуючий, а також у випадках, визначених законом, уповноважений орган державної влади.</p> <p>4. Під час вирішення питання про застосування юридичних наслідків протиправної поведінки учасника</p>	
--	---	--

(акціонера, члена підприємницького кооперативу) підприємницького товариства або іншої особи, яка безпосередньо або опосередковано вирішально впливала на діяльність підприємницького товариства, суд зобов'язаний виходити з того, що обставини, визначені частиною другою цієї статті, має бути доведено на підставі достатніх і переконливих доказів, а всі сумніви тлумачать на користь дотримання засади обмеженої відповідальності.

5. Особа, яка безпосередньо або опосередковано вирішально впливає на діяльність підприємницького товариства, має право на звернення до суду з позовом в інтересах такого товариства, якщо вона позбавлена можливості здійснити це право через:

- 1) органи управління товариства;**
- 2) безпосереднє управління товариством;**
- 3) ліквідатора або ліквідаційну комісію.**

6. Закон може визначати додаткові підстави та умови застосування юридичних наслідків протиправної поведінки учасника (акціонера, члена

	підприємницького кооперативу) підприємницького товариства щодо окремих видів підприємницьких товариств.	
<p>Стаття 117. Обов'язки учасників господарського товариства</p> <p>1. Учасники господарського товариства зобов'язані:</p> <p>1) дотримуватися установчого документа товариства та виконувати рішення загальних зборів;</p> <p>2) виконувати свої зобов'язання перед товариством, у тому числі ті, що пов'язані з майновою участю, а також робити вклади (оплачувати акції) у розмірі, в порядку та засобами, що передбачені установчим документом;</p> <p>3) не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства.</p> <p>2. Учасники господарського товариства можуть також мати інші обов'язки, встановлені установчим документом товариства та законом.</p>	<p>Стаття 132. Обов'язки учасника корпоративного товариства</p> <p>1. Учасник корпоративного товариства зобов'язаний:</p> <p>1) виконувати свої зобов'язання перед товариством, зокрема пов'язані з майновою участю, а також робити вклади (оплачувати акції) у розмірі, порядком і засобами, що їх визначено установчим документом;</p> <p>2) не розголошувати комерційну таємницю та інформацію з обмеженим доступом про діяльність товариства.</p> <p>2. Учасник корпоративного товариства може мати й інші обов'язки, визначені законом.</p>	
Стаття 118. Залежне господарське товариство	<i>Виключено</i>	

<p>1. Господарське товариство (товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) є залежним, якщо іншому (головному) господарському товариству належать двадцять або більше відсотків статутного капіталу товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю чи двадцять або більше відсотків простих акцій акціонерного товариства.</p> <p>2. Господарське товариство, яке придбало або іншим чином набуло двадцять або більше відсотків статутного капіталу товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю чи двадцять або більше відсотків простих акцій акціонерного товариства, зобов'язане оприлюднити цю інформацію в порядку, встановленому законом.</p>		
<p>2. Повне товариство</p>	<p><i>Виключено назву підпараграфа</i></p>	
<p>Стаття 119. Поняття повного товариства</p> <p>1. Повним є товариство, учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють</p>	<p>Стаття 133. Повне товариство</p> <p>1. Повним є товариство, учасники якого відповідно до укладеного між ними договору здійснюють підприємницьку</p>	

<p>підприємницьку діяльність від імені товариства і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить.</p> <p>2. Особа може бути учасником тільки одного повного товариства.</p> <p>3. Учасник повного товариства не має права без згоди інших учасників вчиняти від свого імені та у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб правочини, що є однорідними з тими, які становлять предмет діяльності товариства.</p> <p>У разі порушення цього правила товариство має право за своїм вибором вимагати від такого учасника або відшкодування завданих товариству збитків, або передання товариству усієї вигоди, набутої за такими правочинами.</p> <p>4. Найменування повного товариства має містити імена (найменування) всіх його учасників, слова "повне товариство" або містити ім'я (найменування) одного чи кількох учасників з доданням слів "і компанія", а також слова "повне товариство".</p>	<p>діяльність від імені товариства і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями усім майном, що їм належить.</p> <p>2. Особа може бути учасником тільки одного повного товариства. Учасник повного товариства не може бути повним учасником командитного товариства.</p> <p>3. Учасник повного товариства не має права без згоди інших учасників вчиняти від свого імені та у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб правочини, що є однотипними з тими, які становлять предмет діяльності товариства.</p> <p>У разі порушення цього припису товариство має право за своїм вибором вимагати від такого учасника відшкодування завданих товариству збитків або передання товариству усієї вигоди, набутої за такими правочинами.</p> <p>4. Найменування повного товариства має містити імена (найменування) всіх його учасників та зазначення виду товариства "повне товариство" або ім'я (найменування) одного чи кількох учасників, слова "і компанія" та</p>	
--	--	--

	зазначення виду товариства "повне товариство".	
<p>Стаття 120. Засновницький договір повного товариства</p> <p>1. Повне товариство створюється і діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписується всіма його учасниками.</p> <p>2. Засновницький договір повного товариства крім відомостей, передбачених статтею 88 цього Кодексу, має містити відомості про: розмір та склад складеного капіталу товариства; розмір та порядок зміни часток кожного з учасників у складеному капіталі; розмір, склад та строки внесення ними вкладів.</p>	<p>Стаття 134. Засновницький договір повного товариства</p> <p>1. Повне товариство створюють і воно діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписують усі учасники повного товариства.</p> <p>2. Засновницький договір повного товариства, крім відомостей, визначених статтею 98 цього Кодексу, має містити відомості про:</p> <p>1) розмір і склад складеного капіталу товариства;</p> <p>2) розмір і порядок зміни часток кожного з учасників у складеному капіталі;</p> <p>3) розмір, склад і строки внесення ними вкладів.</p>	
<p>Стаття 121. Управління повним товариством</p> <p>1. Управління діяльністю повного товариства здійснюється за спільною згодою всіх учасників. Засновницьким договором товариства можуть бути передбачені випадки, коли рішення приймається більшістю голосів учасників.</p> <p>2. Кожний учасник повного товариства має один голос,</p>	<p>Стаття 135. Управління повним товариством</p> <p>1. Управління діяльністю повного товариства здійснюють за спільною згодою всіх учасників. Засновницький договір товариства може визначати випадки, у яких рішення ухвалюють більшістю голосів учасників.</p> <p>2. Кожний учасник повного товариства має один голос, якщо засновницьким договором не встановлено іншого порядку визначення кількості голосів.</p>	

<p>якщо засновницьким договором не передбачений інший порядок визначення кількості голосів.</p> <p>3. Кожний учасник повного товариства, незалежно від того, чи уповноважений він вести справи товариства, має право ознайомлюватися з усією документацією щодо ведення справ товариства. Відмова від цього права чи його обмеження, зокрема за домовленістю учасників товариства, є нікчемною.</p>	<p>3. Кожний учасник повного товариства, безвідносно до того, чи його уповноважено вести справи товариства, має право на ознайомлення з усією документацією щодо ведення справ товариства. Відмова від цього права або його обмеження, зокрема за домовленістю учасників товариства, є нікчемною.</p>	
<p>Стаття 122. Ведення справ повного товариства</p> <p>1. Кожний учасник повного товариства має право діяти від імені товариства, якщо засновницьким договором не визначено, що всі учасники ведуть справи спільно або що ведення справ доручено окремим учасникам.</p> <p>У разі спільного ведення учасниками справ товариства для вчинення кожного правочину є необхідною згода всіх учасників товариства. Якщо ведення справ доручено окремим учасникам повного товариства, інші учасники можуть вчиняти правочини від імені товариства за</p>	<p>Стаття 136. Ведення справ повного товариства</p> <p>1. Кожний учасник повного товариства має право діяти від імені товариства, якщо засновницьким договором не визначено, що всі учасники ведуть справи спільно або що ведення справ доручено окремим учасникам.</p> <p>У разі спільного ведення справ товариства учасниками для вчинення кожного правочину необхідна згода всіх учасників повного товариства. Якщо ведення справ товариства доручено окремим учасникам, інші учасники повного товариства можуть вчиняти правочини від імені товариства за наявності довіреності, виданої учасниками,</p>	

<p>наявності у них довіреності, виданої учасниками, яким доручено ведення справ товариства. У відносинах з третіми особами повне товариство не може посилатися на положення засновницького договору, які обмежують повноваження учасників повного товариства щодо права діяти від імені товариства, крім випадків, коли буде доведено, що третя особа у момент вчинення правочину знала чи могла знати про відсутність в учасника товариства права діяти від імені товариства.</p> <p>2. Учасник повного товариства, що діяв у спільних інтересах, але не мав на це повноважень, має право у разі, якщо його дії не були схвалені іншими учасниками, вимагати від товариства відшкодування здійснених ним витрат, якщо він доведе, що у зв'язку з його діями товариство зберегло чи набуло майно, яке за вартістю перевищує ці витрати.</p> <p>3. У разі спору між учасниками повного товариства повноваження на ведення справ товариства, надані одному</p>	<p>яким доручено ведення справ товариства. У відносинах з третіми особами повне товариство не може посилатися на приписи засновницького договору, які обмежують повноваження учасників повного товариства щодо права діяти від імені товариства, крім випадків, якщо буде доведено, що третя особа на момент вчинення правочину знала або могла знати про відсутність в учасника права діяти від імені повного товариства.</p> <p>2. Учасник повного товариства, що діяв у спільних інтересах, але не мав на це повноважень, має право, якщо його дії не схвалені іншими учасниками, вимагати від товариства відшкодування здійснених ним витрат, якщо доведе, що у зв'язку з його діями товариство зберегло або набуло майно, вартість якого перевищує такі витрати.</p> <p>3. У разі спору між учасниками повного товариства суд може припинити повноваження на ведення справ товариства, надані одному або кільком учасникам, на вимогу одного або кількох інших учасників, за наявності</p>	
--	--	--

<p>чи кільком учасникам, можуть бути припинені судом на вимогу одного чи кількох інших учасників товариства за наявності для цього достатніх підстав, зокрема внаслідок грубого порушення учасником, уповноваженим на ведення справ товариства, своїх обов'язків чи виявлення його нездатності до розумного ведення справ. На підставі рішення суду до засновницького договору товариства вносяться необхідні зміни.</p>	<p>для цього достатніх підстав, зокрема внаслідок невиконання учасником, уповноваженим на ведення справ товариства, своїх обов'язків або встановлення його неспроможності до розумного ведення справ. На підставі рішення суду до засновницького договору товариства вносять необхідні зміни.</p> <p>4. Повноваження учасника повного товариства на ведення справ товариства є припиненими повністю або частково з припиненням самого товариства у зв'язку з відмовою учасника від доручення або скасуванням доручення на вимогу хоча б одного з інших учасників.</p>	
<p>Стаття 123. Розподіл прибутку та збитків повного товариства</p> <p>1. Прибуток та збитки повного товариства розподіляються між його учасниками пропорційно до їхніх часток у складеному капіталі, якщо інше не передбачено засновницьким договором або домовленістю учасників.</p> <p>2. Позбавлення учасника повного товариства права на</p>	<p>Стаття 137. Розподіл прибутку і збитків повного товариства</p> <p>1. Прибуток і збитки повного товариства розподіляють між його учасниками домірно їхнім часткам у складеному капіталі, якщо іншого невизначено засновницьким договором або домовленістю учасників.</p> <p>2. Позбавлення учасника повного товариства права на</p>	

<p>участь у розподілі прибутку чи збитків не допускається.</p>	<p>участь у розподілі прибутку або збитків заборонено.</p>	
<p>Стаття 124. Відповідальність учасників повного товариства за його зобов'язаннями</p> <p>1. У разі недостатності у повного товариства майна для задоволення вимог кредиторів у повному обсязі учасники повного товариства солідарно відповідають за зобов'язаннями товариства усім своїм майном, на яке може бути звернене стягнення.</p> <p>2. Учасник повного товариства відповідає за боргами товариства незалежно від того, виникли ці борги до чи після його вступу в товариство.</p> <p>3. Учасник повного товариства, який вибув із товариства, відповідає за зобов'язаннями товариства, що виникли до моменту його вибуття, рівною мірою з учасниками, що залишилися, протягом трьох років з дня затвердження звіту про діяльність товариства за рік, у якому він вибув із товариства.</p> <p>4. Учасник повного товариства, який сплатив повністю борги товариства, має право звернутися з регресною</p>	<p>Стаття 138. Відповідальність учасників повного товариства за його зобов'язаннями</p> <p>1. У разі недостатності у повного товариства майна для задоволення вимог кредиторів у повному обсязі учасники повного товариства несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном, на яке може бути звернене стягнення, солідарно.</p> <p>2. Учасник повного товариства несе відповідальність за боргами товариства безвідносно до того, виникли ці борги до чи після його вступу до товариства.</p> <p>3. Учасник повного товариства, який вибув із товариства, несе відповідальність за зобов'язаннями товариства, що виникли до моменту його вибуття, рівною мірою з учасниками, що залишилися, протягом трьох років з дня затвердження звіту про діяльність товариства за рік, протягом якого він вибув із товариства.</p> <p>4. Учасник повного товариства, який повністю сплатив борги товариства, має право на регресну вимогу у</p>	

<p>вимогою у відповідній частині до інших учасників, які несуть перед ним відповідальність пропорційно своїм часткам у складеному капіталі товариства.</p>	<p>відповідній частині до інших учасників, які несуть перед ним відповідальність домірно своїм часткам у складеному капіталі товариства.</p>	
<p>Стаття 125. Зміни у складі учасників повного товариства 1. Зміни у складі учасників повного товариства можуть бути у зв'язку з: 1) виходом учасника повного товариства з його складу з власної ініціативи; 2) виключенням із складу учасників; 3) вибуттям із складу учасників з причин, що не залежать від учасника. 2. Порядок і особливості виходу, виключення та вибуття учасників зі складу повного товариства визначаються цим Кодексом, іншим законом та засновницьким договором.</p>	<p>Стаття 139. Зміни у складі учасників повного товариства 1. Зміни у складі учасників повного товариства відбуваються у зв'язку з: 1) виходом учасника з повного товариства за власною ініціативою; 2) виключенням зі складу учасників; 3) вибуттям зі складу учасників з причин, що не залежать від учасника. 2. Порядок і особливості виходу, виключення та вибуття учасників зі складу повного товариства визначають цей Кодекс, інший закон, засновницький договір.</p>	
<p>Стаття 126. Вихід з повного товариства 1. Учасник повного товариства, яке було створене на невизначений строк, може у будь-який момент вийти з товариства, заявивши про це не пізніше ніж за три місяці до фактичного виходу із товариства. Справжність підпису на</p>	<p>Стаття 140. Вихід із повного товариства 1. Учасник повного товариства, створеного на невизначений строк, може в будь-який момент вийти із товариства, заявивши про це не пізніше як за три місяці до фактичного виходу з товариства. Справжність підпису на</p>	<p>Правочини посвідчуються. Оскільки заява про вихід має наслідком припинення прав – вона є правочином. Вважаємо неприпустимим підмінювати посвідчення правочинів засвідченням справжності підпису на документі, адже при посвідченні правочину нотаріус здійснює більший комплекс дій для забезпечення його безспірності та законності.</p>

<p>заяві про вихід із товариства підлягає нотаріальному засвідченню. Достроковий вихід учасника з повного товариства, що засноване на певний строк, допускається лише з поважних причин. 2. Відмова від права вийти з повного товариства є нікчемною.</p>	<p>заяві про вихід із товариства підлягає нотаріальному засвідченню. Достроковий вихід учасника з повного товариства, заснованого на певний строк, допустимий лише з поважних причин. 2. Відмова від права виходу з повного товариства є нікчемною.</p>	<p>Пропозиція: у першій частині речення "Справжність підпису на заяві про вихід із товариства підлягає нотаріальному засвідченню. Замінити на "Заява про вихід із товариства підлягає нотаріальному посвідченню".</p>
<p>Стаття 127. Передання учасником частки (її частини) у складеному капіталі повного товариства 1. Учасник повного товариства має право за згодою інших його учасників передати свою частку у складеному капіталі чи її частину іншому учасникові товариства або третій особі. 2. У разі передання частки (її частини) новому учасникові до нього переходять повністю чи у відповідній частині права, що належали учасникові, який передав частку (її частину). Особа, якій передано частку (її частину), відповідає за зобов'язаннями товариства відповідно до частини другої статті 124 цього Кодексу. 3. У разі передання учасником товариства усієї частки</p>	<p>Стаття 141. Передання учасником частки (її частини) у складеному капіталі повного товариства 1. Учасник повного товариства має право за згодою інших його учасників передати свою частку у складеному капіталі або її частину іншому учасникові товариства або третій особі. 2. У разі передання частки (її частини) новому учасникові до нього переходять повністю або у відповідній частині права, що належали учасникові, який передав частку (її частину). Особа, якій передано частку (її частину), несе відповідальність за зобов'язаннями товариства відповідно до частини другої статті 138 цього Кодексу. 3. У разі передання учасником товариства всієї своєї</p>	

<p>іншій особі участь цього учасника в повному товаристві припиняється і для нього настають наслідки, передбачені частиною третьою статті 124 цього Кодексу.</p>	<p>частки іншій особі участь такого учасника в повному товаристві є припиненою, з урахуванням наслідків, визначених частиною третьою статті 138 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 128. Виключення зі складу учасників повного товариства 1. Учасник повного товариства, який систематично не виконує чи виконує неналежним чином обов'язки, покладені на нього товариством, або який перешкоджає своїми діями (бездіяльністю) досягненню цілей товариства, може бути виключений із товариства у порядку, встановленому засновницьким договором. 2. Рішення про виключення зі складу учасників повного товариства може бути оскаржене до суду.</p>	<p>Стаття 142. Виключення зі складу учасників повного товариства 1. Учасника повного товариства, який систематично не виконує або виконує неналежним чином обов'язки, що їх поклало на нього товариство, або який своєю поведінкою перешкоджає досягненню цілей товариства, може бути виключено зі складу учасників повного з товариства порядком, встановленим засновницьким договором. 2. Рішення про виключення зі складу учасників повного товариства може бути оскаржено до суду.</p>	
<p>Стаття 129. Вибуття з повного товариства 1. Повне товариство може прийняти рішення про визнання учасника повного товариства таким, що вибув із його складу, у разі:</p>	<p>Стаття 143. Вибуття зі складу учасників повного товариства 1. Повне товариство може ухвалити рішення про визнання учасника повного товариства таким, що вибув із його складу, у разі:</p>	

<p>1) смерті учасника або оголошення його померлим - за відсутності спадкоємців;</p> <p>2) ліквідації юридичної особи - учасника товариства, в тому числі у зв'язку з визнанням її банкрутом;</p> <p>3) визнання учасника недієздатним, обмеження його цивільної дієздатності або визнання безвісно відсутнім;</p> <p>4) призначення за рішенням суду примусової реорганізації юридичної особи - учасника товариства, зокрема у зв'язку з її неплатоспроможністю;</p> <p>5) звернення стягнення на частину майна повного товариства, що відповідає частці учасника у складеному капіталі товариства.</p> <p>2. Рішення про визнання учасника повного товариства таким, що вибув із його складу, може бути оскаржене заінтересованими особами до суду.</p> <p>3. У разі вибуття учасника з повного товариства з підстав, передбачених частиною першою цієї статті, товариство може продовжити свою діяльність, якщо інше не</p>	<p>1) смерті учасника або оголошення його померлим – за відсутності спадкоємців;</p> <p>2) ліквідації юридичної особи – учасника товариства, зокрема у зв'язку з визнанням її банкрутом;</p> <p>3) визнання учасника недієздатним, обмеження його цивільної дієздатності або визнання безвісно відсутнім;</p> <p>4) звернення стягнення на частину майна повного товариства, що відповідає частці учасника у складеному капіталі товариства;</p> <p>2. Рішення про визнання учасника повного товариства таким, що вибув із його складу, заінтересовані особи можуть оскаржити до суду.</p> <p>3. У разі вибуття учасника зі складу повного товариства з підстав, визначених частиною першою цієї статті, товариство може продовжити свою діяльність, якщо іншого не встановлено засновницьким договором повного товариства або домовленістю між учасниками, що залишилися у складі повного товариства.</p> <p>4. правонаступник учасника повного товариства має переважне право вступу до товариства.</p>	
--	--	--

<p>встановлено засновницьким договором товариства чи домовленістю між учасниками, що залишаються.</p>	<p>5. На правонаступника учасника повного товариства поширюють приписи частини другої статті 141 цього Кодексу.</p>	
<p>Стаття 130. Розрахунки у разі виходу, виключення та вибуття з повного товариства</p> <p>1. Учасникові, що вийшов, якого виключено або який вибув з повного товариства з підстав, встановлених у статтях 126, 128 і 129 цього Кодексу, виплачується вартість частини майна товариства, пропорційна частці цього учасника у складеному капіталі товариства, якщо інше не встановлено засновницьким договором.</p> <p>2. Якщо спадкоємець учасника повного товариства - фізичної особи або правонаступник юридичної особи не вступив у повне товариство, розрахунки з ним здійснюються відповідно до частини першої цієї статті.</p> <p>3. Порядок визначення вартості частки учасника у майні повного товариства та строки її виплати встановлюються засновницьким договором і законом.</p>	<p>Стаття 144. Розрахунки в разі виходу, виключення та вибуття зі складу учасників повного товариства</p> <p>1. Учасникові, який вийшов, якого виключено або який вибув зі складу учасників повного товариства з підстав, установлених статтями 140, 142 і 143 цього Кодексу, виплачують вартість частини майна товариства, домірну його частці у складеному капіталі товариства, якщо іншого не встановлено засновницьким договором.</p> <p>2. Якщо правонаступник учасника повного товариства не вступив до товариства, розрахунки з ним здійснюють відповідно до частини першої цієї статті.</p> <p>3. Вартість майна, що становить частку учасника повного товариства, розраховують на день смерті спадкодавця або внесення запису про створення юридичної особи – правонаступника. У таких випадках відповідно зменшують розмір майна товариства,</p>	

	<p>зазначений у засновницькому договорі. 4. Порядок визначення вартості частки учасника в майні повного товариства та строки її виплати встановлюють засновницький договір і закон.</p>	
<p>Стаття 131. Звернення стягнення на частину майна повного товариства, пропорційну частці учасника товариства у складеному капіталі</p> <p>1. Звернення стягнення на частку учасника у складеному капіталі повного товариства за його власними зобов'язаннями допускається тільки у разі недостатності іншого майна для задоволення вимог кредиторів. У разі недостатності майна учасника повного товариства для виконання його зобов'язань перед кредиторами вони можуть вимагати у встановленому порядку виділу частини майна повного товариства, пропорційної частці учасника-боржника у складеному капіталі товариства.</p> <p>2. Частина майна повного товариства, пропорційна частці учасника-боржника у складеному капіталі, виділяється у</p>	<p>Стаття 145. Звернення стягнення на частину майна повного товариства, домірну частці учасника товариства у складеному капіталі</p> <p>1. Звернення стягнення на частку учасника у складеному капіталі повного товариства за його власними зобов'язаннями допустиме лише у разі недостатності іншого майна для задоволення вимог кредиторів. У разі недостатності майна учасника повного товариства для виконання його зобов'язань кредитори можуть вимагати встановленим порядком виділу частини майна повного товариства, домірної частці учасника-боржника у складеному капіталі повного товариства.</p> <p>2. Частина майна повного товариства, домірну частці учасника-боржника у складеному капіталі, виділяють у грошовій формі або в натурі відповідно до балансу,</p>	

<p>грошовій формі чи в натурі відповідно до балансу, складеного на момент вибуття такого учасника з товариства.</p> <p>Стаття 132. Ліквідація повного товариства</p> <p>1. Повне товариство ліквідується на підставах, встановлених статтею 110 цього Кодексу, а також у разі, якщо в товаристві залишається один учасник. Цей учасник має право протягом шести місяців з моменту, коли він став єдиним учасником товариства, перетворити таке товариство в інше господарське товариство у порядку, встановленому цим Кодексом.</p> <p>2. У разі виходу учасника з повного товариства, виключення одного з його учасників із товариства, смерті учасника товариства, ліквідації юридичної особи - учасника товариства або звернення кредитором одного з учасників стягнення на частину майна, пропорційну його частці у складеному капіталі, товариство може продовжити свою діяльність, якщо це передбачено засновницьким договором</p>	<p>складеного на момент вибуття такого учасника зі складу товариства.</p> <p>Стаття 146. Ліквідація повного товариства</p> <p>1. Повне товариство ліквідовують на підставах, установлених статтею 122 цього Кодексу, а також у разі, якщо в товаристві залишається один учасник. Такий учасник має право протягом шести місяців з дня, коли він став єдиним учасником товариства, перетворити таке товариство в інше корпоративне товариство порядком, що його встановлено цим Кодексом.</p> <p>2. У разі виходу учасника зі складу повного товариства, виключення з товариства, смерті учасника товариства, ліквідації юридичної особи – учасника товариства або звернення кредитором одного з учасників стягнення на частину майна, домірну його частці у складеному капіталі, товариство може продовжити свою діяльність, якщо це визначено засновницьким договором товариства або домовленістю між учасниками, що залишаються в товаристві.</p>	
--	---	--

товариства чи домовленістю між учасниками, що залишаються.		
3. Командитне товариство	<i>Виключено назву підпараграфа</i>	
<p>Стаття 133. Основні положення про командитне товариство</p> <p>1. Командитним товариством є товариство, в якому разом з учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном (повними учасниками), є один чи кілька учасників (вкладників), які несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, у межах сум зроблених ними вкладів та не беруть участі в діяльності товариства.</p> <p>2. Найменування командитного товариства має містити імена (найменування) всіх повних учасників, слова "командитне товариство" або містити ім'я (найменування) хоча б одного повного учасника з доданням слів "і</p>	<p>Стаття 147. Командитне товариство</p> <p>1. Командитним є товариство, у якому разом із учасниками, які здійснюють від імені товариства підприємницьку діяльність і солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за зобов'язаннями товариства всім своїм майном (повними учасниками), є один або кілька учасників (вкладників), які несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах сум зроблених ними вкладів та не беруть участі в діяльності товариства.</p> <p>2. Найменування командитного товариства має містити імена (найменування) всіх повних учасників та зазначення виду товариства "командитне товариство" або ім'я (найменування) хоча б одного повного учасника з доданням слів "і компанія" та зазначення виду товариства "командитне товариство".</p> <p>Якщо найменування командитного товариства містить</p>	

<p>компанія", а також слова "командитне товариство". Якщо у найменування командитного товариства включене ім'я вкладника, такий вкладник стає повним учасником товариства. 3. До командитного товариства застосовуються положення про повне товариство, якщо інше не встановлено цим Кодексом, іншим законом.</p>	<p>ім'я вкладника, такий вкладник стає повним учасником товариства. 3. До командитного товариства застосовують приписи про повне товариство, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом.</p>	
<p>Стаття 134. Засновницький договір командитного товариства 1. Командитне товариство створюється і діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписується усіма повними учасниками. 2. Засновницький договір командитного товариства крім відомостей, передбачених статтею 88 цього Кодексу, має містити відомості про: розмір та склад складеного капіталу товариства; розмір та порядок зміни часток кожного з повних учасників у складеному капіталі; сукупний розмір вкладів вкладників. 3. Якщо внаслідок виходу, виключення чи вибуття у</p>	<p>Стаття 148. Засновницький договір командитного товариства 1. Командитне товариство створюють і воно діє на підставі засновницького договору. Засновницький договір підписують усі повні учасники командитного товариства. 2. Засновницький договір командитного товариства, крім відомостей, визначених статтею 98 цього Кодексу, має містити відомості про: 1) розмір і склад складеного капіталу товариства; 2) розмір і порядок зміни часток кожного з повних учасників у складеному капіталі; 3) сукупний розмір вкладів вкладників. 3. Якщо внаслідок виходу, виключення чи вибуття зі</p>	

<p>командитному товаристві залишився один повний учасник, засновницький договір переоформляється в одноособову заяву, підписану повним учасником. Якщо командитне товариство створюється одним повним учасником, то установчим документом є одноособова заява (меморандум), яка містить усі відомості, встановлені цією статтею для командитного товариства.</p>	<p>складу учасників у командитному товаристві залишився один повний учасник, він зобов'язаний замінити засновницький договір на підписану ним заяву (меморандум). Якщо командитне товариство створює один повний учасник, установчим документом є заява (меморандум), що містить усі відомості, визначені цією статтею для командитного товариства.</p>	
<p>Стаття 135. Учасники командитного товариства 1. Правовий статус повних учасників командитного товариства та їх відповідальність за зобов'язаннями товариства встановлюються положеннями цього Кодексу про учасників повного товариства. 2. Особа може бути повним учасником тільки в одному командитному товаристві. Повний учасник командитного товариства не може бути учасником повного товариства. Повний учасник командитного товариства не може бути вкладником цього самого товариства.</p>	<p>Стаття 149. Учасники командитного товариства 1. Юридичний статус повних учасників командитного товариства та їхню відповідальність за зобов'язаннями товариства встановлюють приписи цього Кодексу стосовно учасників повного товариства. 2. Особа може бути повним учасником лише в одному командитному товаристві. Повний учасник командитного товариства не може бути учасником повного товариства. Повний учасник командитного товариства не може бути вкладником такого товариства.</p>	
<p>3. Сукупний розмір вкладів вкладників не повинен</p>	<p>3. Сукупний розмір вкладів вкладників не може</p>	

<p>перевищувати п'ятдесяти відсотків складеного капіталу повного товариства. 4. Складений капітал підлягає сплаті учасниками командитного товариства протягом першого року з дня державної реєстрації товариства.</p>	<p>перевищувати 50 відсотків складеного капіталу повного товариства. 4. Учасники командитного товариства формують (сплачують) складений капітал протягом одного року з дня державної реєстрації товариства.</p>	
<p>Стаття 136. Управління командитним товариством 1. Управління діяльністю командитного товариства здійснюється повними учасниками у порядку, встановленому цим Кодексом для повного товариства. 2. Вкладники не мають права брати участі в управлінні діяльністю командитного товариства та заперечувати проти дій повних учасників щодо управління діяльністю товариства. Вкладники командитного товариства можуть діяти від імені товариства тільки за довіреністю.</p>	<p>Стаття 150. Управління командитним товариством 1. Управління командитним товариством здійснюють повні учасники порядком, що йоговизначено цим Кодексом для повного товариства. 2. Вкладники не мають права брати участі в управлінні командитним товариством та заперечувати проти дій повних учасників щодо управління товариством. Вкладники командитного товариства можуть діяти від імені товариства лише за довіреністю.</p>	
<p>Стаття 137. Права та обов'язки вкладника командитного товариства 1. Вкладник командитного товариства зобов'язаний зробити вклад до складеного капіталу. Внесення вкладів</p>	<p>Стаття 151. Права і обов'язки вкладника командитного товариства 1. Вкладник командитного товариства зобов'язаний зробити вклад до складеного капіталу товариства. Внесення</p>	

<p>посвідчується свідоцтвом про участь у командитному товаристві.</p> <p>2. Вкладник командитного товариства має право:</p> <p>1) одержувати частину прибутку товариства відповідно до його частки у складеному капіталі товариства в порядку, встановленому засновницьким договором (меморандумом);</p> <p>2) діяти від імені товариства у разі видачі йому довіреності та відповідно до неї;</p> <p>3) переважно перед третіми особами набувати відчужувану частку (її частину) в складеному капіталі товариства відповідно до положень статті 147 цього Кодексу.</p> <p>Якщо бажання викупити частку (її частину) виявили декілька вкладників, зазначена частка розподіляється між ними відповідно до їхніх часток у складеному капіталі товариства;</p> <p>4) вимагати першочергового повернення вкладу у разі ліквідації товариства;</p> <p>5) ознайомлюватися з річними звітами та балансами товариства;</p>	<p>вкладів посвідчують свідоцтвом про участь у командитному товаристві.</p> <p>2. Вкладник командитного товариства має право:</p> <p>1) одержувати частину прибутку товариства відповідно до його частки у складеному капіталі товариства порядком, що його встановлено засновницьким договором (меморандумом);</p> <p>2) діяти від імені товариства в разі видання йому довіреності та відповідно до неї;</p> <p>3) переважно щодо третіх осіб набуття відчужуваної частки (її частини) у складеному капіталі товариства;</p> <p>Якщо бажання викупити частку (її частину) виявили кілька вкладників, таку частку розподіляють між ними відповідно до їхніх часток у складеному капіталі товариства;</p> <p>4) вимагати першочергового повернення вкладу в разі ліквідації товариства;</p> <p>5) ознайомлюватися з річними звітами та балансами товариства;</p> <p>6) після закінчення фінансового року вийти з товариства</p>	
--	---	--

<p>б) після закінчення фінансового року вийти з товариства та одержати свій вклад у порядку, встановленому засновницьким договором (меморандумом);</p> <p>7) передати свою частку (її частину) у складеному капіталі іншому вкладнику або третій особі, повідомивши про це товариство.</p> <p>Передання вкладником усієї своєї частки іншій особі припиняє його участь у командитному товаристві.</p> <p>3. Засновницьким договором (меморандумом) командитного товариства можуть бути передбачені також інші права вкладника.</p>	<p>та одержати свій вклад порядком, що його встановлено засновницьким договором (меморандумом);</p> <p>7) передати свою частку (її частину) у складеному капіталі товариства іншому вкладникові або третій особі, повідомивши про це товариство.</p> <p>Передання вкладником усієї своєї частки іншій особі має наслідком припинення його участі в командитному товаристві.</p> <p>3. Засновницький договір (меморандум) командитного товариства може визначати й інші права вкладника.</p>	
<p>Стаття 138. Відповідальність вкладника командитного товариства</p> <p>1. Якщо вкладник командитного товариства вчиняє правочин від імені та в інтересах товариства без відповідних повноважень, то в разі схвалення його дій командитним товариством він звільняється від відповідальності перед кредиторами за вчинений правочин. Якщо схвалення командитного товариства не буде</p>	<p>Стаття 152. Відповідальність вкладника командитного товариства</p> <p>1. Якщо вкладник командитного товариства вчиняє правочин від імені та в інтересах товариства без відповідних повноважень, він не несе відповідальності перед кредиторами за вчинений правочин лише в разі схвалення його дій командитним товариством. За браком схвалення вкладник відповідає перед третіми</p>	

<p>отримано, вкладник відповідає перед третіми особами за вчиненим ним правочином усім своїм майном, на яке відповідно до закону може бути звернене стягнення.</p> <p>2. Вкладник командитного товариства, який не вніс передбаченого засновницьким договором (меморандумом) вкладу, несе відповідальність перед товариством у порядку, встановленому засновницьким договором (меморандумом).</p>	<p>особами за вчиненим ним правочином усім своїм майном, на яке відповідно до закону може бути звернене стягнення.</p> <p>2. Вкладник командитного товариства, який не вніс вкладу, визначеного засновницьким договором (меморандумом), несе відповідальність перед товариством у порядку, що його встановлено засновницьким договором (меморандумом).</p>	
<p>Стаття 139. Ліквідація командитного товариства</p> <p>1. Командитне товариство ліквідується при вибутті усіх вкладників. Повні учасники мають право у разі вибуття всіх вкладників перетворити командитне товариство у повне товариство. Командитне товариство ліквідується також на підставах, встановлених статтею 132 цього Кодексу. Командитне товариство не зобов'язане ліквідуватись, якщо в ньому залишаються хоча б один повний учасник і один вкладник.</p> <p>2. У разі ліквідації командитного товариства, після</p>	<p>Стаття 153. Ліквідація командитного товариства</p> <p>1. Командитне товариство ліквідованим, якщо з нього вибули всі вкладники. Повні учасники в разі вибуття всіх вкладників мають право перетворити командитне товариство в повне товариство. Командитне товариство ліквідовують також на підставах, визначених статтею 122 цього Кодексу. Командитне товариство не є ліквідованим, якщо в ньому залишаються хоча б один повний учасник і один вкладник.</p> <p>2. У разі ліквідації командитного товариства після</p>	

<p>розрахунків з кредиторами, вкладники мають переважне право перед повними учасниками на одержання вкладів у порядку та на умовах, встановлених цим Кодексом, іншим законом і засновницьким договором (меморандумом). За недостатності коштів товариства для повного повернення вкладникам їхніх вкладів наявні кошти розподіляються між вкладниками пропорційно до їхніх часток у складеному капіталі товариства.</p>	<p>розрахунків з кредиторами вкладники мають переважне право стосовно повних учасників на одержання вкладів порядком та на умовах, що їх визначено цим Кодексом, іншим законом, засновницьким договором (меморандумом). За недостатності коштів товариства для повного повернення вкладникам їхніх вкладів наявні кошти розподіляють між вкладниками домірно їхнім часткам у складеному капіталі товариства.</p>	
<p>4. Товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю</p>	<p><i>Виключено назву підпараграфа</i></p>	
<p>Стаття 140. Товариство з обмеженою відповідальністю 1. Товариством з обмеженою відповідальністю є засноване однією або кількома особами товариство, статутний капітал якого поділено на частки. 2. Особливості діяльності товариств з обмеженою відповідальністю встановлюються Законом України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю".</p>	<p>Стаття 154. Товариство з обмеженою відповідальністю 1. Товариством з обмеженою відповідальністю є товариство, статутний капітал якого поділено на частки, розмір яких встановлено статутом. 2. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю не несуть відповідальності за його зобов'язаннями, але несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю</p>	

	<p>товариства, у межах вартості своїх вкладів. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю, які внесли вклад не повністю, солідарно несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників. 3. Найменування товариства з обмеженою відповідальністю має містити його назву та зазначення виду товариства "товариство з обмеженою відповідальністю".</p>	
<p>Стаття 141. Товариство з додатковою відповідальністю 1. Товариством з додатковою відповідальністю є засноване однією або кількома особами товариство, статутний капітал якого поділено на частки, учасники якого солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за зобов'язаннями товариства своїм майном пропорційно до вартості внесеного вкладу. 2. Особливості діяльності товариств з додатковою відповідальністю встановлюються Законом України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю".</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 155. Договір про створення товариства з обмеженою відповідальністю</p> <p>1. Якщо товариство з обмеженою відповідальністю створюють кілька осіб, такі особи в разі необхідності визначення взаємовідносин між ними щодо створення товариства можуть письмово укласти договір про створення товариства. Договір про створення товариства може встановлювати порядок дій засновників щодо створення товариства, умови вчинення таких дій, розмір статутного капіталу, частку кожного з учасників у статутному капіталі, строки і порядок внесення вкладів та інші умови.</p> <p>2. Договір про створення товариства з обмеженою відповідальністю не є установчим документом. Подання такого договору для державної реєстрації товариства не є обов'язковим.</p> <p>3. Договір про створення товариства з обмеженою відповідальністю діє до дня державної реєстрації такого товариства, якщо іншого не визначено договором або не</p>	
-------------------------------	--	--

	впливає із суті зобов'язання.	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 156. Статут товариства з обмеженою відповідальністю</p> <p>1. Установчим документом товариства з обмеженою відповідальністю є статут. Статут товариства з обмеженою відповідальністю, крім відомостей, визначених статтею 98 цього Кодексу, має містити відомості про:</p> <p>1) розмір статутного капіталу;</p> <p>2) склад і компетенцію органів управління і порядок ухвалення ними рішень;</p> <p>3) порядок передання (переходу) часток у статутному капіталі.</p> <p>2. Зміни вартості майна, внесеного учасниками як вклад або додатковий вклад, не впливає на розмір їхніх часток у статутному капіталі, визначений у статуті, якщо іншого невизначено статутом та/або законом.</p>	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 157. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю</p> <p>1. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю формують за рахунок вкладів</p>	

	<p>учасників товариства. Розмір статутного капіталу дорівнює сумі вартості таких вкладів.</p> <p>2. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю підлягає сплаті учасниками товариства протягом шести місяців з дня державної реєстрації товариства, якщо іншого невизначено статутом.</p> <p>3. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю збільшують або зменшують порядком, що його визначено законом.</p> <p>4. Статут товариства з обмеженою відповідальністю може встановлювати можливість створення додаткового капіталу товариства за рахунок вкладів (внесків) його учасників. Вклади (внески) учасників до додаткового капіталу товариства не змінюють номінальну вартість або розмір статутного капіталу товариства.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 158. Управління товариством з обмеженою відповідальністю</p> <p>1. Органами товариства з обмеженою відповідальністю є загальні збори учасників, наглядова</p>	

	<p>рада (у разі її утворення) та виконавчий орган (дворівнева структура управління).</p> <p>2. Вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є загальні збори учасників.</p> <p>3. Статут товариства може визначати необхідність утворення наглядової ради. Наглядова рада є колегіальним органом, що забезпечує захист прав усіх учасників товариства і в межах компетенції, визначеної статутом і законом, здійснює управління товариством, а також контролює та регулює діяльність його виконавчого органу.</p> <p>4. Виконавчий орган товариства здійснює управління його поточною діяльністю.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 159. Альтернативна структура управління товариства з обмеженою відповідальністю</p> <p>1. Статут товариства з обмеженою відповідальністю може встановити однорівневу структуру управління, визначену частиною другою статті 172 цього Кодексу.</p> <p>2. Якщо статутом встановлено однорівневу структуру управління, застосовують приписи цього Кодексу про структуру управління акціонерного товариства, якщо</p>	

	<p>іншого не впливає з юридичної природи товариства з обмеженою відповідальністю або не визначено статутом товариства.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 160. Перехід частки (її частини) учасника у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю до іншої особи</p> <p>1. Учасник товариства з обмеженою відповідальністю має право продати або іншим чином відступити свою частку (її частину) у статутному капіталі товариства одному чи кільком учасникам такого товариства або третім особам.</p> <p>2. Статут товариства може встановити, що відчуження частки (її частини) та надання її в заставу дозволено лише за згодою інших учасників товариства. Учасник товариства має переважне право на придбання частки (її частини) іншого учасника товариства, що її відчужують третім особам.</p> <p>3. Частка учасника товариства може бути відчужена до повної її сплати лише в тій частині, в якій її вже сплачено.</p>	

	<p>4. Правочин, спрямований на відчуження частки (її частини) у статутному капіталі товариства, вчиняють письмово. Правочин, спрямований на відчуження частки (її частини) у статутному капіталі товариства, вчинений усно, є нікчемним.</p> <p>5. У разі придбання товариством частки (її частини) учасника воно зобов'язане відчужити її іншим учасникам або третім особам протягом строку та порядком, що їх визначено статутом та/або законом, або зменшити свій статутний капітал відповідно до статті 144 цього Кодексу.</p> <p>6. У разі смерті або припинення учасника товариства його частка переходить до його спадкоємця або правонаступника без надання згоди учасниками товариства.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 161. Вихід учасника із товариства з обмеженою відповідальністю</p> <p>1. Учасник товариства з обмеженою відповідальністю, частка якого у статутному капіталі товариства</p>	

	<p>становить менше 50 відсотків, може вийти з товариства у будь-який час, без надання згоди іншими учасниками.</p> <p>Учасник товариства з обмеженою відповідальністю, частка якого у статутному капіталі товариства становить 50 і більше відсотків, може вийти з товариства за згодою інших учасників.</p> <p>Статут товариства може визначити, що учасник товариства, частка якого у статутному капіталі товариства становить 50 і більше відсотків, може вийти з товариства без надання згоди іншими учасниками.</p> <p>2. Порядок виходу учасника із товариства з обмеженою відповідальністю визначає закон.</p>	
<p>Стаття 149 виключена законом від 06.02.2018</p>		
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 162. Ліквідація товариства з обмеженою відповідальністю</p> <p>1. Товариство з обмеженою відповідальністю ліквідовують за рішенням загальних зборів його учасників, а також за рішенням суду у випадках, що їх визначено законом.</p> <p>2. Товариство з обмеженою відповідальністю може</p>	

	<p>бути перетворено в акціонерне товариство або в підприємницький кооператив.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 163. Товариство з додатковою відповідальністю 1. Товариством з додатковою відповідальністю є товариство, статутний капітал якого поділено на частки, учасники якого солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язаннями своїм майном у розмірі, встановленому статутом, що є однаково кратним вартості внесеного вкладу кожним з учасників. 2. У разі визнання банкрутом одного з учасників товариства з додатковою відповідальністю його відповідальність за зобов'язаннями товариства розподіляють між іншими учасниками товариства домірно їхнім часткам у статутному капіталі товариства. 3. Найменування товариства з додатковою відповідальністю має містити його назву та зазначення виду товариства "товариство з додатковою відповідальністю".</p>	

	<p>4. До товариства з додатковою відповідальністю застосовують приписи цього Кодексу про товариство з обмеженою відповідальністю, якщо іншого невизначено статутом, законом та не впливає із суті відносин.</p>	
<p>5. Акціонерне товариство</p>	<p><i>Виключено назву підпараграфа</i></p>	
<p>Стаття 152. Акціонерне товариство 1. Акціонерне товариство є господарським товариством, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями. 2. Особливості діяльності акціонерних товариств встановлюються Законом України "Про акціонерні товариства". 3. Особливості правового статусу акціонерних товариств, створених у процесі приватизації державних підприємств, встановлюються законом. Порядок створення, діяльності та припинення корпоративних інвестиційних фондів регулюється законодавством про інститути спільного інвестування.</p>	<p>Стаття 164. Акціонерне товариство 1. Акціонерним товариством є товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчують акціями. 2. Акціонерне товариство самостійно несе відповідальність за своїми зобов'язаннями усім своїм майном. Акціонери не несуть відповідальності за зобов'язаннями товариства, але несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах номінальної вартості належних їм акцій, крім випадків, що їх визначено законом. Акціонери, які не повністю оплатили акції, у випадках, зазначених у статуті, відповідають за зобов'язаннями товариства у межах неоплаченої</p>	

	<p>частини вартості належних їм акцій.</p> <p>3. Найменування акціонерного товариства має містити його назву та зазначення виду товариства "акціонерне товариство".</p> <p>4. Особливості юридичного статусу акціонерних товариств, створених під час приватизації державних підприємств, визначає закон.</p> <p>5. Порядок створення, діяльності та припинення корпоративних інвестиційних фондів визначає закон.</p> <p>6. Акціонерні товариства за типом поділяють на публічні товариства і приватні товариства. Особливості юридичного статусу публічних і приватних акціонерних товариств визначає закон.</p>	
<p>Стаття 153. Заснування акціонерного товариства</p> <p>1. Акціонерне товариство може бути засновано юридичними та/або фізичними особами, а також державою в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, територіальною громадою в особі уповноваженого органу.</p> <p>2. Якщо акціонерне товариство засновується кількома</p>	<p>Стаття 165. Створення акціонерного товариства</p> <p>1. Акціонерне товариство можуть створити фізичні та/або юридичні особи.</p> <p>2. Якщо акціонерне товариство створюють кілька осіб, такі особи в разі необхідності визначення взаємовідносин між ними щодо створення товариства можуть укласти договір. Такий договір не є установчим документом акціонерного товариства.</p>	<p>Щодо статті 165. Створення акціонерного товариства</p> <p>Правочини посвідчуються. Через це речення пропонується в іншій редакції:</p> <p>"Якщо акціонерне товариство створюють за участю фізичних осіб, засновницький договір підлягає нотаріальному посвідченню."</p> <p>Пропозиція:</p> <p>Друге речення в абзаці 2 частини 2 " Якщо акціонерне товариство створюють за</p>

<p>особами, вони можуть укласти між собою договір, який визначає порядок здійснення ними спільної діяльності щодо заснування товариства. Такий договір не є установчим документом товариства.</p> <p>Договір про заснування акціонерного товариства укладається в письмовій формі. Якщо акціонерне товариство засновується за участю фізичних осіб, справжність підписів на засновницькому договорі підлягає нотаріальному посвідченню.</p> <p>3. Засновники акціонерного товариства несуть солідарну відповідальність за пов'язаними з його заснуванням зобов'язаннями, що виникли до державної реєстрації акціонерного товариства.</p> <p>Акціонерне товариство несе відповідальність за передбаченими частиною першою цієї статті зобов'язаннями засновників лише у разі схвалення їхніх дій загальними зборами акціонерів.</p> <p>4. Акціонерне товариство може бути засновано однією особою чи може складатися з однієї особи у разі придбання</p>	<p>Договір про створення акціонерного товариства укладають письмово. Якщо акціонерне товариство створюють за участю фізичних осіб, справжність підписів на засновницькому договорі підлягає нотаріальному засвідченню.</p> <p>3. Засновники акціонерного товариства солідарно несуть відповідальність за зобов'язаннями, пов'язаними із створенням товариства, що виникли до його державної реєстрації.</p> <p>Акціонерне товариство несе відповідальність за зобов'язаннями засновників, визначеними частиною першою цієї статті, лише в разі схвалення їхніх дій загальними зборами акціонерів.</p> <p>4. Акціонерне товариство може бути одноосібним, якщо його створено однією особою або якщо один акціонер придбав усі акції товариства. Відомості про це підлягають опублікуванню порядком, що його визначено законом.</p> <p>5. Порядок і строки вчинення дій щодо створення акціонерного товариства, зокрема порядок проведення</p>	<p>участю фізичних осіб, справжність підписів на засновницькому договорі підлягає нотаріальному засвідченню. Замінити на "Якщо акціонерне товариство створюють за участю фізичних осіб, засновницький договір підлягає нотаріальному посвідченню."</p> <p style="text-align: center;">"</p>
--	--	---

<p>одним акціонером усіх акцій товариства. Відомості про це підлягають опублікуванню у встановленому законом порядку.</p> <p>5. Порядок і строки вчинення дій щодо створення акціонерного товариства, у тому числі порядок проведення установчих зборів та їхня компетенція, встановлюються законом.</p>	<p>установчих зборів та їхню компетенцію, визначає закон.</p>	
<p>Стаття 154. Статут акціонерного товариства</p> <p>1. Установчим документом акціонерного товариства є його статут.</p> <p>2. Статут акціонерного товариства, крім відомостей, передбачених статтею 88 цього Кодексу, має містити відомості про права акціонерів, структуру управління акціонерним товариством, компетенцію органів управління акціонерним товариством і порядок ухвалення ними рішень та інші відомості, передбачені законом.</p>	<p>Стаття 166. Статут акціонерного товариства</p> <p>1. Установчим документом акціонерного товариства є його статут.</p> <p>2. Статут акціонерного товариства, крім відомостей, визначених статтею 98 цього Кодексу, має містити відомості про права акціонерів, структуру управління товариства, компетенцію його органів управління, порядок ухвалення ними рішень та інші відомості, що їх визначено законом.</p>	
<p>Стаття 155. Статутний капітал акціонерного товариства</p> <p>1. Статутний капітал акціонерного товариства</p>	<p>Стаття 167. Статутний капітал акціонерного товариства</p> <p>1. Статутний капітал акціонерного товариства формують</p>	

<p>формується за рахунок коштів та іншого майна, що вносяться як оплата акцій у процесі їх емісії.</p> <p>Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства встановлюється законом.</p> <p>2. У процесі заснування акціонерного товариства його акції підлягають розміщенню виключно серед його засновників. Публічна пропозиція акцій акціонерного товариства може здійснюватися після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій.</p> <p>Стаття 156. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства</p> <p>1. Розмір статутного капіталу акціонерного товариства збільшується шляхом підвищення номінальної вартості акцій або додаткової емісії акцій існуючої номінальної вартості.</p> <p>2. У випадках, визначених статутом акціонерного товариства і законом, може встановлюватися переважне право акціонерів на придбання акцій, що додатково випускаються акціонерним товариством.</p>	<p>за рахунок грошових коштів та іншого майна, що їх вносять як оплату акцій під час їх емісії.</p> <p>Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства встановлює закон.</p> <p>2. Під час створення акціонерного товариства його акції підлягають розміщенню лише серед його засновників.</p> <p>Публічну пропозицію акцій акціонерного товариства може бути вчинено після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій.</p> <p>Стаття 168.Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства</p> <p>1. Розмір статутного капіталу акціонерного товариства збільшують через підвищення номінальної вартості акцій або додаткової емісії акцій наявної номінальної вартості.</p> <p>2. У випадках, визначених статутом акціонерного товариства і законом, може бути встановлено переважне право акціонерів на придбання акцій, що їх додатково випускає акціонерне товариство.</p>	
--	---	--

<p>Стаття 157. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства</p> <p>1. Розмір статутного капіталу акціонерного товариства зменшується шляхом зменшення номінальної вартості акцій або шляхом анулювання раніше викуплених товариством акцій та зменшення їх загальної кількості, якщо це передбачено статутом акціонерного товариства.</p> <p>Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства допускається після повідомлення про це всіх його кредиторів у порядку, встановленому законом. При цьому кредитори товариства мають право вимагати дострокового припинення або виконання акціонерним товариством відповідних зобов'язань та відшкодування збитків.</p>	<p>Стаття 169. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства</p> <p>1. Розмір статутного капіталу акціонерного товариства зменшують через зниження номінальної вартості акцій або через анулювання раніше викуплених товариством акцій та відповідно зменшення їхньої загальної кількості, якщо це визначено статутом.</p> <p>Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства допустиме після повідомлення про це всіх його кредиторів порядком, що його встановлено законом. При цьому кредитори товариства мають право вимагати дострокового припинення або виконання акціонерним товариством відповідних зобов'язань і відшкодування збитків.</p>	
<p>2. Зменшення акціонерним товариством статутного капіталу нижче встановленого законом розміру має наслідком ліквідацію товариства.</p>	<p>2. Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства нижче розміру, встановленого законом, має наслідком ліквідацію товариства.</p>	
<p>Стаття 158. Дивіденди акціонерного товариства</p>	<p>Стаття 170. Дивіденди акціонерного товариства</p> <p>1. Акціонерне товариство може виплачувати акціонерам</p>	

<p>1. Акціонерне товариство може виплачувати акціонерам частину свого чистого прибутку з розрахунку на одну належну їм акцію певного типу та/або класу. Порядок виплати дивідендів визначається законом та статутом акціонерного товариства.</p> <p>2. Законом можуть встановлюватися випадки, у яких акціонерне товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та/або здійснювати їх виплату.</p>	<p>частину свого чистого прибутку з розрахунку на одну акцію певного типу та/або класу. Порядок виплати дивідендів визначає статут та/або закон.</p> <p>2. Закон може визначати випадки, коли акціонерне товариство не має права ухвалювати рішення про виплату дивідендів та/або проводити їх виплату.</p>	
<p>Стаття 159. Загальні збори акціонерів</p> <p>1. Вищим органом акціонерного товариства є загальні збори акціонерів (далі — загальні збори). На загальних зборах мають право бути присутніми всі акціонери незалежно від кількості і виду акцій, що їм належать. Законом можуть встановлюватися обмеження права на участь у загальних зборах акціонерів. Акціонери (їхні представники), які беруть участь у загальних зборах, реєструються із зазначенням кількості голосів, що їх має кожний акціонер, який бере участь у</p>	<p>Стаття 171. Загальні збори акціонерів</p> <p>1. Вищим органом акціонерного товариства є загальні збори акціонерів. На загальних зборах акціонерів мають право бути присутніми всі акціонери безвідносно до кількості та виду належних їм акцій. Закон може обмежувати право на участь у загальних зборах акціонерів. Акціонери (їхні представники), які беруть участь у загальних зборах акціонерів, підлягають реєстрації із зазначенням кількості голосів, що їх має кожний акціонер,</p>	

<p>зборах.</p> <p>2. До виключної компетенції загальних зборів акціонерів належить:</p> <p>1) внесення змін до статуту акціонерного товариства, крім випадків, встановлених законом;</p> <p>2) прийняття рішення про зміну структури управління акціонерним товариством;</p> <p>3) утворення та ліквідація наглядової ради або ради директорів товариства, обрання та припинення повноважень членів наглядової ради або ради директорів;</p> <p>4) затвердження річної звітності акціонерного товариства;</p> <p>5) рішення про припинення акціонерного товариства.</p> <p>До виключної компетенції загальних зборів акціонерів статутом акціонерного товариства і законом може бути також віднесене вирішення інших питань.</p> <p>Питання, віднесені законом до виключної компетенції загальних зборів акціонерів, не можуть бути передані ними для вирішення іншим органам товариства.</p>	<p>який бере участь у загальних зборах акціонерів.</p> <p>2. До виключної компетенції загальних зборів акціонерів належить:</p> <p>1) визначення основних напрямів діяльності товариства;</p> <p>2) затвердження та внесення змін до статуту товариства, крім випадків, що їх визначено законом;</p> <p>3) ухвалення рішення про зміну структури управління акціонерного товариства;</p> <p>4) обрання та припинення повноважень членів наглядової ради або ради директорів;</p> <p>5) затвердження річної звітності акціонерного товариства;</p> <p>6) ухвалення рішення про перетворення, виділ або припинення акціонерного товариства.</p> <p>До виключної компетенції загальних зборів акціонерів відповідно до статуту та/або закону може також належати вирішення інших питань.</p> <p>Питання, визначені законом як виключна компетенція загальних зборів акціонерів, не може бути передано ними для вирішення іншим органам товариства.</p> <p>3. Порядок голосування на загальних зборах акціонерів встановлює закон.</p>	
---	---	--

<p>3. Порядок голосування на загальних зборах акціонерів встановлюється законом. Акціонер має право призначити свого представника для участі у загальних зборах акціонерів. Представник може бути постійним чи призначеним на певний строк. Акціонер має право у будь-який момент замінити свого представника у вищому органі товариства, повідомивши про це виконавчий орган акціонерного товариства.</p> <p>4. Рішення загальних зборів акціонерів приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих з відповідного питання порядку денного акцій. Законом та/або статутом акціонерного товариства може встановлюватися більша кількість голосів, необхідна для прийняття рішення загальними зборами акціонерів.</p> <p>5. Порядок скликання, способи і порядок проведення загальних зборів встановлюються законом і статутом акціонерного товариства.</p>	<p>Акціонер має право призначити свого представника для участі в загальних зборах акціонерів. Представник може бути призначений постійно або на певний строк. Акціонер має право в будь-який момент замінити свого представника у вищому органі акціонерного товариства, повідомивши про це виконавчий орган акціонерного товариства.</p> <p>4. Рішення загальних зборів акціонерів ухвалюють простою більшістю голосів акціонерів, які пройшли реєстрацію для участі в загальних зборах та є власниками акцій для голосування з відповідного питання порядку денного. Статутта/або закон можуть встановлювати більшу кількість голосів, необхідну для ухвалення рішення загальними зборами акціонерів.</p> <p>5. Порядок скликання, способи і порядок проведення загальних зборів встановлюють статутта/або закон.</p>	
---	---	--

<p>Стаття 160. Структура управління акціонерним товариством</p> <p>1. Структура управління акціонерним товариством може бути однорівневою або дворівневою.</p> <p>2. За однорівневої структури управління органами управління акціонерним товариством є загальні збори акціонерів та рада директорів. Однорівнева структура управління передбачає здійснення функцій контролю та управління діяльністю акціонерного товариства єдиним колегіальним органом - радою директорів.</p> <p>3. За дворівневої структури управління органами управління акціонерним товариством є загальні збори акціонерів, орган, відповідальний за здійснення нагляду (наглядова рада), і виконавчий орган (колегіальний або одноосібний).</p> <p>Дворівнева структура управління передбачає чіткий розподіл функцій з безпосереднього управління поточною (операційною) діяльністю акціонерного товариства, які</p>	<p>Стаття 172. Структура управління акціонерного товариства</p> <p>1. Структура управління акціонерного товариства може бути однорівневою або дворівневою.</p> <p>2. За однорівневої структури управління органами управління акціонерного товариства є загальні збори акціонерів та рада директорів. За однорівневої структури управління функції контролю та управлінням акціонерним товариством виконує єдиний колегіальний орган – рада директорів.</p> <p>3. За дворівневої структури управління органами управління акціонерного товариства є загальні збори акціонерів, орган, відповідальний за нагляд (наглядова рада), і виконавчий орган (колегіальний або одноособовий).</p> <p>За дворівневої структури управління мають бути чітко розділені функції з безпосереднього управління поточною (операційною) діяльністю акціонерного товариства, що їх виконує виконавчий орган, та функції контролю за роботою виконавчого органу, інших</p>	
--	---	--

<p>здійснює виконавчий орган, та функцій контролю за роботою виконавчого органу, а також інших керівників акціонерного товариства (у тому числі керівників підрозділів контролю та внутрішнього аудиту), які здійснює наглядова рада.</p> <p>4. Положення цієї статті за аналогією застосовуються до товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю.</p>	<p>керівників акціонерного товариства (зокрема керівників підрозділів контролю та внутрішнього аудиту), що їх виконує наглядова рада.</p> <p>4. Безвідносно до структури управління керівником товариства є голова виконавчого органу товариства.</p>	
<p>Стаття 161. Посадові особи акціонерного товариства</p> <p>1. Голова та члени наглядової ради, голова та члени ради директорів, виконавчого органу, корпоративний секретар акціонерного товариства, а також голова та члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу передбачено законом або статутом акціонерного товариства, є посадовими особами акціонерного товариства.</p> <p>2. Права та обов'язки посадових осіб акціонерного товариства визначаються законом, статутом акціонерного товариства та укладеним між посадовою особою і</p>	<p>Стаття 173. Посадові особи акціонерного товариства</p> <p>1. Голова і члени наглядової ради, голова і члени колегіального виконавчого органу, одноособовий виконавець функції виконавчого органу, корпоративний секретар акціонерного товариства, а також голова і члени іншого органу товариства (крім консультативного), якщо утворення такого органу визначено статутом та/або законом, є посадовими особами акціонерного товариства.</p> <p>2. Права і обов'язки посадових осіб акціонерного товариства визначають статут, закон та укладений між</p>	

<p>акціонерним товариством договором (контрактом).</p> <p>3. У випадках, встановлених законом, посадові особи акціонерного товариства несуть відповідальність за збитки, заподіяні акціонерному товариству своїми діями або бездіяльністю.</p>	<p>посадовою особою і акціонерним товариством договір (контракт).</p> <p>3. У випадках, визначених законом, посадові особи акціонерного товариства несуть відповідальність за збитки, завдані акціонерному товариству своєю поведінкою.</p>	
<p>Стаття 162. Аудиторська перевірка фінансової звітності акціонерного товариства</p> <p>1. Акціонерне товариство у встановлених законом випадках для перевірки та підтвердження правильності річної фінансової звітності щороку залучає незалежного аудитора.</p> <p>2. Аудиторська перевірка фінансової звітності акціонерного товариства має бути проведена у будь-який час на вимогу акціонерів, які сукупно володіють не менш як 5 відсотками акцій. Порядок проведення аудиторської перевірки фінансової звітності акціонерного товариства встановлюється законом.</p>	<p>Стаття 174. Аудиторська перевірка фінансової звітності акціонерного товариства</p> <p>1. Акціонерне товариство у встановлених законом випадках для перевірки та підтвердження правильності річної фінансової звітності щороку залучає незалежного аудитора.</p> <p>2. Аудиторську перевірку фінансової звітності акціонерного товариства має бути проведено в будь-який час на вимогу акціонерів, які сукупно володіють не менш як 5 відсотками акцій. Порядок проведення аудиторської перевірки фінансової звітності акціонерного товариства встановлює закон.</p>	
<p>§ 2. Виробничий кооператив</p>	<p>§ 2. Підприємницький кооператив</p>	
<p>Стаття 163. Поняття виробничого кооперативу</p>	<p>Стаття 175. Підприємницький кооператив</p>	

<p>1. Виробничим кооперативом є добровільне об'єднання громадян на засадах членства для спільної виробничої або іншої господарської діяльності, яка базується на їхній особистій трудовій участі та об'єднанні його членами майнових пайових внесків. Статутом кооперативу та законом може бути передбачено участь у діяльності виробничого кооперативу на засадах членства також інших осіб.</p> <p>2. Члени виробничого кооперативу несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями кооперативу у розмірах та порядку, встановлених статутом кооперативу і законом.</p> <p>3. Найменування кооперативу має містити його назву, а також слова "виробничий кооператив".</p> <p>4. Правовий статус виробничих кооперативів, права та обов'язки їх членів встановлюються цим Кодексом та іншим законом.</p> <p>5. Особливості створення і діяльності сільськогосподарських кооперативів можуть встановлюватися законом.</p>	<p>1. Підприємницьким кооперативом є товариство, що його створили фізичні особи на засадах членства для спільної підприємницької діяльності, яка заснована на їхній особистій трудовій участі та об'єднанні майнових пайових внесків. Статут та/або закон можуть допускати участь інших осіб у діяльності підприємницького кооперативу на засадах членства.</p> <p>2. Член підприємницького кооперативу несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями кооперативу в розмірах та порядку, що їх визначено статутом та/або законом.</p> <p>3. Найменування підприємницького кооперативу має містити його назву та організаційно-юридичну форму "підприємницький кооператив".</p> <p>4. Юридичний статус підприємницького кооперативу, права і обов'язки члена підприємницького кооперативу визначають цей Кодекс та інші закони.</p> <p>5. Закон може визначати особливості створення і діяльності окремих видів підприємницьких кооперативів.</p>	
---	--	--

<p>Стаття відсутня</p>	<p>Стаття 176. Засади діяльності підприємницького кооперативу</p> <p>1. Підприємницький кооператив створюють і він провадить свою діяльність на таких засадах:</p> <p>1) добровільність членства в кооперативі та вільний вихід із нього;</p> <p>2) особиста трудова участь члена кооперативу в його діяльності;</p> <p>3) відкритість і доступність членства для того, хто визнає статут кооперативу, бажає брати участь у його діяльності на умовах, визначених статутом;</p> <p>4) рівні права членів кооперативу в ухваленні рішень;</p> <p>5) розподіл доходу між членами кооперативу відповідно до їхньої трудової та майнової участі в діяльності кооперативу;</p> <p>6) контроль члена кооперативу за його діяльністю порядком, що його визначено статутом.</p>	
<p>Стаття 164. Установчі документи виробничого кооперативу</p> <p>1. Установчим документом виробничого кооперативу є його статут, що затверджується загальними зборами його членів.</p>	<p>Стаття 177. Статут підприємницького кооперативу</p> <p>1. Установчим документом підприємницького кооперативу є статут, затверджений загальними зборами членів кооперативу.</p> <p>2. Статут підприємницького кооперативу, крім</p>	

<p>2. Статут виробничого кооперативу має містити крім відомостей, передбачених статтею 88 цього Кодексу, відомості про: розмір пайового внеску члена кооперативу; склад і порядок внесення пайових внесків членами кооперативу та про їхню відповідальність за порушення зобов'язання щодо внесення пайових внесків; характер і порядок трудової участі його членів у діяльності кооперативу та їхньої відповідальності за порушення зобов'язань щодо особистої трудової участі; порядок розподілу прибутку і збитків кооперативу; розмір і умови субсидіарної відповідальності його членів за зобов'язаннями кооперативу; склад і компетенцію органів управління кооперативу та про порядок ухвалення ними рішень.</p> <p>3. Кількість членів кооперативу не може бути меншою, ніж встановлено законом.</p>	<p>відомостей, визначених статтею 98 цього Кодексу, має містити відомості про:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) розмір пайового внеску члена кооперативу; 2) склад і порядок внесення членом кооперативу пайового внеску, відповідальність за невиконання зобов'язання щодо внесення пайового внеску; 3) характер і порядок трудової участі члена кооперативу в діяльності кооперативу, відповідальність за невиконання зобов'язань щодо особистої трудової участі; 4) порядок розподілу прибутку і збитків кооперативу; 5) розмір і умови субсидіарної відповідальності члена кооперативу за зобов'язаннями кооперативу; 6) склад і компетенцію органів управління кооперативу, порядок ухвалення ними рішень. <p>3. Кількість членів кооперативу не може становити менше трьох осіб. У разі якщо кількість членів кооперативу є меншою, кооператив ліквідовують або перетворюють у корпоративне товариство.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 178. Права і обов'язки члена підприємницького кооперативу</p> <p>1. Член підприємницького кооперативу має право</p>	

	<p>порядком, що його визначено за статутом та/або законом:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) брати участь в управлінні кооперативом; 2) отримувати послуги кооперативу; 3) отримувати кооперативні виплати і частки доходу на пай; 4) отримувати інформацію про діяльність кооперативу; 5) отримувати пай у разі виходу з кооперативу порядком і у строки, що їх визначено статутом. <p>2. Член кооперативу зобов'язаний додержувати статуту і виконувати рішення органів управління кооперативу.</p> <p>3. Статут може визначати також інші права і обов'язки члена кооперативу.</p> <p>4. Кооперативні виплати – це частина доходу кооперативу, що її розподіляють між членами кооперативу з урахуванням їхньої трудової та іншої участі в діяльності кооперативу. За рішенням загальних зборів членів кооперативу виплату часток доходу на паї можуть проводити в грошовій або іншій формі.</p>	
Стаття 165. Майно виробничого кооперативу	Стаття 179. Майно підприємницького кооперативу	

<p>1. Майно, що є у власності виробничого кооперативу, поділяється на паї його членів відповідно до статуту кооперативу.</p> <p>2. Член виробничого кооперативу зобов'язаний внести до дня державної реєстрації кооперативу не менше десяти відсотків пайового внеску, а частину, що залишилася, - протягом року з дня його державної реєстрації, якщо інший строк не встановлений статутом кооперативу.</p> <p>Порядок внесення пайових внесків членами виробничого кооперативу встановлюється статутом кооперативу і законом.</p> <p>3. Виробничий кооператив не має права випускати акції.</p> <p>4. Прибуток виробничого кооперативу розподіляється між його членами відповідно до їхньої трудової участі, якщо інший порядок не встановлений статутом кооперативу.</p> <p>5. Майно, що залишилося після ліквідації виробничого кооперативу та задоволення вимог його кредиторів, розподіляється між його членами відповідно до їхньої</p>	<p>1. Майно, що є у власності підприємницького кооперативу, поділяють на паї його членів відповідно до статуту кооперативу.</p> <p>2. Член підприємницького кооперативу зобов'язаний внести до дня державної реєстрації кооперативу не менше 10 відсотків пайового внеску, а решту – протягом одного року з дня державної реєстрації кооперативу, якщо інший строк не визначено статутом.</p> <p>3. Член підприємницького кооперативу може передавати як пайовий внесок право користування належною йому земельною ділянкою порядком, що його визначено законом. За земельну ділянку, передану підприємницькому кооперативу в користування, з кооперативу можуть справляти плату в розмірі, визначеному загальними зборами членів кооперативу.</p> <p>4. Порядок внесення пайових внесків членами підприємницького кооперативу визначають статут та/або закон.</p> <p>Розміри пайових внесків до кооперативу встановлюють у рівних частинах та/або домірно</p>	
--	---	--

<p>трудової участі, якщо інший порядок не встановлений статутом кооперативу.</p>	<p>очікуваній участі члена кооперативу в діяльності кооперативу. 5. У підприємницькому кооперативі створюють пайовий і неподільний фонди порядком, що його визначено статутом. Неподільний фонд створюють за рахунок вступних внесків і майна кооперативу (крім права користування земельною ділянкою). Неподільний фонд не може бути створено за рахунок пайових внесків членів кооперативу. 6. Підприємницький кооператив не має права випускати акції. 7. Прибуток підприємницького кооперативу розподіляють між членами кооперативу відповідно до їхньої трудової участі, якщо іншого порядку не визначено статутом. 8. Майно, що залишилося після ліквідації підприємницького кооперативу та задоволення вимог кредиторів, розподіляють між членами кооперативу відповідно до їхньої трудової участі, якщо іншого порядку не визначено статутом.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 180. Членство в підприємницькому</p>	

	<p>кооперативі</p> <p>1. Членом підприємницького кооперативу може бути фізична особа, яка досягла шістнадцятирічного віку.</p> <p>2. Вступ до підприємницького кооперативу оформлюють на підставі письмової заяви. Рішення правління (голови) підприємницького кооперативу про прийняття нового члена підлягає затвердженню загальними зборами членів кооперативу порядком, що його визначено статутом. Член підприємницького кооперативу вносить вступний і пайовий внески порядком, що його визначено статутом.</p>	
<p>Стаття 166. Припинення членства у виробничому кооперативі і перехід паю</p> <p>1. Член виробничого кооперативу має право на вихід із кооперативу. У цьому разі йому виплачується вартість паю або видається майно, пропорційне розміру його паю, а також здійснюються виплати, встановлені статутом кооперативу.</p> <p>Видача паю, виплата вартості паю та інші виплати</p>	<p>Стаття 181. Припинення членства в підприємницькому кооперативі, перехід паю</p> <p>1. Член підприємницького кооперативу має право на вихід із кооперативу. У такому разі йому виплачують вартість паю або видають майно, домірне розміру його паю, а також проводять виплати, визначені статутом.</p> <p>Видавання паю в натурі, виплату вартості паю та інші виплати членові підприємницького кооперативу, що</p>	

<p>членові кооперативу, що виходить з нього, здійснюються у порядку, встановленому статутом кооперативу і законом.</p> <p>2. Член виробничого кооперативу може бути виключений із кооперативу за рішенням загальних зборів у разі невиконання чи неналежного виконання обов'язків, покладених на нього статутом кооперативу, а також в інших випадках, встановлених статутом кооперативу і законом.</p> <p>Член виробничого кооперативу, якого виключили із кооперативу, має право на одержання паю та інших виплат, встановлених статутом кооперативу, відповідно до частини першої цієї статті.</p> <p>3. Член виробничого кооперативу має право передати свій пай чи його частину іншому членові кооперативу, якщо інше не встановлено статутом кооперативу і законом.</p> <p>Передання паю (його частини) особі, яка не є членом виробничого кооперативу, допускається лише за згодою кооперативу. У цьому разі інші члени кооперативу</p>	<p>виходить з кооперативу, проводять порядком, що його визначено статутом та/або законом.</p> <p>2. Члена підприємницького кооперативу може бути виключено з кооперативу за рішенням загальних зборів членів кооперативу у разі невиконання обов'язків, покладених на нього статутом, припинення без поважної причини трудової участі в діяльності кооперативу, а також в інших випадках, що їх визначено статутом та/або законом.</p> <p>Член підприємницького кооперативу, якого виключили з кооперативу, має право на одержання паю та інших виплат, визначених статутом, відповідно до частини першої цієї статті.</p> <p>3. Член підприємницького кооперативу має право передати свій пай (його частину) іншому членові кооперативу, якщо іншого невизначено статутом та/або законом.</p> <p>Передання паю (його частини) особі, яка не є членом підприємницького кооперативу, допустиме лише за</p>	
--	---	--

<p>користуються переважним правом купівлі такого паю (його частини). Порядок відчуження паю чи його частини іншому членові кооперативу або третій особі встановлюється статутом кооперативу і законом.</p> <p>4. У разі смерті члена виробничого кооперативу його спадкоємці можуть бути прийняті у члени кооперативу, якщо інше не встановлено статутом кооперативу. За відмови прийняти спадкоємців у члени кооперативу кооператив виплачує спадкоємцям вартість паю померлого члена кооперативу.</p> <p>5. Звернення стягнення на пай члена виробничого кооперативу за його власними зобов'язаннями допускається лише у разі недостатності у нього іншого майна у порядку, встановленому статутом кооперативу і законом.</p> <p>6. У разі звернення заставодержателем стягнення на пай члена виробничого кооперативу, що переданий у заставу, застосовуються положення частини третьої цієї статті.</p>	<p>згодою кооперативу. У такому разі інші члени кооперативу мають переважне право на придбання паю (його частини). Порядок відчуження паю (його частини) іншому членові кооперативу або третій особі визначають статут та/або закон.</p> <p>4. У разі смерті члена підприємницького кооперативу його спадкоємців за їхньою згодою може бути прийнято до кооперативу, якщо іншого невизначено статутом. У разі відмови у прийнятті спадкоємців кооператив виплачує їм вартість паю померлого члена кооперативу.</p> <p>5. Звернення стягнення на пай члена підприємницького кооперативу за його власними зобов'язаннями допустиме лише в разі недостатності його іншого майна у порядку, що його визначено статутом та/або законом.</p> <p>6. У разі звернення заставодержателем стягнення на переданий у заставу пай члена підприємницького кооперативу застосовують приписи частини третьої цієї статті.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 182. Управління підприємницьким кооперативом</p>	

**1. Вищим органом управління підприємницького кооперативу є загальні збори членів кооперативу.
Загальні збори членів підприємницького кооперативу скликають щороку, якщо іншого невизначено статутом та/або законом.
Порядок скликання позачергових загальних зборів членів підприємницького кооперативу визначає цей Кодекс, інший закон та/або статут.
Позачергові загальні збори членів підприємницького кооперативу скликають на вимогу правління (голови) кооперативу або не менш як третини загального складу членів кооперативу порядком, що його визначено статутом.
Якщо вимогу про скликання загальних зборів членів підприємницького кооперативу не виконано, правління (голова) кооперативу або його члени можуть скликати загальні збори членів кооперативу самостійно.**

2. Права членів підприємницького кооперативу

	<p>захищає голова кооперативу, а у випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, – правління кооперативу.</p> <p>3. У підприємницькому кооперативі може бути створено посаду внутрішнього аудитора.</p> <p>4. У випадках, визначених статутом, у підприємницькому кооперативі може бути створено спостережну раду.</p> <p>Внутрішній аудитор підприємницького кооперативу не може входити до складу виконавчого органу або спостережної ради.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 183. Компетенція загальних зборів членів підприємницького кооперативу</p> <p>1. Загальні збори членів підприємницького кооперативу можуть вирішувати будь-які питання діяльності кооперативу.</p> <p>2. До компетенції загальних зборів членів підприємницького кооперативу належить:</p> <p>1) визначення основних напрямів діяльності кооперативу;</p> <p>2) затвердження та внесення змін до статуту кооперативу;</p> <p>3) обрання таємним голосуванням голови кооперативу, членів правління кооперативу, внутрішнього аудитора кооперативу, членів</p>	

	<p>спостережної ради кооперативу; 4) утворення і ліквідація спостережної ради кооперативу та обрання її членів у випадках, визначених статутом; 5) затвердження звіту про діяльність органів управління кооперативу; 6) визначення видів і розмірів фондів кооперативу, порядку їх формування і використання; 7) затвердження річної фінансової звітності кооперативу; 8) затвердження порядку формування і розподілу доходу кооперативу; 9) затвердження рішення правління або голови кооперативу про прийняття нових членів; 10) ухвалення рішення про виділ або припинення кооперативу.</p> <p>3. Загальні збори членів підприємницького кооперативу правоможні ухвалювати рішення, якщо на них присутні більше половини загального складу членів підприємницького кооперативу. Рішення з питань, визначених частиною другою цієї статті, ухвалюють більшістю голосів від загального складу членів кооперативу.</p>	
Стаття відсутня	<p>Стаття 184. Правління підприємницького кооперативу 1. Якщо кількість членів підприємницького</p>	

кооперативу становить не менше десяти осіб,
у
кооперативі створюють правління, яке
очолює голова
кооперативу.
Правління здійснює управління
кооперативом, а
також контролює діяльність виконавчого
директора
кооперативу в межах повноважень,
визначених цим
Кодексом, іншим законом, статутом.
Правління підпорядковане і підзвітне
загальним
зборам членів підприємницького
кооперативу.
Якщо кількість членів підприємницького
кооперативу становить менше десяти осіб,
функції
правління виконує голова кооперативу
одноособово,
якщо іншого невизначено статутом.

2. До компетенції правління (голови)
підприємницького кооперативу належить:

- 1) розроблення і внесення на розгляд
загальних зборів
основних напрямів діяльності кооперативу;
- 2) скликання загальних зборів членів
кооперативу,
контроль за виконанням ухвалених ними
рішень;
- 3) внесення на розгляд загальних зборів
членів

	<p>кооперативу рішень про прийняття нових членів та про виключення з кооперативу; 4) вжиття заходів до збереження майна кооперативу;</p>	
	<p>5) організація незалежної аудиторської перевірки діяльності кооперативу порядком, що його визначено статутом; 6) ухвалення інших рішень, визначених статутом. 3. Правління (голова) підприємницького кооперативу може передати частину своїх повноважень виконавчому директорові кооперативу, якщо іншого не визначено статутом. 4. У разі утворення правління підприємницького кооперативу його очолює голова кооперативу. 5. Голову підприємницького кооперативу обирають на загальних зборах членів кооперативу. 6. Голову підприємницького кооперативу може бути відсторонено загальними зборами членів кооперативу на підставах та порядком, що їх визначено статутом. 7. Члени правління можуть обирати зі свого складу</p>	

	<p>заступника голови та секретаря правління підприємницького кооперативу порядком, що його визначено статутом.</p> <p>8. Члени правління підприємницького кооперативу не отримують винагороди, якщо іншого невизначено статутом.</p> <p>9. Періодичність проведення засідань правління підприємницького кооперативу визначає статут.</p> <p>Рішення ухвалюють більшістю голосів членів правління, за умови присутності на засіданні не менше двох третин загального складу правління кооперативу.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 185. Виконавчий директор підприємницького кооперативу</p> <p>1. У підприємницькому кооперативі може бути утворено одноосібний виконавчий орган (виконавчий директор) для управління поточною діяльністю кооперативу.</p> <p>2. Виконавчий директор підприємницького кооперативу не може бути членом кооперативу.</p> <p>Виконавчий директор працює за трудовим договором</p>	

	<p>(контрактом).</p> <p>3. Виконавчий директор несе відповідальність за свою діяльність перед підприємницьким кооперативом.</p>	
Стаття відсутня	<p>Стаття 186. Спостережна рада підприємницького кооперативу</p> <p>1. Якщо кількість членів підприємницького кооперативу перевищує п'ятдесят осіб, у кооперативі може бути утворено спостережну раду для контролю за діяльністю виконавчого органу кооперативу.</p> <p>2. Спостережну раду обирають загальні збори з членів підприємницького кооперативу у складі від трьох до п'яти осіб. Член спостережної ради не може бути членом правління або внутрішнім аудитором кооперативу.</p> <p>3. Порядок обрання голови і членів спостережної ради та порядок діяльності спостережної ради визначає статут.</p>	
Стаття відсутня	<p>Стаття 187. Внутрішній аудитор підприємницького кооперативу</p> <p>1. З метою контролю фінансової діяльності у підприємницькому кооперативі може бути утворено</p>	

	<p>посаду внутрішнього аудитора.</p> <p>2. Внутрішнього аудитора обирають загальні збори з членів підприємницького кооперативу порядком, що його визначено статутом. Членом ревізійної комісії (ревізором) не може бути член правління або член спостережної ради кооперативу.</p> <p>3. Внутрішній аудитор підзвітний загальним зборам членів підприємницького кооперативу.</p>	
<p>Підрозділ 3. УЧАСТЬ ДЕРЖАВИ, АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ</p>	<p><i>Назву параграфа виключено</i></p>	
<p>Глава 9. ПРАВОВІ ФОРМИ УЧАСТІ ДЕРЖАВИ, АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ</p> <p>Стаття 167. Правові форми участі держави у цивільних відносинах</p> <p>1. Держава діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин.</p> <p>2. Держава може створювати юридичні особи публічного</p>	<p>Глава 9. Особливості участі юридичної особи публічного права у приватних відносинах</p> <p>Стаття 188. Засади участі юридичної особи публічного права у приватних відносинах</p> <p>1. Юридична особа публічного права діє у приватних відносинах на рівних правах з іншими суб'єктами таких відносин.</p> <p>2. Юридичну особу публічного права створюють для виконання суспільно значущих функцій розпорядчим</p>	

<p>та приватного права у випадках та порядку, встановлених Конституцією України та законом.</p> <p>3. Держава бере участь у діяльності створених нею юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом</p>	<p>актом Президента України, Кабінету Міністрів України, іншого органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, її фінансують за рахунок видатків відповідного бюджету.</p> <p>Юридична особа публічного права може створювати юридичну особу приватного права лише у випадках, визначених законом.</p> <p>3. Порядок створення, діяльності та припинення юридичної особи публічного права визначають Конституція України та закон.</p> <p>4. До юридичної особи публічного права можуть застосовувати приписи цивільного законодавства щодо юридичної особи приватного права, якщо іншого не визначено законом та не впливає із суті відносин.</p>	
<p>Стаття 168. Правові форми участі Автономної Республіки Крим у цивільних відносинах</p> <p>1. Автономна Республіка Крим діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин.</p>	<p>Стаття 189. Особливості участі держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади у приватних відносинах</p> <p>1. У приватних відносинах держава, Автономна</p>	

<p>2. Автономна Республіка Крим може створювати юридичні особи публічного та приватного права у випадках та порядку, встановлених Конституцією України та законом.</p> <p>3. Автономна Республіка Крим бере участь у діяльності створених нею юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом.</p>	<p>Республіка Крим, територіальна громада діє як юридична особа публічного права.</p> <p>2. Особливості участі держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади у приватних відносинах визначають Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон.</p>	
<p>Стаття 169. Правові форми участі територіальних громад у цивільних відносинах</p> <p>1. Територіальні громади діють у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин.</p> <p>2. Територіальні громади можуть створювати юридичні особи публічного та приватного права у випадках та порядку, встановлених Конституцією України та законом.</p> <p>3. Територіальні громади беруть участь у діяльності створених ними юридичних осіб приватного права на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>Глава 10. ОРГАНИ ТА ПРЕДСТАВНИКИ, ЧЕРЕЗ ЯКИХ ДІЮТЬ ДЕРЖАВА, АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ У ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ</p>	<p>Глава 10. Органи і представники, через яких діє держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада у приватних відносинах</p>	
<p>Стаття 170. Органи, через які діє держава у цивільних відносинах 1. Держава набуває і здійснює цивільні права та обов'язки через органи державної влади у межах їхньої компетенції, встановленої законом.</p>	<p>Стаття 190. Органи, через які діє держава у приватних відносинах 1. Держава набуває і здійснює цивільні права та набуває і виконує цивільні обов'язки через органи державної влади в межах їхньої компетенції, визначеної законом.</p>	
<p>Стаття 171. Органи, через які діє Автономна Республіка Крим у цивільних відносинах 1. Автономна Республіка Крим набуває і здійснює цивільні права та обов'язки через органи влади Автономної Республіки Крим у межах їхньої компетенції, встановленої законом.</p>	<p>Стаття 191. Органи, через які діє Автономна Республіка Крим у приватних відносинах 1. Автономна Республіка Крим набуває і здійснює цивільні права та набуває і виконує цивільні обов'язки через органи влади Автономної Республіки Крим у межах їхньої компетенції, визначеної законом.</p>	
<p>Стаття 172. Органи, через які діють територіальні громади у цивільних відносинах 1. Територіальні громади набувають і здійснюють цивільні права та обов'язки через органи місцевого</p>	<p>Стаття 192. Органи, через які діє територіальна громада у приватних відносинах 1. Територіальна громада набуває і здійснює цивільні права та набуває і виконує цивільні обов'язки через орган</p>	

самоврядування у межах їхньої компетенції, встановленої законом.	місцевого самоврядування в межах його компетенції, визначеної законом.	
Стаття 173. Представники держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад 1. У випадках і в порядку, встановлених законом, іншими нормативно-правовими актами, від імені держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад за спеціальними дорученнями можуть виступати фізичні та юридичні особи, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування.	Стаття 193. Представники держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади 1. У випадках і порядком, що їх визначено законом, іншими нормативно-правовими актами, від імені держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади за спеціальним дорученням можуть діяти фізичні та юридичні особи, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування.	
Глава 11. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ДЕРЖАВИ, АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	Глава 11. Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади і створених ними юридичних осіб	
Стаття 174. Відповідальність за зобов'язаннями держави 1. Держава відповідає за своїми зобов'язаннями своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.	Стаття 194. Відповідальність за зобов'язаннями держави 1. Держава за своїми зобов'язаннями несе відповідальність своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.	

<p>Стаття 175. Відповідальність за зобов'язаннями територіальних громад</p> <p>1. Територіальні громади відповідають за своїми зобов'язаннями своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.</p>	<p>Стаття 195. Відповідальність за зобов'язаннями Автономної Республіки Крим, територіальної громади</p> <p>1. Автономна Республіка Крим за своїми зобов'язаннями несе відповідальність своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.</p> <p>2. Територіальна громада за своїми зобов'язаннями несе відповідальність своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення.</p>	
<p>Стаття 176. Розмежування відповідальності за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад та створених ними юридичних осіб</p> <p>1. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади не відповідають за зобов'язаннями створених ними юридичних осіб, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>2. Юридичні особи, створені державою, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами, не відповідають за зобов'язаннями відповідно держави,</p>	<p>Стаття 196. Розмежування відповідальності за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади і створених ними юридичних осіб</p> <p>1. Держава не несе відповідальності за зобов'язаннями Автономної Республіки Крим, територіальних громад.</p> <p>2. Автономна Республіка Крим не несе відповідальності за зобов'язаннями держави, територіальних громад.</p> <p>3. Територіальна громада не несе відповідальності за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, іншої територіальної громади.</p>	

<p>Автономної Республіки Крим, територіальних громад.</p> <p>3. Держава не відповідає за зобов'язаннями Автономної Республіки Крим і територіальних громад.</p> <p>4. Автономна Республіка Крим не відповідає за зобов'язаннями держави і територіальних громад.</p> <p>5. Територіальна громада не відповідає за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим та інших територіальних громад.</p>	<p>4. Юридичні особи, створені державою, Автономною Республікою Крим, територіальною громадою, не несуть відповідальності за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади.</p> <p>5. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада не несуть відповідальності за зобов'язаннями створених ними юридичних осіб, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>6. У випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, на державу, Автономну Республіку Крим, територіальну громаду покладають субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями юридичних осіб, створених ними та/або підпорядкованих їм.</p> <p>7. Держава, Автономна Республіка Крим, територіальна громада несуть відповідальність за зобов'язаннями створених ними та/або підпорядкованих їм юридичних осіб, якщо такі юридичні особи завдали шкоди життю і здоров'ю фізичної особи або умисно</p>	
--	---	--

	завдали шкоди майну фізичної або юридичної особи.	
Розділ III. ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	Розділ III. ОБ'ЄКТИ	
Глава 12. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	Глава 12. Загальні приписи щодо об'єктів приватних відносин	
Стаття 177. Види об'єктів цивільних прав 1. Об'єктами цивільних прав є речі, гроші, цінні папери, цифрові речі, майнові права, роботи та послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні та нематеріальні блага. 2. Об'єкти цивільних прав можуть існувати у матеріальному світі та/або цифровому середовищі, що обумовлює форму об'єктів, особливості набуття, здійснення та припинення цивільних прав і обов'язків щодо них.	Стаття 197. Об'єкти приватних відносин 1. Об'єктами приватних відносин є будь-які блага, що мають особисту та/або майнову цінність, зокрема: 1) особисті блага; 2) речі та майно; 3) грошові кошти, валютні цінності, цінні папери та інші фінансові інструменти; 4) інформація; 5) цифрові речі; 6) результати інтелектуальної, творчої, діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності; 8) послуги, результати роботи.	
Стаття 201. Особисті немайнові блага 1. Особистими немайновими благами, які охороняються цивільним законодавством, є: здоров'я, життя; честь, гідність і ділова репутация; ім'я (найменування); авторство;	Стаття 198. Особисті блага 1. До особистих благ належать: життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність, безпека, ім'я (найменування), репутация, авторство, свобода творчості, особистий простір (приватність), інші особисті блага.	

<p>свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, а також інші блага, які охороняються цивільним законодавством.</p> <p>2. Відповідно до Конституції України життя і здоров'я людини, її честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.</p>		
<p>Стаття 179. Поняття речі</p> <p>1. Річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки.</p> <p>Стаття 180. Тварини</p> <p>1. Тварини є особливим об'єктом цивільних прав. На них поширюється правовий режим речі, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>2. Правила поводження з тваринами встановлюються законом.</p> <p>3. Тварини, занесені до Червоної книги України, можуть бути предметом цивільного обороту лише у випадках та порядку, встановлених законом.</p> <p>Стаття 190. Майно</p> <p>1. Майном як особливим об'єктом вважаються окрема</p>	<p>Стаття 199. Речі та майно</p> <p>1. Річ – це предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права і цивільні обов'язки.</p> <p>2. Тіло людини, його частини, анатомічні матеріали не є речами і не можуть бути об'єктом приватних відносин, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>Відокремлені частини тіла людини, органи, тканини і біологічні матеріали можуть бути об'єктом цивільних прав лише в межах і порядку, що їх визначено цим Кодексом та/або іншим законом, за умови додержання принципу поваги до людської гідності, права на тілесну</p>	

<p>реч, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. 2. Майнові права є неспоживною річчю. Майнові права визнаються речовими правами.</p>	<p>недоторканність та заборони його комерціалізації. 3. До тварин застосовують приписи цього Кодексу про речі, якщо іншого не встановлено цим Кодексом та/або іншим законом і за умови, що це не суперечить їхній природі та засадам гуманного поводження з тваринами. 4. Майно – це сукупність речей, майнових прав і обов'язків.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 200. Грошові кошти, валютні цінності, цінні папери та інші фінансові інструменти 1. Грошові кошти, валютні цінності, цінні папери та інші фінансові інструменти є об'єктами приватних відносин. 2. Особливості юридичного режиму цінних паперів та інших фінансових інструментів визначають цей Кодекс та/або інший закон.</p>	
<p>Стаття 200. Інформація 1. Інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.</p>	<p>Стаття 201. Інформація 1. Інформація є об'єктом приватних відносин, якщо вона має особисту та/або майнову цінність. 2. Інформацію може бути об'єктивовано в будь-яку</p>	

<p>2. Суб'єкт відносин у сфері інформації може вимагати усунення порушень його права та відшкодування майнової і моральної шкоди, завданої такими правопорушеннями.</p> <p>3. Порядок використання інформації та захисту права на неї встановлюється законом.</p> <p>Стаття 179-1. Поняття цифрової речі</p> <p>1. Цифровою річчю є благо, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність.</p> <p>Цифровою річчю є віртуальні активи, цифровий контент та інші блага, щодо яких застосовуються положення частини першої цієї статті.</p> <p>2. Особливості правового режиму цифрових речей визначаються законом. До цифрових речей застосовуються положення цього Кодексу про речі, якщо інше не встановлено цим Кодексом, законом або не впливає із сутності цифрової речі.</p>	<p>прийнятну для сприйняття форму, зокрема як дані в письмовій або усній формі, безвідносно до способу її фіксування, збереження або передання.</p> <p>3. Юридичний режим інформації, зокрема порядок її набуття, використання, захисту та обмеження доступу до неї, встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.</p> <p>4. Особливості юридичного режиму окремих видів інформації встановлює закон.</p> <p>Стаття 202. Цифрові речі</p> <p>1. Цифрова річ – це благо, що створене та наявне лише в цифровому середовищі і має майнову цінність.</p> <p>2. До цифрових речей належать:</p> <p>1) віртуальні активи;</p> <p>2) цифровий контент, бази даних, зображення, зокрема 3D-моделі;</p> <p>3) доменні імена та облікові записи в цифрових системах;</p> <p>4) інші об'єкти відповідно до частини першої цієї статті.</p> <p>3. Особливості юридичного режиму цифрових речей визначає закон. До цифрових речей застосовують</p>	
---	--	--

	<p>приписи цього Кодексу про речі, якщо іншого не встановлено цим Кодексом, іншим законом або не впливає з природи цифрової речі.</p>	
<p>Стаття 199. Результати інтелектуальної, творчої діяльності 1. Результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності створюють цивільні права та обов'язки відповідно до книги четвертої цього Кодексу та інших законів.</p>	<p>Стаття 203. Результати інтелектуальної, творчої діяльності 1. Результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності, визначені цим Кодексом та/або іншим законом, є об'єктами приватних відносин.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 204. Послуги, результати роботи 1. Дія або діяльність, результат якої є невіддільним від процесу виконання та споживаним у момент їх надання (послуги), а також результат дій, спрямованих на отримання матеріального або іншого відокремленого результату після завершення виконання (робота), є об'єктами приватних відносин.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 205. Особливості окремих об'єктів приватних відносин 1. Особливості окремих об'єктів приватних відносин,</p>	

	<p>що впливають на зміст, набуття, здійснення, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і цивільних обов'язків, визначають цей Кодекс та/або інший закон.</p>	
<p>Стаття 178. Оборотоzdатність об'єктів цивільних прав</p> <p>1. Об'єкти цивільних прав можуть вільно відчужуватися або переходити від однієї особи до іншої в порядку правонаступництва чи спадкування або іншим чином, якщо вони не вилучені з цивільного обороту, або не обмежені в обороті, або не є невід'ємними від фізичної чи юридичної особи.</p> <p>2. Види об'єктів цивільних прав, перебування яких у цивільному обороті не допускається (об'єкти, вилучені з цивільного обороту) або перебування яких у цивільному обороті допускається за спеціальним дозволом (об'єкти, обмежено оборотоzdатні), а також види об'єктів цивільних прав, що можуть належати лише певним учасникам обороту, встановлюються законом.</p> <p>3. Особливості оборотоzdатності об'єктів незавершеного</p>	<p>Стаття 206. Оборотоzdатність об'єктів приватних відносин</p> <p>1. Об'єкти приватних відносин є вільно оборотоzdатними, якщо вони:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) не вилучені з цивільного обороту; 2) не обмежені в цивільному обороті; 3) не є невіддільними від особи. <p>2. Види об'єктів приватних відносин, перебування яких у цивільному обороті є недопустимим (об'єкти, вилучені з цивільного обороту) або допустимим за наявності спеціального дозволу (об'єкти, обмежено оборотоzdатні), а також види об'єктів приватних відносин, що можуть належати лише окремим суб'єктам приватних відносин, визначає закон.</p> <p>3. Особливості оборотоzdатності окремих об'єктів під час дії воєнного або надзвичайного стану визначає закон.</p>	

<p>будівництва, майбутніх об'єктів нерухомості встановлюються законом.</p>		
<p>Глава 13 РЕЧІ. МАЙНО</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	
<p>Стаття 179. Поняття речі 1. Річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки.</p>	<p><i>Перенесено до статті 199</i></p>	
<p>Стаття 179-1. Поняття цифрової речі 1. Цифровою річчю є благо, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність. Цифровою річчю є віртуальні активи, цифровий контент та інші блага, щодо яких застосовуються положення частини першої цієї статті. 2. Особливості правового режиму цифрових речей визначаються законом. До цифрових речей застосовуються положення цього Кодексу про речі, якщо інше не встановлено цим Кодексом, законом або не впливає із сутності цифрової речі.</p>	<p><i>Перенесено до статті 202</i></p>	

<p>Стаття 180. Тварини</p> <p>1. Тварини є особливим об'єктом цивільних прав. На них поширюється правовий режим речі, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>2. Правила поведінки з тваринами встановлюються законом.</p> <p>3. Тварини, занесені до Червоної книги України, можуть бути предметом цивільного обороту лише у випадках та порядку, встановлених законом.</p>	<p><i>Перенесено до статті 199</i></p>	
<p>Стаття 181. Нерухомі та рухомі речі</p> <p>1. До нерухомих речей (нерухоме майно, нерухомість) належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення. Режим нерухомої речі може бути поширений законом на повітряні та морські судна, судна внутрішнього плавання, космічні об'єкти, а також інші речі, права на які підлягають державній реєстрації.</p> <p>2. Рухомими речами є речі, які можна вільно переміщувати у просторі.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	

<p>Стаття 182. Державна реєстрація прав на нерухомість</p> <p>1. Право власності та інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації.</p> <p>2. Державна реєстрація прав на нерухомість є публічною, здійснюється відповідним органом, який зобов'язаний надавати інформацію про реєстрацію та зареєстровані права в порядку, встановленому законом.</p> <p>3. Відмова у державній реєстрації права на нерухомість, ухилення від реєстрації, відмова від надання інформації про реєстрацію можуть бути оскаржені до суду.</p> <p>4. Порядок проведення державної реєстрації прав на нерухомість та підстави відмови в ній встановлюються законом.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	
<p>Стаття 183. Речі подільні та неподільні</p> <p>1. Подільною є річ, яку можна поділити без втрати її цільового призначення.</p> <p>2. Неподільною є річ, яку не можна поділити без втрати її цільового призначення.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	

<p>Стаття 184. Речі, визначені індивідуальними або родовими ознаками</p> <p>1. Річ є визначеною індивідуальними ознаками, якщо вона наділена тільки їй властивими ознаками, що вирізняють її з-поміж інших однорідних речей, індивідуалізуючи її.</p> <p>Речі, визначені індивідуальними ознаками, є незамінними.</p> <p>2. Річ є визначеною родовими ознаками, якщо вона має ознаки, властиві усім речам того ж роду, та вимірюється числом, вагою, мірою.</p> <p>Річ, що має лише родові ознаки, є замінною.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	
<p>Стаття 185. Речі споживні та неспоживні</p> <p>1. Споживною є річ, яка внаслідок одноразового її використання знищується або припиняє існувати у первісному вигляді.</p> <p>2. Неспоживною є річ, призначена для неодноразового використання, яка зберігає при цьому свій первісний вигляд протягом тривалого часу.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	
<p>Стаття 186. Головна річ і приналежність</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	

<p>1. Річ, призначена для обслуговування іншої (головної) речі і пов'язана з нею спільним призначенням, є її приналежністю.</p> <p>2. Приналежність слідує за головною річчю, якщо інше не встановлено договором або законом.</p>		
<p>Стаття 187. Складові частини речі</p> <p>1. Складовою частиною речі є все те, що не може бути відокремлене від речі без її пошкодження або істотного знецінення.</p> <p>2. При переході права на річ її складові частини не підлягають відокремленню.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	
<p>Стаття 188. Складні речі</p> <p>1. Якщо кілька речей утворюють єдине ціле, що дає змогу використовувати його за призначенням, вони вважаються однією річчю (складна річ).</p> <p>2. Правочин, вчинений щодо складної речі, поширюється на всі її складові частини, якщо інше не встановлено договором.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	
<p>Стаття 189. Продукція, плоди та доходи</p> <p>1. Продукцією, плодами та доходами є все те, що виробляється, добувається, одержується з речі або</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	

<p>приноситься річчю. 2. Продукція, плоди та доходи належать власникові речі, якщо інше не встановлено договором або законом.</p>		
<p>Стаття 190. Майно 1. Майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. 2. Майнові права є неспоживною річчю. Майнові права визнаються речовими правами.</p>	<p><i>Перенесено до статті 199</i></p>	
<p>Стаття 191. Підприємство як єдиний майновий комплекс 1. Підприємство є єдиним майновим комплексом, що використовується для здійснення підприємницької діяльності. 2. До складу підприємства як єдиного майнового комплексу входять усі види майна, призначені для його діяльності, включаючи земельні ділянки, будівлі, споруди, устаткування, інвентар, сировину, продукцію, права вимоги, борги, а також право на торговельну марку або інше позначення та інші права, якщо інше не встановлено договором або законом.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	

<p>4. Підприємство або його частина можуть бути об'єктом купівлі-продажу, застави, оренди та інших правочинів.</p>		
<p>Стаття 192. Гроші (грошові кошти) 1. Законним платіжним засобом, обов'язковим до приймання за номінальною вартістю на всій території України, є грошова одиниця України - гривня. 2. Іноземна валюта може використовуватися в Україні у випадках і в порядку, встановлених законом.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	
<p>Стаття 193. Валютні цінності 1. Види майна, що вважаються валютними цінностями, та порядок вчинення правочинів з ними встановлюються законом.</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	
<p>Глава 14 ЦІННІ ПАПЕРИ Стаття 194. Поняття цінного паперу 1. Цінний папір як об'єкт цивільних прав, форма існування якого встановлюється законом, посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) та</p>	<p><i>Перенесено до глави 22 Перенесено до глави 22 із внесенням відповідних змін до частини першої статті 8 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»</i></p>	

<p>особи, яка має права на цінний папір, передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі іншим особам прав на цінний папір та прав за цінним папером або обмеження такої можливості у випадках та порядку, передбачених законом.</p>		
<p>Стаття 195. Групи та види цінних паперів 1. В Україні в цивільному обороті можуть бути такі групи цінних паперів: 1) пайові цінні папери, які засвідчують участь власника таких цінних паперів (інвестора) у статутному капіталі та/або активах емітента (у тому числі активах, які знаходяться в управлінні емітента) та надають власнику зазначених цінних паперів (інвестору) право на отримання частини прибутку (доходу), зокрема у вигляді дивідендів, та інші права, встановлені законодавством, а також проспектом цінних паперів або рішенням про емісію цінних паперів; 2) боргові цінні папери, які засвідчують відносини позики</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	

<p>і передбачають зобов'язання емітента сплатити у визначений строк кошти, передати товари або надати послуги відповідно до зобов'язання;</p> <p>3) деривативні цінні папери - цінні папери, що посвідчують право власника у визначених проспектом (рішенням про емісію цінних паперів) випадках та порядку вимагати від емітента придбання або продажу базового активу та/або реалізації встановлених проспектом (рішенням про емісію цінних паперів) прав щодо базового активу та/або здійснення платежу (платежів) залежно від значення базового показника;</p> <p>4) товаророзпорядчі цінні папери, які надають їхньому держателю право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах.</p> <p>Законом можуть визначатися також інші групи цінних паперів.</p> <p>2. Види цінних паперів та порядок їх обігу встановлюються законом.</p>		
<p>Стаття 197. Права на цінний папір та права за цінним папером</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	

<p>1. До особи, яка набула право на цінний папір, одночасно переходять у сукупності всі права, які ним посвідчуються (права за цінним папером).</p> <p>2. Цінні папери за формою випуску (видачі) можуть бути на пред'явника, іменні або ордерні. Права на цінний папір та права за цінним папером, що існують у паперовій формі, належать:</p> <p>1) пред'явникові цінного папера (цінний папір на пред'явника);</p> <p>2) особі, зазначеній у цінному папері (іменний цінний папір);</p> <p>3) особі, зазначеній у цінному папері, яка може сама реалізувати такі права або призначити своїм наказом іншу уповноважену особу (ордерний цінний папір).</p>		
<p>Стаття 198. Виконання за цінним папером</p> <p>1. Особа, яка розмістила (видала) ордерний цінний папір, та індосанти за ним відповідають перед його законним володільцем солідарно, якщо інше не встановлено законом.</p> <p>У разі задоволення вимоги законного володільця ордерного</p>	<p><i>Перенесено до глави 22</i></p>	

<p>цінного паперу про виконання посвідченого цим папером зобов'язання однією або кількома особами з числа тих, хто зобов'язався за цінним папером, вони набувають право зворотної вимоги (регресу) щодо інших осіб, які зобов'язалися за цінним папером.</p> <p>2. Відмова від виконання зобов'язання, посвідченого цінним папером, з посиланням на відсутність підстави зобов'язання або на його недійсність не допускається.</p> <p>Володілець незаконно виготовленого або підробленого цінного паперу має право пред'явити особі, яка передала йому папір, вимоги про належне виконання зобов'язання, посвідченого цим папером, та про відшкодування збитків.</p>		
<p>Глава 15. НЕМАТЕРІАЛЬНІ БЛАГА</p>	<p><i>Перенесено до глави 12</i></p>	
<p>Стаття 199. Результати інтелектуальної, творчої діяльності</p> <p>1. Результати інтелектуальної, творчої діяльності та інші об'єкти права інтелектуальної власності створюють цивільні права та обов'язки відповідно до книги четвертої</p>	<p><i>Перенесено до статті 203</i></p>	

цього Кодексу та інших законів.		
<p>Стаття 200. Інформація</p> <p>1. Інформацією є будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.</p> <p>2. Суб'єкт відносин у сфері інформації може вимагати усунення порушень його права та відшкодування майнової і моральної шкоди, завданої такими правопорушеннями.</p> <p>3. Порядок використання інформації та захисту права на неї встановлюється законом.</p>	<p><i>Перенесено до статті 201</i></p>	
<p>Стаття 201. Особисті немайнові блага</p> <p>1. Особистими немайновими благами, які охороняються цивільним законодавством, є: здоров'я, життя; честь, гідність і ділова репутація; ім'я (найменування); авторство; свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, а також інші блага, які охороняються цивільним законодавством.</p> <p>2. Відповідно до Конституції України життя і здоров'я людини, її честь і гідність, недоторканність і безпека</p>	<p><i>Перенесено до статті 198</i></p>	

визнаються найвищою соціальною цінністю.		
Розділ IV. ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО	Розділ IV. ДОГОВОРИ ТА ІНШІ ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО	<p>Діючий Розділ IV ЦК має назву: «ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО», включає договір, як правочин. Проектом же пропонується назва цього Розділу ДОГОВОРИ ТА ІНШІ ПРАВОЧИНИ. ПРЕДСТАВНИЦТВО. Відповідно ці зміни змінюють структуру норм, яка була побудована від ширшого поняття «правочину» - до вузкого – «договору». У зв'язку з цим в основу усіх норм закладається «договір» і поняття «правочин» в частині норм прописується, в частині ні, спонукаючи застосовувати правила до правочину, які написані для договору, що ускладнює розуміння та послідовність застосування норм, окрім того є ці норми є фундаментальними для цивільного права. Вбачається, що такі зміни будуть складними для правозастосовчої практики.</p> <p>Пропозиція Зберегти діючу структуру та норми, які зарекомендували себе в теорії та на практиці бездоганно.</p>
Глава 16. ПРАВОЧИНИ	Глава 13. Договори та інші правочини	
§ 1. Загальні положення про правочини	§ 1. Загальні приписи	
Стаття 202. Поняття та види правочинів 1. Правочиною є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.	Стаття 207. Правочин 1. Правочин – це дія особи, спрямована на набуття, зміну, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і	

<p>2. Правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори).</p> <p>3. Одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами.</p> <p>Односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила.</p> <p>Односторонній правочин може створювати обов'язки для інших осіб лише у випадках, встановлених законом, або за домовленістю з цими особами.</p> <p>4. Дво- чи багатостороннім правочином є погоджена дія двох або більше сторін.</p> <p>5. До правовідносин, які виникли з односторонніх правочинів, застосовуються загальні положення про зобов'язання та про договори, якщо це не суперечить актам цивільного законодавства або суті одностороннього правочину.</p>	<p>цивільних обов'язків.</p>	
<p>Стаття 202. Поняття та види правочинів</p> <p>1. Правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.</p> <p>2. Правочини можуть бути односторонніми та дво- чи</p>	<p>Стаття 208. Односторонній правочин</p> <p>1. Одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами.</p> <p>Односторонній правочин може створювати обов'язки</p>	

<p>багатосторонніми (договори).</p> <p>3. Одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами.</p> <p>Односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила.</p> <p>Односторонній правочин може створювати обов'язки для інших осіб лише у випадках, встановлених законом, або за домовленістю з цими особами.</p> <p>4. Дво- чи багатостороннім правочином є погоджена дія двох або більше сторін.</p> <p>5. До правовідносин, які виникли з односторонніх правочинів, застосовуються загальні положення про зобов'язання та про договори, якщо це не суперечить актам цивільного законодавства або суті одностороннього правочину.</p>	<p>лише для особи, яка його вчинила.</p> <p>Односторонній правочин може створювати обов'язки для інших осіб лише у випадках, що їх визначено законом, або за домовленістю з такими особами.</p> <p>2. До відносин, що виникли з односторонніх правочинів, застосовують загальні приписи про зобов'язання та про договори, якщо це не суперечить актам цивільного законодавства або суті одностороннього правочину.</p>	
<p>Стаття 626. Поняття та види договору</p> <p>1. Договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.</p> <p>2. Договір є одностороннім, якщо одна сторона бере на</p>	<p>Стаття 209. Договір як правочин</p> <p>1. Договір – це домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну, зупинення, поновлення, припинення цивільних прав і цивільних обов'язків.</p> <p>2. Договір є односторонньо зобов'язувальним, якщо</p>	

<p>себе обов'язок перед другою стороною вчинити певні дії або утриматися від них, а друга сторона наділяється лише правом вимоги, без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони.</p> <p>3. Договір є двостороннім, якщо правами та обов'язками наділені обидві сторони договору.</p> <p>4. До договорів, що укладаються більш як двома сторонами (багатосторонні договори), застосовуються загальні положення про договір, якщо це не суперечить багатосторонньому характеру цих договорів.</p> <p>5. Договір є відплатним, якщо інше не встановлено договором, законом або не впливає із суті договору.</p> <p>Стаття 627. Свобода договору</p> <p>1. Відповідно до статті 6 цього Кодексу сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості.</p>	<p>одна сторона бере на себе обов'язок перед другою стороною вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, а другу сторону наділено лише правом вимоги, без виникнення зустрічного обов'язку щодо першої сторони.</p> <p>3. Договір є двосторонньо зобов'язувальним, якщо правами та обов'язками наділено всі сторони договору.</p> <p>4. До договорів, що їх укладають більше як дві сторони (багатосторонні договори), застосовують загальні приписи про договір, якщо це не суперечить багатосторонньому характерові таких договорів.</p> <p>5. Договір є відплатним, якщо іншого не визначено договором, законом або не впливає із суті договору.</p> <p>6. Приписи глави 13 цього Кодексу про договори застосовують до інших правочинів, якщо іншого не впливає із закону або суті правочину.</p> <p>Стаття 210. Свобода договору</p> <p>1. Відповідно до статті 7 цього Кодексу сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього</p>	
---	---	--

<p>2. У договорах за участю фізичної особи - споживача враховуються вимоги законодавства про захист прав споживачів.</p>	<p>Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог справедливості та розумності. 2. У договорах за участю споживача враховують вимоги законодавства про захист прав споживачів.</p>	
<p>Стаття 628. Зміст договору 1. Зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства. 2. Сторони мають право укласти договір, в якому містяться елементи різних договорів (змішаний договір). До відносин сторін у змішаному договорі застосовуються у відповідних частинах положення актів цивільного законодавства про договори, елементи яких містяться у змішаному договорі, якщо інше не встановлено договором або не впливає із суті змішаного договору.</p>	<p>Стаття 211. Зміст договору 1. Зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства.</p>	
<p>Стаття 629. Обов'язковість договору 1. Договір є обов'язковим для виконання сторонами. Стаття 630. Типові умови договору</p>	<p>Стаття 212. Обов'язковість додержання договору (pacta sunt servanda)</p>	

<p>1. Законом або договором може бути встановлено, що окремі умови договорів визначаються відповідно до типових умов договорів (типових договорів) та примірних договорів певного виду. Кабінет Міністрів України, органи державної влади, уповноважені Кабінетом Міністрів України або законом, можуть рекомендувати орієнтовні умови договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. Сторони не можуть відступати від змісту типових умов договорів (типових договорів), але мають право конкретизувати їх. Сторони мають право за взаємною згодою змінювати окремі умови, передбачені примірним договором, або доповнювати його зміст. Зміст договору, що укладається на підставі державного замовлення, має відповідати такому замовленню.</p> <p>2. Якщо у договорі не міститься посилання на типові умови, такі типові умови можуть застосовуватись як звичай</p>	<p>1. Договір є обов'язковим для виконання сторонами.</p> <p>Стаття 213. Типові та примірні договори</p> <p>1. Типовий договір підлягає затвердженню законом або актом органу державної влади. Відступ від умов типового договору недопустимий, крім випадків, що їх визначено законом та/або типовим договором.</p> <p>Сторони мають право конкретизувати умови типового договору, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>2. Примірний договір затверджує або рекомендує орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування.</p> <p>Договір, укладений на основі примірного договору, може встановлювати зміни його умов, якщо іншого не визначено законом та/або примірним договором.</p> <p>3. Якщо сторони укладають договір з посиланням на типовий або примірний договір, умови такого договору вносять до змісту договору сторін у частині, що не суперечить індивідуально погодженим умовам і закону.</p>	
---	--	--

ділового обороту, якщо вони відповідають вимогам статті 7 цього Кодексу.		
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 214. Стандартні умови договору</p> <p>1. Стандартними умовами договору є приписи, підготовлені однією стороною для багаторазового використання та внесені до договору без індивідуального погодження іншою стороною.</p> <p>2. Стандартні умови вносять до договору, якщо в ньому зазначено про їх застосування та іншій стороні надана можливість ознайомлення з їхнім змістом до укладення договору.</p> <p>3. У разі невідповідності індивідуально погодженої умови стандартній умові перевагу надають індивідуально погодженій умові.</p> <p>4. Якщо кожна із сторін посилається на власні стандартні умови, вважають, що договір укладено на узгоджених умовах і на тих стандартних умовах, що подібні за змістом. Умови, щодо яких сторони не досягли згоди, не є частиною договору.</p> <p>5. Якщо договір не містить посилання на стандартні</p>	

	умови, їх застосовують як звичай ділового обороту відповідно до статті 8 цього Кодексу.	
<p>Стаття 631. Строк договору</p> <p>1. Строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору.</p> <p>2. Договір набирає чинності з моменту його укладення, якщо інше не визначено законом або договором.</p> <p>3. Сторони можуть встановити, що умови договору застосовуються до відносин між ними, які виникли до його укладення.</p> <p>4. Закінчення строку договору не звільняє сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії договору.</p>	<p>Стаття 215. Строк договору</p> <p>1. Строком договору є період, протягом якого сторони можуть реалізувати свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору.</p> <p>2. Договір набуває чинності з моменту його укладення, якщо іншого не визначено законом або договором.</p> <p>3. Сторони можуть встановити, що умови договору застосовують до відносин між ними, які виникли до укладення договору (ex tunc).</p> <p>4. Закінчення строку договору не звільняє сторін від відповідальності за його невиконання, яке мало місце під час дії договору.</p>	
<p>Стаття 632. Ціна</p> <p>1. Ціна в договорі встановлюється за домовленістю сторін.</p> <p>У випадках, встановлених законом, застосовуються ціни (тарифи, ставки тощо), які встановлюються або регулюються уповноваженими органами державної влади</p>	<p>Стаття 216. Ціна</p> <p>1. Ціну в договорі встановлюють за домовленістю сторін.</p> <p>У випадках, визначених законом, застосовують ціни (тарифи, ставки тощо), що їх встановлюють або регулюють уповноважені органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого</p>	

<p>або органами місцевого самоврядування.</p> <p>2. Зміна ціни після укладення договору допускається лише у випадках і на умовах, встановлених договором або законом.</p> <p>3. Зміна ціни в договорі після його виконання не допускається.</p> <p>4. Якщо ціна у договорі не встановлена і не може бути визначена виходячи з його умов, вона визначається виходячи із звичайних цін, що склалися на аналогічні товари, роботи або послуги на момент укладення договору.</p>	<p>самоврядування.</p> <p>2. Зміна ціни після укладення договору допустима лише у випадках і на умовах, встановлених договором або законом.</p> <p>3. Зміна ціни в договорі після його виконання недопустима.</p> <p>4. Якщо ціну в договорі не встановлено і не може бути визначено з його умов, її визначають, ґрунтуючись на звичайних цінах на аналогічні товари, роботу або послуги на момент укладення договору.</p>	
<p>Стаття 633. Публічний договір</p> <p>1. Публічним є договір, в якому одна сторона - підприємець взяла на себе обов'язок здійснювати продаж товарів, виконання робіт або надання послуг кожному, хто до неї звернеться (роздрібна торгівля, перевезення транспортом загального користування, послуги зв'язку, медичне, готельне, банківське обслуговування тощо).</p> <p>2. Умови публічного договору встановлюються однаковими для всіх споживачів, крім тих, кому за законом</p>	<p>Стаття 217. Публічний договір</p> <p>1. Публічним є договір, в якому одна сторона – професіонал бере на себе обов'язок продати товари, виконати роботу або надати послуги кожному, хто до неї звернеться (роздрібна торгівля, перевезення транспортом загального користування, послуги зв'язку, медичне, готельне, банківське обслуговування тощо).</p> <p>2. Умови публічного договору встановлюють однаковими для всіх споживачів, крім тих, яким за законом надано відповідні пільги.</p>	

<p>надані відповідні пільги.</p> <p>3. Підприємець не має права надавати переваги одному споживачеві перед іншим щодо укладення публічного договору, якщо інше не встановлено законом.</p> <p>4. Підприємець не має права відмовитися від укладення публічного договору за наявності у нього можливостей надання споживачеві відповідних товарів (робіт, послуг). У разі необґрунтованої відмови підприємця від укладення публічного договору він має відшкодувати збитки, завдані споживачеві такою відмовою.</p> <p>5. Актами цивільного законодавства можуть бути встановлені правила, обов'язкові для сторін при укладенні і виконанні публічного договору.</p> <p>6. Умови публічного договору, які суперечать частині другій цієї статті та правилам, обов'язковим для сторін при укладенні і виконанні публічного договору, є нікчемними.</p> <p>Стаття 634. Договір приєднання</p> <p>1. Договором приєднання є договір, умови якого</p>	<p>3. Професіонал не має права надавати переваги одному споживачеві стосовноіншого щодо укладення публічного договору, якщо іншого не встановлено законом.</p> <p>4. Професіонал не має права відмовити в укладенні публічного договору за наявності можливості надання споживачеві відповідних товарів (робіт, послуг). У разі необґрунтованої відмови професіонала від укладення публічного договору він має відшкодувати збитки, завдані споживачеві такою відмовою.</p> <p>5. Акти цивільного законодавства можуть містити приписи, обов'язкові для сторін щодо укладення і виконання публічного договору.</p> <p>6. Умови публічного договору, що не відповідають частині другій цієї статті та приписам, обов'язковим для сторін щодо укладення і виконання публічного договору, є нікчемними.</p> <p>Стаття 218. Договір приєднання</p> <p>1. Договором приєднання є договір, умови якого встановила одна зі сторін у формулярах або інших стандартних формах, що може бути укладений лише через</p>	
--	---	--

<p>встановлені однією із сторін у формулярах або інших стандартних формах, який може бути укладений лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому. Друга сторона не може запропонувати свої умови договору.</p> <p>2. Договір приєднання може бути змінений або розірваний на вимогу сторони, яка приєдналася, якщо вона позбавляється прав, які звичайно мала, а також якщо договір виключає чи обмежує відповідальність другої сторони за порушення зобов'язання або містить інші умови, явно обтяжливі для сторони, яка приєдналася. Сторона, яка приєдналася, має довести, що вона, виходячи зі своїх інтересів, не прийняла б цих умов за наявності у неї можливості брати участь у визначенні умов договору.</p> <p>3. Якщо вимога про зміну або розірвання договору пред'явлена стороною, яка приєдналася до нього у зв'язку зі здійсненням нею підприємницької діяльності, сторона,</p>	<p>приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому. Друга сторона не може пропонувати свої умови договору.</p> <p>2. Договір приєднання може бути змінено або розірвано на вимогу сторони, що приєдналася, якщо вона втрачає права, які звичайно мала, а також якщо договір унеможлиблює або обмежує відповідальність другої сторони за невиконання зобов'язання або містить інші умови, вочевидь обтяжливі для сторони, що приєдналася. Сторона, що приєдналася, має довести, що вона, виходячи зі своїх інтересів, не прийняла б цих умов, якби мала можливість брати участь у визначенні умов договору.</p> <p>3. Якщо вимогу про зміну або розірвання договору пред'явила сторона, що приєдналася до нього у зв'язку із здійсненням нею підприємницької діяльності, сторона, що надала договір для приєднання, може відмовити в задоволенні таких вимог, якщо доведе, що сторона, що приєдналася, знала або могла знати, на яких умовах вона</p>	
--	---	--

<p>що надала договір для приєднання, може відмовити у задоволенні цих вимог, якщо доведе, що сторона, яка приєдналася, знала або могла знати, на яких умовах вона приєдналася до договору.</p>	<p>приєдналася до договору.</p>	
<p>Стаття 635. Попередній договір 1. Попереднім є договір, сторони якого зобов'язуються протягом певного строку (у певний термін) укласти договір в майбутньому (основний договір) на умовах, встановлених попереднім договором. Законом може бути встановлено обмеження щодо строку (терміну), в який має бути укладений основний договір на підставі попереднього договору. Істотні умови основного договору, що не встановлені попереднім договором, погоджуються у порядку, встановленому сторонами у попередньому договорі, якщо такий порядок не встановлений актами цивільного законодавства. Попередній договір укладається у формі, встановленій для основного договору, а якщо форма основного договору не встановлена, - у письмовій формі.</p>	<p>Стаття 219. Попередній договір 1. Попереднім є договір, сторони якого беруть зобов'язання протягом певного строку (у певний термін) укласти договір у майбутньому (основний договір) на умовах, визначених попереднім договором. Закон може встановити обмеження щодо строку (терміну), протягом якого (до якого) має бути укладено основний договір на підставі попереднього договору. Істотні умови основного договору, що не визначені попереднім договором, погоджують порядком, що його встановили сторони в попередньому договорі, якщо такий порядок не визначено актами цивільного законодавства. Попередній договір укладають у формі, визначеній для основного договору, а якщо форму основного договору не визначено –письмово. Попередній договір щодо купівлі-продажу об'єкта</p>	<p>Щодо статті 219. Попередній договір. Речення статті 219 попри наявність загальної норми логічно доповнити словами «об'єкта нерухомого майна». Попередній договір щодо купівлі-продажу об'єкта нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості підлягає нотаріальному посвідченню</p>

<p>Попередній договір щодо купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості підлягає нотаріальному посвідченню.</p> <p>2. Сторона, яка необґрунтовано ухиляється від укладення договору, передбаченого попереднім договором, повинна відшкодувати другій стороні збитки, завдані простроченням, якщо інше не встановлено попереднім договором або актами цивільного законодавства.</p> <p>3. Зобов'язання, встановлене попереднім договором, припиняється, якщо основний договір не укладений протягом строку (у термін), встановленого попереднім договором, або якщо жодна із сторін не направить другій стороні пропозицію про його укладення.</p> <p>4. Договір про наміри (протокол про наміри тощо), якщо в ньому немає волевиявлення сторін щодо надання йому сили попереднього договору, не вважається попереднім договором.</p> <p>5. Будь-які платежі на підтвердження зобов'язання за</p>	<p>незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості підлягає нотаріальному посвідченню.</p> <p>2. Сторона, яка необґрунтовано ухиляється від укладення договору, визначеного попереднім договором, повинна відшкодувати другій стороні збитки, завдані простроченням, якщо іншого не визначено попереднім договором або актами цивільного законодавства.</p> <p>3. Зобов'язання, визначене попереднім договором, зникає, якщо основний договір не укладено протягом строку (у термін), визначеного попереднім договором, або якщо жодна зі сторін не подасть другій стороні пропозицію про його укладення.</p> <p>4. Договір про наміри (протокол про наміри тощо), якщо в ньому немає волевиявлення сторін щодо надання йому сили попереднього договору, не вважають попереднім договором.</p> <p>5. Будь-які платежі на підтвердження зобов'язання за попереднім договором щодо купівлі-продажу об'єкта</p>	
---	--	--

<p>попереднім договором щодо купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості, а також встановлення інших фінансових зобов'язань сторін, крім штрафних санкцій, за попереднім договором купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості не допускаються.</p>	<p>незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості, а також визначення інших фінансових зобов'язань сторін, крім штрафних санкцій, за попереднім договором купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва або майбутнього об'єкта нерухомості недопустимі.</p>	
<p>Стаття 636. Договір на користь третьої особи 1. Договором на користь третьої особи є договір, в якому боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок на користь третьої особи, яка встановлена або не встановлена у договорі. 2. Виконання договору на користь третьої особи може вимагати як особа, яка уклала договір, так і третя особа, на користь якої передбачено виконання, якщо інше не встановлено договором або законом чи не впливає із суті договору. 3. З моменту вираження третьою особою наміру</p>	<p>Стаття 220. Договір на користь третьої особи 1. Договором на користь третьої особи є договір, у якому боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок на користь третьої особи, що її встановлено або не встановлено в договорі. 2. Виконання договору на користь третьої особи може вимагати особа, яка уклала договір, або третя особа, на користь якої встановлено виконання, якщо іншого не визначено договором, законом або не впливає із суті договору. 3. З моменту вираження третьою особою наміру скористатися своїм правом сторони не можуть розірвати</p>	

<p>скористатися своїм правом сторони не можуть розірвати або змінити договір без згоди третьої особи, якщо інше не встановлено договором або законом.</p> <p>4. Якщо третя особа відмовилася від права, наданого їй на підставі договору, сторона, яка уклала договір на користь третьої особи, може сама скористатися цим правом, якщо інше не впливає із суті договору.</p>	<p>або змінити договір без згоди третьої особи, якщо іншого не визначено договором або законом.</p> <p>4. Якщо третя особа відмовилася від права, наданого їй на підставі договору, сторона, яка уклала договір на користь третьої особи, може сама скористатися таким правом, якщо іншого не впливає із суті договору.</p>	
<p>Стаття 628. Зміст договору</p> <p>1. Зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства.</p> <p>2. Сторони мають право укласти договір, в якому містяться елементи різних договорів (змішаний договір). До відносин сторін у змішаному договорі застосовуються у відповідних частинах положення актів цивільного законодавства про договори, елементи яких містяться у змішаному договорі, якщо інше не встановлено договором або не впливає із суті змішаного договору.</p>	<p>Стаття 221. Змішаний договір</p> <p>1. Сторони мають право укласти договір, що містить елементи різних договорів (змішаний договір). До відносин сторін у змішаному договорі застосовують у відповідних частинах приписи актів цивільного законодавства про договори, елементи яких включені до змішаного договору, якщо іншого не встановлено договором або не впливає із суті змішаного договору.</p> <p>2. Частина змішаного договору не є самостійними договорами. Неукладеність або недійсність окремої частини змішаного договору має наслідком неукладеність або недійсність договору в цілому, лише якщо за відсутності</p>	

	такої частини договір не був би укладеним або дійсним.	
<p>Стаття 203. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину</p> <p>1. Зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам.</p> <p>2. Особа, яка вчиняє правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності.</p> <p>3. Волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі.</p> <p>4. Правочин має вчинятися у формі, встановленій законом.</p> <p>5. Правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним.</p> <p>6. Правочин, що вчиняється батьками (усиновлювачами), не може суперечити правам та інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей.</p>	<p>Стаття 222. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності договору</p> <p>1. Зміст договору не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, доброзвичайності.</p> <p>2. Особа, яка укладає договір, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності.</p> <p>3. Волевиявлення особи, яка укладає договір, має бути вільним і відповідати її внутрішній волі.</p> <p>4. Договір укладають у формі, встановленій законом.</p> <p>5. Договір має бути спрямований на реальне настання юридичних наслідків, що обумовлені ним.</p> <p>6. Договір, що укладають батьки, не може суперечити цивільним правам та/або правомірним інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх, непрацездатних дітей.</p>	
<p>Стаття 204. Презумпція правомірності правочину</p> <p>1. Правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо</p>	<i>Виключено</i>	<p>Зберегти діючу редакцію ст. 204 ЦК як презумпцію правомірності правочину Стаття 204 ЦКУ. Презумпція правомірності правочину</p>

<p>не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним.</p>		<p>1. Правочин є правомірним, якщо його недійсність прямо не встановлена законом або якщо він не визнаний судом недійсним.</p>
<p>Стаття 205. Форма правочину. Способи волевиявлення</p> <p>1. Правочин може вчинятися усно або в письмовій (електронній) формі. Сторони мають право обирати форму правочину, якщо інше не встановлено законом.</p> <p>2. Правочин, для якого законом не встановлена обов'язкова письмова форма, вважається вчиненим, якщо поведінка сторін засвідчує їхню волю до настання відповідних правових наслідків.</p> <p>3. У випадках, встановлених договором або законом, воля сторони до вчинення правочину може виражатися її мовчанням.</p> <p>Стаття 639. Форма договору</p> <p>1. Договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом.</p> <p>2. Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому</p>	<p>Стаття 223. Форма договору. Способи волевиявлення</p> <p>1. Договір може бути укладено в будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом.</p> <p>2. Договір, для якого законом не встановлено обов'язкову письмову форму, є укладеним, якщо поведінка сторін засвідчує їхню волю до настання відповідних юридичних наслідків.</p> <p>3. Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі він є укладеним з моменту надання йому цієї форми, навіть якщо закон не вимагав цієї форми для договору даного виду.</p> <p>4. Якщо сторони домовилися укласти письмово договір, щодо якого законом не встановлено письмової форми, такий договір є укладеним з моменту його підписання сторонами.</p> <p>5. Якщо сторони домовилися про нотаріальне посвідчення договору, щодо якого закон не вимагав</p>	<p>Щодо статті 223 проекту, якою пропонується викласти ч. 1 ст. 223 в такій редакції:</p> <p>«Стаття 223. Форма договору. Способи волевиявлення</p> <p>Договір може бути укладено в будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом.»</p> <p>Слід зауважити, що у такій редакції залишаються взагалі не визначені форми договору.</p> <p>Окрім того, пропонується виключити статтю 206 чинного ЦК України щодо правочинів, які можуть вчинятися усно, а також статтю 208 чинного ЦК України «Вимоги до письмової форми правочину». Чинний ЦК України чітко встановлює, у яких випадках правочин може вчинятися усно, коли є обов'язковою письмова форма, а також визначає правові наслідки недодержання форми (статті 205–210, 218 та інші). Вилучення з проекту приписів про те, які правочини мають укладатися у письмовій формі, створює правову невизначеність і ускладнює правозастосування, оскільки чинні статті 206–208 ЦК України виконують роль універсальних правил, що застосовуються до всіх правочинів (договорів), у тому числі до тих, які</p>

<p>цієї форми, навіть якщо законом ця форма для даного виду договорів не вимагалася.</p> <p>Якщо сторони домовилися укласти договір за допомогою інформаційно-комунікаційних систем, він вважається укладеним у письмовій формі.</p> <p>3. Якщо сторони домовились укласти у письмовій формі договір, щодо якого законом не встановлена письмова форма, такий договір є укладеним з моменту його підписання сторонами.</p> <p>4. Якщо сторони домовилися про нотаріальне посвідчення договору, щодо якого законом не вимагається нотаріальне посвідчення, такий договір є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення.</p> <p>Стаття 206. Правочини, які можуть вчинятися усно</p> <p>1. Усно можуть вчинятися правочини, які повністю виконуються сторонами у момент їх вчинення, за винятком правочинів, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, а також правочинів, для яких</p>	<p>нотаріального посвідчення, такий договір є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення.</p> <p>6. Договір є укладеним письмово, якщо його зміст викладений в одному або кількох взаємопов'язаних документах, у листах або повідомленнях, якими обмінялися сторони або які вони надсилали до інформаційно-комунікаційної системи, що її використовують сторони.</p> <p>7. Вимоги до договору, що укладають у вигляді електронного документа, встановлює закон.</p> <p>8. У випадках, встановлених договором та/або законом, волю сторони до укладення договору може бути виражено її мовчанням.</p> <p><i>Виключено</i></p>	<p>безпосередньо не врегульовані законом. Також поза увагою правового регулювання залишаються підписання договору з використанням факсиміле тощо, а також особливості підписання договору особою, яка у зв'язку з хворобою або фізичною вадою не може підписатися власноручно, що зважаючи на зростання чисельності поранених є болючим питанням.</p> <p>Пропозиція: обов'язково зберегти редакцію чинних статей 206-208 ЦК України щодо усної та письмової форми договору, які зарекомендували себе якнайкраще.</p> <p>Щодо частини 5 доповнити</p> <p>Якщо закон вимагає нотаріальне посвідчення договору або сторони домовилися про нотаріальне посвідчення договору, щодо якого закон не вимагає нотаріального посвідчення, такий договір є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення.</p>
--	--	---

<p>неодержання письмової форми має наслідком їх недійсність.</p> <p>2. Юридичній особі, що сплатила за товари та послуги на підставі усного правочину з другою стороною, видається документ, що підтверджує підставу сплати та суму одержаних грошових коштів.</p> <p>3. Правочини на виконання договору, укладеного в письмовій формі, можуть за домовленістю сторін вчинятися усно, якщо це не суперечить договору або закону.</p>		
<p>Стаття 207. Вимоги до письмової форми правочину</p> <p>1. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони, або надсилалися ними до інформаційно-телекомунікаційної системи, що використовується сторонами. У разі якщо зміст правочину зафіксований у кількох документах, зміст такого правочину також може бути зафіксовано шляхом посилання в одному</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

з цих документів на інші документи, якщо інше не передбачено законом.

Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку.

2. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо він підписаний його стороною (сторонами).

Правочин, який вчиняє юридична особа, підписується особами, уповноваженими на це її установчими документами, довіреністю, законом або іншими актами цивільного законодавства.

3. Використання при вчиненні правочинів факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного, електронного або іншого копіювання, електронного підпису або іншого аналога власноручного підпису допускається у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства, або за письмовою згодою сторін,

<p>у якій мають міститися зразки відповідного аналога їхніх власноручних підписів, або іншим чином врегульовується порядок його використання сторонами.</p> <p>4. Якщо фізична особа у зв'язку з хворобою або фізичною вадою не може підписатися власноручно, за її дорученням текст правочину у її присутності підписує інша особа.</p> <p>Підпис іншої особи на тексті правочину, що посвідчується нотаріально, засвідчується нотаріусом або посадовою особою, яка має право на вчинення такої нотаріальної дії, із зазначенням причин, з яких текст правочину не може бути підписаний особою, яка його вчиняє.</p> <p>Підпис іншої особи на тексті правочину, щодо якого не вимагається нотаріального посвідчення, може бути засвідчений відповідною посадовою особою за місцем роботи, навчання, проживання або лікування особи, яка його вчиняє.</p>		
<p>Стаття 208. Правочини, які належить вчиняти у письмовій формі</p>	<p><i>Виключено</i></p>	

<p>1. У письмовій формі належить вчиняти:</p> <p>1) правочини між юридичними особами;</p> <p>2) правочини між фізичною та юридичною особою, крім правочинів, передбачених частиною першою статті 206 цього Кодексу;</p> <p>3) правочини фізичних осіб між собою на суму, що перевищує у двадцять і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, крім правочинів, передбачених частиною першою статті 206 цього Кодексу;</p> <p>4) інші правочини, щодо яких законом встановлена письмова форма.</p>		
<p>Стаття 209. Нотаріальне посвідчення правочину</p> <p>1. Правочин, який вчинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, встановлених законом або домовленістю сторін. Власник нерухомого майна має право встановити (скасувати) вимогу нотаріального посвідчення договору (внесення змін до договору), предметом якого є таке майно чи його частина, крім випадків, якщо відповідно до закону</p>	<p>Стаття 224. Нотаріальне посвідчення договору</p> <p>1. У випадках, установлених законом або домовленістю сторін, договір підлягає нотаріальному посвідченню.</p> <p>2. Нотаріальне посвідчення договору здійснює нотаріус або посадова особа, яка відповідно до закону має право на це, за допомогою посвідчувального напису на документі, у якому викладено текст договору.</p> <p>3. Нотаріальне посвідчення може бути вчинено лише</p>	<p>Стаття потребує доопрацювання.</p> <p>Пропозиція 1. У назві та тексті додати слова "правочин"</p> <p>Пропозиція 2. до 1 частини: дати абзац такого змісту: "Нотаріальне посвідчення договору забезпечує його законність та правову безпеку, надає договору реальні, доказові, виконавчі наслідки та підвищує ефективність, створює презумпцію доведеності та безспірності юридичних фактів та прав, що встановлені ним."</p>

<p>такий договір підлягає нотаріальному посвідченню. Встановлення (скасування) вимоги є одностороннім правочином, що підлягає нотаріальному посвідченню. Така вимога є обтяженням речових прав на нерухоме майно та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному законом.</p> <p>2. Нотаріальне посвідчення правочину здійснюється нотаріусом або іншою посадовою особою, яка відповідно до закону має право на вчинення такої нотаріальної дії, шляхом вчинення на документі, в якому викладено текст правочину, посвідчувального напису.</p> <p>3. Нотаріальне посвідчення може бути вчинене на тексті лише такого правочину, який відповідає загальним вимогам, встановленим статтею 203 цього Кодексу.</p> <p>4. За бажанням фізичної або юридичної особи будь-який правочин з її участю може бути нотаріально посвідчений.</p>	<p>щодо договору, що відповідає вимогам, встановленим статтею 222 цього Кодексу.</p>	<p>Пояснення: важливо визначити у ЦК важливість нотаріального посвідчення договору, що визнана у ЄС та практиці Європейського Суду, дослідженнях з визначення автентичного нотаріального документу та міжнародній практиці.</p> <p>Нотаріат України, як інститут превентивного правосуддя, сьогодні відіграє значиму роль у забезпеченні стабільності та безспірності правовідносин, захисті прав та у розвантаженні судів. Через це важливо підкреслити роль нотаріального посвідчення.</p> <p>Пропозиція 2. до 2 частини: виключити слова: «за допомогою посвідчувального напису на документі, у якому викладено текст договору».</p> <p>Посвідчувальний напис не допомагає посвідчити договір є лише завершальною частиною об'ємної нотаріальної процедури.</p> <p>Виключити "або посадова особа, яка відповідно до закону має право на це". Пояснення: практика показує, що надання іншим органам невластивих їм повноважень призводить до формальності процедури та відповідно, спірності та подробиць виданих документів. Договори посвідчуються нотаріусами, які проходять роки підготовки для вчинення такої складності нотаріальної дії.</p> <p>Пропозиція 3.</p>
---	---	--

		<p>до 3 частини (термінологія та зміст не відповідає нотаріальній процедурі) виключити частину третю, або викласти в новій редакції.:</p> <p>«3. Договір, що посвідчується нотаріально, має відповідати вимогам, встановленим статтею 222 цього Кодексу».</p> <p>Пропозиція 4. У проект не включено діючу норму ЦК, яка була прийнята як антирейдерська, щодо встановлення у ст. 209 вимоги нотаріального посвідчення договору.</p> <p>«Власник нерухомого майна має право встановити (скасувати) вимогу нотаріального посвідчення договору (внесення змін до договору), предметом якого є таке майно чи його частина, крім випадків, якщо відповідно до закону такий договір підлягає нотаріальному посвідченню. Встановлення (скасування) вимоги є одностороннім правочином, що підлягає нотаріальному посвідченню. Така вимога є обтяженням речових прав на нерухоме майно та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному законом».</p> <p>Пропозиція: зберегти діючу норму.</p> <p>Пропозиція редакції «Стаття 224. Нотаріальне посвідчення договору, правочину.</p> <p>1. У випадках, установлених законом, домовленістю сторін або за бажанням особи,</p>
--	--	---

		<p>яка вчиняє правочин, договір, правочин підлягає нотаріальному посвідченню.</p> <p>Нотаріальне посвідчення договору забезпечує його законність та правову безпеку, надає договору реальні, доказові, виконавчі наслідки та підвищену ефективність, створює презумпцію доведеності та безспірності юридичних фактів та прав, що встановлені ним</p> <p>2. Нотаріальне посвідчення договору, правочину здійснює нотаріус або інша посадова особа, яка відповідно до закону має право на вчинення такої нотаріальної дії.</p> <p>3. Нотаріальне посвідчення може бути вчинено лише щодо договору, правочину, що відповідає вимогам, встановленим статтею 222 цього Кодексу.</p> <p>4. Власник нерухомого майна, корпоративних прав має право встановити (скасувати) вимогу нотаріального посвідчення договору (внесення змін до договору), предметом якого є таке майно чи його частина, крім випадків, якщо відповідно до закону такий договір підлягає нотаріальному посвідченню. Встановлення (скасування) вимоги є одностороннім правочином, що підлягає нотаріальному посвідченню. Така вимога є обтяженням речових прав на нерухоме майно, корпоративних прав та підлягає державній реєстрації в порядку, визначеному законом.»</p>
Стаття 210. Державна реєстрація правочину	Стаття 225. Державна реєстрація договору 1. Договір підлягає державній реєстрації лише у	Щодо статті 225 проекту, якою пропонується викласти ст. 225 в такій редакції:

<p>1. Правочин підлягає державній реєстрації лише у випадках, встановлених законом. Такий правочин є вчиненим з моменту його державної реєстрації.</p> <p>2. Перелік органів, які здійснюють державну реєстрацію, порядок реєстрації, а також порядок ведення відповідних реєстрів встановлюються законом.</p>	<p>випадках, встановлених законом. Такий договір є укладеним з дня його державної реєстрації.</p> <p>2. Перелік органів, які здійснюють державну реєстрацію, порядок реєстрації, а також порядок ведення відповідних публічних електронних реєстрів визначає закон.</p>	<p>Слід зауважити, що термін «укладено» застосовується до договору. Натомість до правочину застосовується термін «вчиняється», що також добре видно у наступній 226 статті проекту. Натомість стаття 225 є більш загальною і повинна застосовуватись як до договору, так і до одностороннього правочину. Відтак, слід уніфікувати застосування термінів.</p> <p>Пропозиція: викласти статтю 255 в наступній редакції: «Стаття 225. Державна реєстрація договору (правочину), Договір (правочин) підлягає державній реєстрації лише у випадках, встановлених законом. Такий договір(правочин) є укладеним (вчиненим) з дня його державної реєстрації. Перелік органів, які здійснюють державну реєстрацію, порядок реєстрації, а також порядок ведення відповідних реєстрів визначає закон.»</p>
<p>Стаття 211. Місце вчинення правочину</p> <p>1. Якщо у правочині не вказане місце його вчинення, то:</p> <p>1) місцем вчинення одностороннього правочину є місце вираження волі сторони;</p> <p>2) місце вчинення дво- або багатостороннього правочину встановлюється відповідно до статті 647 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 226. Місце вчинення одностороннього правочину, місце укладення договору</p> <p>1. Якщо в односторонньому правочині не зазначено місця його вчинення, таким місцем є місце вираження волі сторони.</p> <p>2. Якщо в договорі не зазначено місця його укладення,</p>	

	<p>таким місцем є осідок (місце проживання) фізичної особи або осідок (місцезнаходження) юридичної особи, яка зробила пропозицію про укладення договору, якщо іншого не визначено договором.</p>	
<p>Стаття 212. Правочини, щодо яких правові наслідки пов'язуються з настанням певної обставини</p> <p>1. Особи, які вчиняють правочин, мають право обумовити настання або зміну прав та обов'язків обставиною, щодо якої невідомо, настане вона чи ні (відкладальна обставина).</p> <p>2. Особи, які вчиняють правочин, мають право обумовити припинення прав та обов'язків обставиною, щодо якої невідомо, настане вона чи ні (скасувальна обставина).</p> <p>3. Якщо настанню обставини недобросовісно перешкоджала сторона, якій це не вигідно, обставина вважається такою, що настала.</p> <p>4. Якщо настанню обставини недобросовісно сприяла сторона, якій це вигідно, обставина вважається такою, що не настала.</p>	<p>Стаття 227. Договори, юридичні наслідки яких пов'язано з настанням певної обставини</p> <p>1. Особи, які укладають договір, мають право обумовити настання або зміну прав і обов'язків обставиною, щодо якої невідомо, настане вона чи ні (відкладальна обставина).</p> <p>2. Особи, які укладають договір, мають право обумовити припинення прав і обов'язків обставиною, щодо якої невідомо, настане вона чи ні (скасувальна обставина).</p> <p>3. Якщо настанню обставини недобросовісно перешкоджала сторона, якій це не вигідно, обставина є такою, що настала.</p> <p>4. Якщо настанню обставини недобросовісно сприяла сторона, якій це вигідно, обставина є такою, що не настала.</p> <p>5. Закон може встановлювати особливості укладення і виконання окремих договорів, за якими настання, зміна,</p>	

<p>5. Законом можуть встановлюватися особливості вчинення та виконання окремих правочинів, за якими настання, зміна або припинення прав та обов'язків обумовлені настанням відкладальних чи скасувальних обставин.</p>	<p>зупинення, поновлення або припинення прав і обов'язків обумовлені настанням відкладальних або скасувальних обставин.</p>	
<p>Стаття 213. Тлумачення змісту правочину 1. Зміст правочину може бути витлумачений стороною (сторонами). 2. На вимогу однієї або обох сторін суд може постановити рішення про тлумачення змісту правочину. 3. При тлумаченні змісту правочину беруться до уваги однакове для всього змісту правочину значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів. Якщо буквально значення слів і понять, а також загальноприйняте у відповідній сфері відносин значення термінів не дає змоги з'ясувати зміст окремих частин правочину, їхній зміст встановлюється порівнянням</p>	<p>Стаття 228. Тлумачення договору 1. Договір можуть витлумачити сторони. 2. На вимогу однієї або обох сторін суд може ухвалити рішення про тлумачення договору. 3. Витлумачуючи договір, зважають на однакове для всього договору значення слів і понять, а також на значення термінів, загальноприйняте у відповідній сфері відносин. Якщо буквально значення слів і понять, а також значення термінів, загальноприйняте у відповідній сфері відносин, не дає змоги з'ясувати зміст окремих частин договору, їхній зміст встановлюють порівнянням відповідної частини договору зі змістом інших його частин, з усім його змістом та з намірами сторін. 4. Якщо за приписами частини третьої цієї статті неможливо визначити справжню волю особи, яка уклала</p>	<p>Щодо статті 228 проекту необхідно дати можливість сторонам у разі відсутності спору тлумачити договір за взаємною згодою без суду шляхом звернення усіх сторін до нотаріуса. У договорі може бути більше ніж дві сторони, тому слово «обох» потрібно замінити на «усіх». Водночас не врегульованим постає питання тлумачення правочину особою, яка його вчинила.</p> <p>Пропозиція. 1. Змінити статтю на «Тлумачення договору, <u>правочину</u>», або доповнити її частиною восьмою конкретно про тлумачення правочину.</p> <p>2. У статті 228. Тлумачення договору, правочину Частина 2 доповнити реченням такого змісту: "За зверненням обох сторін у разі відсутності спору нотаріус може витлумачити договір".</p>

<p>відповідної частини правочину зі змістом інших його частин, усім його змістом, намірами сторін.</p> <p>4. Якщо за правилами, встановленими частиною третьою цієї статті, немає можливості визначити справжню волю особи, яка вчинила правочин, до уваги беруться мета правочину, зміст попередніх переговорів, ustalena практика відносин між сторонами, звичаї ділового обороту, подальша поведінка сторін, текст типового договору та інші обставини, що мають істотне значення.</p> <p>Стаття 637. Тлумачення умов договору</p> <p>1. Тлумачення умов договору здійснюється відповідно до статті 213 цього Кодексу.</p> <p>2. У разі тлумачення умов договору можуть враховуватися також типові умови (типові договори), навіть якщо в договорі немає посилання на ці умови.</p>	<p>договір, зважають на мету договору, зміст попередніх переговорів, ustalenu практику відносин між сторонами, звичаї ділового обороту, подальшу поведінку сторін та інші обставини, що мають істотне значення.</p> <p>5. Витлумачуючи договір, можна враховувати приписи типових або примірних договорів, а також стандартні умови договорів, якщо їх застосовують у відповідній сфері ділового обороту, безвідносно до того, чи містить договір посилання на них.</p> <p>6. Якщо умови договору, що їх запропонувала одна сторона, є незрозумілими, їх витлумачують не на користь цієї сторони (contra proferentem).</p> <p>7. Умови договору зі споживачем, зміст яких викликає сумнів, підлягають тлумаченню на користь споживача.</p>	
<p>Стаття 214. Відмова від правочину</p> <p>1. Особа, яка вчинила односторонній правочин, має право відмовитися від нього, якщо інше не встановлено законом.</p> <p>Якщо такою відмовою від правочину порушено права іншої</p>	<p>Стаття 229. Відмова від одностороннього правочину і договору</p> <p>1. Особа, яка вчинила односторонній правочин, має право відмовитися від нього, якщо іншого не встановлено</p>	

<p>особи, ці права підлягають захисту.</p> <p>2. Особи, які вчинили дво- або багатосторонній правочин, мають право за взаємною згодою сторін, а також у випадках, передбачених законом, відмовитися від нього, навіть і в тому разі, якщо його умови повністю ними виконані.</p> <p>3. Відмова від правочину вчиняється у такій самій формі, в якій було вчинено правочин.</p> <p>4. Правові наслідки відмови від правочину встановлюються законом або домовленістю сторін.</p>	<p>законом. Якщо такою відмовою від правочину порушено права іншої особи, такі права підлягають захисту.</p> <p>2. Особи, які уклали договір, мають право за взаємною згодою сторін, а також у випадках, визначених законом, відмовитися від нього, навіть якщо його умови повністю виконано.</p> <p>3. Відмову від одностороннього правочину і договору вчиняють у тій самій формі, в якій було вчинено правочин, укладено договір.</p> <p>4. Юридичні наслідки відмови від одностороннього правочину і договору встановлюють закон або за домовленістю сторін.</p>	
<p>§ 2. Правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону</p>	<p>§ 2. Недійсність договору</p>	
<p>Стаття 215. Недійсність правочину</p> <p>1. Підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою-третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу.</p>	<p>Стаття 230. Недійсність договору</p> <p>1. Підставою недійсності договору є недодержання стороною (сторонами) вимог, визначених частинами першою – третьою, п'ятою і шостою статті 222 цього Кодексу, в момент укладення договору.</p>	<p>Щодо статті 230 проекту, якою пропонується викласти ч. 6 ст. 230 в такій редакції:</p> <p>«6. Сторона договору, яка знала про підстави його недійсності, але визнала його юридичну силу, зокрема у спосіб повного або часткового виконання чи іншої поведінки, не може звертатися з вимогою про визнання такого договору недійсним»</p>

<p>2. Недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин). У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається. У випадках, встановлених цим Кодексом, нікчемний правочин може бути визнаний судом дійсним.</p> <p>3. Якщо недійсність правочину прямо не встановлена законом, але одна із сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом, такий правочин може бути визнаний судом недійсним (оспорюваний правочин).</p>	<p>2. Договір є дійсним, якщо іншого не визначено цим Кодексом та/або іншим законом (favor contractus).</p> <p>3. Недійсним є договір, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний договір). У такому разі не вимагають визнання договору недійсним судом. Нікчемний договір може бути визнаний судом дійсним у випадках, що їх встановлено цим Кодексом.</p> <p>4. Якщо недійсність договору не встановлена законом, але одна із сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом, такий договір може бути визнаний судом недійсним (оспорюваний договір).</p> <p>5. Сторона договору, яка знала про підстави його недійсності, але, незважаючи на це, одержала за договором певні блага, не може звертатися з вимогою про визнання такого договору недійсним.</p> <p>6. Сторона договору, яка знала про підстави його недійсності, але визнала його юридичну силу, зокрема у</p>	<p>Слід зауважити, що така пропозиція є недостатньо продуманою. Адже можна припустити ситуацію, коли сторона договору, яка знає про підстави його недійсності (наприклад, особа, щодо якої вчиняється насильство), проте в силу обставин здійснює повне або часткове виконання.</p> <p>Пропозиція: викласти частину в наступній редакції:</p> <p>«6. Сторона договору, яка знала про підстави його недійсності, але добровільно визнала його юридичну силу, зокрема у спосіб повного або часткового виконання чи іншої поведінки, не може звертатися з вимогою про визнання такого договору недійсним».</p>
---	--	---

	<p>спосіб повного або часткового виконання чи іншої поведінки, не може звертатися з вимогою про визнання такого договору недійсним.</p> <p>7. У разі якщо вид недійсності договору не встановлений у законі, такий договір є оспорюваним.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 231. Визнання договору недійсним сторонами</p> <p>1. Договір, що не відповідає вимогам, встановленим частинами другою і третьою статті 222 цього Кодексу, може бути оспорений стороною, цивільні права та/або правомірні інтереси якої порушено.</p> <p>2. Сторона, яка має право оспорити договір, може надіслати іншій стороні письмову заяву, в якій зазначає:</p> <p>1) підстави недійсності договору;</p> <p>2) волевиявлення вважати договір недійсним.</p> <p>Заява має бути надіслана протягом розумного строку, але не пізніше одного року з дня, коли сторона дізналася або мала дізнатися про підстави недійсності, та не пізніше трьох років з моменту укладення договору.</p> <p>3. Договір є недійсним з моменту отримання іншою</p>	<p>Щодо статті 231 проекту Виключити пропоновану редакцію статті 231.</p> <p>Слід зауважити, що у статті по суті пропонується визнання недійсним договору самими сторонами без звернення до суду. І хоча загалом, ідея позасудового врегулювання спору є цікавою. Проте, реалізація її на практиці призведе до складних ситуацій та численних порушення прав, незаконних схем. У ситуації, коли велика частина населення вимушено переміщається як по території України, так і за її межі, норма, що дозволяє без судової перевірки визнати недійсним договір тільки тому, що інша сторона вчасно не заперечила проти недійсності є неприйнятною. Адже строк у 6 місяців є малим, зважаючи, на воєнні ризики, часто відсутність особи в місці її зареєстрованого проживання тощо. Окрім того статті не уточнює, якими документами має підтверджуватись факт отримання заяви, за якою адресою вона має надсилатись, і для яких договорів буде допустимою. Особливо небезпечною для різних зловживань та складною у реалізації вказана норма буде у</p>

	<p>стороною заяви про оспорювання, якщо протягом розумного строку, але не пізніше шести місяців з дня її отримання, така сторона не заперечила письмово проти недійсності або не звернулася до суду з позовом про визнання договору дійсним.</p> <p>4. За позовом сторони, яка заперечує оспорювання, суд перевіряє підстави для визнання договору недійсним. Якщо підстави не підтверджені або відпали, суд визнає договір дійсним. Якщо підстави підтверджені, договір суд визнає договір недійсним з моменту укладення.</p> <p>5. Сторона, яка має право на оспорювання, може звернутися до суду з позовом про визнання договору недійсним без попереднього надсилання заяви іншій стороні.</p> <p>6. Право на оспорювання є втраченим, якщо сторона після того, як дізналася про підстави недійсності, або своєю поведінкою підтвердила дійсність договору.</p> <p>7. Приписи цієї статті не застосовують до договорів за</p>	<p>разі застосування для договорів з нерухомістю, майновими та корпоративними правами.</p> <p>Щодо частини 6 статті, то її редакція може тлумачитись на практиці неоднозначно. Автори не вказують, яким чином особа має підтвердити дійсність договору. Окрім того, кома між словосполученнями «після того, як дізналася про підстави недійсності» та «або своєю поведінкою» означає, що в обох випадках особа «підтвердила дійсність договору». У такій редакції особа може «підтвердити дійсність договору» своєю поведінкою і до того як дізналася про підстави недійсності. Невідомо також, яка поведінка має свідчити про підтвердження, адже це може бути і бездіяльність.</p> <p>Реальна ситуація з листуванням на ринку землі, у іпотечних правовідносинах, орендних правовідносинах тощо демонструє вади цього інструменту, що призводить до судових спорів та численних зловживань на практиці.</p> <p>Пропозиція: ВИКЛЮЧИТИ ПРОПОНОВАНУ РЕДАКЦІЮ СТАТТІ</p>
--	---	--

<p>Стаття 216. Правові наслідки недійсності правочину</p> <p>1. Недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані з його недійсністю.</p> <p>У разі недійсності правочину кожна із сторін зобов'язана повернути другій стороні у натурі все, що вона одержала на виконання цього правочину, а в разі неможливості такого повернення, зокрема тоді, коли одержане полягає у користуванні майном, виконаній роботі, наданій послугі, - відшкодувати вартість того, що одержано, за цінами, які існують на момент відшкодування.</p> <p>2. Якщо у зв'язку із вчиненням недійсного правочину другій стороні або третій особі завдано збитків та моральної шкоди, вони підлягають відшкодуванню винною стороною.</p> <p>3. Правові наслідки, передбачені частинами першою та другою цієї статті, застосовуються, якщо законом не</p>	<p>участю споживача.</p> <p>Стаття 232.Юридичні наслідки недійсності договору</p> <p>1. Недійсний договір не створює юридичних наслідків, крім тих, що їх визначає цей Кодекс та/або інший закон.</p> <p>2. У разі недійсності договору кожна зі сторін зобов'язана повернути другій стороні в натурі все, що вона одержала на виконання цього договору, а в разі неможливості повернення, зокрема якщо одержане полягає в користуванні майном, виконаній роботі, наданій послугі, відшкодувати вартість одержаного за цінами станом на день відшкодування.</p> <p>3. Якщо у зв'язку з укладенням недійсного договору другій стороні або третій особі завдано майнової та/або моральної шкоди, її відшкодовує та/або компенсує сторона, що не виконала договір.</p> <p>4. Якщо договір є недійсним через порушення публічного порядку, суд може відмовити в поверненні всього, що одержано на виконання договору, та</p>	<p>Щодо статті 232</p> <p>Пропозиція зберегти діючу редакцію статті 216 ЦКУ.</p> <p>Окремо.</p> <p>Щодо статті 232 проекту, якою пропонується викласти ч. 3 ст. 232 в такій редакції:</p> <p>«3. Якщо у зв'язку з укладенням недійсного договору другій стороні або третій особі завдано майнової та/або моральної шкоди, її відшкодовує та/або компенсує сторона, що не виконала договір.»</p> <p>Натомість чинний ЦК України у статті 216 покладає такі наслідки на винну сторону.</p> <p>Слід зауважити, що у ситуації, коли не виконала договір сторона, яка не винна у недійсності, покладення на неї тягара наслідків недійсності є несправедливим.</p> <p>Пропозиція:</p> <p>викласти частину в наступній редакції: «3. Якщо у зв'язку з укладенням недійсного договору другій стороні або третій особі завдано майнової та/або моральної шкоди, її відшкодовує та/або компенсує винна сторона.»</p> <p>Також законопроектом пропонується виключити ч. 5 ст. 216 чинного ЦК України, що призведе до невизначеності у питанні суб'єкта права вимоги, а також можливості</p>
---	--	---

<p>встановлені особливі умови їх застосування або особливі правові наслідки окремих видів недійсних правочинів.</p> <p>4. Правові наслідки недійсності нікчемного правочину, які встановлені законом, не можуть змінюватися за домовленістю сторін.</p> <p>5. Вимога про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину може бути пред'явлена будь-якою заінтересованою особою.</p> <p>Суд може застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи.</p> <p>Стаття 217. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину</p> <p>1. Недійсність окремої частини правочину не має наслідком недійсності інших його частин і правочину в цілому, якщо можна припустити, що правочин був би вчинений і без включення до нього недійсної частини.</p>	<p>застосувати приписи про безпідставне збагачення.</p> <p>5. Юридичні наслідки недійсності окремих видів договорів визначають цей Кодекс та/або інший закон.</p> <p>Стаття 233.Юридичні наслідки часткової недійсності договору</p> <p>1. Недійсність окремої умови або частини договору не зумовлює недійсність інших його частин або договору в цілому, якщо за браком такої умови договір є можливим для виконання та відповідає справжній волі сторін.</p> <p>2. Недійсну умову або частину договору вважають невключеною до договору. Сторони за спільною згодою можуть замінити недійсну умову іншою умовою, що відповідає закону. За браком такої згоди недійсну умову замінюють приписом закону, що регулює відповідні відносини.</p> <p>3. Якщо недійсна умова або частина договору була істотною для сторін або однієї сторони і без неї договір не був би укладений, договір у цілому може бути визнаний</p>	<p>суду застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи.</p> <p>Пропозиція: доповнити пропоновану статтю 232 проекту ЦК України частиною 5 наступного змісту:</p> <p>«5. Вимога про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину може бути пред'явлена будь-якою заінтересованою особою.</p> <p>Суд може застосувати наслідки недійсності нікчемного правочину з власної ініціативи.»</p>
---	--	--

	недійсним на вимогу заінтересованої сторони.	
<p>Стаття 218. Правові наслідки недодержання вимоги щодо письмової форми правочину</p> <p>1. Недодержання сторонами письмової форми правочину, яка встановлена законом, не має наслідком його недійсність, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>Заперечення однією із сторін факту вчинення правочину або оспорювання окремих його частин може доводитися письмовими доказами, засобами аудіо-, відеозапису та іншими доказами. Рішення суду не може ґрунтуватися на свідченнях свідків.</p> <p>2. Якщо правочин, для якого законом встановлена його недійсність у разі недодержання вимоги щодо письмової форми, укладений усно і одна із сторін вчинила дію, а друга сторона підтвердила її вчинення, зокрема шляхом прийняття виконання, такий правочин у разі спору може бути визнаний судом дійсним.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	<p>Проектом пропонується виключити ст. 218 чинного ЦК України, що призведе до невизначеності у питанні наслідків недодержання вимоги щодо письмової форми правочину. Судова практика підтверджує дієвість та застосовність такої норми.</p> <p>Пропозиція: залишити текст чинної статті 218 щодо наслідків недодержання вимоги щодо письмової форми правочину.</p>
<p>Стаття 219. Правові наслідки недодержання вимоги</p>	<p>Стаття 234. Юридичні наслідки недодержання вимоги</p>	

<p>закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину</p> <p>1. У разі недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення одностороннього правочину такий правочин є нікчемним.</p> <p>2. Суд може визнати такий правочин дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідав справжній волі особи, яка його вчинила, а нотаріальному посвідченню правочину перешкоджала обставина, яка не залежала від її волі.</p>	<p>закону щодо нотаріального посвідчення одностороннього правочину</p> <p>1. У разі недодержання вимоги закону щодо нотаріального посвідчення одностороннього правочину такий правочин є нікчемним.</p> <p>2. Суд може визнати такий правочин дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідав справжній волі особи, яка його вчинила, а нотаріальному посвідченню правочину перешкоджала обставина, яка не залежала від її волі.</p>	
<p>Стаття 220. Правові наслідки недодержання вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору</p> <p>1. У разі недодержання сторонами вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору такий договір є нікчемним.</p> <p>2. Якщо сторони домовилися щодо усіх істотних умов договору, що підтверджується письмовими доказами, і відбулося повне або часткове виконання договору, але одна із сторін ухилилася від його нотаріального посвідчення, суд</p>	<p>Стаття 235. Юридичні наслідки недодержання вимоги закону щодо нотаріального посвідчення договору</p> <p>1. У разі недодержання сторонами вимоги закону щодо нотаріального посвідчення договору такий договір є нікчемним.</p> <p>2. Якщо сторони домовилися щодо всіх істотних умов договору, що підтверджено письмовими доказами, та відбулося повне або часткове виконання договору, але одна зі сторін ухилилася від його нотаріального</p>	<p>Щодо статті 235. Юридичні наслідки недодержання вимоги закону щодо нотаріального посвідчення договору.</p> <p>Пропозиція до частини третьої – ВИКЛЮЧИТИ ЧАСТИНУ ТРЕТЮ або конкретизувати обставини. Наприклад відсутність правовстановлюючого документа, відсутність згоди другого з подружжя, наявність арешту, наявність зареєстрованих дітей. Це призведе до укладення договорів відчуження нерухомості у простій письмовій формі з дефектами та подальшої їх малової легалізації через суди.</p> <p>Обставина не може бути будь-яка, вона має бути чітко виписана, об'єктивна та непереборна, інакше будуть зловживання.</p>

<p>може визнати такий договір дійсним. У цьому разі наступне нотаріальне посвідчення договору не вимагається.</p>	<p>посвідчення, суд може визнати такий договір дійсним. У такому разі наступного нотаріального посвідчення договору не вимагають.</p> <p>3. Суд може визнати договір дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідав справжній волі сторін, які його уклали, а нотаріальному посвідченню договору перешкоджала обставина, що не залежала від їхньої волі.</p>	
<p>Стаття 221. Правові наслідки вчинення правочину малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності</p> <p>1. Правочин, який вчинено малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності, може бути згодом схвалений її батьками (усиновлювачами) або одним з них, з ким вона проживає, або опікуном. Правочин вважається схваленим, якщо ці особи, дізнавшись про його вчинення, протягом одного місяця не заявили претензії другій стороні.</p> <p>2. У разі відсутності схвалення правочину він є</p>	<p>Стаття 236. Юридичні наслідки договору, що його уклала малолітня дитина за межами своєї цивільної дієздатності</p> <p>1. Договір, що його уклала малолітня дитина за межами своєї цивільної дієздатності, у подальшому можуть схвалити її батьки або один із батьків, з яким проживає дитина, або опікун, або інший законний представник.</p> <p>Вважається, що договір є схваленим, якщо зазначені особи, дізнавшись про його укладення, протягом одного місяця не заявили претензії другій стороні (не оспорили</p>	

<p>нікчемним. На вимогу заінтересованої особи суд може визнати такий правочин дійсним, якщо буде встановлено, що він вчинений на користь малолітньої особи.</p> <p>3. Якщо правочин з малолітньою особою вчинила фізична особа з повною цивільною дієздатністю, то вона зобов'язана повернути особам, вказаним у частині першій цієї статті, все те, що вона одержала за таким правочином від малолітньої особи.</p> <p>4. Дієздатна сторона зобов'язана також відшкодувати збитки, завдані укладенням недійсного правочину, якщо у момент вчинення правочину вона знала або могла знати про вік другої сторони. Батьки (усиновлювачі) або опікун малолітньої особи зобов'язані повернути дієздатній стороні все одержане нею за цим правочином у натурі, а за неможливості повернути одержане в натурі - відшкодувати його вартість за цінами, які існують на момент відшкодування.</p> <p>5. Якщо обома сторонами правочину є малолітні особи,</p>	<p>договір).</p> <p>2. У разі несхвалення відповідно до частини першої цієї статті договір, що його уклала малолітня дитина за межами своєї цивільної дієздатності, є нікчемним.</p> <p>На вимогу заінтересованої особи суд може визнати такий договір дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідає інтересам малолітньої дитини.</p>	
--	--	--

<p>то кожна з них зобов'язана повернути другій стороні все, що одержала за цим правочином, у натурі. У разі неможливості повернення майна відшкодування його вартості провадиться батьками (усиновлювачами) або опікуном, якщо буде встановлено, що вчиненню правочину або втраті майна, яке було предметом правочину, сприяла їхня винна поведінка.</p> <p>6. У разі вчинення неповнолітньою особою правочину з малолітньою особою настають наслідки, встановлені частиною третьою статті 222 цього Кодексу.</p>		
<p>Стаття 222. Правові наслідки вчинення правочину неповнолітньою особою за межами її цивільної дієздатності</p> <p>1. Правочин, який неповнолітня особа вчинила за межами її цивільної дієздатності без згоди батьків (усиновлювачів), піклувальника, може бути згодом схвалений ними у порядку, встановленому статтею 221 цього Кодексу.</p> <p>2. Правочин, вчинений неповнолітньою особою за</p>	<p>Стаття 237.Юридичні наслідки договору, що його уклала неповнолітня дитина за межами своєї цивільної дієздатності</p> <p>1. Договір, що його уклала неповнолітня дитина за межами своєї цивільної дієздатності без згоди батьків, піклувальника, у подальшому вони можуть схвалити порядком, що його визначено частиною першою статті 236 цього Кодексу.</p>	

<p>межами її цивільної дієздатності без згоди батьків (усиновлювачів), піклувальників, може бути визнаний судом недійсним за позовом заінтересованої особи.</p> <p>3. Якщо обома сторонами недійсного правочину є неповнолітні особи, то кожна з них зобов'язана повернути другій стороні усе одержане нею за цим правочином у натурі. У разі неможливості повернення одержаного в натурі відшкодовується його вартість за цінами, які існують на момент відшкодування.</p> <p>Якщо у неповнолітньої особи відсутні кошти, достатні для відшкодування, батьки (усиновлювачі) або піклувальник зобов'язані відшкодувати завдані збитки, якщо вони своєю винною поведінкою сприяли вчиненню правочину або втраті майна, яке було предметом правочину.</p>	<p>2. Договір, укладений неповнолітньою дитиною за межами своєї цивільної дієздатності без згоди батьків, піклувальника, суд може визнати недійсним за позовом заінтересованої особи.</p> <p>3. Якщо обома сторонами недійсного договору є неповнолітні діти, то кожна з них зобов'язана повернути другій стороні все одержане нею в натурі. У разі неможливості повернення вартість одержаного відшкодовують за цінами станом на день відшкодування.</p> <p>Якщо неповнолітня дитина не має коштів, достатніх для відшкодування, батьки або піклувальник зобов'язані відшкодувати завдані збитки у разі, якщо вони своєю винною поведінкою сприяли укладенню договору або втраті майна, що було предметом договору.</p>	
<p>Стаття 223. Правові наслідки вчинення правочину фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена, за межами її цивільної дієздатності</p> <p>1. Правочин, який вчинила фізична особа, цивільна</p>	<p>Стаття 238.Юридичні наслідки договору, що його уклала фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, за межами своєї цивільної дієздатності</p> <p>1. Договір, що його уклала фізична особа, цивільну</p>	

<p>дієздатність якої обмежена, за межами її цивільної дієздатності без згоди піклувальника, може бути згодом схвалений ним у порядку, встановленому статтею 221 цього Кодексу.</p> <p>2. У разі відсутності такого схвалення правочин за позовом піклувальника може бути визнаний судом недійсним, якщо буде встановлено, що він суперечить інтересам самого підопічного, членів його сім'ї або осіб, яких він відповідно до закону зобов'язаний утримувати.</p>	<p>дієздатність якої обмежено, за межами своєї цивільної дієздатності без згоди піклувальника, у подальшому може схвалити піклувальник порядком, що його визначено статтею 236 цього Кодексу.</p> <p>2. За браком такого схвалення суд може визнати недійсним договір, що його уклала фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, за позовом піклувальника, якщо буде встановлено, що такий договір суперечить інтересам самого підопічного, членів його сім'ї або осіб, яких він відповідно до закону зобов'язаний утримувати.</p>	
<p>Стаття 224. Правові наслідки вчинення правочину без дозволу органу опіки та піклування</p> <p>1. Правочин, вчинений без дозволу органу опіки та піклування (стаття 71 цього Кодексу), є нікчемним.</p> <p>2. На вимогу заінтересованої особи такий правочин може бути визнаний судом дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідає інтересам фізичної особи, над якою встановлено опіку або піклування.</p>	<p>Стаття 239.Юридичні наслідки укладення договору без дозволу органу опіки і піклування</p> <p>1. Договір, укладений без дозволу органу опіки і піклування, якщо відповідний дозвіл є обов'язковим відповідно до цього Кодексу та/або іншого закону, є нікчемним.</p> <p>2. На вимогу заінтересованої особи суд може визнати такий договір дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідає інтересам фізичної особи, над якою встановлено</p>	

	опіку або піклування.	
<p>Стаття 225. Правові наслідки вчинення правочину дієздатною фізичною особою, яка у момент його вчинення не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними</p> <p>1. Правочин, який дієздатна фізична особа вчинила у момент, коли вона не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними, може бути визнаний судом недійсним за позовом цієї особи, а в разі її смерті - за позовом інших осіб, чий цивільні права або інтереси порушені.</p> <p>2. У разі наступного визнання фізичної особи, яка вчинила правочин, недієздатною позов про визнання правочину недійсним може пред'явити її опікун.</p> <p>3. Сторона, яка знала про стан фізичної особи у момент вчинення правочину, зобов'язана відшкодувати їй моральну шкоду, завдану у зв'язку із вчиненням такого правочину.</p>	<p>Стаття 240.Юридичні наслідки договору, що його уклала дієздатна фізична особа, яка в момент його укладення не усвідомлювала значення своєї поведінки та/або не могла керувати нею</p> <p>1. Договір, що його уклала дієздатна фізична особа в момент, коли вона не усвідомлювала значення своєї поведінки та/або не могла керувати нею, суд може визнати недійсним за позовом цієї особи, а в разі її смерті – за позовом інших осіб, чий цивільні права та/або правомірні інтереси порушено.</p> <p>2. Якщо фізичну особу, що уклала договір, пізніше буде визнано недієздатною, позов про визнання недійсним договору може пред'явити опікун такої особи.</p> <p>3. Сторона, яка знала про стан фізичної особи в момент укладення договору, зобов'язана компенсувати моральну шкоду, завдану у зв'язку з укладенням договору.</p>	
<p>Стаття 226. Правові наслідки вчинення правочину</p>	<p>Стаття 241.Юридичні наслідки договору, що його</p>	

<p>недієздатною фізичною особою</p> <p>1. Опікун може схвалити дрібний побутовий правочин, вчинений недієздатною фізичною особою, у порядку, встановленому статтею 221 цього Кодексу.</p> <p>У разі відсутності такого схвалення цей правочин та інші правочини, які вчинені недієздатною фізичною особою, є нікчемними.</p> <p>2. На вимогу опікуна правочин, вчинений недієздатною фізичною особою, може бути визнаний судом дійсним, якщо буде встановлено, що він вчинений на користь недієздатної фізичної особи.</p> <p>3. Дієздатна сторона зобов'язана повернути опікунові недієздатної фізичної особи все одержане нею за цим правочином, а в разі неможливості такого повернення - відшкодувати вартість майна за цінами, які існують на момент відшкодування.</p> <p>Опікун зобов'язаний повернути дієздатній стороні все одержане недієздатною фізичною особою за нікчемним правочином. Якщо майно не збереглося, опікун</p>	<p>уклала недієздатна фізична особа</p> <p>1. Договір, що його уклала недієздатна фізична особа, є нікчемним.</p> <p>2. Договір, що його уклала недієздатна фізична особа, суд може визнати дійсним на вимогу опікуна, якщо буде встановлено, що його укладено на користь недієздатної фізичної особи.</p> <p>3. Дієздатна сторона зобов'язана повернути опікунові недієздатної фізичної особи все одержане нею за договором, а в разі неможливості повернення відшкодувати вартість майна за цінами станом на день відшкодування.</p> <p>Опікун зобов'язаний повернути дієздатній стороні все, що недієздатна фізична особа одержала за недійсним договором. Якщо майно не збережено, опікун зобов'язаний відшкодувати його вартість, за умови що укладенню договору або втраті майна, що було предметом договору, сприяла винна поведінка опікуна.</p> <p>4. Дієздатна сторона зобов'язана компенсувати опікунові недієздатної фізичної особи або членам її сім'ї</p>	
--	---	--

<p>зобов'язаний відшкодувати його вартість, якщо вчиненню правочину або втраті майна, яке було предметом правочину, сприяла винна поведінка опікуна.</p> <p>4. Дієздатна сторона зобов'язана відшкодувати опікунові недієздатної фізичної особи або членам її сім'ї моральну шкоду, якщо буде встановлено, що вона знала про психічний розлад або недоумство другої сторони або могла припустити такий її стан.</p>	<p>моральну шкоду, якщо буде встановлено, що вона знала про психічний, інший розлад здоров'я другої сторони або могла припустити такий її стан.</p>	
<p>Стаття 227. Правові наслідки укладення юридичною особою правочину, якого вона не мала права вчиняти</p> <p>1. Правочин юридичної особи, вчинений нею без відповідного дозволу (ліцензії), може бути визнаний судом недійсним.</p> <p>2. Якщо юридична особа ввела другу сторону в оману щодо свого права на вчинення такого правочину, вона зобов'язана відшкодувати їй моральну шкоду, завдану таким правочином.</p>	<p>Стаття 242. Юридичні наслідки договору, що його уклала юридична особа або фізична особа – підприємець, яка не мала на це права</p> <p>1. Договір, що його уклала юридична особа або фізична особа – підприємець, укладений без відповідного дозволу (ліцензії), суд може визнати недійсним.</p> <p>2. Якщо юридична особа або фізична особа – підприємець ввела другу сторону в оману щодо свого права на укладення договору, вона зобов'язана відшкодувати їй шкоду, завдану таким договором.</p>	

<p>Стаття 228. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок, вчинений з метою, що суперечить інтересам держави і суспільства</p> <p>1. Правочин вважається таким, що порушує публічний порядок, якщо він був спрямований на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним.</p> <p>2. Правочин, який порушує публічний порядок, є нікчемним.</p> <p>3. У разі недодержання вимоги щодо відповідності правочину інтересам держави і суспільства, його моральним засадам такий правочин може бути визнаний недійсним. Якщо визнаний судом недійсний правочин було вчинено з метою, що завідомо суперечить інтересам держави і суспільства, то при наявності умислу у обох</p>	<p>Стаття 243. Недійсність договору, що порушує публічний порядок</p> <p>1. Договір є таким, що порушує публічний порядок, якщо його зміст, мета або спосіб виконання грубо суперечить людським правам і основоположним свободам або створює реальну загрозу національній безпеці.</p> <p>2. Договір, що порушує публічний порядок, є нікчемним.</p>	<p>Щодо ст. 243 проекту, якою пропонується викласти ч. 1 ст. 243 в такій редакції:</p> <p>«Стаття 243. Недійсність договору, що порушує публічний порядок</p> <p>1. Договір є таким, що порушує публічний порядок, якщо його зміст, мета або спосіб виконання грубо суперечить людським правам і основоположним свободам або створює реальну загрозу національній безпеці.»</p> <p>Слід зауважити, що використаний авторами термін «людським правам» некоректний. Якщо вони мали на увазі «правам людини», то бажано уточнити яким саме. У чинному ЦК мова йде про порушення лише конституційних прав і свобод людини, що є більш конкретним поняттям, яке підлягає перевірці і не призводить до зловживань з боку держави. Окрім того, «реальна загроза національній безпеці» поняття розмите, що також може призвести до зловживань. Також вжите авторами «грубо суперечать» є оціночною категорією, до якої не має критеріїв перевірки.</p> <p>Пропозиція:</p> <p>викласти частину 1 статті 243 в наступній редакції:</p> <p>«1. Договір є таким, що порушує публічний порядок, якщо його зміст, мета або спосіб виконання порушують конституційні права й основоположні свободи людини або такий договір не узгоджується з обмеженнями та приписами, встановленими законодавством з міркувань національної безпеки.»</p>
---	---	---

<p>сторін - в разі виконання правочину обома сторонами - в дохід держави за рішенням суду стягується все одержане ними за угодою, а в разі виконання правочину однією стороною з іншої сторони за рішенням суду стягується в дохід держави все одержане нею і все належне - з неї першій стороні на відшкодування одержаного. При наявності умислу лише у однієї із сторін все одержане нею за правочином повинно бути повернуто іншій стороні, а одержане останньою або належне їй на відшкодування виконаного за рішенням суду стягується в дохід держави.</p>		
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 244. Недійсність договору, що порушує імперативні норми закону або суперечить доброзвичайності 1. За заявою заінтересованої особи суд може визнати договір недійсним, якщо його зміст, мета або спосіб виконання порушують імперативні норми закону, суперечать доброзвичайності.</p>	<p>Щодо статті 244 проекту. Недійсність договору, що порушує імперативні норми закону або суперечить доброзвичайності.</p> <p>1. За заявою заінтересованої особи суд може визнати договір недійсним, якщо його зміст, мета або спосіб виконання порушують імперативні норми закону, суперечать доброзвичайності.</p> <p>Які норми закону є імперативними?. За цією статтею дуже велика можливість визнати недійсним кожен договір.</p> <p>Пропозиція: ВИКЛЮЧИТИ ЦЮ СТАТТЮ.</p>

<p>Стаття 229. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом помилки</p> <p>1. Якщо особа, яка вчинила правочин, помилилася щодо обставин, які мають істотне значення, такий правочин може бути визнаний судом недійсним. Істотне значення має помилка щодо природи правочину, прав та обов'язків сторін, таких властивостей і якостей майна, які значно знижують його цінність або можливість використання за цільовим призначенням. Помилка щодо мотивів правочину не має істотного значення, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>2. У разі визнання правочину недійсним особа, яка помилилася в результаті її власного недбальства, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані їй збитки.</p> <p>Сторона, яка своєю необережною поведінкою сприяла помилці, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані їй збитки.</p>	<p>Стаття 245.Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом помилки</p> <p>1. Якщо особа, яка уклала договір, помилилася щодо обставин, які мають істотне значення, суд може визнати такий договір недійсним. Істотне значення має помилка щодо природи договору, прав і обов'язків сторін, таких властивостей і якостей майна, які значно знижують його цінність або можливість використання за цільовим призначенням.</p> <p>2. У разі визнання договору недійсним особа, яка допустила помилку внаслідок свого недбальства, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані їй збитки, за винятком випадків, якщо друга сторона знала або могла знати про наявність помилки. Сторона, яка своєю необережною поведінкою сприяла допущенню помилки, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдані збитки.</p>	
---	--	--

<p>Стаття 230. Правові наслідки вчинення правочину під впливом обману</p> <p>1. Якщо одна із сторін правочину навмисно ввела другу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення (частина перша статті 229 цього Кодексу), такий правочин визнається судом недійсним. Обман має місце, якщо сторона заперечує наявність обставин, які можуть перешкодити вчиненню правочину, або якщо вона замовчує їх існування.</p> <p>2. Сторона, яка застосувала обман, зобов'язана відшкодувати другій стороні збитки у подвійному розмірі та компенсувати моральну шкоду, що завдані у зв'язку з вчиненням цього правочину.</p> <p>Стаття 231. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом насильства</p> <p>1. Правочин, вчинений особою проти її справжньої волі внаслідок застосування до неї фізичного чи психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, визнається судом недійсним.</p> <p>2. Винна сторона (інша особа), яка застосувала фізичний</p>	<p>Стаття 246. Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом обману</p> <p>1. Якщо одна зі сторін договору або її представник умисно ввели другу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення відповідно до частини першої статті 245 цього Кодексу, суд визнає такий договір нікчемним. Обманом є заперечення стороною наявності обставин, що можуть перешкодити укладенню договору, або замовчування їх.</p> <p>2. Сторона, яка застосувала обман, зобов'язана відшкодувати другій стороні завдану майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду.</p> <p>Стаття 247. Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом насильства</p> <p>1. Договір, що його уклала особа проти своєї справжньої волі внаслідок застосування до неї фізичного або психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, є нікчемним.</p> <p>2. Винна сторона (інша особа), яка застосувала фізичний</p>	<p>Щодо статті 246 проекту, якою пропонується викласти ч. 1 ст. 246 в такій редакції:</p> <p>«Стаття 246. Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом обману</p> <p>1. Якщо одна зі сторін договору або її представник умисно ввели другу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення відповідно до частини першої статті 245 цього Кодексу, суд визнає такий договір нікчемним.»</p> <p>Оскільки нікчемний договір не потребує його визнання судом, то актори мають уточнити чи договір є нікчемним, або ж суд визнає такий договір недійсним.</p> <p>Пропозиція:</p> <p>викласти частину в наступній редакції: «Якщо одна зі сторін договору або її представник умисно ввели другу сторону в оману щодо обставин, які мають істотне значення відповідно до частини першої статті 245 цього Кодексу, суд визнає такий договір недійсним.».</p> <p>Окрім того у частині 2 пропонуваної статті на сторону, яка застосувала обман, додатково покладається зобов'язання відшкодувати другій стороні завдану майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду, натомість чинний ЦК зобов'язує відшкодувати збитки у подвійному розмірі та компенсувати моральну шкоду. Відтак, відповідальність винної особи у проекті зменшено.</p>
--	---	---

<p>або психічний тиск до другої сторони, зобов'язана відшкодувати їй збитки у подвійному розмірі та моральну шкоду, що завдані у зв'язку з вчиненням цього правочину.</p>	<p>або психічний тиск до другої сторони, зобов'язана відшкодувати завдану майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду.</p>	<p>Законопроектом також пропонується у статті 247 зменшити відповідальність винної особи.</p> <p>Пропозиція: залишити обсяг відповідальності, що є у чинному ЦК України.</p> <p>Щодо статті 247 проекту, якою пропонується</p> <p>Стаття 247. Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом насильства</p> <p>1. Договір, що його уклала особа проти своєї справжньої волі внаслідок застосування до неї фізичного або психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, є нікчемним.</p> <p>Винна сторона (інша особа), яка застосувала фізичний або психічний тиск до другої сторони, зобов'язана відшкодувати завдану майнову шкоду та компенсувати моральну шкоду.</p> <p>Пропозиція: «є нікчемним» замінити на «визнається судом недійсним», залишити шкоду в подвійному розмірі</p>
<p>Стаття 232. Правові наслідки правочину, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї</p>	<p>Стаття 248.Юридичні наслідки договору, що його укладено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною</p>	<p>Щодо статті 248 проекту, якою пропонується</p> <p>Стаття 248. Юридичні наслідки договору, що його укладено внаслідок</p>

<p>сторони з другою стороною</p> <p>1. Правочин, який вчинено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, визнається судом недійсним.</p> <p>2. Довіритель має право вимагати від свого представника та другої сторони солідарного відшкодування збитків та моральної шкоди, що завдані йому у зв'язку із вчиненням правочину внаслідок зловмисної домовленості між ними.</p>	<p>1. Договір, що його укладено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, є нікчемним.</p> <p>2. Довіритель має право вимагати від свого представника та другої сторони солідарного відшкодування майнової шкоди та/або компенсації моральної шкоди, що завдані йому у зв'язку з укладенням договору внаслідок зловмисної домовленості між ними.</p>	<p>зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною</p> <p>1. Договір, що його укладено внаслідок зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною, є нікчемним.</p> <p>Пропозиція: «нікчемним» замінити на «визнається судом недійсним»</p>
<p>Стаття 233. Правові наслідки правочину, який вчинено під впливом тяжкої обставини</p> <p>1. Правочин, який вчинено особою під впливом тяжкої для неї обставини і на вкрай не вигідних умовах, може бути визнаний судом недійсним незалежно від того, хто був ініціатором такого правочину.</p> <p>2. При визнанні такого правочину недійсним застосовуються наслідки, встановлені статтею 216 цього Кодексу. Сторона, яка скористалася тяжкою обставиною, зобов'язана відшкодувати другій стороні збитки і моральну шкоду, що завдані їй у зв'язку з вчиненням цього</p>	<p>Стаття 249.Юридичні наслідки договору, що його укладено під впливом тяжкої обставини</p> <p>1. Договір, що його уклала особа під впливом тяжкої для неї обставини і на вкрай не вигідних умовах, суд може визнати недійсним безвідносно до того, хто ініціював укладення договору.</p> <p>2. Визнаючи такий договір недійсним, застосовують наслідки, визначені статтею 232 цього Кодексу. Сторона, яка скористалася тяжкою обставиною, зобов'язана відшкодувати другій стороні майнову шкоду та/або компенсувати моральну шкоду, завдану у зв'язку з укладенням договору.</p>	

правочину.		
<p>Стаття 234. Правові наслідки фіктивного правочину</p> <p>1. Фіктивним є правочин, який вчинено без наміру створення правових наслідків, які обумовлювалися цим правочином.</p> <p>2. Фіктивний правочин визнається судом недійсним.</p> <p>3. Правові наслідки визнання фіктивного правочину недійсним встановлюються законами.</p>	<p>Стаття 250. Недійсність фіктивного договору</p> <p>1. Фіктивним є договір, що його укладено без наміру створення юридичних наслідків, які він спричинив би.</p> <p>2. Фіктивний договір може бути визнано недійсним.</p>	<p>Щодо статті 250 проекту, якою пропонується</p> <p>Стаття 250. Недійсність фіктивного договору</p> <p>Фіктивним є договір, що його укладено без наміру створення юридичних наслідків, які він спричинив би.</p> <p>Фіктивний договір є нікчемним.</p> <p>Пропозиція:</p> <p>«є нікчемним» замінити на «визнається судом недійсним»</p>
<p>Стаття 235. Правові наслідки удаваного правочину</p> <p>1. Удаваним є правочин, який вчинено сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили.</p> <p>2. Якщо буде встановлено, що правочин був вчинений сторонами для приховання іншого правочину, який вони насправді вчинили, відносини сторін регулюються правилами щодо правочину, який сторони насправді вчинили.</p>	<p>Стаття 251. Юридичні наслідки удаваного договору</p> <p>1. Удаваним є договір, що його сторони уклали для приховання іншого договору, який вони насправді уклали.</p> <p>2. Якщо буде встановлено, що договір сторони уклали для приховання іншого насправді укладеного ними договору, відносини сторін регулюють приписи щодо договору, який сторони насправді уклали.</p>	
Стаття відсутня	Стаття 252. Юридичні наслідки фраздаторного	Щодо статті 252 проекту, якою пропонується

	<p>договору</p> <p>1. Фраудаторним є договір, що його уклад боржник всупереч інтересам кредитора.</p> <p>2. Фраудаторний договір може бути визнано недійсним.</p>	<p>Юридичні наслідки фраудаторного договору</p> <p>1. Фраудаторним є договір, що його уклад боржник всупереч інтересам кредитора.</p> <p>2. Фраудаторний договір може бути визнано недійсним.</p> <p>Пропозиція: «всупереч інтересам кредитора» замінити на «на шкоду кредитору».</p> <p>Інтереси кредитора можуть бути різні, а чи правочин завадив виконати зобов'язання чи задовільнити інтереси кредитора то інше питання. Так кожен другий правочин можна визнавати фраудаторним, що не сприятиме бізнесклімату для інвестицій.</p>
<p>Стаття 236. Момент недійсності правочину</p> <p>1. Нікчемний правочин або правочин, визнаний судом недійсним, є недійсним з моменту його вчинення.</p> <p>2. Якщо за недійсним правочином права та обов'язки передбачалися лише на майбутнє, можливість настання їх у майбутньому припиняється.</p>	<p>Стаття 253. Момент недійсності договору та одностороннього правочину</p> <p>1. Договір, що його суд визнав недійсним, є таким з моменту його укладення, якщо іншого не визначено цим Кодексом, іншим законом або сторонами порядком, що його встановлено статтею 231 цього Кодексу.</p> <p>2. Якщо за недійсним договором права і обов'язки визначено лише на майбутнє, настання їх у майбутньому є неможливим.</p> <p>3. Односторонній правочин є недійсним з моменту</p>	

	його вчинення.	
Глава 17. ПРЕДСТАВНИЦТВО	Глава 14. Представництво	
Стаття 237. Поняття та підстави представництва 1. Представництвом є правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє.	Стаття 254. Поняття представництва 1. Представництво – це правовідносини, у яких одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин та/або інші юридичні дії від імені другої сторони, яку вона представляє.	
Стаття 238. Правочини, які може вчиняти представник 1. Представник може бути уповноважений на вчинення лише тих правочинів, право на вчинення яких має особа, яку він представляє. 2. Представник не може вчиняти правочин, який відповідно до його змісту може бути вчинений лише особисто тією особою, яку він представляє. 3. Представник не може вчиняти правочин від імені особи, яку він представляє, у своїх інтересах або в інтересах іншої особи, представником якої він одночасно є, за винятком комерційного представництва, а також щодо інших осіб, встановлених законом.	Стаття 255. Правочини, що їх може вчиняти представник 1. Представника може бути уповноважено на вчинення лише тих правочинів, на вчинення яких має право особа, яку він представляє. 2. Представник не може вчиняти правочин, що його відповідно до його змісту може вчинити лише особисто та особа, яку він представляє. 3. Представник не може вчиняти правочин від імені особи, яку він представляє, у своїх інтересах або в інтересах іншої особи, представником якої він одночасно є, за винятком комерційного представництва, а також щодо інших осіб, визначених законом. 4. Представник зобов'язаний невідкладно	Щодо ст. 255 проекту, якою пропонується викласти ч. 4 ст. 255 в такій редакції: «4. Представник зобов'язаний невідкладно інформувати особу, яку він представляє, щодо вчинених ним правочинів та/або інших юридичних дій.» Слід зауважити, що в практиці реалізації такої норми будуть проблеми. Наприклад, в процесі продажу авто, виконанні дрібних численних дій тощо. Доцільно залишити обов'язок інформування лише, якщо про це є вказівка у договорі або наявна вимога. Пропозиція: викласти частину в наступній редакції: «4. Представник зобов'язаний інформувати особу, яку він представляє, щодо вчинених ним правочинів та/або інших юридичних дій, на вимогу особи, яку він представляє.»

	<p>інформувати особу, яку він представляє, щодо вчинених ним правочинів та/або інших юридичних дій.</p>	
<p>Стаття 239. Правові наслідки вчинення правочину представником 1. Правочин, вчинений представником, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє.</p>	<p>Стаття 256. Юридичні наслідки правочину, що його вчинив представник 1. Вчинені представником правочини та/або інші юридичні дії утворюють, змінюють, зупиняють, поновлюють, припиняють цивільні права і цивільні обов'язки особи, яку він представляє.</p>	
<p>Стаття 240. Передоручення 1. Представник зобов'язаний вчиняти правочин за наданими йому повноваженнями особисто. Він може передати своє повноваження частково або в повному обсязі іншій особі, якщо це встановлено договором або законом між особою, яку представляють, і представником, або якщо представник був вимушений до цього з метою охорони інтересів особи, яку він представляє. 2. Представник, який передав своє повноваження іншій особі, повинен повідомити про це особу, яку він представляє, та надати їй необхідні відомості про особу,</p>	<p>Стаття 257. Передоручення 1. Представник зобов'язаний вчиняти правочин за уповноваженням його особисто. Представник може передати своє уповноваження частково або в повному обсязі іншій особі, якщо це визначено договором між ним та особою, яку він представляє, або законом, або якщо представника було змушено до цього з метою захисту інтересів особи, яку він представляє. 2. Представник, який передав своє уповноваження іншій особі, повинен повідомити про це особу, яку він представляє, та надати їй необхідні відомості про особу,</p>	

<p>якій передані відповідні повноваження (замісника). Невиконання цього обов'язку покладає на особу, яка передала повноваження, відповідальність за дії замісника як за свої власні. 3. Правочин, вчинений замісником, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє.</p>	<p>якій передано уповноваження (заступника). Невиконання цього обов'язку покладає на особу, яка передала повноваження, відповідальність за дії заступника як за свої власні. Правочин, що його вчинила особа, якій передано відповідне уповноваження, утворює, змінює, зупиняє, поновлює, припиняє цивільні права і цивільні обов'язки особи, яку він представляє.</p>	
<p>Стаття 241. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень 1. Правочин, вчинений представником з перевищенням повноважень, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє, лише у разі наступного схвалення правочину цією особою. Правочин вважається схваленим зокрема у разі, якщо особа, яку він представляє, вчинила дії, що свідчать про прийняття його до виконання. 2. Наступне схвалення правочину особою, яку представляють, створює, змінює і припиняє цивільні права</p>	<p>Стаття 258. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень або без уповноваження 1. Правочин, що його вчинив представник з перевищенням повноважень або особа без уповноваження на це, створює, змінює, зупиняє, поновлює, припиняє цивільні права і цивільні обов'язки особи, яку представляють та/або в інтересах якої вчинено правочин та/або юридично значимі дії, лише за умови подальшого схвалення правочину та/або юридично значимих дій такою особою. Правочин, визначений цією частиною, є схваленим, зокрема, якщо особа, яку представляють та/або в інтересах</p>	<p>Щодо частини третьої статті 258 проекту. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень або без уповноваження. ... 3. Якщо особа, яку представляють, відмовила у схваленні правочину, що його вчинив представник з перевищенням повноважень, безвідносно до того, є воно істотним чи неістотним, а також якщо перевищення повноважень має систематичний характер і вчинено не в інтересах особи, яку представляють, такий правочин є нікчемним. Пропозиція: «є нікчемним» замінити на «визнається судом недійсним»</p>

<p>та обов'язки з моменту вчинення цього правочину.</p>	<p>якої вчинено правочин та/або юридично значимі дії, вчинила дії, що свідчать про прийняття відповідного правочину та/або відповідних юридично значимих дій до виконання.</p> <p>2. Подальше схвалення правочину особою, яку представляють та/або в інтересах якої вчинено правочин та/або юридично значимі дії, утворює, змінює, зупиняє, поновлює та припиняє цивільні права і цивільні обов'язки з моменту вчинення відповідного правочину та/або відповідних юридично значимих дій.</p> <p>3. Якщо особа, яку представляють, відмовила у схваленні правочину, що його вчинив представник з перевищенням повноважень, безвідносно до того, є воно істотним чи неістотним, а також якщо перевищення повноважень має систематичний характер і вчинено не в інтересах особи, яку представляють, такий правочин є нікчемним.</p>	
<p>Стаття 242. Представництво за законом 1. Батьки (усиновлювачі) є законними представниками своїх малолітніх та неповнолітніх дітей.</p>	<p>Стаття 259. Представництво за законом 1. Батьки, не позбавлені батьківських прав, є законними представниками своїх малолітніх та неповнолітніх дітей.</p>	

<p>2. Опікун є законним представником малолітньої особи та фізичної особи, визнаної недієздатною.</p> <p>3. Законним представником у випадках, встановлених законом, може бути інша особа.</p>	<p>2. Повнолітні син, дочка мають право звернутися за захистом цивільних прав та/або правомірних інтересів своїх непрацездатних батьків як їхні законні представники, без спеціального уповноваження, навіть якщо відповідно до закону непрацездатні батьки мають право звернутися за таким захистом.</p> <p>3. Опікун є законним представником малолітньої дитини, фізичної особи, що її визнано недієздатною.</p> <p>4. Піклувальник є законним представником неповнолітньої дитини, фізичної особи, дієздатність якої обмежено.</p> <p>5. Прийомні батьки і батьки-вихователі дитячого будинку сімейного типу є законними представниками малолітніх та неповнолітніх дітей-сиріт і дітей, що їх позбавлено батьківського піклування, які перебувають під їхньою опікою (піклуванням).</p> <p>6. У випадках, визначених цим Кодексом, сестра, брат, мачуха, вітчим, баба, дід мають право звернутися до органу опіки і піклування або до суду для захисту цивільних прав та/або правомірних інтересів малолітніх, неповнолітніх або повнолітніх</p>	
--	---	--

	<p>непрацездатних брата, сестри, пасинка, падчерки, онука, онуки як їхні законні представники, без спеціального уповноваження.</p> <p>7. Законним представником у випадках, що їх визначено законом, може бути інша особа.</p>	
<p>Стаття 243. Комерційне представництво</p> <p>1. Комерційним представником є особа, яка постійно та самостійно виступає представником підприємців при укладенні ними договорів у сфері підприємницької діяльності.</p> <p>2. Комерційне представництво одночасно кількох сторін правочину допускається за згодою цих сторін та в інших випадках, встановлених законом.</p> <p>3. Повноваження комерційного представника можуть бути підтверджені письмовим договором між ним та особою, яку він представляє, або довіреністю.</p> <p>4. Особливості комерційного представництва в окремих сферах підприємницької діяльності встановлюються законом.</p>	<p>Стаття 260. Комерційне представництво</p> <p>1. Комерційним представником є особа, яка постійно і самостійно діє як представник професіоналів, які укладають договори у сфері підприємницької діяльності.</p> <p>2. Комерційне представництво одночасно кількох сторін договорудопустиме за згодою таких сторін та в інших випадках, що їх визначено законом.</p> <p>3. Повноваження комерційного представника підтверджують письмовим договором між ним та особою, яку він представляє, або довіреністю.</p> <p>4. Особливості комерційного представництва в окремих сферах підприємницької діяльності встановлює закон.</p> <p>5. Комерційний представник зобов'язаний не розголошувати інформацію, яка стала йому відома у зв'язку з комерційним представництвом, зокрема й після припинення відносин комерційного</p>	

	представництва, за винятком випадків, якщо така інформація не має або втратила конфіденційний характер чи стала загальнодоступною.	
<p>Стаття 244. Представництво за довіреністю</p> <p>1. Представництво, яке ґрунтується на договорі, може здійснюватися за довіреністю.</p> <p>2. Представництво за довіреністю може ґрунтуватися на акті органу юридичної особи.</p> <p>3. Довіреністю є письмовий документ, що видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами. Довіреність на вчинення правочину представником може бути надана особою, яку представляють (довірителем), безпосередньо третій особі.</p>	<p>Стаття 261. Представництво за довіреністю та/або за договором</p> <p>1. Представництво може бути здійснено за довіреністю та/або за договором.</p> <p>2. Підставою представництва за довіреністю може бути акт органу юридичної особи.</p> <p>3. Довіреність – це письмовий документ, що його видає одна особа іншій особі для представництва перед третіми особами.</p> <p>Довіреність на вчинення правочину представником може видати особа, яку представляють (довіритель), безпосередньо третій особі.</p>	
<p>Стаття 245. Форма довіреності</p> <p>1. Форма довіреності повинна відповідати формі, в якій відповідно до закону має вчинятися правочин.</p> <p>2. Довіреність, що видається у порядку передоручення, підлягає нотаріальному посвідченню, крім випадків,</p>	<p>Стаття 262. Форма довіреності</p> <p>1. Форма довіреності має відповідати формі, в якій відповідно до закону може вчинятися правочин.</p> <p>2. Довіреність, що її видають порядком передоручення, підлягає нотаріальному посвідченню, крім випадків, визначених частиною четвертою цієї статті.</p>	<p>46). Щодо частини першої статті 262.</p> <p>Форма довіреності</p> <p>1. Форма довіреності має відповідати формі, в якій відповідно до закону може вчинятися правочин.</p> <p>Пропозиція:</p> <p>слово «може» замінити на слово «має»</p>

<p>встановлених частиною четвертою цієї статті.</p> <p>3. Довіреність військовослужбовця або іншої особи, яка перебуває на лікуванні у госпіталі, санаторії та іншому військово-лікувальному закладі, може бути посвідчена начальником цього закладу, його заступником з медичної частини, старшим або черговим лікарем. Довіреність військовослужбовця, а в пунктах дислокації військової частини, з'єднання, установи, військово-навчального закладу, де немає нотаріуса чи органу, що вчиняє нотаріальні дії, також довіреність працівника, члена його сім'ї і члена сім'ї військовослужбовця може бути посвідчена командиром (начальником) цих частини, з'єднання, установи або закладу. Довіреність особи, яка тримається в установі виконання покарань чи слідчому ізоляторі, може бути посвідчена начальником установи виконання покарань чи слідчого ізолятора. Довіреність особи, яка проживає у населеному пункті, де</p>	<p>3. Довіреність військовослужбовця або іншої особи, яка перебуває на лікуванні в госпіталі, лікарні, санаторії, іншому державному або комунальному закладі охорони здоров'я, може посвідчити керівник (начальник) такого закладу, його заступник з медичної частини, старший або черговий лікар. Довіреність військовослужбовця, а в пунктах постійної або тимчасової дислокації військової частини, з'єднання, установи, військово-навчального закладу, в яких немає нотаріуса або органу, що вчиняє нотаріальні дії, – також довіреність працівника, члена його сім'ї, члена сім'ї військовослужбовця може посвідчити командир (начальник) відповідних військової частини, з'єднання, установи, військово-навчального закладу. Довіреність особи, що її утримують в установі виконання покарань або слідчому ізоляторі, може посвідчити начальник установи виконання покарань або слідчого ізолятора. Довіреність особи, що проживає в населеному пункті, в</p>	
---	--	--

<p>немає нотаріусів, може бути посвідчена уповноваженою на це посадовою особою органу місцевого самоврядування, крім довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, довіреностей на управління і розпорядження корпоративними правами та довіреностей на користування і розпорядження транспортними засобами.</p> <p>Довіреність суб'єкта права на безоплатну вторинну правову допомогу, за зверненням якого прийнято рішення про надання такої допомоги, може бути посвідчена посадовою особою органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.</p> <p>Довіреності, посвідчені зазначеними посадовими особами, прирівнюються до нотаріально посвідчених.</p> <p>4. Довіреність на одержання заробітної плати, стипендії, пенсії, аліментів, інших платежів та поштової кореспонденції (поштових переказів, посилок тощо) може бути посвідчена посадовою особою організації, в якій</p>	<p>якому немає нотаріуса, може посвідчити уповноважена на це посадова особа органу місцевого самоврядування, крім довіреностей на право розпорядження нерухомим майном, довіреностей на управління і розпорядження корпоративними правами та довіреностей на розпорядження транспортними засобами.</p> <p>Довіреність суб'єкта права на безоплатну вторинну правничу допомогу, за зверненням якого ухвалено рішення про надання такої допомоги, може посвідчити посадова особа органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правничої допомоги.</p> <p>Довіреності, посвідчені посадовими особами, зазначеними в цій частині, прирівнюють до нотаріально посвідчених.</p> <p>4. Довіреність на одержання заробітної плати, стипендії, пенсії, аліментів, інших платежів і поштової кореспонденції (поштових переказів, посилок тощо) може посвідчити посадова особа організації, в якій довіритель працює, здобуває освіту, перебуває на стаціонарному лікуванні, або за його осідком (місцем проживання).</p> <p>5. Довіреність на право участі та голосування на</p>	
---	--	--

<p>довіритель працює, навчається, перебуває на стаціонарному лікуванні, або за місцем його проживання.</p> <p>5. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах, видана фізичною особою, посвідчується у порядку, визначеному законодавством.</p>	<p>загальних зборах, яку видала фізична особа, посвідчують порядком, що його визначено законом.</p>	
<p>Стаття 246. Довіреність юридичної особи</p> <p>1. Довіреність від імені юридичної особи видається її органом або іншою особою, уповноваженою на це її установчими документами.</p>	<p>Стаття 263. Довіреність юридичної особи</p> <p>1. Довіреність від імені юридичної особи видає її орган або інша особа, що її уповноважено на це згідно з установчими документами.</p>	
<p>Стаття 247. Строк довіреності</p> <p>1. Строк довіреності встановлюється у довіреності. Якщо строк довіреності не встановлений, вона зберігає чинність до припинення її дії.</p> <p>2. Строк довіреності, виданої в порядку передоручення, не може перевищувати строку основної довіреності, на підставі якої вона видана.</p> <p>3. Довіреність, у якій не вказана дата її вчинення, є нікчемною.</p>	<p>Стаття 264. Строк довіреності</p> <p>1. Строк довіреності встановлюють у довіреності. Якщо строк довіреності не встановлено, вона зберігає чинність до припинення своєї дії.</p> <p>2. Строк довіреності, що її видано порядком передоручення, не може перевищувати строку основної довіреності, на підставі якої її видано.</p> <p>3. Довіреність, у якій не зазначена дата її вчинення, є нікчемною.</p>	<p>Щодо статті 264. Строк довіреності.</p> <p>На практиці досить часто суб'єкти цивільних відносин бажають визначити закінчення дії довіреності не строком, а настанням певної дати, події (наприклад, до останнього числа поточного місяця або до закінчення поточного календарного року, тобто до 31 грудня відповідного року). За таких обставин задля буквального виконання приписів цієї статті необхідно докладно вираховувати строк дії довіреності у роках, місяцях, тижнях, днях, наприклад «довіреність видана строком на три місяці дев'ятнадцять днів», що є складним та нелогічним. Пропонуємо викласти статтю 264 в такій редакції:</p>

		<p>«Стаття 264. Строк (термін) довіреності</p> <p>1. Строк (термін) довіреності встановлюють у довіреності. Якщо строк (термін) довіреності не встановлено, вона зберігає чинність до припинення своєї дії.</p> <p>2. Строк (термін) довіреності, що її видано порядком передоручення, не може перевищувати строку основної довіреності, на підставі якої її видано.</p> <p>3. Довіреність, у якій не зазначена дата її вчинення, є нікчемною.»</p>
<p>Стаття 248. Припинення представництва за довіреністю</p> <p>1. Представництво за довіреністю припиняється у разі:</p> <p>1) закінчення строку довіреності;</p> <p>2) скасування довіреності особою, яка її видала;</p> <p>3) відмови представника від вчинення дій, що були визначені довіреністю;</p> <p>4) припинення юридичної особи, яка видала довіреність;</p> <p>5) припинення юридичної особи, якій видана довіреність;</p> <p>6) смерті особи, яка видала довіреність, оголошення її померлою, визнання її недієздатною або безвісно</p>	<p>Стаття 265. Припинення представництва за довіреністю</p> <p>1. Представництво за довіреністю припиняють, якщо:</p> <p>1) сплив строк, на який видано довіреність;</p> <p>2) довіреність скасовано особою, яка її видала;</p> <p>3) представник відмовився від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю;</p> <p>4) юридичну особу, яка видала довіреність, припинено;</p> <p>5) юридичну особу, якій видана довіреність, припинено;</p> <p>б) особа, яка видала довіреність, померла, її оголошено померлою, визнано недієздатною або безвісно відсутньою, обмежено її цивільну дієздатність.</p>	

<p>відсутньою, обмеження її цивільної дієздатності. У разі смерті особи, яка видала довіреність, представник зберігає своє повноваження за довіреністю для ведення невідкладних справ або таких дій, невиконання яких може призвести до виникнення збитків; 7) смерті особи, якій видана довіреність, оголошення її померлою, визнання її недієздатною або безвісно відсутньою, обмеження її цивільної дієздатності. 2. З припиненням представництва за довіреністю втрачає чинність передоручення. 3. У разі припинення представництва за довіреністю представник зобов'язаний негайно повернути довіреність.</p>	<p>У разі смерті особи, яка видала довіреність, представник зберігає своє уповноваження за довіреністю для ведення невідкладних справ або таких дій, невиконання яких може призвести до завдання збитків. Представник зобов'язаний невідкладно повідомити про наявні в нього представницькі повноваження спадкоємців довірителя, а за їх браком – орган опіки і піклування за останнім осідком (місцем проживання) довірителя, і надати звіт про вчинені ним за довіреністю правочини та/або вчинені інші юридично значимі дії; 7) особа, якій видано довіреність, померла, її оголошено померлою, визнано недієздатною або безвісно відсутньою, обмежено її цивільну дієздатність. 2. З припиненням представництва за довіреністю втрачає чинність передоручення. 3. У разі припинення представництва за довіреністю представник зобов'язаний невідкладно повернути довіреність.</p>	
Стаття 249. Скасування довіреності	Стаття 266. Скасування довіреності	

<p>1. Особа, яка видала довіреність, за винятком безвідкличної довіреності, може в будь-який час скасувати довіреність або передоручення. Відмова від цього права є нікчемною.</p> <p>2. Особа, яка видала довіреність і згодом скасувала її, повинна негайно повідомити про це представника, а також відомих їй третіх осіб, для представництва перед якими була видана довіреність.</p> <p>3. Права та обов'язки щодо третіх осіб, що виникли внаслідок вчинення правочину представником до того, як він довідався або міг довідатися про скасування довіреності, зберігають чинність для особи, яка видала довіреність, та її правонаступників. Це правило не застосовується, якщо третя особа знала або могла знати, що дія довіреності припинилася.</p> <p>4. Законом може бути встановлено право особи видавати безвідкличні довіреності на певний час. Безвідклична довіреність з корпоративних прав видається відповідно до</p>	<p>1. Особа, яка видала довіреність, може в будь-який час скасувати її або передоручення, за винятком безвідкличної довіреності.</p> <p>2. Особа, яка видала довіреність і згодом скасувала її, повинна невідкладно письмово повідомити про це представника, а також відомих їй третіх осіб, для представництва перед якими було видано довіреність.</p> <p>3. Права і обов'язки щодо третіх осіб, що виникли внаслідок вчинення правочину представником до того, як він дознався або міг діднатися про скасування довіреності, зберігають чинність для особи, яка її видала, та для її правонаступників. Цей припис не застосовують, якщо третя особа знала або могла знати, що дія довіреності припинена.</p> <p>4. Закон може встановити право особи видавати безвідкличні довіреності на певний час. Безвідкличну довіреність з корпоративних прав видають згідно із законом, що регулює діяльність відповідних корпоративних товариств.</p>	
---	--	--

<p>закону, що регулює діяльність відповідних господарських товариств.</p>		
<p>Стаття 250. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю</p> <p>1. Представник має право відмовитися від вчинення дій, які були визначені довіреністю.</p> <p>2. Представник зобов'язаний негайно повідомити особу, яку він представляє, про відмову від вчинення дій, які були визначені довіреністю.</p> <p>3. Представник не може відмовитися від вчинення дій, які були визначені довіреністю, якщо ці дії були невідкладними або такими, що спрямовані на запобігання завданню збитків особі, яку він представляє, чи іншим особам.</p> <p>4. Представник відповідає перед особою, яка видала довіреність, за завдані їй збитки у разі недодержання ним вимог, встановлених частинами другою та третьою цієї статті.</p> <p>Представник також несе відповідальність перед особою, яка видала довіреність, за заподіяні їй збитки у разі</p>	<p>Стаття 267. Відмова представника від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю</p> <p>1. Представник має право відмовитися від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю.</p> <p>2. Представник зобов'язаний невідкладно повідомити особу, яку він представляє, про відмову від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю.</p> <p>3. Представник не може відмовитися від вчинення дій, що їх було визначено за довіреністю, якщо такі дії були невідкладними або такими, що спрямовані на запобігання завданню збитків особі, яку він представляє, або іншим особам.</p> <p>4. Представник відповідає перед особою, яку він представляє, за завдані їй збитки внаслідок недодержання ним вимог, визначених частинами другою і третьою цієї статті.</p> <p>Стаття 268. Визнання недійсним правочину, що його вчинив представник</p> <p>1. Правочин, що його вчинив представник, може бути</p>	

<p>недодержання ним вимог статті 48 Закону України “Про акціонерні товариства”. <i>Стаття відсутня</i></p>	<p>визнано недійсним внаслідок однієї з обставин, визначених статтями 246-248 цього Кодексу, якщо така обставина вплинула на волю та волевиявлення представника.</p>	
<p>Розділ V. СТРОКИ ТА ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ</p>	<p>Розділ V. СТРОКИ І ТЕРМІНИ. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ</p>	
<p>Глава 18. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОБЧИСЛЕННЯ СТРОКІВ</p>	<p>Глава 15. Визначення та обчислення строків</p>	
<p>Стаття 251. Поняття строку та терміну 1. Строком є певний період у часі, зі спливом якого пов’язана дія чи подія, яка має юридичне значення. 2. Терміном є певний момент у часі, з настанням якого пов’язана дія чи подія, яка має юридичне значення. 3. Строк та термін можуть бути визначені актами цивільного законодавства, правочином або рішенням суду.</p>	<p>Стаття 269.Строк і термін 1. Строк – це період у часі, зі спливом якого пов’язана дія або подія, що має юридичне значення. 2. Термін – це момент у часі, з настанням якого пов’язана дія або подія, що має юридичне значення. 3. Строк і термін може бути визначено актами цивільного законодавства, правочином або рішенням суду.</p>	
<p>Стаття 252. Визначення строку та терміну 1. Строк визначається роками, місяцями, тижнями, днями або годинами. 2. Термін визначається календарною датою або вказівкою</p>	<p>Стаття 270.Визначення та встановлення строку і терміну 1. Строк визначають, зокрема, у роках, місяцях,</p>	

<p>на подію, яка має неминуче настати.</p>	<p>тижнях, днях або годинах. 2. Термін встановлюють як календарну дату або як зазначення події, що має неминуче настати.</p>	
<p>Стаття 253. Початок перебігу строку 1. Перебіг строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок.</p>	<p>Стаття 271. Початок і кінець строку 1. Строк, визначений у тижнях, місяцях або роках, починається з першої години дня, наступного після календарної дати, або з моменту настання події, з якою пов'язано його початок, і є закінченим після спливу останньої години останнього дня строку, безвідносно до того, чи цей день збігається з днем тижня або датою початку строку. 2. Якщо у відповідному місяці немає числа, на яке припадає кінець строку, строк є закінченим після спливу останньої години останнього дня того самого місяця. 3. Півріччям є строк у шість місяців, кварталом – у три місяці, півмісяцем – у п'ятнадцять днів. 4. Строк охоплює вихідні, святкові та інші неробочі дні, якщо іншого не визначено договором, законом або якщо строк визначений у робочих днях. Якщо останній</p>	<p>Щодо ст. 271 проекту, якою пропонується викласти ч. 1 ст. 271 в такій редакції: «Стаття 271. Початок і кінець строку 1. Строк, визначений у тижнях, місяцях або роках, починається з першої години дня, наступного після календарної дати, або з моменту настання події, з якою пов'язано його початок, і є закінченим після спливу останньої години останнього дня строку, безвідносно до того, чи цей день збігається з днем тижня або датою початку строку.» Слід зауважити, що фраза «безвідносно до того, чи цей день збігається з днем тижня або датою початку строку» не роз'яснює, а лише заплуते розуміння моменту закінчення строку, норма про який буде мати надшироке використання не тільки юристами-науковцями, а простими людьми. Пропозиція: виключити з тексту частини 1 статті 271 слова «безвідносно до того, чи цей день збігається з днем тижня або датою початку строку.» Законопроект пропонується викласти ч. 2 ст. 271 в такій редакції: «2. Якщо у відповідному місяці немає числа, на яке припадає кінець строку, строк є</p>

	<p>день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день у місці вчинення дії, днем закінчення строку є перший після нього робочий день.</p> <p>5. Строк, визначений у днях, починається з першої години першого дня строку і є закінченим після спливу останньої години останнього дня строку.</p> <p>6. Строк, визначений у годинах, починається з першої години і є закінченим після спливу останньої години строку.</p> <p>7. Якщо строк, визначений у годинах або днях, обчислюють від дії або події, годину або день, протягом яких відбулася така дія або подія, не враховують при обчисленні строку.</p>	<p>закінченим після спливу останньої години останнього дня того самого місяця.»</p> <p>Слід зауважити, що словосполучення «того самого місяця» має не чітке визначення. Чи, того в якому розпочався перебіг, чи того в якому закінчився. Редакція чинного ЦК є більш чіткою: «Якщо закінчення строку, визначеного місяцем, припадає на такий місяць, у якому немає відповідного числа, строк спливає в останній день цього місяця. Ст. 254 ч.3 абз 3».</p> <p>Пропозиція: викласти частину в редакції чинного ЦК України:</p> <p>«2. Якщо закінчення строку, визначеного місяцем, припадає на такий місяць, у якому немає відповідного числа, строк спливає в останній день цього місяця.»</p> <p>Законопроектом пропонується викласти ч. 4 ст. 271 в такій редакції:</p> <p>«4. Строк охоплює вихідні, святкові та інші неробочі дні, якщо іншого не визначено договором, законом або якщо строк визначений у робочих днях. Якщо останній день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день у місці вчинення дії, днем закінчення строку є перший після нього робочий день.»</p> <p>Слід зауважити, що слово «охоплює» не відповідає суті дії. Не відомо: його слід розуміти як «омінає» чи як «включає».</p> <p>Пропозиція: викласти частину в редакції чинного ЦК України:</p>
--	--	--

		<p>«Якщо останній день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день у місці вчинення дії, днем закінчення строку є перший після нього робочий день.»</p>
<p>Стаття 254. Закінчення строку</p> <p>1. Строк, що визначений роками, спливає у відповідні місяць та число останнього року строку.</p> <p>2. До строку, що визначений півроком або кварталом року, застосовуються правила про строки, які визначені місяцями. При цьому відлік кварталів ведеться з початку року.</p> <p>3. Строк, що визначений місяцями, спливає у відповідне число останнього місяця строку. Строк, що визначений у півмісяця, дорівнює п'ятнадцяти дням.</p> <p>Якщо закінчення строку, визначеного місяцем, припадає на такий місяць, у якому немає відповідного числа, строк спливає в останній день цього місяця.</p> <p>4. Строк, що визначений тижнями, спливає у відповідний день останнього тижня строку.</p> <p>5. Якщо останній день строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день, що визначений</p>	<p>Стаття 272. Початок перебігу строку для відповіді або вчинення інших дій</p> <p>1. Якщо в надісланому особі документі встановлено період, протягом якого адресат повинен надати відповідь або вчинити інші дії, але не зазначено, коли цей період буде розпочато, строк обчислюють, якщо немає інших вказівок, з моменту, коли адресат отримав документ.</p>	<p>Проектом пропонується у статті 272 «Початок перебігу строку для відповіді або вчинення інших дій» встановити, що якщо в надісланому особі документі встановлено період, протягом якого адресат повинен надати відповідь або вчинити інші дії, але не зазначено, коли цей період буде розпочато, строк обчислюють, якщо немає інших вказівок, з моменту, коли адресат отримав документ.</p> <p>У проекті статті не визначено яка саме подія, час вважатиметься моментом отримання документа – день, година, хвилина тощо, а також не визначено спосіб фіксації цього моменту.</p> <p>Пропозиція: передбачити застосування правил статті 271 щодо обчислення строків та початку перебігу строку.</p>

<p>відповідно до закону у місці вчинення певної дії, днем закінчення строку є перший за ним робочий день.</p>		
<p>Стаття 255. Порядок вчинення дій в останній день строку 1. Якщо строк встановлено для вчинення дії, вона може бути вчинена до закінчення останнього дня строку. У разі, якщо ця дія має бути вчинена в установі, то строк спливає тоді, коли у цій установі за встановленими правилами припиняються відповідні операції. 2. Письмові заяви та повідомлення, здані до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку, вважаються такими, що здані своєчасно.</p>	<p>Стаття 273. Порядок вчинення дій в останній день строку 1. Якщо для вчинення дії встановлено строк, дію може бути вчинено до закінчення останнього дня такого строку. Якщо дію має бути вчинено в установі, строк спливає тоді, коли в цій установі за встановленими приписами припиняються відповідні операції. 2. Письмові заяви і повідомлення, що їх здано до установи зв'язку до закінчення останнього дня строку, вважають такими, що їх здано своєчасно. 3. Якщо останній день строку, визначеного не в годинах, припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день оператора, у якого має бути вчинено дію, строк є закінченим після спливу останньої години наступного робочого дня або тоді, коли в оператора за встановленими приписами припиняють відповідні операції.</p>	

Глава 19. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ	Глава 16. Позовна давність	
<p>Стаття 256. Поняття позовної давності</p> <p>1. Позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.</p>	<p><i>Виключено</i></p>	<p>Проектом пропонується виключити статтю 256. Поняття позовної давності чинного ЦК України. Оскільки поняття позовної давності виключили, відтак слід керуватись загальними правилами. Проте, поняття строку, надане у статті 269 проекту (період у часі, зі впливом якого пов'язана дія або подія, що має юридичне значення) є загальним і не вказує на особливе призначення позовної давності.</p> <p>Пропозиція:</p> <p>доповнити проект нормою, яка визначить поняття позовної давності в редакції чинного ЦК України: «Позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу».</p>
<p>Стаття 257. Загальна позовна давність</p> <p>1. Загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки.</p>	<p>Стаття 274. Загальна позовна давність</p> <p>1. Тривалість загальної позовної давності – три роки.</p>	
<p>Стаття 258. Спеціальна позовна давність</p> <p>1. Для окремих видів вимог законом може встановлюватися спеціальна позовна давність: скорочена або більш тривала порівняно із загальною позовною давністю.</p> <p>2. Позовна давність в один рік застосовується, зокрема, до</p>	<p>Стаття 275. Спеціальна позовна давність</p> <p>1. Для окремих видів вимог закон може встановлювати спеціальну позовну давність: скорочену або більш тривалу порівняно із загальною позовною давністю.</p> <p>2. Позовну давність у шість місяців застосовують до вимог про стягнення неустойки (штрафу, пені), зокрема</p>	

<p>вимог:</p> <p>1) про стягнення неустойки (штрафу, пені);</p> <p>2) про спростування недостовірної інформації, поміщеної у засобах масової інформації. У цьому разі позовна давність обчислюється від дня поміщення цих відомостей у засобах масової інформації або від дня, коли особа дізналася чи могла дізнатися про ці відомості;</p> <p>3) про переведення на співвласника прав та обов'язків покупця у разі порушення переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності (стаття 362 цього Кодексу);</p> <p>4) у зв'язку з недоліками проданого товару (стаття 681 цього Кодексу);</p> <p>5) про розірвання договору дарування (стаття 728 цього Кодексу);</p> <p>6) у зв'язку з перевезенням вантажу, пошти (стаття 925 цього Кодексу);</p> <p>7) про оскарження дій виконавця заповіту (стаття 1293 цього Кодексу);</p> <p>8) про визнання недійсним рішення загальних зборів</p>	<p>за прострочення сплати аліментів.</p> <p>3. Позовну давність в один рік застосовують, зокрема, до</p> <p>вимог:</p> <p>1) про спростування недостовірної інформації, поміщеної в медіа, та/або про здійснення права на відповідь. У такому разі позовну давність обчислюють з дня поміщення таких відомостей у медіа або з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про такі відомості;</p> <p>2) про переведення на співвласника прав і обов'язків покупця у разі порушення переважного права купівлі частки у праві спільної часткової власності (стаття 461 цього Кодексу);</p> <p>3) у зв'язку з недоліками проданого товару (стаття 912 цього Кодексу);</p> <p>4) про розірвання договору дарування (стаття 955 цього Кодексу);</p> <p>5) у зв'язку з перевезенням вантажу, пошти (стаття 1150 цього Кодексу);</p> <p>6) про оскарження дій виконавця заповіту (стаття 1792 цього Кодексу);</p>	
---	--	--

<p>товариства. 5. Позовна давність у чотири роки застосовується за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.</p>	<p>7) про визнання недійсним рішення загальних зборів товариства; 8) чоловіка, який вважає себе батьком дитини, що її народила жінка, яка в момент зачаття або народження дитини перебувала у шлюбі з іншим чоловіком, про визнання його батьківства (стаття 1529 цього Кодексу); 9) жінки, яка народила дитину у шлюбі, про оспорювання батьківства свого чоловіка (стаття 1533 цього Кодексу); 10) жінки, яка вважає себе матір'ю дитини, про визнання материнства стосовно дитини, матір'ю якої записано іншу жінку (стаття 1534 цього Кодексу). 4. Позовну давність у чотири роки застосовують за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. 5. Позовну давність у п'ять років застосовують за вимогами про визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом насильства або обману.</p>	
	<p>6. Позовну давність у десять років застосовують за</p>	

	<p>вимогами про застосування юридичних наслідків нікчемного правочину.</p> <p>7. Позовну давність у тридцять років застосовують за вимогами про відшкодування шкоди, завданої замовникові протиправними діями підрядника за договором будівельного підряду, які призвели до руйнувань або аварій.</p>	
<p>Стаття 259. Зміна тривалості позовної давності</p> <p>1. Позовна давність, встановлена законом, може бути збільшена за домовленістю сторін. Договір про збільшення позовної давності укладається у письмовій формі.</p> <p>2. Позовна давність, встановлена законом, не може бути скорочена за домовленістю сторін.</p>	<p>Стаття 276. Зміна тривалості позовної давності</p> <p>1. Позовну давність, встановлену законом, може бути продовжено за домовленістю сторін, але не більш як на тридцять років з початку перебігу позовної давності, визначеного статтею 278 цього Кодексу. Договір про збільшення позовної давності укладають письмово, він підлягає нотаріальному посвідченню.</p> <p>2. Позовну давність, встановлену законом, не може бути скорочено за домовленістю сторін. Умова договору про скорочення позовної давності є нікчемною.</p>	
<p>Стаття 260. Обчислення позовної давності</p>	<p>Стаття 277. Обчислення позовної давності</p> <p>1. Позовну давність обчислюють за загальними</p>	

<p>1. Позовна давність обчислюється за загальними правилами визначення строків, встановленими статтями 253-255 цього Кодексу.</p> <p>2. Порядок обчислення позовної давності не може бути змінений за домовленістю сторін.</p>	<p>правилами визначення строків відповідно до статей 271, 273 цього Кодексу.</p> <p>2. Порядок обчислення позовної давності не може бути змінено за домовленістю сторін.</p>	
<p>Стаття 261. Початок перебігу позовної давності</p> <p>1. Перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила.</p> <p>2. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання недійсним правочину, вчиненого під впливом насильства, починається від дня припинення насильства.</p> <p>3. Перебіг позовної давності за вимогами про застосування наслідків нікчемного правочину починається від дня, коли почалося його виконання.</p> <p>4. У разі порушення цивільного права або інтересу неповнолітньої особи позовна давність починається від дня досягнення нею повноліття.</p> <p>5. За зобов'язаннями з визначеним строком виконання</p>	<p>Стаття 278. Початок перебігу позовної давності</p> <p>1. Перебіг загальної позовної давності починають з моменту завершення календарного року, в якому особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила.</p> <p>2. Перебіг спеціальної позовної давності починають з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>3. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання недійсним правочину, що його вчинено під впливом насильства, починають з дня припинення насильства.</p> <p>4. Перебіг позовної давності за вимогами про</p>	<p>Щодо ст. 278 проекту, яким пропонується викласти ч. 1 та ч. 2 ст. 278 в такій редакції:</p> <p>«Стаття 278. Початок перебігу позовної давності</p> <p>1. Перебіг загальної позовної давності починають з моменту завершення календарного року, в якому особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила.</p> <p>2. Перебіг спеціальної позовної давності починають з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила, якщо іншого не визначено законом.»</p> <p>Слід зауважити, що початок перебігу загального строку позовної давності з моменту завершення календарного року необґрунтовано збільшує тривалість усіх строків та є несправедливою. При цьому інколи строк збільшується істотно (дізналась у січні 2026 року, то строк розпочнеться з 01 січня 2027 року), а інколи не значно (дізналась у грудні</p>

<p>перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання.</p> <p>За зобов'язаннями, строк виконання яких не визначений або визначений моментом вимоги, перебіг позовної давності починається від дня, коли у кредитора виникає право пред'явити вимогу про виконання зобов'язання.</p> <p>Якщо боржникові надається пільговий строк для виконання такої вимоги, перебіг позовної давності починається зі спливом цього строку.</p> <p>6. За регресними зобов'язаннями перебіг позовної давності починається від дня виконання основного.</p> <p>7. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави починається від дня набуття оспорюваних активів відповідачем.</p> <p>8. Перебіг позовної давності за вимогами щодо витребування чи визнання права щодо нерухомого майна, переданого з державної або комунальної власності у</p>	<p>застосування юридичних наслідків недійсності правочину починають з дня початку виконання.</p> <p>5. У разі порушення цивільного права та/або правомірного інтересу дитини перебіг позовної давності починають з дня набуття нею повної цивільної дієздатності.</p> <p>6. За зобов'язаннями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починають після спливу строку виконання.</p> <p>За зобов'язаннями, строк виконання яких не визначено або встановлено як момент вимоги, перебіг позовної давності починають з дня, коли у кредитора виникає право пред'явити вимогу про виконання зобов'язання.</p> <p>Якщо боржникові надано пільговий строк для виконання такої вимоги, перебіг позовної давності починають після спливу такого строку.</p> <p>7. За регресними зобов'язаннями перебіг позовної давності починають з дня виконання основного зобов'язання.</p> <p>8. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання</p>	<p>2026 року, то строк розпочнеться з 01 січня 2027 року).</p> <p>При цьому логіка авторів є незрозумілою, оскільки для початку перебігу спеціального строку обрано день, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права. Хоча спеціальні строки можуть бути дуже тривалими (30 років) або дуже короткими (6 місяців).</p> <p>Окрім того, для початку перебігу буде, на відміну від чинного кодексу, потрібно наявність двох фактів одночасно і дізнатись про факт порушення і про особу, що проте видається слухним.</p> <p>Пропозиція: викласти частину ч. першу статті 278 в наступній редакції:</p> <p>«1. Перебіг позовної давності починається з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про порушення свого цивільного права та/або правомірного інтересу і про особу, яка його порушила, якщо іншого не визначено законом.»</p>
--	--	--

<p>приватну власність, право власності на яке зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, починається від дня державної реєстрації права власності першого набувача або дати передачі першому набувачеві нерухомого майна, щодо якого на момент такої передачі законом не була встановлена необхідність державної реєстрації правочину або реєстрації права власності.</p> <p>9. Винятки з правил, встановлених частинами першою та другою цієї статті, можуть бути встановлені законом.</p>	<p>необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави починають з дня набуття оскаржених активів відповідачем.</p> <p>9. Перебіг позовної давності за вимогами щодо витребування або визнання права щодо нерухомого майна, переданого з державної або комунальної власності у приватну власність, право власності на яке зареєстровано в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, починають з дня державної реєстрації права власності першого набувача або дати передання першому набувачеві нерухомого майна, щодо якого на момент такого передання закон не встановив обов'язковість державної реєстрації правочину або реєстрації права власності.</p> <p>10. Перебіг позовної давності за вимогами про поділ майна жінки і чоловіка, які проживали у фактичному сімейному союзі, починають з дня припинення між ними фактичних шлюбних відносин.</p> <p>11. Перебіг позовної давності за вимогами, що пов'язані з наявністю шлюбу, починають з дня припинення шлюбу.</p>	
---	---	--

	<p>12. Перебіг позовної давності за вимогами про визнання батьківства або материнства починають з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися, що є батьком або матір'ю дитини.</p> <p>13. Перебіг позовної давності за вимогою жінки, яка народила дитину у шлюбі, про оспорювання батьківства свого чоловіка починають з дня реєстрації народження дитини.</p> <p>14. Винятки з приписів частини першої і другої цієї статті можуть бути встановлені законом.</p>	
<p>Стаття 262. Позовна давність у разі заміни сторін у зобов'язанні</p> <p>1. Заміна сторін у зобов'язанні не змінює порядку обчислення та перебігу позовної давності.</p>	<p>Стаття 279. Позовна давність у разі заміни осіб у зобов'язанні</p> <p>1. Заміна кредитора або боржника у зобов'язанні не впливає на порядок обчислення та перебіг позовної давності.</p> <p>2. Перебіг позовної давності для нового кредитора або боржника продовжують порядком, що його визначено для попереднього кредитора або боржника.</p>	
<p>Стаття 263. Зупинення перебігу позовної давності</p>	<p>Стаття 280. Зупинення перебігу позовної давності</p> <p>1. Перебіг позовної давності є зупиненим:</p>	<p>Щодо ст. 280 проекту, якою пропонується викласти п.4 ч. 1 ст. 280 в такій редакції:</p>

<p>1. Перебіг позовної давності зупиняється:</p> <p>1) якщо пред'явленню позову перешкоджала надзвичайна або невідворотна за даних умов подія (непереборна сила);</p> <p>2) у разі відстрочення виконання зобов'язання (мораторій) на підставах, встановлених законом;</p> <p>3) у разі зупинення дії закону або іншого нормативно-правового акта, який регулює відповідні відносини;</p> <p>4) якщо позивач або відповідач перебуває у складі Збройних Сил України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях, що переведені на воєнний стан.</p> <p>2. У разі виникнення обставин, встановлених частиною першою цієї статті, перебіг позовної давності зупиняється на весь час існування цих обставин.</p> <p>3. Від дня припинення обставин, що були підставою для зупинення перебігу позовної давності, перебіг позовної давності продовжується з урахуванням часу, що минув до його зупинення.</p>	<p>1) якщо пред'явленню позову перешкоджала надзвичайна й невідворотна за даних умов подія (непереборна сила);</p> <p>2) у разі відстрочення виконання зобов'язання (мораторію) на підставах, визначених законом;</p> <p>3) у разі зупинення дії закону або іншого нормативно-правового акта, що регулює відповідні відносини;</p> <p>4) якщо під час дії особливого періоду позивач або відповідач проходить військову службу у Збройних Силах України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях.</p> <p>2. У разі виникнення обставин, визначених частиною першою цієї статті, перебіг позовної давності є зупиненим на весь час наявності таких обставин.</p> <p>3. Перебіг позовної давності продовжують з дня припинення обставин, що були підставою для його зупинення, з урахуванням часу, що минув до його зупинення.</p>	<p>«4) Якщо під час дії особливого періоду позивач або відповідач проходить військову службу у Збройних Силах України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях.»</p> <p>Особливий період регламентується Законами України «Про оборону України» та «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Особливий період це правовий режим, що настає з моменту оголошення мобілізації або введення воєнного стану, охоплюючи час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період. В Україні особливий період розпочався 18 березня 2014 року відповідно до Указу Президента України № 303/2014 «Про часткову мобілізацію», затвердженого встановленим порядком, оголошено часткову мобілізацію, у зв'язку з чим в Україні настав особливий період.</p> <p>Слід зауважити, що більш вдалою є конструкція чинної норми, пункту 4 частини 1 статті 252:</p> <p>«4) Якщо позивач або відповідач перебуває у складі Збройних Сил України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях, що переведені на воєнний стан.»</p> <p>Пропозиція визначити підставою для зупинення перебування особи у складі ЗСУ у період дії воєнного стану.</p> <p>Пропозиція: викласти частину в редакції чинного ЦК України:</p>
--	--	---

		«4)Якщо позивач або відповідач перебуває у складі Збройних Сил України або в інших створених відповідно до закону військових формуваннях у період дії воєнного стану».
<p>Стаття 264. Переривання перебігу позовної давності</p> <p>1. Перебіг позовної давності переривається вчиненням особою дії, що свідчить про визнання нею свого боргу або іншого обов'язку.</p> <p>2. Позовна давність переривається у разі пред'явлення особою позову до одного із кількох боржників, а також якщо предметом позову є лише частина вимоги, право на яку має позивач.</p> <p>3. Після переривання перебіг позовної давності починається заново.</p> <p>Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку не зараховується.</p>	<p>Стаття 281. Переривання перебігу позовної давності</p> <p>1. Перебіг позовної давності переривають, якщо особа вчинила дію, що свідчить про визнання нею свого боргу або іншого обов'язку.</p> <p>2. Позовну давність переривають також, якщо:</p> <p>1) пред'явлено позов до одного з кількох боржників;</p> <p>2) предметом позову є лише частина вимоги, право на яку має позивач;</p> <p>3) у відповідному процесі в компетентному суді пред'явлено майнову вимогу до боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність);</p> <p>4) до суду подано заяву про видання судового наказу стосовно боржника;</p> <p>5) нотаріусом вчинено виконавчий напис;</p> <p>6) укладено договір про медіацію щодо врегулювання спору, предметом якого є певні вимоги, у частині вимог,</p>	

	<p>що є предметом спору, переданого для врегулювання за допомогою медіації; 7) розпочато арбітражний розгляд у міжнародному комерційному арбітражі; 8) розпочато розгляд спору третейським судом; 9) в інших випадках, що їх визначає закон.</p> <p>3. Після переривання перебіг позовної давності розпочинають заново. Час, що минув до переривання перебігу позовної давності, до нового строку не зараховують.</p>	
<p>Стаття 265. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду</p> <p>1. Залишення позову без розгляду не зупиняє перебігу позовної давності.</p> <p>2. Якщо суд залишив без розгляду позов, пред'явлений у кримінальному провадженні, час від дня пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням, яким позов було залишено без розгляду, не зараховується до позовної давності.</p> <p>Якщо частина строку, що залишилася, є меншою ніж шість місяців, вона подовжується до шести місяців.</p>	<p>Стаття 282. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду</p> <p>1. Залишення позову без розгляду не зупиняє перебігу позовної давності.</p> <p>2. Якщо суд залишив без розгляду позов, пред'явлений у кримінальному провадженні, час від дня пред'явлення позову до набрання законної сили судовим рішенням, згідно з яким позов залишено без розгляду, не зараховують до позовної давності.</p> <p>Якщо частина строку, що залишилася, є меншою за шість місяців, її продовжують до шести місяців.</p>	

<p>Стаття 266. Застосування позовної давності до додаткових вимог</p> <p>1. Зі впливом позовної давності до основної вимоги вважається, що позовна давність спливла і до додаткової вимоги (стягнення неустойки, накладення стягнення на заставлене майно тощо).</p>	<p>Стаття 283.Застосування позовної давності до додаткових вимог</p> <p>1. Зі впливом позовної давності до основної вимоги вважають, що позовна давність спливла й до додаткової вимоги.</p>	
<p>Стаття 267. Наслідки спливу позовної давності</p> <p>1. Особа, яка виконала зобов'язання після спливу позовної давності, не має права вимагати повернення виконаного, навіть якщо вона у момент виконання не знала про сплив позовної давності.</p> <p>2. Заява про захист цивільного права або інтересу має бути прийнята судом до розгляду незалежно від спливу позовної давності.</p> <p>3. Позовна давність застосовується судом лише за заявою сторони у спорі, зробленою до винесення ним рішення.</p> <p>4. Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови у позові.</p>	<p>Стаття 284.Юридичні наслідки спливу позовної давності</p> <p>1. Особа, що виконала зобов'язання після спливу позовної давності, не має права вимагати повернення виконаного, навіть якщо вона в момент виконання не знала про сплив позовної давності.</p> <p>2. Заяву про захист цивільного права та/або правомірного інтересу суд приймає до розгляду безвідносно до спливу позовної давності.</p> <p>3. Суд застосовує позовну давність лише за заявою сторони у спорі, поданою під час розгляду справи в суді першої інстанції до ухвалення рішення по суті позовних вимог.</p> <p>4. Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови в</p>	

<p>5. Якщо суд визнає поважними причини пропущення позовної давності, порушене право підлягає захисту.</p>	<p>позові. 5. Якщо суд визнає причини пропущення позовної давності поважними, порушене право підлягає захисту.</p>	
<p>Стаття 268. Вимоги, на які позовна давність не поширюється</p> <p>1. Позовна давність не поширюється:</p> <p>1) на вимогу, що випливає із порушення особистих немайнових прав, крім випадків, встановлених законом;</p> <p>2) на вимогу вкладника до банку (фінансової установи) про видачу вкладу;</p> <p>3) на вимогу про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, крім випадків завдання такої шкоди внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, у тому числі таким, що є складовою частиною іншого рухомого чи нерухомого майна, включаючи електроенергію;</p> <p>5) на вимогу страховальника (застрахованої особи) до страховика про здійснення страхової виплати (страхового відшкодування);</p> <p>б) на вимогу центрального органу виконавчої влади, що</p>	<p>Стаття 285. Вимоги, на які позовна давність не поширюється</p> <p>1. Позовну давність не поширюють на вимогу:</p> <p>1), що випливає з порушення особистих прав, крім випадків, визначених законом;</p> <p>2) що випливає із сімейних відносин, зокрема щодо встановлення, визнання або оспорювання батьківства, материнства, крім випадків, визначених цим Кодексом;</p> <p>3) вкладника до банку (фінансової установи) про видавання вкладу;</p> <p>4) про відшкодування шкоди, завданої внаслідок каліцтва, іншого ушкодження здоров'я або смерті, крім випадків завдання шкоди внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном, зокрема таким, що є складником іншого рухомого або нерухомого майна, як-от електроенергія;</p> <p>5) страховальника (застрахованої особи) до страховика про здійснення страхової виплати (страхового відшкодування);</p>	

<p>реалізує державну політику у сфері державних резервів, стосовно виконання зобов'язань, що впливають із Закону України "Про державні резерви";</p> <p>7) на вимогу про визнання недійсним договору, предметом якого є відчуження гуртожитку як об'єкта нерухомого майна та/або його частини, на який поширюється дія Закону України "Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків", про визнання недійсним свідоцтва про право власності на такий гуртожиток як об'єкт нерухомого майна та/або його частини, про визнання недійсним акта передачі такого гуртожитку як об'єкта нерухомого майна та/або його частини до статутного капіталу (фонду) товариства (організації), створеного у процесі приватизації (корпоратизації) колишніх державних (комунальних) підприємств.</p> <p>2. Законом можуть бути встановлені також інші вимоги, на які не поширюється позовна давність.</p>	<p>б) центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних резервів, стосовно виконання зобов'язань, що впливають із Закону України "Про державні резерви";</p> <p>7) про визнання недійсним договору, предметом якого є відчуження гуртожитку як об'єкта нерухомого майна та/або його частини, на який поширено Закон України "Про забезпечення реалізації житлових прав мешканців гуртожитків", про визнання недійсним свідоцтва про право власності на такий гуртожиток як об'єкт нерухомого майна та/або його частини, про визнання недійсним акта передання такого гуртожитку як об'єкта нерухомого майна та/або його частини до статутного капіталу (фонду) товариства (організації), створеного під час приватизації (корпоратизації) колишніх державних (комунальних) підприємств.</p> <p>2. Закон може визначати також інші вимоги, на які не поширено позовну давність.</p>	
КНИГА ДРУГА	КНИГА ДРУГА	

<p>ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ Глава 20. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ</p>	<p>ПРАВО ОСОБИСТЕ Глава 17. Загальні приписи про особисті права</p>	
<p>Стаття 269. Поняття особистого немайнового права 1. Особисті немайнові права належать кожній фізичній особі від народження або за законом. 2. Особисті немайнові права фізичної особи не мають економічного змісту. 3. Особисті немайнові права тісно пов'язані з фізичною особою. Фізична особа не може відмовитися від особистих немайнових прав, а також не може бути позбавлена цих прав. 4. Особистими немайновими правами фізична особа володіє довічно.</p>	<p>Стаття 286. Поняття особистого права 1. Особисте право є невіддільним від особи правом немайнового характеру, що спрямоване на задоволення фізичних, психічних, психологічних, культурних, соціальних або інших нематеріальних потреб та правомірних інтересів особи. 2. Особисті права належать фізичній особі з моменту її народження або з моменту, визначеного Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом. 3. Особисті права належать юридичній особі з моменту її створення або з моменту, визначеного цим Кодексом та/або іншим законом. 4. Невіддільність особистого права від особи полягає в тому, що особа не може відмовитися від свого особистого права, а також не може бути позбавлена такого права.</p>	

	<p>Надання особою згоди на здійснення окремих її особистих прав іншими особами або реалізацію іншими особами окремих правоможностей таких особистих прав не є їх відчуженням.</p> <p>5. Немайновий характер особистого права полягає в тому, що воно не має економічного походження та/або змісту, майнової цінності.</p> <p>6. Особисті права належать фізичній особі до моменту її смерті або до іншого моменту, визначеного Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>7. Особисті права належать юридичній особі до моменту її припинення або до іншого моменту, визначеного цим Кодексом та/або іншим законом.</p>	
<p>Стаття 270. Види особистих немайнових прав</p> <p>1. Відповідно до Конституції України фізична особа має право на життя, право на охорону здоров'я, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, право на свободу та особисту недоторканність, право на недоторканність</p>	<p>Стаття 287. Види особистих прав</p> <p>1. Особисті права визначають Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон. Перелік особистих прав, визначений такими нормативно-правовими актами, не є вичерпним.</p> <p>2. Фізичній особі належать також інші особисті права</p>	

<p>особистого і сімейного життя, право на повагу до гідності та честі, право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, право на недоторканність житла, право на вільний вибір місця проживання та на свободу пересування, право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.</p> <p>2. Цим Кодексом та іншим законом можуть бути передбачені й інші особисті немайнові права фізичної особи.</p> <p>3. Перелік особистих немайнових прав, які встановлені Конституцією України, цим Кодексом та іншим законом, не є вичерпним.</p> <p>Стаття 271. Зміст особистого немайнового права</p> <p>1. Зміст особистого немайнового права становить можливість фізичної особи вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку у сфері свого приватного життя.</p>	<p>за умови їх відповідності статті 286 цього Кодексу.</p> <p>3. Юридична особа може мати також інші особисті права за умови їх відповідності статті 286 цього Кодексу, крім особистих прав, які за своєю природою можуть належати лише людині.</p> <p>Стаття 288. Зміст особистого права</p> <p>1. Зміст особистого права полягає в тому, що особа є носієм особистого блага, має змогу вільно, на власний розсуд, використовувати це благо, що включає в себе усі прояви поведінки щодо нього, з метою задоволення власних потреб та правомірних інтересів порядком, у спосіб та в межах, що не суперечать Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності, а також сутності та призначенню такого особистого блага.</p> <p>2. Особа може надавати згоду на використання свого особистого блага іншими особами, якщо це не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або</p>	
---	---	--

	<p>іншому закону, доброзвичайності, а також сутності та призначенню такого особистого блага. Особа може відкликати надану згоду на використання свого особистого блага, якщо іншого не визначено Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом або договором.</p> <p>3. Особа може заборонити іншим особам поведінку, що порушує її особисте благо, вимагати припинення такої поведінки та застосовувати інші визначені законом способи захисту.</p>	
<p>Стаття 272. Здійснення особистих немайнових прав</p> <p>1. Фізична особа здійснює особисті немайнові права самостійно. В інтересах малолітніх, неповнолітніх, а також повнолітніх фізичних осіб, які за віком або за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої особисті немайнові права, їхні права здійснюють батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники.</p> <p>2. Фізична особа має право вимагати від посадових і службових осіб вчинення відповідних дій, спрямованих на</p>	<p>Стаття 289. Здійснення особистих прав</p> <p>1. Особа здійснює особисті права самостійно.</p> <p>2. Особа може надавати згоду на здійснення свого особистого права або реалізацію його окремих правоможностей іншими особами, якщо це не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності, а також сутності та призначенню такого особистого права.</p> <p>3. В інтересах малолітньої дитини, а також фізичної особи, визнаної недієздатною, їхні особисті права здійснюють батьки, опікуни або інші законні</p>	

<p>забезпечення здійснення нею особистих немайнових прав.</p> <p>Стаття 273. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав</p> <p>1. Органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування у межах своїх повноважень забезпечують здійснення фізичною особою особистих немайнових прав.</p> <p>2. Юридичні особи, їх працівники, окремі фізичні особи, професійні обов'язки яких стосуються особистих немайнових прав фізичної особи, зобов'язані утримуватися від дій, якими ці права можуть бути порушені.</p> <p>3. Діяльність фізичних, та юридичних осіб не може порушувати особисті немайнові права.</p>	<p>представники, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>4. Неповнолітня дитина, а також фізична особа, дієздатність якої обмежена, здійснюють особисті права за згодою батьків, піклувальників або інших законних представників, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>5. Дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої особисті права, може доручити надання допомоги у їх здійсненні особі, яка визначена її помічником, або іншій особі на умовах договору.</p> <p>6. Юридична особа здійснює особисті права через її органи, які діють відповідно до установчих документів, цього Кодексу та/або іншого закону.</p> <p>Стаття 290. Забезпечення здійснення особистих прав</p> <p>1. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, його посадова та/або службова особа у межах своїх</p>	
---	---	--

	<p>повноважень забезпечують здійснення особою особистих прав.</p> <p>2. Орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, його посадова та/або службова особа, юридична особа, її працівник, фізична особа, професійні обов'язки якої стосуються особистих прав особи, зобов'язані утримуватися від рішень, дій або бездіяльності, що порушують або створюють загрозу порушення таких прав.</p> <p>3. Діяльність фізичних, юридичних осіб, а також інших суб'єктів приватних відносин не може порушувати особисті права особи.</p>	
<p>Стаття 274. Обмеження особистих немайнових прав</p> <p>1. Обмеження особистих немайнових прав фізичної особи, встановлених Конституцією України, можливе лише у випадках, передбачених нею.</p> <p>2. Обмеження особистих немайнових прав фізичної особи, встановлених цим Кодексом та іншим законом, можливе лише у випадках, передбачених ними.</p>	<p>Стаття 291. Обмежування особистих прав</p> <p>1. Обмежування особистих прав, установлених Конституцією України, а також обмежування у їх здійсненні можливі лише у випадках, визначених Конституцією України.</p> <p>2. Обмежування особистих прав, установлених цим Кодексом та/або іншим законом, а також обмежування у</p>	

	їх здійсненні можливі лише у випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.	
<p>Стаття 275. Захист особистого немайнового права</p> <p>1. Фізична особа має право на захист свого особистого немайнового права від протиправних посягань інших осіб. Захист особистого немайнового права здійснюється способами, встановленими главою 3 цього Кодексу.</p> <p>2. Захист особистого немайнового права може здійснюватися також іншим способом відповідно до змісту цього права, способу його порушення та наслідків, що їх спричинило це порушення.</p>	<p>Стаття 292. Захист особистого права</p> <p>1. Особа має право на захист свого особистого права від протиправних посягань інших осіб або від вчинення таких посягань. Особисте право захищають у спосіб, визначений главою 3 цього Кодексу та/або іншим законом.</p> <p>2. Захист особистого права можливий також в інший спосіб з урахуванням змісту такого права, способу його порушення та наслідків, спричинених порушенням.</p> <p>3. Ніхто не може оспорювати та/або не визнавати наявність у фізичної особи особистого права, спрямованого на охорону особистого блага, що відповідно до статті 3 Конституції України є найвищою соціальною цінністю.</p>	
<p>Стаття 276. Поновлення порушеного особистого немайнового права</p> <p>1. Орган державної влади, орган влади Автономної</p>	<p>Стаття 293. Право на поновлення порушеного особистого права</p> <p>1. Орган державної влади, орган влади Автономної</p>	

<p>Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, фізична особа, або юридична особа, рішеннями, діями або бездіяльністю яких порушено особисте немайнове право фізичної особи, зобов'язані вчинити необхідні дії для його негайного поновлення.</p> <p>2. Якщо дії, необхідні для негайного поновлення порушеного особистого немайнового права фізичної особи, не вчиняються, суд може постановити рішення щодо поновлення порушеного права, а також відшкодування моральної шкоди, завданої його порушенням.</p>	<p>Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, його посадова та/або службова особа, юридична особа, її працівник, фізична особа, внаслідок рішення, дії або бездіяльності яких порушено особисте право, зобов'язані відкликати або скасувати таке рішення, припинити дію або бездіяльність, що порушує таке право, або вчинити іншу дію, необхідну для невідкладного поновлення особистого права.</p> <p>2. Якщо дії, визначені частиною першою цієї статті, необхідні для невідкладного поновлення порушеного особистого права, не вчинено, суд може ухвалити рішення про поновлення порушеного особистого права, компенсацію моральної шкоди, завданої порушенням, а також вжити інших заходів для поновлення порушеного особистого права.</p>	
<p>Стаття 277. Спростування недостовірної інформації</p> <p>1. Фізична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок поширення про неї та (або) членів її</p>	<p>Стаття 294. Право на спростування</p> <p>1. Особа, особисте право якої порушено внаслідок поширення про неї недостовірної інформації, має право на спростування такої інформації.</p>	

<p>сім'ї недостовірної інформації, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації.</p> <p>2. Право на відповідь, а також на спростування недостовірної інформації щодо особи, яка померла, належить членам її сім'ї, близьким родичам та іншим заінтересованим особам.</p> <p>4. Спростування недостовірної інформації здійснюється особою, яка поширила інформацію. Поширювачем інформації, яку подає посадова чи службова особа при виконанні своїх посадових (службових) обов'язків, вважається юридична особа, у якій вона працює. Якщо особа, яка поширила недостовірну інформацію, невідома, фізична особа, право якої порушено, може звернутися до суду із заявою про встановлення факту недостовірності цієї інформації та її спростування.</p> <p>5. Якщо недостовірна інформація міститься у документі, який прийняла (видала) юридична особа, цей документ має бути відкликаний.</p> <p>6. Фізична особа, особисті немайнові права якої</p>	<p>2. Недостовірною є інформація, що не відповідає дійсності та/або викладена неправдиво. Оцінні судження не підлягають спростуванню та/або доведенню їх достовірності.</p> <p>3. Інформація є поширеною, якщо її повідомлено третій особі. Повідомлення інформації лише особі, якої вона стосується, не є поширенням інформації. Повідомлення недостовірної інформації про особу в листах, заявах, скаргах, інших формах звернення до органів правопорядку з метою перевірки такої інформації не є поширенням інформації. Поширена інформація не може порушувати презумпцію невинуватості.</p> <p>4. Інформація є такою, що поширена про особу, якщо з неї можливо достеменно встановити, що вона стосується цієї особи.</p> <p>5. Спростування недостовірної інформації здійснює особа, яка поширила таку інформацію. Якщо особа, яка поширила недостовірну інформацію, невідома, особисте право якої порушено, може</p>	
---	--	--

<p>порушено у друкованих або інших медіа, має право на відповідь, а також на спростування недостовірної інформації у тому ж медіа в порядку, встановленому законом.</p> <p>Якщо відповідь та спростування у тому ж медіа є неможливими у зв'язку з його припиненням, така відповідь та спростування мають бути оприлюднені в іншому медіа, за рахунок особи, яка поширила недостовірну інформацію.</p> <p>Спростування недостовірної інформації здійснюється незалежно від вини особи, яка її поширила.</p> <p>Фізична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок повідомлення викривачем інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України "Про запобігання корупції" через зовнішні канали повідомлення в порядку, передбаченому Законом України "Про запобігання корупції", має право на відповідь.</p>	<p>звернутися до суду із заявою про встановлення факту недостовірності інформації та/або про її спростування.</p> <p>6. Недостовірну інформацію спростовують у той самий спосіб, в який її було поширено. Якщо спростування недостовірної інформації в той самий спосіб, в який її було поширено, є неможливим, його здійснюють у спосіб, наблизений до способу поширення недостовірної інформації, з урахуванням досягнення максимальної ефективності спростування, зокрема охоплення максимальної кількості осіб, які сприйняли поширену недостовірну інформацію. Спосіб спростування має забезпечувати сприйняття того, що поширена інформація є спростуванням. Спосіб спростування може визначати закон, суд або домовленість між особою, яка поширила недостовірну інформацію, та особою, особисте право якої порушено поширенням недостовірної інформації.</p> <p>7. Недостовірну інформацію, викладену в документі,</p>	
--	--	--

<p>7. Спростування недостовірної інформації здійснюється у такий же спосіб, у який вона була поширена.</p>	<p>спростовують у спосіб відкликання або скасування такого документа, його подальшого знищення встановленим порядком, а в разі потреби – видання (ухвалення) нового документа, у якому відсутня така недостовірна інформація. Недостовірну інформацію, наведену в архівному документі, спростовують у спосіб долучення до такого документа письмового спростування, що є його невіддільною частиною.</p> <p>8. Недостовірну інформацію, розміщену в матеріалах медіа, спростовують у тому самому медіа порядком, встановленим законом. Якщо спростування у тому самому медіа є неможливим внаслідок його припинення, його здійснюють в іншому медіа, аналогічному за сферою, видом, форматом діяльності та територією мовлення, за рахунок особи, яка поширила недостовірну інформацію.</p> <p>9. Недостовірну інформацію, поширену в мережі Інтернет, спростовують у спосіб, у який було поширено</p>	
--	---	--

таку інформацію, або в інший спосіб, що забезпечує доступність спростування для користувачів, які мали доступ до недостовірної інформації, що належить спростувати.

Спростування має бути доступним протягом строку, не меншого ніж строк доступу до недостовірної інформації, що належить спростувати.

10. Недостовірну інформацію спростовують безвідносно до вини особи, яка поширила таку інформацію.

11. Недостовірну інформацію спростовують невідкладно, не пізніше чотирнадцяти днів з моменту отримання вимоги про спростування, крім випадків, визначених законом.

Спростування недостовірної інформації за рішенням суду здійснюють у строк, визначений судом. Якщо судовим рішенням, яке набуло статусу остаточного, відмовлено у визнанні інформації недостовірною та її спростуванні, особа, яка заявляла вимогу, відшкодовує витрати, пов'язані з таким спростуванням.

12. Особливості спростування недостовірної

	інформації встановлює закон.	
<i>Стаття відсутня</i>	Стаття 295. Право на відповідь 1. Особа, особисте право якої порушено внаслідок поширення стосовно неї інформації, має право на відповідь.	
<i>Стаття відсутня</i>	Право на відповідь полягає у можливості висвітлення власної позиції щодо поширеної інформації та обставин порушення особистого права. 2. Відповідь надає особа, особисте право якої порушено внаслідок поширення інформації. 3. Право на відповідь здійснюють у спосіб, визначений статтею 294 цього Кодексу. 4. Право на відповідь здійснюють безвідносно до вини особи, яка поширила інформацію. 5. Право на відповідь здійснюють безвідносно до достовірності інформації, поширенням якої порушено особисте право особи. 6. Право на відповідь здійснюють безвідносно до того, чи було застосоване право на спростування недостовірної інформації. 7. Скорочення або інші зміни у відповіді без згоди особи, яка надає відповідь, заборонені.	

8. Відповідь не повинна порушувати особисте право іншої особи, містити висловлювання, що розпалюють ворожнечу або ненависть, або іншу інформацію, поширення якої заборонено Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.

9. Особливості здійснення права на відповідь встановлює закон.

Стаття 296. Право на примирення

1. Особа, яка порушила особисті права іншої особи внаслідок поширення недостовірної інформації, може звернутися до такої особи з пропозицією про примирення, зокрема попросити вибачення за свою поведінку або в інший спосіб. Примирення можливе лише за згодою потерпілої особи.

2. У разі смерті або оголошення померлою фізичної особи, особисте право якої порушено внаслідок поширення стосовно неї недостовірної інформації, особа, яка вчинила таке порушення, може звернутися з пропозицією про примирення до членів сім'ї такої особи, її близьких родичів.

	<p>3. Примирення не виключає застосування способів захисту особистих прав, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>4. При розгляді справи про захист особистого права суд враховує примирення як обставину, що має істотне значення.</p> <p>5. Особливості здійснення права на примирення встановлює закон.</p>	
<p>Стаття 278. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права</p> <p>1. Якщо особисте немайнове право фізичної особи порушене у газеті, книзі, кінофільмі, теле-, радіопередачі тощо, які готуються до випуску у світ, суд може заборонити розповсюдження відповідної інформації.</p> <p>2. Якщо особисте немайнове право фізичної особи порушене в номері (випуску) газети, книзі, кінофільмі, теле-, радіопередачі тощо, які випущені у світ, суд може заборонити (припинити) їх розповсюдження до усунення цього порушення, а якщо усунення порушення неможливе,</p>	<p>Стаття 297. Право вимагати заборони поширення інформації, що порушує особисте право</p> <p>1. Якщо особисте право фізичної особи порушено у примірнику друкованого медіа, виданні, фільмі, програмі аудіального або аудіовізуального медіа тощо, які готують до випуску, суд може заборонити поширення такої інформації.</p> <p>2. Якщо особисте право фізичної особи порушено у примірнику друкованого медіа, виданні, фільмі, програмі аудіального або аудіовізуального медіа тощо, які випущені, суд може заборонити та/або припинити їх</p>	

<p>- вилучити тираж газети, книги тощо з метою його знищення.</p>	<p>розповсюдження до усунення такого порушення, а якщо усунення порушення неможливе – вилучити наклад (тираж) медіа, видання, фільм, програму тощо з метою їх знищення.</p> <p>3. Особливості здійснення права вимагати заборони поширення інформації, що порушує особисте право, встановлює закон.</p>	
<p>Стаття 279. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права</p> <p>1. Якщо особа, яку суд зобов'язав вчинити відповідні дії для усунення порушення особистого немайнового права, ухиляється від виконання судового рішення, на неї може бути накладено штраф відповідно до Цивільного процесуального кодексу України.</p> <p>2. Сплата штрафу не звільняє особу від обов'язку виконати рішення суду.</p> <p>Стаття 280. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди</p> <p>1. Якщо фізичній особі внаслідок порушення її</p>	<p><i>Виключено</i></p> <p>Стаття 298. Право на відшкодування майнової шкоди, завданої порушенням особистого права</p> <p>1. Якщо особі внаслідок порушення її особистого права завдано майнової шкоди, така шкода підлягає відшкодуванню у повному розмірі.</p> <p>2. Особливості здійснення права на відшкодування майнової шкоди, завданої порушенням особистого права, встановлюють цей Кодекс та/або інший закон.</p>	

<p>особистого немайнового права завдано майнової та (або) моральної шкоди, ця шкода підлягає відшкодуванню, крім випадку неумисного повідомлення викривачем недостовірної інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України "Про запобігання корупції" в порядку, передбаченому зазначеним Законом, яка підлягає спростуванню.</p>		
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 299. Право на компенсацію моральної шкоди, завданої порушенням особистого права 1. Якщо фізичній особі внаслідок порушення її особистого права завдано моральної шкоди, така шкода підлягає компенсації. 2. У разі якщо моральна шкода завдана фізичній особі протиправним рішенням, дією або бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, його посадової та/або службової особи, суд за вимогою потерпілої особи</p>	

	<p>може зобов'язати особу, яка завдала моральної шкоди, здійснити публічне вибачення.</p>	
	<p>Публічне вибачення здійснюють від імені органу, посадової, службової особи, воно має бути спрямоване на відновлення порушеного права потерпілої особи.</p> <p>Суд визначає спосіб оприлюднення публічного вибачення, зокрема через офіційний веб-сайт, офіційне друковане видання, інші публічні ресурси. Факт публічного вибачення не звільняє орган, посадову, службову особу від обов'язку компенсації завданої моральної шкоди.</p> <p>3. Особливості здійснення права на компенсацію моральної шкоди, завданої порушенням особистого права, встановлює закон.</p>	
<p>Глава 21. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ</p>	<p>Глава 18. Особисті права, що забезпечують природне існування фізичної особи</p>	
<p>Стаття 281. Право на життя 1. Фізична особа має невід'ємне право на життя.</p>	<p>Стаття 300. Право на життя 1. Фізична особа має невіддільне право на життя.</p>	<p>Щодо статті 300. Право на життя 1. Фізична особа має невід'ємне право на життя. (термін з Конституції України, Декларації)</p>

<p>2. Фізична особа не може бути позбавлена життя. Фізична особа має право захищати своє життя та здоров'я, а також життя та здоров'я іншої фізичної особи від протиправних посягань будь-якими засобами, не забороненими законом.</p> <p>3. Медичні, наукові та інші дослідження можуть провадитися лише щодо повнолітньої дієздатної фізичної особи за її вільною згодою. Клінічні випробування лікарських засобів проводяться відповідно до закону.</p> <p>4. Забороняється задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя.</p> <p>5. Стерилізація може відбутися лише за бажанням повнолітньої фізичної особи.</p> <p>6. Штучне переривання вагітності, якщо вона не перевищує дванадцяти тижнів, може здійснюватися за бажанням жінки. У випадках, встановлених законодавством, штучне переривання вагітності може бути проведене при вагітності від дванадцяти до двадцяти двох тижнів.</p>	<p>2. Фізична особа не може бути свавільно позбавлена життя.</p> <p>3. Задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя, зокрема всі види евтаназії, заходи асистованого самогубства, заборонені.</p>	<p>2. Фізична особа не може бути свавільно позбавлена життя.</p> <p>Пропозиція: виправити слово «невіддільне» на «невід'ємне».</p> <p>Свавільно зайве виключити. Невже якщо несвавільно то можна.</p>
--	---	--

<p>Перелік обставин, що дозволяють переривання вагітності після дванадцяти тижнів вагітності, встановлюється законодавством.</p> <p>7. Повнолітні жінка або чоловік мають право за медичними показаннями на проведення щодо них лікувальних програм допоміжних репродуктивних технологій згідно з порядком та умовами, встановленими законодавством.</p>		
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 301. Право на гідність</p> <p>1. Фізична особа має право на гідність.</p> <p>2. Фізична особа має право вимагати від будь-кого визнання її цінності як людини, а також відповідного ставлення до неї.</p> <p>3. Фізичну особу не може бути піддано такому, що принижує її гідність, ставленню або покаранню.</p> <p>4. Фізична особа може звернутися до суду з позовом про захист її гідності, відшкодування, компенсацію завданої шкоди.</p>	
<p>Стаття 293. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля</p>	<p>Стаття 302. Право на особисту безпеку</p> <p>1. Фізична особа має право на особисту безпеку.</p>	

<p>1. Фізична особа має право на особисту безпеку. безпечно для життя і здоров'я довкілля, право на достовірну інформацію про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її збирання та поширення.</p> <p>2. Діяльність фізичної та юридичної особи, що призводить до нищення, псування, забруднення довкілля, є незаконною. Кожен має право вимагати припинення такої діяльності.</p> <p>Діяльність фізичної та юридичної особи, яка завдає шкоди довкіллю, може бути припинена за рішенням суду.</p> <p>3. Фізична особа має право на безпечні для неї продукти споживання (харчові продукти та предмети побуту).</p> <p>4. Фізична особа має право на належні, безпечні і здорові умови праці, проживання, навчання тощо.</p>	<p>Фізична особа з власної волі та у власних інтересах визначає рівень особистої безпеки, самостійно визначає допустимий рівень ризику в будь-якій сфері своєї діяльності.</p> <p>Дієздатна повнолітня фізична особа, за наявності її поінформованої письмової згоди, може провадити професійну, військову, волонтерську та іншу діяльність, пов'язану з високим рівнем ризику та підвищеною загрозою для особистої безпеки.</p> <p>2. Фізична особа має право на належні, безпечні, здорові, якісні умови життєдіяльності та довкілля, продукти споживання (харчові продукти та предмети побуту), а також на повну, актуальну, доступну та достовірну інформацію про рівень особистої безпеки, про рівень наявних ризиків та загроз, про безпечність та якість довкілля, харчових продуктів, предметів побуту, умов праці, проживання, навчання тощо.</p> <p>3. Поведінка суб'єктів приватних відносин, що</p>	
---	---	--

	<p>створює загрозу особистій безпеці фізичної особи та становить ризик для її життя, здоров'я, призводить до забруднення, іншого негативного впливу на довкілля, погіршення умов життєдіяльності, є протиправною та має бути невідкладно припинена на вимогу фізичної особи.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 303. Право на здоров'я 1. Фізична особа має невіддільне право на здоров'я. 2. Охорону здоров'я фізичної особи забезпечує система заходів, спрямованих на збереження та/або відновлення фізіологічних, психічних, психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності фізичної особи за максимально біологічно можливою індивідуальною тривалістю її життя. Зазначену систему заходів охорони здоров'я формують та реалізують органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, їх службові та посадові особи, заклади охорони здоров'я,</p>	

	<p>інші фізичні, юридичні особи порядком, що його визначено Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.</p> <p>Фізична особа має право на рівний та недискримінаційний доступ до охорони здоров'я.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 304. Право на медичну та/або реабілітаційну допомогу</p> <p>1. Фізична особа має право на медичну та/або реабілітаційну допомогу.</p> <p>Порядок, зміст та обсяг надання медичної та/або реабілітаційної допомоги визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, відповідно до закону.</p> <p>2. Медичну та/або реабілітаційну допомогу надають безоплатно, в межах програми медичних гарантій, на підставі та порядком, визначених законом.</p> <p>3. Медичну та/або реабілітаційну допомогу надають фізичній особі, яка досягла чотирнадцятирічного віку, за наявності її поінформованої письмової згоди.</p>	

4. Медичну та/або реабілітаційну допомогу малолітній дитині надають за наявності поінформованої письмової згоди одного з її батьків, опікуна або іншого законного представника. Малолітня дитина має право бути вислуханою, якщо вона здатна сформулювати та висловити власну думку про надання їй медичної та/або реабілітаційної допомоги. У разі відсутності батьків, опікуна або іншого законного представника медичну та/або реабілітаційну допомогу малолітній дитині надають, за наявності поінформованої письмової згоди члена її сім'ї або родича, у такій пріоритетній послідовності: вітчиз, мачуха; повнорідні або неповнорідні повнолітні брат або сестра; дід, баба; прадід, прабаба. У разі ненадання поінформованої письмової згоди на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги малолітній дитині особами, визначеними абзацом першим цієї частини, за наявності ознак прямої загрози життю дитини, лікар повинен діяти з метою

забезпечення найкращих інтересів малолітньої дитини, що полягає у збереженні її життя та здоров'я, а також невідкладно повідомити про це орган опіки та піклування.

У разі відсутності особи, яка може надати письмову поінформовану згоду на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги малолітній дитині, за наявності ознак прямої загрози життю дитини, таку допомогу надають без згоди, а лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів малолітньої дитини, що полягає у збереженні її життя та здоров'я.

5. Медичну та/або реабілітаційну допомогу недієдатній фізичній особі надають, за наявності письмової поінформованої згоди її опікуна.

Недієдатна фізична особа має право бути вислуханою, якщо вона здатна сформулювати та висловити власну думку про надання їй медичної та/або реабілітаційної допомоги.

У разі ненадання опікуном письмової поінформованої

згоди на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги недієздатній фізичній особі, за наявності ознак прямої загрози її життю, лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів недієздатної фізичної особи, що полягає у збереженні її життя та здоров'я, а також невідкладно повідомити про це орган опіки та піклування.

У разі відсутності опікуна, який може надати письмову поінформовану згоду на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги недієздатній фізичній особі, за наявності ознак прямої загрози її життю, таку допомогу надають без згоди, а лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів недієздатної фізичної особи, що полягає у збереженні її життя та здоров'я.

6. Медичну та/або реабілітаційну допомогу фізичній особі, цивільну дієздатність якої обмежено через психічний розлад, що істотно впливає на її здатність

усвідомлювати значення своєї поведінки та/або керувати нею, надають, за наявності письмової поінформованої згоди фізичної особи та її піклувальника.

У разі недосягнення згоди між фізичною особою, цивільну дієздатність якої обмежено через психічний розлад, що істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своєї поведінки та/або керувати нею, та піклувальником щодо надання такій особі медичної та/або реабілітаційної допомоги, за наявності ознак прямої загрози її життю, лікар повинен діяти з метою забезпечення найкращих інтересів такої фізичної особи, що полягає у збереженні її життя та здоров'я, а також невідкладно повідомити про це орган опіки та піклування.

У разі якщо фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено через психічний розлад, що істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своєї поведінки та/або керувати нею, не здатна усвідомлено надати

письмову поінформовану згоду на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги, таку згоду надає суд.

7. Фізична особа з повною цивільною дієдатністю, яка усвідомлює значення своєї поведінки та може керувати нею, має право відмовитися від надання їй медичної та/або реабілітаційної допомоги або вимагати припинення надання їй медичної та/або реабілітаційної допомоги, що вже розпочалося.

8. За наявності ознак прямої загрози життю фізичної особи їй надають медичну та/або реабілітаційну допомогу без її згоди, за умови неможливості з об'єктивних причин отримати згоду такої особи, її представника або уповноваженої нею особи та за браком попередніх розпоряджень, оформлених відповідно до закону.

Представниками або уповноваженими особами фізичної особи з повною дієдатністю, яка не здатна надати письмову поінформовану згоду на надання медичної та/або реабілітаційної допомоги, за наявності

ознак прямої загрози її життю, є фізичні особи в такій пріоритетній послідовності: довірена особа фізичної особи, яка діє на підставі довіреності та/або договору доручення; довірена особа для повідомлення в разі настання екстреного випадку з фізичною особою, відомості про яку зазначено у Реєстрі пацієнтів в електронній системі охорони здоров'я; другий з подружжя; один із батьків; повнолітні син або донька; повнолітні брат або сестра; особи, які проживають із нею однією сім'єю.

9. Медичну та/або реабілітаційну допомогу надають відповідно до стандартів у сфері охорони здоров'я.

10. Фізична особа, яка звернулася за наданням їй медичної та/або реабілітаційної допомоги, має право на лікаря, фахівця з реабілітації, на вибір закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу, методів профілактики, діагностики, лікування та/або реабілітації відповідно до рекомендацій лікаря та/або

фахівця з реабілітації.

11. Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні в закладі охорони здоров'я, має право на допущення до неї іншого медичного працівника, іншого фахівця з реабілітації, члена сім'ї та/або іншої близької особи, опікуна, піклувальника, нотаріуса, адвоката, фізичної особи, визначеної абзацом другим частини восьмої цієї статті, а також на допущення до неї священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду.

12. Допомогу у сфері психічного здоров'я надають фізичній особі відповідно до закону.

13. Медичну допомогу різних видів (екстрена, первинна, спеціалізована, паліативна тощо) надають фізичній особі відповідно до законодавства.

14. Реабілітаційну допомогу різних видів, зокрема у сфері охорони здоров'я, надають фізичній особі відповідно до законодавства.

15. Фізична особа може бути зобов'язана пройти медичний огляд у випадках та порядком, встановлених

	законом, з дотриманням принципів необхідності і домірності.	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 305. Репродуктивні права</p> <p>1. Фізична особа має право репродуктивного вибору, зокрема вільно та відповідально ухвалювати рішення щодо планування кількості дітей, інтервалу між народженням дітей, необхідного для збереження здоров'я матері і дитини. Це право охоплює також право на відмову від материнства, батьківства.</p> <p>2. Жінка має право на материнство. Чоловік має право на батьківство.</p> <p>Позбавлення жінки або чоловіка можливості реалізації репродуктивної функції у зв'язку з виконанням нею/ним конституційних, службових, трудових обов'язків або внаслідок протиправної поведінки стосовно неї/нього є підставою для компенсації завданої їй/йому моральної шкоди.</p> <p>Позбавлення жінки або чоловіка репродуктивної функції у зв'язку із захистом Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є підставою для</p>	

компенсації державою завданої їй/йому моральної шкоди.
Вагітній жінці мають бути створені умови для збереження її здоров'я та народження здорової дитини.
Матері та/або батькові мають бути створені умови для поєднання материнства/батьківства із здійсненням нею/ним інших прав та виконанням обов'язків.

3. Фізична особа може реалізувати свою репродуктивну функцію, зокрема із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, на умовах та порядку, визначених законодавством. Програми допоміжних репродуктивних технологій застосовують лише за медичними показаннями та за наявності письмової поінформованої згоди повнолітньої дієздатної фізичної особи.

Кріоконсервацію та зберігання репродуктивних біологічних матеріалів, ембріонів з метою використання для власних потреб, донорства, використання та розпорядження анатомічними матеріалами, що мають

репродуктивні властивості, здійснюють на умовах та порядку, визначених законом.

Фізична особа має право на таємницю застосування програм допоміжних репродуктивних технологій.

Фізична особа, народжена в результаті застосування програм допоміжних репродуктивних технологій, має право на одержання інформації про своє походження після досягнення повноліття.

4. Фізична особа має право на репродуктивне здоров'я, зокрема на вчинення дій, спрямованих на його поліпшення, підтримання або зміну обсягу репродуктивної функції.

Фізична особа має право на вибір способів та засобів контрацепції.

Стерилізацію може бути проведено лише за наявності письмової поінформованої згоди повнолітньої дієздатної фізичної особи.

Штучне переривання вагітності, що не перевищує дванадцять тижнів, виконують лише та за наявності письмової поінформованої згоди жінки.

У випадках, визначених законодавством, штучне

	<p>переривання вагітності може бути виконано у період вагітності від дванадцяти до двадцяти двох тижнів. Перелік обставин, за яких може бути виконано штучне переривання вагітності після дванадцяти тижнів вагітності, визначає законодавство. 5. Примус у здійсненні репродуктивних прав заборонений.</p>	
<p>Стаття 282. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю 1. Фізична особа має право вимагати усунення небезпеки, створеної внаслідок підприємницької або іншої діяльності, яка загрожує життю та здоров'ю. Стаття 283. Право на охорону здоров'я 1. Фізична особа має право на охорону її здоров'я. 2. Охорона здоров'я забезпечується системною діяльністю державних та інших організацій, передбаченою Конституцією України та законом.</p>	<p>Стаття 306. Право на усунення небезпеки, що загрожує життю та здоров'ю 1. Фізична особа має право вимагати усунення реальної та істотної небезпеки, що загрожує її життю або здоров'ю, від кожного, чия поведінка створює таку небезпеку. 2. Фізична особа має право захищати та/або вимагати захисту її життя, здоров'я, а також життя, здоров'я інших фізичних осіб від протиправних посягань у будь-який спосіб та будь-якими засобами, не забороненими Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом, за умови їх домірності та дотримання</p>	

	<p>легітимної мети. <i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p>	
<p>Стаття 284. Право на медичну допомогу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фізична особа має право на надання їй медичної допомоги. 2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років і яка звернулася за наданням їй медичної допомоги, має право на вибір лікаря та вибір методів лікування відповідно до його рекомендацій. 3. Надання медичної допомоги фізичній особі, яка досягла чотирнадцяти років, провадиться за її згодою. 4. Повнолітня дієздатна фізична особа, яка усвідомлює значення своїх дій і може керувати ними, має право відмовитися від лікування. 5. У невідкладних випадках, за наявності реальної загрози життю фізичної особи, медична допомога надається без згоди фізичної особи або її батьків (усиновлювачів), опікуна, піклувальника. 6. Надання фізичній особі психіатричної допомоги здійснюється відповідно до закону. 	<p><i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p> <p>Стаття 307. Право на свободу природного існування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фізична особа має право на свободу природного існування. 2. Фізична особа може вільно, на власний розсуд, відповідно до власних потреб, інтересів і цілей визначати свою поведінку і ухвалювати рішення у сфері природного існування порядком, у спосіб і в межах, що не суперечать Конституції України, цьому Кодексу та/або іншим законам, доброзвичайності. 3. Фізична особа може вимагати від будь-кого непорушення свого права на свободу природного існування та/або невчинення будь-яких інших дій, що впливають на зміст, обсяг або можливість вільного і самостійного здійснення такого права. 4. Право на свободу природного існування може бути обмежено лише у випадках, визначених Конституцією 	

<p>Стаття 288. Право на свободу</p> <p>1. Фізична особа має право на свободу.</p> <p>2. Забороняються будь-які форми фізичного чи психічного тиску на фізичну особу, втягування її до вживання спиртних напоїв, наркотичних та психотропних засобів, вчинення інших дій, що порушують право на свободу.</p> <p>Стаття 289. Право на особисту недоторканність</p> <p>1. Фізична особа має право на особисту недоторканність.</p> <p>2. Фізична особа не може бути піддана катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує її гідність, поводженню чи покаранню.</p> <p>3. Фізичне покарання батьками (усиновлювачами), опікунами, піклувальниками, вихователями малолітніх, неповнолітніх дітей та підопічних не допускається.</p> <p>У разі жорстокої, аморальної поведінки фізичної особи щодо іншої особи, яка є в безпорадному стані, застосовуються заходи, встановлені цим Кодексом та іншим законом.</p>	<p>України, порядком, у спосіб і в межах, встановлених законом.</p> <p>5. Цькування, залякування, переслідування, будь-які інші форми фізичного, психічного, психологічного та/або іншого тиску на фізичну особу заборонені.</p> <p>6. Втягування фізичної особи у вживання алкогольних напоїв, наркотичних, психотропних засобів, вчинення інших дій, що призводять до біологічної, психічної, психологічної та/або іншої залежності фізичної особи, заборонені.</p> <p>Стаття 308. Право на тілесну недоторканність</p> <p>1. Фізична особа має право на тілесну недоторканність (тілесну автономію), зокрема право вільно і самостійно ухвалювати рішення, що стосуються її тіла, зокрема про медичне, біотехнологічне та/або інше втручання, що їх здійснюють за наявності письмової поінформованої згоди такої особи. Це право охоплює також відмову від будь-якого втручання, крім випадків, визначених</p>	
---	--	--

<p>4. Фізична особа має право розпорядитися щодо передачі після її смерті органів та інших анатомічних матеріалів її тіла науковим, медичним або навчальним закладам.</p>	<p>законом.</p> <p>2. Фізична особа має право на надання письмової поінформованої згоди на визначення подальшої долі свого тіла та/або його частин після її смерті, зокрема у спосіб передання після смерті свого тіла та/або його частин науковим, медичним закладам або закладам освіти.</p> <p>Фізична особа може відкликати надану письмову поінформовану згоду або заборонити будь-яке використання її тіла та/або його частин після її смерті.</p> <p>У такому разі згода членів сім'ї померлої особи, близьких родичів та/або інших заінтересованих осіб щодо визначення долі тіла померлої особи та/або його частин після її смерті є нікчемною.</p> <p>3. Фізична особа не може бути піддана тортурам, жорсткому, нелюдському поводженню або покаранню.</p> <p>4. Фізичне покарання батьками, опікунами, піклувальниками, іншими законними представниками, вихователями, а також будь-якими іншими особами</p>	
---	--	--

	<p>малолітніх, неповнолітніх дітей та підопічних заборонено. У разі жорстокого або такого, що принижує гідність, поведження фізичної особи стосовно іншої фізичної особи, яка перебуває в безпорадному стані, застосовують заходи, встановлені цим Кодексом та/або іншим законом.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 309. Право на шанобливе ставлення до тіла померлої особи 1. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до тіла померлої особи. 2. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до місця поховання людини. 3. Фізична особа має право на вільне прижиттєве волевиявлення та/або надання іншій особі доручення щодо вирішення питань належного і шанобливого ставлення до її тіла після її смерті, якщо це не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності, зокрема щодо:</p>	

1) надання згоди або заборони на проведення патолого-анатомічного розтину;
 2) надання згоди або заборони на вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів;
 3) поховання у певному місці, за певними звичаями, поруч з певними раніше померлими або щодо кремації;
 4) надання згоди або заборони перепоховання;
 5) надання згоди або заборони передання її тіла науковим, медичним закладам або закладам освіти;
 6) інших питань, що забезпечують охорону доброго імені померлої особи та шанобливе ставлення до її тіла та місця поховання.

Вільне прижиттєве письмове волевиявлення фізичної особи щодо визначених цією частиною питань має пріоритет при здійсненні постмортальних особистих прав іншими особами, якщо іншого не визначено цим Кодексом та/або іншим законом, заповітом, а також якщо це не суперечить доброзвичайності.

4. Фізична особа, яка захищала незалежність,

Вільне прижиттєве письмове волевиявлення фізичної особи насправді є заповітом.

суверенітет і територіальну цілісність України, забезпечувала виконання службових обов'язків і присяги на вірність Українському народові, після її смерті (загибелі) може бути похована на Національному військовому меморіальному кладовищі з військовими почестями на підставах і порядком, визначених законом.

5. У разі вчинення акту глуму над тілом померлого або над місцем його поховання члени його сім'ї та близькі родичі (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, онука, правнук, правнучка, усиновлювач або усиновлений, опікун або піклувальник, фізична особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також фізичні особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки, у тому числі фізичні особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі)

	<p>мають право на відшкодування майнової та/або компенсацію моральної шкоди.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 310. Право на психічну недоторканність 1. Фізична особа має право на психічну недоторканність (психічну автономію). 2. Застосування методів безпосереднього психічного впливу (гіпнотична терапія, введення психотропних речовин, які застосовують поза медичною практикою або з порушенням встановлених клінічних протоколів тощо), технологій прихованого психічного впливу, проведення медичних, наукових та інших досліджень, експериментів, процедур, пов'язаних із нейромоніторингом, нейростимуляцією або інструментальною діагностикою психофізіологічного стану особи, а також будь-якого іншого способу медичного, психічного, психологічного, психофізіологічного та іншого втручання у психіку може бути вчинено стосовно фізичної особи лише за наявності її письмової поінформованої згоди або у випадках та порядком, визначених законом.</p>	

	<p>Фізична особа у будь-який момент може відмовитися від будь-якого втручання, визначеного абзацом першим цієї частини, зокрема і після того, як його розпочато, та вимагати припинення такого втручання.</p> <p>3. Фізична особа має право на захист від поведінки іншої особи, що спричиняє психологічне насильство, емоційний тиск, маніпулювання свідомістю або інші форми втручання у стан психічного здоров'я.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 311. Право на участь у медичних, медико-біологічних, наукових та інших дослідженнях або експериментах</p> <p>1. Повнолітня дієздатна фізична особа має право брати участь у медичних, медико-біологічних, наукових та інших дослідженнях або експериментах лише за умови надання нею письмової поінформованої згоди.</p> <p>2. Проведення медичних, медико-біологічних, наукових та інших експериментів з людьми можливе лише із суспільно корисною метою, за умови їх наукової обґрунтованості, переваги ймовірного успіху над</p>	

	<p>ризиком спричинення тяжких наслідків для здоров'я та/або життя, відкритості умов та наслідків проведення експерименту, повної поінформованості його учасників та за наявності вільної згоди повнолітньої дієздатної фізичної особи, яка підлягає експерименту, щодо вимог його застосування, а також за умови збереження медичної таємниці.</p> <p>Проведення наукового дослідження та/або експерименту з хворими, ув'язненими або військовополоненими, а також терапевтичного експерименту з людьми, захворювання яких не має безпосереднього зв'язку з метою експерименту та/або дослідження, заборонено.</p>	
<p>Стаття 290. Право на донорство</p> <p>1. Повнолітня дієздатна фізична особа має право бути донором крові, її компонентів, а також органів та інших анатомічних матеріалів та репродуктивних клітин. Особа віком до 18 років може бути живим донором гемопоетичних стовбурових клітин відповідно до закону.</p>	<p>Стаття 312. Право на донорство</p> <p>1. Повнолітня дієздатна фізична особа має право бути донором крові, її компонентів, призначених для трансфузії або виробництва медичних засобів для діагностики in vitro, а також донором плазми для подальшого її фракціонування та виробництва препаратів крові (лікарських засобів).</p>	<p>Донорство «кріоконсервованих ембріонів» відсутнє у діючому ЦКУ у статті 290 ЦК.</p> <p>Вбачається, що кріоконсервація не тільки для власних потреб, але і як донорство, та використання та розпоряджання ембріонами поряд анатомічними матеріалами, що мають репродуктивні властивості.</p> <p>Пропозиція.</p>

<p>Донорство крові, її компонентів, органів та інших анатомічних матеріалів, репродуктивних клітин здійснюється відповідно до закону.</p> <p>2. Взяття органів та інших анатомічних матеріалів з тіла фізичної особи, яка померла, не допускається, крім випадків і в порядку, встановлених законом.</p> <p>3. Фізична особа може дати письмову згоду на донорство її органів та інших анатомічних матеріалів на випадок своєї смерті або заборонити його. Особа донора не повинна бути відомою реципієнту, а особа реципієнта – родині донора, крім випадків, коли реципієнт і донор перебувають у шлюбі або є близькими родичами.</p>	<p>2. Повнолітня дієздатна фізична особа має право бути живим донором парних органів, органів, здатних до самовідтворення, інших анатомічних матеріалів, зокрема репродуктивних клітин, а також кріоконсервованих ембріонів, створених з репродуктивною метою, але не використаних для лікування замовників послуг із застосування допоміжних репродуктивних технологій, у межах, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, а також якщо це не суперечить доброзвичайності.</p> <p>3. Фізична особа може бути живим донором гемопоетичних стовбурових клітин у межах, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, а також якщо це не суперечить доброзвичайності.</p> <p>4. Донорство крові, її компонентів, плазми для фракціонування, органів, гемопоетичних стовбурових клітин, інших анатомічних матеріалів, репродуктивних клітин, ембріонів проводять відповідно до закону.</p> <p>5. Вилучення органів та інших анатомічних матеріалів з тіла померлого заборонено, крім випадків і</p>	<p>У проекті передбачити особливий статус та принципи такої донації виключно з лікувальною метою.</p>
---	--	---

	<p>порядком, що встановлені законом.</p> <p>6. Повнолітня дієздатна фізична особа може надати письмову поінформовану згоду на вилучення анатомічних матеріалів з її тіла для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів у разі своєї смерті або заборонити таке вилучення.</p> <p>7. Відомості про особу донора не повідомляються реципієнту, а про особу реципієнта – донорові або його родині, крім випадків, якщо реципієнт і донор перебувають у шлюбі, є близькими родичами або інших випадків, визначених законом.</p>	
<p>Стаття 291. Право на сім'ю</p> <p>1. Фізична особа незалежно від віку та стану здоров'я має право на сім'ю.</p> <p>2. Фізична особа не може бути проти її волі розлучена з сім'єю, крім випадків, встановлених законом.</p> <p>3. Фізична особа має право на підтримання зв'язків з членами своєї сім'ї та родичами незалежно від того, де вона перебуває.</p> <p>4. Ніхто не має права втручатися у сімейне життя фізичної</p>	<p>Стаття 313. Право на сім'ю</p> <p>1. Фізична особа безвідносно до віку і стану здоров'я має право на сім'ю. Підстави і порядок створення сім'ї визначає цей Кодекс та/або інший закон.</p> <p>2. Фізична особа не може бути розлучена з сім'єю проти її волі, крім випадків, визначених законом.</p> <p>3. Фізична особа має право на контакт і підтримання зв'язків із членами своєї сім'ї та близькими родичами безвідносно до місця її перебування.</p>	

<p>особи, крім випадків, передбачених Конституцією України.</p>	<p>4. Ніхто не має права втручатися в сімейне життя фізичної особи, крім випадків, визначених Конституцією України.</p> <p>5. Фізична особа має право на встановлення свого походження, особи своїх батьків та інших сімейних зв'язків.</p>	
<p>Стаття 292. Право на опіку або піклування</p> <p>1. Малолітня, неповнолітня особа, а також фізична особа, яка визнана недієздатною або цивільна дієздатність якої обмежена, має право на опіку або піклування.</p>	<p>Стаття 314. Право на опіку, піклування або помічництво</p> <p>1. Малолітня дитина, фізична особа, яку визнано недієздатною, має право на опіку.</p> <p>2. Неповнолітня дитина, фізична особа, цивільну дієздатність якої обмежено, має право на піклування.</p> <p>3. Дієздатна фізична особа, яка за станом здоров'я не може самостійно здійснювати свої цивільні права та/або виконувати цивільні обов'язки, має право на помічництво.</p>	
<p>Глава 22. ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ</p>	<p>Глава 19. Особисті права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи</p>	
<p><i>Параграф відсутній</i></p>	<p>§1. Особисті права, що забезпечують індивідуалізацію фізичної особи</p>	

Стаття 294. Право на ім'я

1. Фізична особа має право на ім'я.
2. Фізична особа має право на транскрибований запис її прізвища та імені відповідно до своєї національної традиції.
3. У разі перекручення імені фізичної особи воно має бути виправлене. Якщо перекручення імені було здійснене у документі, такий документ підлягає заміні. Якщо перекручення імені здійснене у медіа, воно має бути виправлене у тому ж медіа.

Стаття 315. Право на ім'я

1. Фізична особа має право на ім'я.
2. Фізична особа має право на транскрибований запис її прізвища та/або власного імені, та/або інших складників імені відповідно до звичаю національної меншини (спільноти), корінного народу, до якого вона належить.
3. Фізична особа, яка досягла шістнадцятирічного віку, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та/або власне ім'я, та/або по батькові на підставах і порядком, встановлених законом.
4. Неповнолітня дитина, яка не досягла шістнадцятирічного віку, має право змінити своє прізвище та/або власне ім'я, та/або по батькові за згодою батьків або одного з батьків (якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав стосовно цієї дитини або якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження,

або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесено до актового запису про її народження за заявою матері), піклувальника (якщо над неповнолітньою дитиною встановлено піклування) або іншого законного представника.

У разі заперечення одного з батьків або іншого законного представника щодо зміни по батькові дитини питання щодо такої зміни може вирішити орган опіки та піклування або суд. Вирішуючи питання, зважають на виконання батьками своїх обов'язків стосовно дитини та інші обставини, що засвідчують відповідність зміни по батькові найкращим інтересам дитини.

5. Фізична особа має право на зміну свого прізвища у разі:

- 1) державної реєстрації шлюбу;
- 2) визнання шлюбу недійсним;
- 3) розірвання шлюбу;
- 4) зміни прізвища одним із батьків;
- 5) зміни прізвища обома батьками;
- 6) усиновлення;
- 7) скасування усиновлення або визнання його недійсним;

8) зміни (корекції) статі фізичної особи;
 9) застосування до особи, яка бере участь у кримінальному судочинстві, заходів безпеки;
 10) в інших випадках, визначених законом.

6. Фізична особа має право на зміну по батькові у разі:

- 1) зміни її батьком власного імені;
- 2) усиновлення;
- 3) скасування усиновлення або визнання його недійсним;
- 4) визнання батьківства за іншою, ніж її батько, фізичною особою;
- 5) в інших випадках, визначених законом.

7. Підставами для відмови у зміні імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи є:

- 1) наявність стосовно заявника кримінального провадження або перебування заявника під адміністративним наглядом;
- 2) наявність у заявника судимості, яку не погашено або не знято порядком, встановленим законом;
- 3) офіційне звернення органу правопорядку іноземної держави про оголошення розшуку заявника;
- 4) надання заявником неправдивих відомостей про себе.

8. Порядок розгляду заяви про зміну імені (прізвища,

власного імені, по батькові) фізичної особи встановлює законодавство.

9. Фізична особа має право використовувати своє ім'я у всіх сферах своєї діяльності.

10. Фізична особа має право поряд зі своїм прізвищем, власним ім'ям та по батькові використовувати додаткові вирізняльні ознаки, що відображають її родинні, поколіннєві, професійні, військові, політичні або інші індивідуальні особливості, якщо таке використання не суперечить доброзвичайності та не порушує права інших осіб.

Додаткові вирізняльні ознаки не є частиною офіційних записів актів цивільного стану та не замінюють прізвище, власне ім'я, по батькові, але можуть бути використані в особистому, сімейному спілкуванні, літературній, науковій, творчій, професійній або іншій діяльності.

Додаткові вирізняльні ознаки за бажанням фізичної особи можуть бути зазначені в документах, договорах, інших правочинах, якщо це не суперечить вимогам

закону.

11. Фізична особа має право на релігійне (церковне) ім'я, яке не є частиною офіційних записів актів цивільного стану та не замінює прізвище, власне ім'я, по батькові, але може бути використане під час богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та у внутрішньому житті релігійних організацій.

12. Фізична особа має право на використання псевдоніма (вигаданого імені, професійного, творчого імені, військового псевдо, спеціального літерального та/або цифрового коду тощо) або ініціалів (скороченого позначення прізвища та/або власного імені, та/або по батькові).

Використання псевдоніма не повинно вводити в оману або порушувати права інших осіб.

13. Використання імені фізичної особи з метою його оприлюднення можливе лише за згодою такої фізичної особи, крім випадків, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом.

Використання імені фізичної особи з метою

висвітлення її діяльності або діяльності організації, в якій вона працює або навчається, що ґрунтується на відповідних документах (звіти, стенограми, протоколи, архівні та інші матеріали в аудіальній, аудіовізуальній, візуальній або текстовій формі тощо), можливе без її згоди.

Ім'я фізичної особи, яку затримано, підозрювано або звинувачено у скоєнні кримінального правопорушення, особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може бути використано (оприлюднено) лише в разі набрання чинності обвинувальним вироком суду стосовно неї, винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення, крім випадків, визначених законом.

Ім'я потерпілого внаслідок правопорушення може бути використано (оприлюднено) лише за його згодою, крім випадків, визначених законом.

Ім'я учасника цивільного спору, що стосується

особистого, сімейного життя сторін, може бути використано (оприлюднено) іншими особами лише за його згоди, крім випадків, визначених законом.

14. Використання імені або псевдоніма фізичної особи в літературних, художніх, наукових та інших творах (крім творів документального характеру), торговельних марках, промислових зразках, інших об'єктах права інтелектуальної власності, рекламі можливе лише за її згоди, крім випадків, визначених законом. Використання початкової літери прізвища фізичної особи в медіа, літературних, художніх, наукових та інших творах не є порушенням її права на ім'я.

15. Використання імені або псевдоніма фізичної особи у найменуванні об'єктів топонімії населених пунктів, інших географічних об'єктів, юридичних осіб, об'єктів права власності можливе лише за її згодою. Порядок та умови присвоєння об'єктам топонімії населених пунктів, іншим географічним об'єктам,

юридичним особам, об'єктам права власності імен або псевдонімів фізичних осіб визначає закон.

16. Використання імені фізичної особи в найменуванні домену в мережі Інтернет здійснюється на засадах добросовісності та чесної ділової практики і без наміру зловживання правом, зокрема у спосіб створення у користувачів мережі Інтернет хибного уявлення про належність такого веб-ресурсу іншій фізичній особі для її дискредитації, шантажу, або лише з метою блокування можливості використання фізичною особою свого права на ім'я.

17. Фізична особа, ім'я якої незаконно використовують інші особи, має право вимагати припинення такого використання, а також відшкодування, компенсації завданої їй шкоди.

18. Фізична особа має право вимагати від інших осіб звертатися до неї відповідно до її імені. Якщо ім'я фізичної особи спотворено, його має бути виправлено. Якщо ім'я фізичної особи спотворено в документі,

	такий документ підлягає заміні.	
<i>Стаття відсутня</i>	<p>Стаття 316. Право на підпис</p> <p>1. Фізична особа має право на підпис. Підпис – це особиста графічна позначка, форму якої (параф, повне ім’я, ініціали, умовний знак тощо) фізична особа обирає самостійно, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>2. Фізична особа використовує власний підпис як засіб вирізняння та підтвердження своєї особи, а також як засіб підтвердження свого волевиявлення для посвідчення документів, договорів, заяв та інших правочинів, для засвідчення авторства тощо. Використання підпису є дійсним, якщо фізична особа використовує його особисто або у випадках, визначених законом, через уповноважену нею особу.</p> <p>3. Порядок використання фізичною особою факсимільного або іншого аналога власноручного підпису, печатки, штамп, електронного, кваліфікованого електронного підпису, електронної печатки, інших засобів вирізняння та підтвердження своєї особи, а також свого волевиявлення особисто або</p>	<p>Щодо частини другої статті 316 проекту.</p> <p>2. Фізична особа використовує свій підпис як засіб вирізняння та підтвердження своєї особи, а також підтвердження свого волевиявлення для посвідчення документів, договорів, заяв та інших правочинів, для засвідчення авторства тощо.</p> <p>Пропозиція: слово «посвідчення» замінити на «підписання».</p>

	через уповноважену особу визначає закон.	
<p>Стаття 300. Право на індивідуальність</p> <p>1. Фізична особа має право на індивідуальність.</p> <p>2. Фізична особа має право на збереження своєї національної, культурної, релігійної, мовної самобутності, а також право на вільний вибір форм та способів прояву своєї індивідуальності, якщо вони не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства.</p>	<p>Стаття 317. Право на індивідуальність</p> <p>1. Фізична особа має право на індивідуальність.</p> <p>2. Фізична особа має право на формування, збереження та зміну своєї індивідуальності з урахуванням особливостей біологічної, психічної, психологічної, соціальної, культурної, національної, релігійної, мовної та іншої самобутності, а також на вільний вибір форм та способів прояву своєї індивідуальності, якщо це не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності.</p> <p>3. Дискримінація фізичної особи за ознаками індивідуальності (статтю, віком, станом здоров'я, расою, кольором шкіри, стилем одягу, зовнішністю, видом статури, особливостями будови тіла, наявністю ознак інвалідності, вагою, зростом, голосом, порушенням рухових функцій, манерою поведінки, політичними, релігійними чи іншими переконаннями, етнічним, соціальним походженням, майновим станом тощо) заборонена.</p>	

Не є дискримінацією фізичної особи за ознаками індивідуальності встановлення відмінностей, обмежень, привілеїв або вимог у відносинах, якщо вони об'єктивно обґрунтовані, розумні, мають легітимну мету, способи досягнення якої є належними та необхідними, зокрема:

- 1) забезпечення охорони життя та здоров'я такої фізичної особи або інших фізичних осіб, захист національної безпеки, громадського порядку, запобігання кримінальним правопорушенням, забезпечення охорони здоров'я населення та прав і свобод інших осіб;
- 2) дотримання встановлених законом санітарно-гігієнічних або екологічних норм і правил;
- 3) об'єктивна необхідність відповідності особистих якостей, навичок, вмінь, зокрема зовнішнього вигляду, фізичного стану, фізичної особи специфічним професійним вимогам, встановленим законом та/або договором, без якої належне виконання професійних, трудових, службових, військових чи інших обов'язків є

	<p>неможливим; 4) захист вразливих груп населення, якщо це визначено законом та не спрямовано на приниження їхньої індивідуальності; 5) забезпечення вирізняння працівників або представників юридичної особи, якщо це є істотною складовою надання послуги або виконання функції, а також домірно поширюється на всіх осіб у відповідних відносинах; б) захист доброзвичайності. Зазначені відмінності, обмеження, привілеї або вимоги у відносинах повинні бути домірними своїй легітимній меті, а їх встановлення не повинно призводити до повного нівелювання права фізичної особи на індивідуальність. Фізична особа має право на захист від дискримінації за ознаками індивідуальності, включаючи відшкодування, компенсацію шкоди.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i> <i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 318. Право на власне зображення, голос 1. Фізична особа має право на власне зображення, голос. 2. Використання зображення, голосу фізичної особи</p>	

можливе лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.

3. Фізична особа може фіксувати своє зображення, голос в аудіальному, аудіовізуальному, візуальному або іншому форматі, використовувати їх, надавати дозвіл на їх фіксацію, використання у формі, порядком, у спосіб і в межах, що не суперечать Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності. Фіксація та/або використання зображення, голосу фізичної особи з метою їх оприлюднення можливі лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.

Згоду на фіксацію вважають наданою, якщо фіксацію здійснюють відкрито, без приховування, у громадському місці, під час зборів, конференцій, мітингів та інших прилюдних заходів.

Згоду на фіксацію та використання зображення, голосу вважають наданою, якщо фізична особа добровільно позувала фотографу та/або оператору або

якщо з обставин зйомки або запису очевидно, що фізична особа знала про них та не заперечувала проти їх проведення.

Згода, надана для одного виду використання зображення, голосу, не є такою, що надана для інших видів використання, зокрема для використання з комерційною метою.

Фіксація та використання зображення, голосу фізичної особи таємно, зокрема з метою їх оприлюднення, без згоди фізичної особи можливі лише у випадках, визначених законом, та в інтересах національної безпеки, для запобігання кримінальним правопорушенням, в інтересах правосуддя, а також у разі потреби захисту прав зазначеної фізичної особи та інших осіб.

Використання зображення, голосу фізичної особи в літературних, художніх, наукових та інших творах (крім документальних), торговельних марках, промислових зразках та інших об'єктах права інтелектуальної

	<p>власності, рекламі можливе лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>Фізична особа, яка погодилася на фіксацію та використання свого зображення, голосу за плату, може вимагати припинення їх оприлюднення за умови відшкодування збитків, пов'язаних з таким припиненням, якщо іншого не визначено договором.</p> <p>4. Фізична особа має право вимагати припинення протиправних дій, спрямованих на фіксацію, використання її зображення, голосу, зокрема з метою їх оприлюднення.</p> <p>Стаття 319. Право на біометричні дані</p> <p>1. Фізична особа має право на власні біометричні дані, до яких належать зображення обличчя, відбитки пальців та долонь, сітківка та райдужна оболонка ока, зразок голосу, характеристики ходи, підпису, почерку, їх цифрові відбитки тощо.</p> <p>2. Обробка біометричних даних фізичної особи, зокрема в цифровому середовищі, включно із застосуванням технологій штучного інтелекту, може</p>	<p>3)Щодо статті 319 проекту. Право на біометричні дані.</p> <p>2. Обробка біометричних даних фізичної особи, зокрема в цифровому середовищі, включно із застосуванням технологій штучного інтелекту, може здійснюватись лише за згоди фізичної особи, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>Пропозиція. Обробку біометричних даних захистити від потрапляння цих даних штучному інтелекту. Слова «включно із застосуванням технологій штучного інтелекту» замінити на слова «виключно без застосування технологій штучного інтелекту».</p> <p>Крім того, передбачити форму згоди, яку</p>
--	---	--

	<p>бути виконана лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>Біометричні дані фізичної особи можуть бути використані для наукових, освітніх, медичних або інформаційних цілей лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом, або в анонімізованому вигляді, якщо така обробка не дає можливості вирізнити фізичну особу.</p> <p>3. Особливості обробки біометричних даних визначає закон.</p>	<p>можна зафіксувати, перевірити, оскаржити.</p>
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 320. Право на генетичні дані</p> <p>1. Фізична особа має право на власні генетичні дані.</p> <p>2. Генетичні дані фізичної особи є конфіденційною інформацією.</p> <p>3. Дослідження та/або обробка генетичних ознак фізичної особи можливі лише для наукових, освітніх, медичних або інформаційних цілей на підставі її письмової поінформованої згоди, якщо іншого не визначено законом, і такі дослідження та/або обробка не дають можливості вирізнити фізичну особу.</p>	

	<p>4. Фізична особа має право на інформацію про свої генетичні дані, отриману в результаті дослідження генетичних ознак, або на відмову від отримання та/або ознайомлення з такою інформацією.</p> <p>5. Втручання у геном людини можливе лише для профілактичних, діагностичних або лікувальних цілей, якщо воно не має на меті внесення будь-якої видозміни в геном нащадків.</p> <p>6. Особливості обробки генетичних даних визначає закон.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 321. Право на цифровий образ</p> <p>1. Фізична особа має право на власний цифровий образ, що охоплює будь-які форми її представлення та вирізняння в цифровому середовищі, як-от: облікові записи, акаунти, особисті сторінки, персональні дані, аватари, цифрові профілі, зокрема в соціальних мережах, системах електронного урядування, зображення, відеозаписи, звукозаписи, електронні підписи та печатки тощо.</p> <p>2. Фізична особа має право на вільне створення та/або</p>	

використання, надання дозволу на створення та/або використання свого цифрового образу, якщо іншого не визначено законом. Фізична особа має право вимагати виправлення, обмеження поширення або видалення недостовірної інформації щодо її цифрового образу.

3. Фізична особа має право на вільний, безпечний та недискримінаційний доступ до свого цифрового образу.

Вільний доступ малолітніх, неповнолітніх дітей, окремих категорій працівників, військовослужбовців, інших фізичних осіб до свого цифрового образу може бути обмежено на підставах і порядку, визначених законом або договором.

4. Створення цифрового контенту, що реалістично імітує зображення, голос, манеру поведінки, інші вирізняльні особливості конкретної фізичної особи, зокрема із застосуванням технологій штучного інтелекту, можливе лише за її згодою, якщо іншого не визначено законом.

	<p>Використання контенту, створеного із застосуванням технологій штучного інтелекту, має супроводжувати чітке та видиме маркування щодо його синтетичного походження.</p> <p>Фізична особа має право вимагати видалення або обмеження доступу до контенту, визначеного абзацом першим цієї частини, якщо він створений та/або використаний без її згоди, якщо іншого не визначено законом.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 322. Право на цифрове вирізання</p> <p>1. Фізична особа має право на цифрове вирізання.</p> <p>2. Цифрове вирізання включає можливість створювати, набувати та використовувати різноманітні засоби цифрової ідентифікації, зокрема адресу електронної пошти, номер абонента електронної комунікаційної мережі, обліковий запис (акаунт), засіб електронної ідентифікації та інші засоби цифрового вирізання, необхідні для отримання електронних комунікаційних послуг.</p>	

	<p>Порядок створення, набуття та використання засобів цифрової ідентифікації визначає цей Кодекс та/або інший закон або договір.</p> <p>3. Фізична особа має право на прижиттєву заборону повторного випуску та подальшого використання належного їй за життя номера абонента електронної комунікаційної мережі порядком, визначеним законом або договором, після її смерті або оголошення померлою.</p> <p>4. Члени сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України мають право вимагати в оператора електронних комунікацій та/або інших уповноважених суб'єктів заборони повторного випуску та подальшого використання належного загиблому (померлому) Захиснику та Захисниці України за життя номера абонента електронної комунікаційної мережі. Така електронна комунікаційна послуга надається безоплатно.</p>	
Стаття відсутня	<p>Стаття 323. Право на особистий, родовий герб</p> <p>1. Фізична особа має право на заснування,</p>	

використання і захист особистого, родового герба як способу вирізнення фізичної особи та/або її належності до певного роду (його окремої лінії). Особистий, родовий герб повинен мати індивідуальний характер та відповідати ustalеним геральдичним правилам. Особистий, родовий герб є таким, що має індивідуальний характер, якщо загальне враження, що він справляє на поінформованого користувача, є відмінним від загального враження, що справляє на такого користувача будь-який інший герб. Припис абзацу другого цієї частини не застосовують до герба, що історично використовували декілька родів безвідносно до кровної спорідненості. Особистий, родовий герб може містити графічні зображення, кольорову гаму, символіку, девізи та інші геральдичні елементи. Особистий, родовий герб може бути створено поєднанням особистих, родових гербів, спадкоємцем яких є фізична особа. Особистий, родовий герб не може містити символіку,

виготовлення, поширення та публічне використання якої в Україні заборонено законом.

2. Використання особистого герба можливе за наявності письмової поінформованої згоди фізичної особи.

Використання родового герба можливе лише з дотриманням прав інших членів родини та культурної спадщини.

Герб, який історично використовували декілька родів, мають право використовувати нащадки усіх таких родів.

Особистий, родовий герб може бути зареєстровано як торговельну марку або як частину торговельної марки або іншого об'єкта права інтелектуальної власності відповідно до законодавства.

3. Фізична особа, особистий, родовий герб якої протиправно використовують інші особи, має право вимагати припинення такого використання.

4. Порядок офіційного визнання, реєстрації та захисту особистого, родового герба визначає закон.

	<p>5. Приписи цієї статті не застосовні до родових гербів, що є частиною державної або місцевої символіки, а також якщо герб використовують для забезпечення національної безпеки, збереження культурної спадщини або в інтересах правосуддя, за умови дотримання вимог закону.</p>	
<p>Стаття 295. Право на зміну імені</p> <p>1. Фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та (або) власне ім'я, та (або) по батькові.</p> <p>2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє прізвище та (або) власне ім'я, та (або) по батькові за згодою батьків.</p> <p>У разі якщо над фізичною особою, яка досягла чотирнадцяти років, встановлено піклування, зміна прізвища та (або) власного імені, та (або) по батькові такої особи здійснюється за згодою піклувальника.</p> <p>3. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право змінити своє прізвище та (або) власне ім'я, та (або) по</p>	<p><i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p> <p><i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p>	

батькові за згодою одного з батьків, якщо другий з батьків помер, визнаний безвісно відсутнім, оголошений померлим, визнаний обмежено дієздатним, недієздатним, позбавлений батьківських прав стосовно цієї дитини або якщо відомості про батька (матір) дитини виключено з актового запису про її народження, або якщо відомості про чоловіка як батька дитини внесені до актового запису про її народження за заявою матері.

У разі заперечення одного з батьків щодо зміни по батькові дитини спір щодо такої зміни може вирішуватися органом опіки та піклування або судом. При вирішенні спору беруться до уваги виконання батьками своїх обов'язків стосовно дитини та інші обставини, що засвідчують відповідність зміни по батькові інтересам дитини.

4. Прізвище, власне ім'я та по батькові фізичної особи можуть бути змінені у разі її усиновлення, визнання усиновлення недійсним або його скасування відповідно до

закону.

5. Прізвище фізичної особи може бути змінене у разі реєстрації шлюбу, розірвання шлюбу або визнання його недійсним.

6. Підставами для відмови у зміні імені є: здійснення стосовно заявника кримінального провадження або його перебування під адміністративним наглядом; наявність у заявника судимості, яку не погашено або не знято в установленому законом порядку; офіційне звернення правоохоронних органів іноземних держав про оголошення розшуку заявника; подання заявником неправдивих відомостей про себе.

7. Порядок розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 296. Право на використання імені

1. Фізична особа має право використовувати своє ім'я у всіх сферах своєї діяльності.

2. Використання імені фізичної особи в літературних та інших творах, крім творів документального характеру, як

персонажа (дійової особи) допускається лише за її згодою, а після її смерті - за згодою її дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, - батьків, братів та сестер.

3. Використання імені фізичної особи з метою висвітлення її діяльності або діяльності організації, в якій вона працює чи навчається, що ґрунтується на відповідних документах (звіти, стенограми, протоколи, аудіо-, відеозаписи, архівні матеріали тощо), допускається без її згоди.

4. Ім'я фізичної особи, яка затримана, підозрюється чи обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, або особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може бути використане (обнародоване) лише в разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо неї або винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення та в інших випадках, передбачених законом.

5. Ім'я потерпілого від правопорушення може бути обнародоване лише за його згодою.

<p>6. Ім'я учасника цивільного спору, який стосується особистого життя сторін, може бути використане іншими особами лише за його згодою.</p> <p>7. Використання початкової літери прізвища фізичної особи у медіа, літературних творах не є порушенням її права.</p>		
<p>Стаття 297. Право на повагу до гідності та честі</p> <p>1. Кожен має право на повагу до його гідності та честі.</p> <p>2. Гідність та честь фізичної особи є недоторканими.</p> <p>3. Фізична особа має право звернутися до суду з позовом про захист її гідності та честі.</p>	<p>Стаття 324. Право на честь, репутацію</p> <p>1. Фізична особа має право на честь як позитивну соціальну оцінку особи з боку оточуючих, засновану на узгодженості її поведінки з доброзвичайністю.</p> <p>2. Фізична особа має право на репутацію як набуту особою суспільну оцінку її ділових та/або професійних якостей за результатами виконання трудових, посадових, службових, військових, громадських або інших обов'язків.</p> <p>3. Фізична особа має право формувати, змінювати та/або використовувати свою репутацію в різних сферах своєї діяльності у спосіб, що не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону,</p>	

	<p>доброзвичайності.</p> <p>4. Фізична особа на визнання її заслуг може бути відзначена, нагороджена або заохочена в інший спосіб.</p> <p>Види відзнак, нагород, інших заохочень, а також підстави та порядок їх застосування визначає законодавство або договір.</p> <p>Фізична особа може бути відзначена, нагороджена після смерті на підставах, порядком, у спосіб і в межах, встановлених законодавством або договором.</p> <p>5. Інформацію про честь, репутацію фізичної особи поширюють у спосіб, що не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності та не порушує презумпцію невинуватості.</p> <p>6. Фізична особа має право звернутися до суду з позовом про захист її честі, репутації, про відшкодування, компенсацію завданої шкоди.</p>	
<p>Стаття 298. Повага до людини, яка померла</p> <p>1. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до тіла людини, яка померла.</p> <p>2. Кожен зобов'язаний шанобливо ставитися до місця</p>	<p>Стаття 325. Постмортальні особисті права</p> <p>1. Фізична особа, яка є дитиною, вдовцем, вдовою, а в разі їх відсутності – фізична особа, яка є батьком, матір'ю, братом, сестрою померлої фізичної особи або</p>	

<p>поховання людини.</p> <p>3. У разі глуму над тілом людини, яка померла, або над місцем її поховання члени її сім'ї, близькі родичі мають право на відшкодування майнової та моральної шкоди.</p>	<p>фізичної особи, яку оголошено померлою, має постмортальні особисті права, які виникають у зв'язку зі смертю та в момент смерті фізичної особи або оголошення фізичної особи померлою і спрямовані на захист доброго імені такої фізичної особи та пам'яті про неї.</p> <p>Постмортальні особисті права має також особа, яку уповноважено щодо них договором або заповітом померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою.</p> <p>2. Особи, зазначені у частині першій цієї статті, мають такі постмортальні особисті права:</p> <p>1) вимагати спростування недостовірної інформації про померлу фізичну особу або фізичну особу, яку оголошено померлою;</p> <p>2) надавати відповідь на поширену інформацію про померлу фізичну особу або фізичну особу, яку оголошено померлою;</p> <p>3) вимагати дослідження причин смерті фізичної особи та ознайомлення з висновками щодо причин</p>	
---	--	--

смерті, а також на оскарження таких висновків до суду;

4) надавати письмове поінформоване волевиявлення щодо поховання тіла померлої фізичної особи;

5) надавати письмове поінформоване волевиявлення щодо належного і шанобливого ставлення до тіла померлої фізичної особи після її смерті, зокрема на згоду або заборону на проведення патолого-анатомічного розтину, згоду або заборону на вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів;

6) надавати письмове поінформоване волевиявлення щодо поховання у певному місці, за певним звичасм, поруч з певними раніше померлими або щодо кремації;

7) на шанобливе ставлення до місця поховання;

8) надавати письмову поінформовану згоду щодо визначення долі тіла померлої фізичної особи та/або його частин, зокрема щодо перепоховання, передання

науковим або медичним закладам, закладам освіти, за умови що фізична особа не заборонила будь-яке використання її тіла та/або його частин після смерті;

9) на поінформованість про ім'я реципієнта у разі імплантації йому органів та інших анатомічних матеріалів від померлого донора;

10) надавати згоду на використання імені померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, в літературних, художніх, наукових та інших творах (крім документальних), торговельних марках, промислових зразках та інших об'єктах права інтелектуальної власності, рекламі протягом двадцяти п'яти років з дня смерті фізичної особи або оголошення її померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке використання;

11) надавати згоду на використання імені померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, в найменуванні об'єктів топонімії населених

пунктів, інших географічних об'єктів,
юридичних осіб,
об'єктів права власності протягом двадцяти
п'яти років
з дня смерті фізичної особи або оголошення її
померлою,
за умови що зазначена особа за життя не
залишила
заборони на таке використання;
12) надавати згоду на використання
зображення,
голосу померлої фізичної особи або фізичної
особи, яку
оголошено померлою, зокрема у спосіб
публічного
показу, відтворення, розповсюдження
фотографій,
інших художніх творів, на яких зображено
таку фізичну
особу або зафіксовано її голос, протягом
двадцяти п'яти
років з дня смерті фізичної особи або
оголошення її
померлою, за умови що зазначена особа за
життя не
залишила заборони на таке використання;
13) відкликати згоду померлої фізичної особи
або
фізичної особи, яку оголошено померлою,
щодо
використання її зображення, голосу, зокрема
у спосіб
публічного показу, відтворення,
розповсюдження

фотографій, інших художніх творів, на яких зображено таку фізичну особу або зафіксовано її голос; 14) вимагати припинення використання зображення, голосу померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, зокрема у спосіб публічного показу, відтворення або розповсюдження фотографій, інших художніх творів, на яких зображено таку фізичну особу або зафіксовано її голос, навіть якщо вона за життя позувала авторіві фотографії, іншого художнього твору за плату або дозволяла фіксування та/або відтворення її голосу за плату, за умови відшкодування шкоди, завданої внаслідок такого припинення;

15) надавати згоду на створення цифрового контенту, що реалістично імітує зображення, голос, манеру поведінки, інші індивідуальні особливості померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, зокрема із застосуванням технологій

штучного інтелекту, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке створення;

16) вимагати припинення протиправних дій щодо створення та/або використання цифрового контенту, що реалістично імітує зображення, голос, манеру поведінки, інші індивідуальні особливості померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, в тому числі із застосуванням технологій штучного інтелекту;

17) надавати письмову поінформовану згоду на обробку біометричних, генетичних даних померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таку обробку;

18) надавати згоду на використання, зокрема у спосіб опублікування, особистих нотаток померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке використання;

19) надавати згоду на використання кореспонденції померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою, за умови що зазначена особа за життя не залишила заборони на таке використання, а також за умови погодження таких дій іншим адресатом кореспонденції.

Перелік визначених цією частиною прав не є вичерпним. Фізична особа може мати й інші постмортальні особисті права, що не суперечать Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності.

Здійснення постмортальних особистих прав не може обмежувати свободу творчості, історичних досліджень.

Здійснення постмортальних особистих прав може бути обмежено у випадках, визначених законом.

Вільне прижиттєве письмове поінформоване волевиявлення фізичної особи щодо визначених цією частиною питань має пріоритет при здійсненні постмортальних особистих прав іншими особами, якщо

	<p>іншого не визначено цим Кодексом та/або іншим законом, заповітом, а також якщо це не суперечить доброзвичайності.</p> <p>3. Якщо особи, зазначені у частині першій цієї статті, не дійшли згоди щодо здійснення построртальних особистих прав, такі питання вирішує суд з урахуванням інтересів суспільства, доброзвичайності та забезпечення захисту доброго імені померлої фізичної особи або фізичної особи, яку оголошено померлою. Третю особу, яка отримала згоду щодо здійснення построртальних особистих прав від однієї з осіб, зазначених у частині першій цієї статті, вважають такою, що діє добросовісно щодо здійснення построртальних особистих прав, якщо вона не знала або з урахуванням усіх обставин не могла знати про відсутність згоди на це інших осіб, визначених частиною першою цієї статті.</p>	
<p>Стаття 299. Право на недоторканність ділової репутації</p> <p>1. Фізична особа має право на недоторканність своєї</p>	<p><i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p>	

<p>ділової репутації. 2. Фізична особа може звернутися до суду з позовом про захист своєї ділової репутації.</p>		
<p><i>Параграф відсутній</i></p>	<p>§2. Особисті права, що забезпечують поінформованість фізичної особи (інформаційні права)</p>	
<p>Стаття 302. Право на інформацію 1. Фізична особа має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію. Збирання, зберігання, використання і поширення інформації про особисте життя фізичної особи без її згоди не допускаються, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. 2. Фізична особа, яка поширює інформацію, зобов'язана переконатися в її достовірності. Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел (інформація органів державної влади, органів місцевого самоврядування, звіти, стенограми тощо), не зобов'язана перевіряти її достовірність та не несе відповідальності в разі її спростування.</p>	<p>Стаття 326. Право на інформацію 1. Фізична особа має право на інформацію. 2. Фізична особа має право вільно створювати, одержувати, збирати, зберігати, використовувати, поширювати та/або захищати інформацію. Обмежування цього права можливе лише у випадках, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом. 3. Фізична особа, яка поширює інформацію, зобов'язана переконатися в її достовірності. Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел (інформація органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, публічних електронних реєстрів, інформація, розміщена на офіційних сайтах, звіти, стенограми тощо), не зобов'язана перевіряти її</p>	

<p>Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел, зобов'язана робити посилання на таке джерело.</p>	<p>достовірність та не несе відповідальності в разі спростування такої інформації. Фізична особа, яка поширює інформацію, отриману з офіційних джерел, зобов'язана зазначити посилання на відповідне джерело інформації.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 327. Право на особисту інформацію 1. Фізична особа має право на особисту інформацію, що включає, зокрема, але не лише, інформацію про особу (персональні дані), її особисті блага та їх стан, її особисті права і порядок їх здійснення та/або захисту, а також іншу інформацію про предмети, факти, події, явища та процеси в обсязі, в якому вона створює загрозу для особистої безпеки фізичної особи. 2. Фізична особа може вимагати надання їй у доступній формі повної, достовірної та актуальної інформації про себе, іншої інформації про предмети, факти, події, явища та процеси в обсязі, в якому неотримання відповідної інформації може створити загрозу для її особистої безпеки. 3. Обробка особистої інформації, зокрема отриманої в</p>	

результаті проведених медичних, наукових та інших досліджень, експериментів, іншого інформованого добровільного втручання у тілесну, психічну, психологічну, біометричну, генетичну та іншу недоторканність фізичної особи, можлива лише за наявності її письмової поінформованої згоди, якщо іншого не визначено законом, а також лише для цілей національної безпеки, громадського порядку, з метою запобігання заворушенням або кримінальним правопорушенням, охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

4. Фізична особа має право на ознайомлення в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування, юридичних особах з відомостями про себе, що не є державною або іншою таємницею, яку охороняє закон. Фізична особа має право вимагати забезпечення

	<p>повної, достовірної та актуальної інформації про себе у публічних електронних реєстрах. Фізична особа має право бути поінформованою про кожний випадок запиту на отримання її персональних даних у публічних електронних реєстрах іншими особами, крім випадків, визначених законом.</p> <p>5. Особливості здійснення права на персональні дані визначає закон.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 328. Право на забуття</p> <p>1. Фізична особа має право на забуття.</p> <p>2. Фізична особа може вимагати вилучення, знеособлення, знищення інформації про себе із загальнодоступних джерел, припинення видачі посилань (деіндексації) на таку інформацію за її іменем, якщо така інформація є недостовірною, неактуальною, неповною, обробленою протиправно або такою, що втратила суспільний інтерес, а її подальша обробка завдає шкоди особистим правам такої особи.</p> <p>3. Право на забуття фізичної особи не може бути застосовано у випадках, визначених законом, зокрема, якщо персональні дані:</p>	

	<p>1) необхідні для здійснення права на свободу думки і слова та вільне вираження своїх поглядів і переконань;</p> <p>2) становлять архівну та/або культурну цінність або є частиною історичних, наукових або статистичних досліджень;</p> <p>3) стосуються посадової, службової або іншої публічної особи і пов'язані з виконанням нею своїх посадових, службових обов'язків або суспільних функцій;</p> <p>4) необхідні для цілей охорони здоров'я населення та окремих осіб;</p> <p>5) необхідні для виконання визначеного законом обов'язку володільця даних з обробки таких персональних даних.</p> <p>4. Особливості здійснення права на забуття визначає закон.</p>	
<p>Стаття 301. Право на особисте життя та його таємницю</p> <p>1. Фізична особа має право на особисте життя.</p> <p>2. Фізична особа сама визначає своє особисте життя і можливість ознайомлення з ним інших осіб.</p>	<p><i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p>	

<p>3. Фізична особа має право на збереження у таємниці обставин свого особистого життя.</p> <p>4. Обставини особистого життя фізичної особи можуть бути розголошені іншими особами лише за умови, що вони містять ознаки правопорушення, що підтверджено рішенням суду, а також за її згодою.</p>		
<p>Стаття 285. Право на інформацію про стан свого здоров'я</p> <p>1. Повнолітня фізична особа має право на достовірну і повну інформацію про стан свого здоров'я, у тому числі на ознайомлення з відповідними медичними документами, що стосуються її здоров'я.</p> <p>2. Батьки (усиновлювачі), опікун, піклувальник мають право на інформацію про стан здоров'я дитини або підопічного.</p> <p>3. Якщо інформація про хворобу фізичної особи може погіршити стан її здоров'я або погіршити стан здоров'я фізичних осіб, визначених частиною другою цієї статті, зашкодити процесові лікування, медичні працівники мають право дати неповну інформацію про стан здоров'я фізичної</p>	<p>Стаття 329. Право на медичну інформацію</p> <p>1. Фізична особа, яка досягла чотирнадцятирічного віку, має право на отримання повної, достовірної та актуальної медичної інформації про себе, інформації про надавача медичної послуги згідно з ліцензією, зокрема про кваліфікацію медичних працівників, яка має бути надана своєчасно, а також на отримання копії та/або ознайомлення з документами, що містять медичну інформацію про неї.</p> <p>2. Малолітня дитина має право на отримання медичної інформації у формі, доступній для її віку і можливості сприйняття, з урахуванням психофізіологічної зрілості та емоційного стану дитини.</p> <p>Батьки або інші законні представники мають право</p>	

<p>особи, обмежити можливість їх ознайомлення з окремими медичними документами.</p> <p>4. У разі смерті фізичної особи члени її сім'ї або інші фізичні особи, уповноважені ними, мають право бути присутніми при дослідженні причин її смерті та ознайомитись із висновками щодо причин смерті, а також право на оскарження цих висновків до суду.</p> <p>Стаття 286. Право на таємницю про стан здоров'я</p> <p>1. Фізична особа має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при її медичному обстеженні.</p> <p>2. Забороняється вимагати та подавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування фізичної особи.</p> <p>3. Фізична особа зобов'язана утримуватися від поширення інформації, зазначеної у частині першій цієї статті, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків або з інших джерел.</p>	<p>на медичну інформацію про свою малолітню дитину (підопічного) до досягнення нею чотирнадцятирічного віку.</p> <p>У разі якщо письмову поінформовану згоду на надання медичної допомоги малолітній дитині надає інша фізична особа відповідно до приписів цього Кодексу та/або іншого закону за відсутності батьків або інших законних представників, така особа має право на медичну інформацію про малолітню дитину.</p> <p>3. Право на медичну інформацію про особу, яку визнано недієздатною або обмежено дієздатною, має законний представник такої особи. Фізична особа, яку визнано недієздатною або обмежено дієздатною, має право на отримання медичної інформації у формі, доступній для її стану і можливості сприйняття.</p> <p>4. Фізична особа, її законний представник або інша уповноважена особа мають право на запит про отримання копії документів, що відображають медичну інформацію про фізичну особу, зокрема про стан її</p>	
--	--	--

<p>4. Фізична особа може бути зобов'язана до проходження медичного огляду у випадках, встановлених законодавством.</p>	<p>здоров'я, з дотриманням приписів частин п'ятої і шостої цієї статті та принципу конфіденційності відомостей про третіх осіб. Фізичній особі або її законному представнику копії медичних документів надають безоплатно.</p> <p>5. Якщо медична інформація про малолітню дитину може негативно вплинути на стан її здоров'я або стан здоров'я фізичних осіб, зазначених у частині другій цієї статті, або перешкоджати процесу надання медичної допомоги, медичні працівники мають право надати їй/їм неповну медичну інформацію, обмежити можливість ознайомлення її/їх з окремими медичними документами.</p> <p>6. Фізична особа з повною цивільною дієдатністю може письмово відмовитися від отримання медичної інформації про себе або призначити довірену особу для отримання такої інформації у визначеному обсязі.</p> <p>7. У разі смерті фізичної особи постмортальні особисті права мають особи, визначені частиною першою статті</p>	
--	---	--

325 цього Кодексу, зокрема, право бути присутніми під час дослідження причин смерті фізичної особи, на отримання на свій запит копій документів, що містять медичну інформацію про фізичну особу, з дотриманням принципу конфіденційності відомостей про третіх осіб, право на ознайомлення з висновком про причини смерті фізичної особи та право на оскарження такого висновку до суду.

Стаття 330. Право на медичну таємницю

1. Фізична особа має право на медичну таємницю, зокрема на збереження в таємниці медичної інформації про себе та відомостей немедичного характеру, пов'язаних з наданням їй медичної та/або реабілітаційної допомоги, з її особистим, сімейним життям.

2. Вимагати подання за місцем роботи або навчання інформації про фізичну особу, що становить медичну таємницю, заборонено.

3. Фізична особа зобов'язана утримуватися від поширення медичної таємниці, що стала їй відома у

	<p>зв'язку з виконанням професійних, службових обов'язків або з інших джерел. Обов'язок, визначений цією частиною, є безстроковим, якщо іншого не визначено законом.</p>	
<p>Стаття 287. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я</p> <p>1. Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я, має право на допуск до неї інших медичних працівників, членів сім'ї, опікуна, піклувальника, нотаріуса та адвоката.</p> <p>2. Фізична особа, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я, має право на допуск до неї священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду.</p>	<p><i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 331. Право на професійну таємницю, таємницю договору, іншого правочину, конфіденційну інформацію та іншу інформацію з обмеженим доступом</p> <p>1. Фізична особа має право на професійну, зокрема банківську, адвокатську, нотаріальну, лікарську,</p>	

	<p>комерційну, та іншу таємницю.</p> <p>2. Фізична особа має право визначити таємницю договору, іншого правочину або його окремого припису, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>3. Фізична особа може визначити інформацію конфіденційною або в інший спосіб обмежити доступ до неї, якщо така інформація не є публічною відповідно до закону.</p> <p>4. Фізична особа, якій стала відома інформація, що становить професійну таємницю, таємницю договору, іншого правочину, конфіденційна, службова або інша інформація з обмеженим доступом у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, зобов'язана утримуватися від її розголошення, крім випадків, якщо:</p> <p>1) фізична особа надала згоду на розголошення такої інформації;</p> <p>2) розкриття таємниці необхідне для захисту життя та здоров'я фізичної особи або інших людей;</p> <p>3) потреба розкриття таємниці визначена законом або рішенням суду.</p>	
Стаття 303. Право на особисті папери	Стаття 332. Право на особисті нотатки	

<p>1. Особисті папери (документи, фотографії, щоденники, інші записи, особисті архівні матеріали тощо) фізичної особи є її власністю.</p> <p>2. Ознайомлення з особистими паперами, їх використання, зокрема шляхом опублікування, допускаються лише за згодою фізичної особи, якій вони належать.</p> <p>3. Якщо особисті папери фізичної особи стосуються особистого життя іншої особи, для їх використання, у тому числі шляхом опублікування, потрібна згода цієї особи.</p> <p>4. У разі смерті фізичних осіб, визначених частинами другою і третьою цієї статті, особисті папери можуть бути використані, у тому числі шляхом опублікування, лише за згодою їхніх дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, - батьків, братів та сестер.</p>	<p>1. Фізична особа має право на особисті нотатки (документи, записки, замітки, щоденники, особисті архівні матеріали, зображення, аудіо-, відеозаписи, листування в месенджерах, sms- та mms-повідомлення та інші нотатки в паперовій, електронній або іншій формі) і право на конфіденційність інформації, зазначеної в таких нотатках, якщо така інформація не має публічного характеру і не належить до інформації з обмеженим доступом згідно із законом.</p> <p>2. Фізична особа має право на використання інформації, зазначеної в особистих нотатках, які належать їй, може надавати дозвіл на ознайомлення з особистими нотатками та/або на використання інформації, зазначеної в них, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>3. Поширення інформації, зазначеної в особистих нотатках, можливе лише за згодою фізичної особи, якій належать такі нотатки, якщо іншого не визначено законом.</p>	
--	--	--

Для використання та/або поширення відомостей щодо особистого життя іншої фізичної особи потрібна згода такої особи, якщо іншого не визначено законом.

4. Фізична особа може надати згоду на використання її особистих нотаток та/або розпоряджатися своїми особистими нотатками, об'єктивованими у матеріальній формі, на власний розсуд. Фізична особа може надати згоду на використання її особистих нотаток та/або розпорядження її особистими нотатками в об'єктивованій формі, зокрема після її смерті.

5. Фізична особа має право вільно ознайомлюватися і використовувати, зокрема у спосіб опублікування, будь-які особисті нотатки, передані до фондів бібліотек або архівів, з урахуванням особливостей здійснення постмортальних особистих прав, визначених статтею 325 цього Кодексу, якщо іншого не встановлено договором, на підставі якого такі нотатки були передані.

	<p>6. Доступ до особистих нотаток фізичної особи можливий за рішенням суду у випадках, визначених законом, з метою запобігання кримінальному правопорушенню або з'ясування істини під час досудового розслідування у кримінальному провадженні, якщо неможливо одержати інформацію в інший спосіб.</p>	
Стаття 304. Розпоряджання особистими паперами	<i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i>	
1. Фізична особа, якій належать особисті папери, може усно або у письмовій формі розпорядитися ними, у тому числі і на випадок своєї смерті.		
Стаття 305. Право на ознайомлення з особистими паперами, які передані до фонду бібліотек або архівів 1. Фізична особа має право вільно ознайомлюватися і використовувати, зокрема шляхом опублікування, будь-які особисті папери, передані до фонду бібліотек або архівів, з додержанням прав фізичних осіб, визначених частинами третьою та четвертою статті 303 цього Кодексу, якщо інше	<i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i>	

<p>не встановлено договором, на підставі якого були передані особисті папери.</p>		
<p>Стаття 306. Право на таємницю кореспонденції</p> <p>1. Фізична особа має право на таємницю листування, телеграм, телефонних розмов, телеграфних повідомлень та інших видів кореспонденції. Листи, телеграми тощо є власністю адресата.</p> <p>2. Листи, телеграми та інші види кореспонденції можуть використовуватися, зокрема шляхом опублікування, лише за згодою особи, яка направила їх, та адресата.</p> <p>Якщо кореспонденція стосується особистого життя іншої фізичної особи, для її використання, зокрема шляхом опублікування, потрібна згода цієї особи.</p> <p>3. У разі смерті фізичної особи, яка направила кореспонденцію, і адресата використання кореспонденції, зокрема шляхом її опублікування, можливе лише за згодою фізичних осіб, визначених частиною четвертою статті 303 цього Кодексу.</p> <p>У разі смерті фізичної особи, яка направила</p>	<p>Стаття 333. Право на таємницю кореспонденції</p> <p>1. Фізична особа має право на таємницю поштової кореспонденції, посилок, інших видів поштових відправлень, телеграм, факсограм, електронних поштових повідомлень (e-mail), телефонних розмов та повідомлень, електронних текстових, голосових повідомлень, зображень, аудіо-, відеоспілкування в месенджерах, соціальних мережах, під час використання цифрових сервісів, а також інших видів особистих повідомлень, отриманих у спосіб електронних комунікацій.</p> <p>2. Інформація, що надійшла до фізичної особи засобами поштового зв'язку, електронних комунікацій, радіочастотного спектра, належить лише такій особі, яка може використовувати отриману інформацію вільно, на власний розсуд, якщо іншого не визначено</p>	

<p>кореспонденцію, і адресата, а також у разі смерті фізичних осіб, визначених частиною четвертою статті 303 цього Кодексу, кореспонденція, яка має наукову, художню, історичну цінність, може бути опублікована в порядку, встановленому законом.</p> <p>4. Кореспонденція, яка стосується фізичної особи, може бути долучена до судової справи лише у разі, якщо в ній містяться докази, що мають значення для вирішення справи.</p> <p>Інформація, яка міститься в такій кореспонденції, не підлягає розголошенню.</p> <p>5. Порушення таємниці кореспонденції може бути дозволено судом у випадках, встановлених законом, з метою запобігання кримінальному правопорушенню чи під час кримінального провадження, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.</p>	<p>законом.</p> <p>Використання кореспонденції у спосіб опублікування можливе лише за згодою особи, яка направила таку кореспонденцію, та особи, яка її отримала, якщо іншого не визначено законом.</p> <p>Для використання кореспонденції щодо особистого, сімейного життя іншої фізичної особи, зокрема у спосіб опублікування, потрібна згода такої особи.</p> <p>3. У разі смерті адресата та фізичної особи, яка надіслала кореспонденцію, використання такої кореспонденції, зокрема у спосіб опублікування, можливе лише за згодою фізичних осіб, визначених частиною першою статті 325 цього Кодексу.</p> <p>У разі смерті адресата і фізичної особи, яка надіслала кореспонденцію, а також фізичних осіб, визначених частиною першою статті 325 цього Кодексу, кореспонденцію, яка має наукову, художню, історичну цінність, може бути опубліковано порядком, встановленим законом.</p> <p>4. Доступ до кореспонденції фізичної особи можливий</p>	
---	---	--

	<p>за рішенням суду у випадках, встановлених законом, з метою запобігання кримінальному правопорушенню або з'ясування істини під час розслідування у кримінальному провадженні, якщо неможливо одержати інформацію в інший спосіб.</p>	
<p>Стаття 307. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок</p> <p>1. Фізична особа може бути знята на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку лише за її згодою. Згода особи на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку припускається, якщо зйомки проводяться відкрито на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру.</p> <p>2. Фізична особа, яка погодилася на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, може вимагати припинення їх публічного показу в тій частині, яка стосується її особистого життя. Витрати, пов'язані з демонтажем виставки чи запису, відшкодовуються цією фізичною особою.</p>	<p><i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p>	

<p>3. Знімання фізичної особи на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку, в тому числі таємне, без згоди особи може бути проведене лише у випадках, встановлених законом.</p>		
<p>Стаття 308. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах</p> <p>1. Фотографія, інші художні твори, на яких зображено фізичну особу, можуть бути публічно показані, відтворені, розповсюджені лише за згодою цієї особи, а в разі її смерті - за згодою осіб, визначених частиною четвертою статті 303 цього Кодексу.</p> <p>Згода, яку дала фізична особа, зображена на фотографії, іншому художньому творі, може бути після її смерті відкликана особами, визначеними частиною четвертою статті 303 цього Кодексу. Витрати особи, яка здійснювала публічний показ, відтворення чи розповсюдження фотографії, іншого художнього твору, відшкодовуються цими особами.</p> <p>2. Якщо фізична особа позувала авторіві за плату,</p>	<p><i>Основні приписи редакційно перенесено до інших статей</i></p>	

<p>фотографія, інший художній твір може бути публічно показаний, відтворений або розповсюджений без її згоди.</p> <p>Фізична особа, яка позувала авторові фотографії, іншого художнього твору за плату, а після її смерті - її діти та вдова (вдівець), батьки, брати та сестри можуть вимагати припинення публічного показу, відтворення чи розповсюдження фотографії, іншого художнього твору за умови відшкодування автору або іншій особі пов'язаних із цим збитків.</p> <p>3. Фотографія може бути розповсюджена без дозволу фізичної особи, яка зображена на ній, якщо це викликано необхідністю захисту її інтересів або інтересів інших осіб.</p>		
<p><i>Параграф відсутній</i></p>	<p>§3. Особисті права, що забезпечують особистий простір (приватність) фізичної особи</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 334. Право на особистий простір (приватність)</p> <p>1. Фізична особа має право на особистий простір (приватність).</p> <p>2. Фізична особа має право визначати свій особистий</p>	

простір (приватність) і його межі порядком, у спосіб і в межах, які не суперечать закону, вільно, на власний розсуд, вирішувати, яким чином організовувати і здійснювати свою життєдіяльність у сфері сімейних, побутових, інтимних, інших особистих відносин, не пов'язаних з виконанням покладених на неї публічних функцій.

3. Фізична особа вільно, на власний розсуд, визначає коло осіб, які можуть володіти інформацією про її особистий простір (приватність), а також обсяг та/або зміст такої інформації порядком, у спосіб і в межах, встановлених законом.

4. Втручання в особистий простір (приватність) фізичної особи можливе лише за її згодою. Фізична особа вільно, на власний розсуд, визначає можливість або неможливість втручання сторонніх осіб в її особистий простір (приватність), а також межі і тривалість такого втручання.

5. Фізична особа має право не розголошувати

	<p>обставини свого особистого простору (приватності), а також вимагати нерозголошення обставин від інших осіб, які володіють такою інформацією.</p> <p>6. Підстави та порядок обмежування права на особистий простір (приватність) встановлюють Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон.</p>	
<p>Стаття 311. Право на недоторканність житла</p> <p>1. Житло фізичної особи є недоторканим.</p> <p>2. Проникнення до житла чи до іншого володіння фізичної особи, проведення в ньому огляду чи обшуку може відбутися лише за вмотивованим рішенням суду.</p> <p>3. У невідкладних випадках, пов'язаних із рятуванням життя людей та майна або з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, законом може бути встановлено інший порядок проникнення до житла чи до іншого володіння фізичної особи, проведення в них огляду та обшуку.</p> <p>4. Фізична особа не може бути виселена або іншим чином</p>	<p>Стаття 335. Право на недоторканність житла</p> <p>1. Житло фізичної особи є недоторканим.</p> <p>2. Проникнення до житла або до іншого володіння фізичної особи, проведення в ньому огляду або обшуку можливе лише за вмотивованим рішенням суду.</p> <p>3. У невідкладних випадках, пов'язаних із рятуванням життя людей та майна або з безпосереднім переслідуванням осіб, яких підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення, законом може бути встановлено інший порядок проникнення до житла або до іншого володіння фізичної особи, проведення в ньому огляду або обшуку.</p> <p>4. Фізичну особу не може бути виселено або іншим</p>	

<p>примусово позбавлена житла, крім випадків, встановлених законом.</p>	<p>чином примусово позбавлено житла, крім випадків, встановлених законом.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 336. Право на цифровий особистий простір (цифрову приватність) 1. Фізична особа має право на цифровий особистий простір (цифрову приватність). 2. Обробка даних щодо цифрового образу фізичної особи, її особистих цифрових нотаток, цифрової кореспонденції можлива лише за згодою такої фізичної особи та з дотриманням вимог закону. 3. Фізична особа має право на цифровий особистий простір (цифрову приватність) своїх метаданих, історії інтернет-активності, зокрема пошукових запитів, відвіданих веб-ресурсів, інформації про використання цифрових застосунків та сервісів, даних геолокації, даних, згенерованих пристроями, системами штучного інтелекту у зв'язку з використанням особою цифрових сервісів, інших цифрових даних, що в сукупності відображають особисте, сімейне життя фізичної особи у</p>	

	<p>цифровому середовищі.</p> <p>4. Фізична особа має право на захист свого цифрового особистого простору (цифрової приватності) від протиправного доступу, копіювання, видалення або використання даних свого цифрового образу, кібератак, фішингу, несанкціонованого стеження, шкідливого програмного забезпечення, інших кіберзагроз, зокрема через застосування засобів антивірусного програмного забезпечення, шифрування, інструментів кібергігієни та інших засобів кіберзахисту.</p> <p>5. Підстави та порядок обмежування права фізичної особи на цифровий особистий простір (цифрову приватність) визначають Конституція України, цей Кодекс та/або інший закон.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 337. Право на інформаційний спокій</p> <p>1. Фізична особа, яка виконує роботи, надає послуги, безвідносно до підстав залучення до праці, служби або виконання договірних зобов'язань, має право на інформаційний спокій поза робочим часом або часом,</p>	

	<p>визначеним договором, що включає можливість фізичної особи переривати будь-який зв'язок, зокрема не відповідати на телефонні дзвінки, повідомлення, електронні листи тощо.</p> <p>2. Здійснення фізичною особою права на інформаційний спокій не може бути підставою для притягнення її до юридичної відповідальності або настання для неї будь-яких інших негативних наслідків.</p> <p>3. Обмежування права фізичної особи на інформаційний спокій можливе лише у виняткових випадках, визначених цим Кодексом та/або іншим законом, у разі загрози національній безпеці, необхідності забезпечення громадського порядку, охорони здоров'я населення, запобігання надзвичайним, аварійним ситуаціям, а також у разі завдання шкоди життю та/або здоров'ю інших осіб або у випадках, визначених договором.</p>	
<p><i>Параграф відсутній</i></p>	<p>§4. Особисті права, що забезпечують свободу соціального буття фізичної особи</p>	
<p>Стаття 309. Право на свободу літературної, художньої,</p>	<p>Стаття 338. Право на свободу творчості</p>	

<p>наукової і технічної творчості</p> <p>1. Фізична особа має право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.</p> <p>2. Фізична особа має право на вільний вибір сфер, змісту та форм (способів, прийомів) творчості. Цензура процесу творчості та результатів творчої діяльності не допускається.</p>	<p>1. Фізична особа має право на свободу літературної, художньої, наукової, технічної або іншої творчості.</p> <p>2. Фізична особа має право на вільний вибір сфер, змісту та форм (способів, прийомів) творчості.</p> <p>Цензура процесу творчості та результатів творчої діяльності заборонена.</p> <p>3. Фізична особа, яка в результаті творчої діяльності створила об'єкт права інтелектуальної власності, має особисті права, визначені книгою четвертою цього Кодексу та/або іншим законом.</p>	
<p>Стаття 310. Право на місце проживання</p> <p>1. Фізична особа має право на місце проживання.</p> <p>2. Фізична особа має право на вільний вибір місця проживання та його зміну, крім випадків, встановлених законом.</p>	<p>Стаття 339. Право на осідок (місце проживання)</p> <p>1. Фізична особа має право на осідок (місце проживання).</p> <p>2. Фізична особа має право на вільний вибір осідку (місця проживання) та його зміну, крім випадків, визначених цим Кодексом та/або іншим законом.</p>	
<p>Стаття 312. Право на вибір роду занять</p> <p>1. Фізична особа має право на вибір та зміну роду занять.</p> <p>2. Фізичній особі може бути заборонено виконувати</p>	<p>Стаття 340. Право на свободу вибору роду діяльності</p> <p>1. Фізична особа має право вільно обирати та змінювати рід своєї діяльності.</p>	

<p>певну роботу або обіймати певні посади у випадках і в порядку, встановлених законом.</p> <p>3. Використання примусової праці забороняється.</p> <p>Не вважаються примусовою працею військова або альтернативна (невійськова) служба, робота чи служба, яка виконується особою за вироком чи іншими рішеннями суду, а також робота чи служба відповідно до законів про воєнний і про надзвичайний стан.</p>	<p>2. Обмежування права щодо вільного вибору і зміни роду діяльності фізичної особи або вимогу отримання спеціального дозволу для здійснення такої діяльності може бути встановлено законом. Фізичній особі може бути заборонено виконувати певну роботу або обіймати певні посади у випадках і порядком, встановлених законом.</p> <p>3. Використання примусової праці заборонено. Примусовою працею не вважають військову або альтернативну (невійськову) службу, роботу або службу, що її виконує особа за вироком суду або за іншим рішенням суду, а також роботу або службу у період дії правового режиму воєнного або надзвичайного стану відповідно до закону.</p>	
<p>Стаття 313. Право на свободу пересування</p> <p>1. Фізична особа має право на свободу пересування.</p> <p>2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право на вільне самостійне пересування по території України і на вибір місця перебування.</p>	<p>Стаття 341. Право на свободу пересування</p> <p>1. Фізична особа має право на свободу пересування.</p> <p>2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцятирічного віку, має право на вільне самостійне пересування по території України і на вибір місця перебування.</p>	

<p>Фізична особа, яка не досягла чотирнадцяти років, має право пересуватися по території України лише за згодою батьків (усиновлювачів), опікунів та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними.</p> <p>3. Фізична особа, яка є громадянином України, має право на безперешкодне повернення в Україну. Фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на вільний самостійний виїзд за межі України.</p> <p>Фізична особа, яка не досягла шістнадцяти років, має право на виїзд за межі України лише за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними, крім випадків, передбачених законом.</p> <p>4. Фізична особа може бути обмежена у здійсненні права на пересування лише у випадках, встановлених законом.</p> <p>5. Фізична особа не може бути видворена з обраного нею місця перебування, доступ до якого не заборонений</p>	<p>Фізична особа, яка не досягла чотирнадцятирічного віку, має право пересуватися по території України лише за згодою батьків, опікунів або інших законних представників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, яких вони уповноважили на це.</p> <p>3. Фізична особа, яка є громадянином України, має право на безперешкодне повернення в Україну.</p> <p>Фізична особа, яка досягла шістнадцятирічного віку, має право на вільний самостійний виїзд за межі України.</p> <p>Фізична особа, яка не досягла шістнадцятирічного віку, має право на виїзд за межі України лише за згодою батьків, піклувальників або інших законних представників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, яких вони уповноважили на це, крім випадків, визначених законом.</p> <p>4. Фізичну особу може бути обмежено у здійсненні права на свободу пересування лише у випадках, визначених законом.</p> <p>5. Фізичну особу не може бути видворено з обраного</p>	
--	---	--

<p>законом. 6. Законом можуть бути встановлені особливі правила доступу на окремі території, якщо цього потребують інтереси державної безпеки, охорони громадського порядку, життя та здоров'я людей.</p>	<p>нею місця перебування, доступ до якого не заборонено законом. 6. Законом можуть бути встановлені особливі правила доступу до окремих територій, якщо цього потребують інтереси державної безпеки, охорони громадського порядку, життя та здоров'я людей.</p>	
<p>Стаття 314. Право на свободу об'єднання 1. Фізичні особи мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації. 2. Належність чи неналежність фізичної особи до політичної партії або громадської організації не є підставою для обмеження її прав, надання їй пільг чи переваг.</p>	<p>Стаття 342. Право на свободу об'єднання 1. Фізичні особи мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські об'єднання. 2. Належність або неналежність фізичної особи до політичної партії або громадського об'єднання не є підставою для обмеження її прав, надання їй пільг або переваг.</p>	
<p>Стаття 315. Право на мирні зібрання 1. Фізичні особи мають право вільно збиратися на мирні збори, конференції, засідання, фестивалі тощо. 2. Обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання може встановлюватися судом відповідно до закону.</p>	<p>Стаття 343. Право на мирні зібрання 1. Фізичні особи мають право вільно сходитися на мирні збори, мітинги, походи, демонстрації, конференції, засідання, фестивалі тощо. 2. Обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання може встановлювати суд відповідно до закону.</p>	
<p><i>Глава відсутня</i> <i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Глава 20. Особисті права юридичної особи</p>	

Стаття 344. Право юридичної особи на найменування

1. Юридична особа має право на найменування, що визначає її вирізняльність та самобутність у цивільному обороті. Вимоги до найменування юридичної особи визначають цей Кодекс та/або інший закон.

2. Юридична особа має право використовувати своє найменування у всіх сферах своєї діяльності, крім випадків, визначених законом.

3. Використання найменування юридичної особи іншими особами можливе лише за її згодою. Згоду на комерційне використання найменування юридичної особи надають письмово. Використання найменування юридичної особи без згоди можливе лише у випадках, визначених Конституцією України, цим Кодексом та/або іншим законом, а також в інформаційних, наукових або освітніх цілях, за умови що це не вводить в оману.

Юридична особа, найменування якої незаконно використовують інші особи, має право вимагати

	<p>припинення такого використання. 4. Юридична особа має право на зміну свого найменування порядком, визначеним законом.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 345. Право юридичної особи на цифровий образ 1. Юридична особа має право на власний цифровий образ, що охоплює будь-які форми її представлення в цифровому середовищі: облікові записи, акаунти, персональні сторінки, цифрові профілі, зокрема в соціальних мережах, системах електронного урядування, а також електронні підписи, печатки та інші форми індивідуалізації в цифровому середовищі. 2. Юридична особа має право на вільне створення та/або використання, надання дозволу на створення та/або використання свого цифрового образу, крім випадків, визначених законом. Юридична особа має право вимагати виправлення, обмеження поширення або видалення недостовірної інформації щодо її цифрового образу.</p>	

	<p>3. Юридична особа має право на вільний, безпечний та недискримінаційний доступ до свого цифрового образу. Обмеження доступу до цифрового образу юридичної особи можливе лише на підставах і порядком, визначених законом або договором.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 346. Право юридичної особи на символіку 1. Юридична особа має право на власну символіку, зокрема логотип, герб, прапор, корпоративні кольори, гімн, девіз або інші елементи корпоративної ідентичності. Символіка юридичної особи не може включати символіку, виготовлення, поширення, а також публічне використання якої в Україні заборонено законом. 2. Використання символіки юридичної особи можливе лише за її згодою. Згоду на комерційне використання символіки юридичної особи надають письмово. Використання символіки юридичної особи без згоди можливе лише у випадках, визначених Конституцією</p>	

	<p>України, цим Кодексом та/або іншим законом, а також в інформаційних, наукових або освітніх цілях, за умови що це не вводить в оману.</p> <p>Символіку юридичної особи може бути зареєстровано як торговельну марку або як частину торговельної марки чи іншого об'єкта права інтелектуальної власності відповідно до законодавства.</p> <p>3. Юридична особа, символіку якої протиправно використовує інша особа, має право вимагати припинення такого використання.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 347. Право держави Україна на державні символи</p> <p>1. Держава Україна як суб'єкт приватних відносин має право на державні символи України – Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України.</p> <p>2. Опис державних символів України та порядок їх використання встановлюють Конституція та закони України.</p> <p>Державні символи України у приватних відносинах</p>	

	<p>використовують лише із забезпеченням шанобливого ставлення до них. Держава Україна має вимагати припинення протиправного або нешанобливого використання державних символів у приватних відносинах.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 348. Право Автономної Республіки Крим, територіальної громади на символіку 1. Автономна Республіка Крим, територіальна громада як суб'єкти приватних відносин мають право на власну символіку (герб, прапор тощо), що відображає їхні історичні, культурні, соціально-економічні та інші місцеві особливості і традиції. Символіка Автономної Республіки Крим, територіальної громади не може включати символіку, виготовлення, поширення, а також публічне використання якої в Україні заборонено законом. 2. Зміст, опис та порядок використання символіки Автономної Республіки Крим, територіальної громади визначає закон.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 349. Право юридичної особи на репутацію 1. Юридична особа має право на репутацію.</p>	

	<p>2. Юридична особа має право формувати, змінювати та/або використовувати свою репутацію в різних сферах своєї діяльності у спосіб, що не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншим законам, доброзвичайності.</p> <p>3. Інформацію щодо репутації юридичної особи поширюють у спосіб, що не суперечить Конституції України, цьому Кодексу та/або іншому закону, доброзвичайності.</p> <p>4. Юридична особа має право на звернення до суду з позовом про захист своєї репутації, відшкодування шкоди.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 350. Право юридичної особи на інформацію</p> <p>1. Юридична особа має право на інформацію про себе та/або свою діяльність.</p> <p>2. Юридична особа може вимагати надання їй повної, достовірної та актуальної інформації про себе та/або свою діяльність.</p> <p>3. Обробка інформації про юридичну особу можлива</p>	

лише за її згодою, крім інформації, яка відповідно до закону є відкритою, та в інших випадках, визначених законом для забезпечення національної безпеки, громадського порядку, запобігання заворушенням або кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, запобігання розголошенню конфіденційної інформації, забезпечення підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

4. Юридична особа має право на ознайомлення в органах державної влади, органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування з інформацією про себе, що не є державною або іншою таємницею, що її охороняє закон. Юридична особа має право вимагати забезпечення внесення повної, достовірної та актуальної інформації про себе до публічних електронних реєстрів. Юридична особа має право бути поінформованою про

	<p>кожний випадок запиту на отримання інформації про неї з публічних електронних реєстрів іншими особами, крім випадків, визначених законом.</p> <p>5. Юридична особа має право на створення, ведення, використання, поширення та збереження архівних матеріалів, інформації про історію створення та діяльність такої особи. Використання архівних матеріалів юридичної особи без її згоди заборонено, крім випадків, визначених законом, з метою забезпечення суспільного інтересу, творчої діяльності, історичних досліджень.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i> <i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 351. Право юридичної особи на професійну таємницю, таємницю договору, іншого правочину, конфіденційну та іншу інформацію з обмеженим доступом</p> <p>1. Юридична особа має право на професійну, зокрема банківську, адвокатську, нотаріальну, комерційну, службову, та іншу таємницю.</p> <p>2. Юридична особа має право визначати таємницю</p>	

договору, іншого правочину або їхніх окремих умов,
якщо іншого не визначено законом.

3. Юридична особа може встановлювати конфіденційний та інший обмежений режим доступу до інформації за родом своєї діяльності, що не є публічною, якщо іншого не визначено законом.

4. Особа, якій стала відома професійна таємниця юридичної особи, таємниця договору, іншого правочину, конфіденційна та інша інформація з обмеженим доступом у зв'язку з виконанням професійних обов'язків, зобов'язана утримуватися від її розголошення, крім випадків, якщо:

- 1) юридична особа надала згоду на розголошення такої інформації;**
- 2) розкриття таємниці необхідне для захисту життя та здоров'я людини;**
- 3) розкриття таємниці визначено законом або рішенням суду.**

Стаття 352. Право юридичної особи на таємницю кореспонденції

1. Юридична особа має право на таємницю поштової кореспонденції, посилок, інших видів поштових

відправлень, телеграм, факсограм, електронних поштових повідомлень (e-mail), телефонних розмов та повідомлень, електронних текстових, голосових повідомлень, зображень, аудіо-, відеоспілкування в месенджерах, соціальних мережах, під час використання цифрових сервісів, а також інших видів особистих повідомлень, отриманих у спосіб електронних комунікацій.

2. Інформація, що надійшла до юридичної особи засобами поштового зв'язку, електронних комунікацій, радіочастотного спектра, належить лише такій особі, яка може використовувати отриману інформацію вільно, на власний розсуд, якщо іншого не визначено законом.

Використання кореспонденції у спосіб опублікування можливе лише за згодою особи, яка направила таку кореспонденцію, та особи, яка її отримала, якщо іншого не визначено законом.

Для використання кореспонденції щодо особистого,

	<p>сімейного життя фізичної особи, зокрема у спосіб її опублікування, потрібна згода такої особи.</p> <p>3. Доступ до кореспонденції юридичної особи можливий за рішенням суду у випадках, встановлених законом, з метою запобігання кримінальному правопорушенню або з'ясування істини під час досудового розслідування у кримінальному провадженні, якщо неможливо одержати інформацію в інший спосіб.</p>	
<p><i>Стаття відсутня</i></p>	<p>Стаття 353. Право юридичної особи на цифровий особистий простір (цифрову приватність)</p> <p>1. Юридична особа має право на цифровий особистий простір (цифрову приватність).</p> <p>2. Обробка даних щодо цифрового образу юридичної особи можлива лише за її згодою та з дотриманням вимог закону.</p> <p>3. Юридична особа має право на цифровий особистий простір (цифрову приватність) своїх метаданих, історії інтернет-активності, зокрема пошукових запитів, відвіданих веб-ресурсів, інформації про використання цифрових застосунків та сервісів, даних, згенерованих</p>	

	<p>пристроями, системами штучного інтелекту у зв'язку з використанням юридичною особою цифрових сервісів, інших цифрових даних, що в сукупності відображають особистий простір (цифрову приватність) юридичної особи у цифровому середовищі.</p> <p>4. Юридична особа має право на захист свого цифрового особистого простору (цифрової приватності) від неправомірного доступу, копіювання, видалення або використання даних свого цифрового образу, кібератак, фішингу, несанкціонованого стеження, шкідливого програмного забезпечення, інших кіберзагроз, зокрема через застосування засобів антивірусного програмного забезпечення, шифрування, інструментів кібергігієни та інших засобів кіберзахисту.</p> <p>5. Підстави та порядок обмежування права юридичної особи на цифровий особистий простір (цифрову приватність) визначають цей Кодекс та/або інший закон.</p>	
Стаття відсутня	Стаття 354. Право юридичної особи на осідок (місцезнаходження)	

	<p>1. Юридична особа має право на осідок (місцезнаходження).</p> <p>2. Юридична особа має право на вільний вибір осідку (місцезнаходження) та його зміну, крім випадків, встановлених цим Кодексом та/або іншим законом.</p>	
--	--	--